

สมาคมสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๖ W.F. ๒๕๔๙

อยู่เย็นเป็นสุข

๗ ทุกชีวิต... ด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง

4716

บันทึกเรื่องราวของการเรียนรู้ร่วมกัน

ผ่าน “สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ”

ซึ่งเป็นเสมือนแสงเทียนที่ช่วยส่องทาง สร้างกำลังใจ

และความเชื่อมั่นให้กับพองเพื่อน พี่น้องคนไทย

ในการก้าวเดินไปบนเส้นทาง “ชีวิตพอเพียง” ด้วยกัน

HN 700 ๖742๓ 2550

BK0000000997

แกะรอยสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕...

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

แกะรอยสัมผัสสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙
“อยู่เย็นเป็นสุขทุกชีวิต...ด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง”

- รวบรวมและเรียบเรียง : วิวัฒน์ วนรังสิกุล
เลขมาตรฐานหนังสือ : ๙๗๘-๙๗๔-๙๗๗๒-๕๒-๒
ที่ปรึกษา : อำพล จินดาวัฒนะ อุกฤษฏ์ มิลินทางกูร
: กรรณิการ์ บรรเทงจิตร ปิตพร จันทรทัต ณ อยุธยา
บรรณาธิการ : สุนีย์ สุขสว่าง
กองบรรณาธิการ : อรพรรณ ศรีสุขวัฒนา นิรชา อัศวธีรากุล
: พลินี เสริมสินสิริ สุรศักดิ์ บุญเทียน
ออกแบบปก - รูปเล่ม : ไพโรจน์ ชินศิริประภา
พิมพ์ครั้งที่ ๑ : ตุลาคม ๒๕๕๐ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ที่ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด
จัดพิมพ์เผยแพร่โดย : สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)
ชั้น ๒ อาคารด้านทิศเหนือสวนสุขภาพ (ถนนสาทรเกษม ๒)
ภายในกระทรวงสาธารณสุข ถนนติวานนท์
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐
โทรศัพท์ ๐-๒๕๕๐-๒๓๐๔ โทรสาร ๐-๒๕๕๐-๒๓๑๑
ตู้ปณ ๙ ปณฝ. ตลาดขวัญ นนทบุรี ๑๑๐๐๒
<http://www.nationalhealth.or.th>
สนับสนุนโดย : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

อยู่เหนือฟ้าและดิน

ทุกชีวิต...ด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง

พินิจ

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๕๙ ว่าด้วย “เศรษฐกิจพอเพียงสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข” จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๗ - ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ณ ศูนย์นิทรรศการและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม ประเด็นหลักคือการเผยแพร่และผลักดันปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ไปสู่การปฏิบัติจริงอย่างกว้างขวางในทุกพื้นที่ โดยมีจัดการประชุมอย่างเป็นระบบทั้งในรูปแบบการปาฐกถาพิเศษ การอภิปราย การเสวนา การประชุมวิชาการ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกรณีศึกษาต่าง ๆ ในลานสมัชชาสุขภาพ

การจัดงานดังกล่าว เป็นที่มาของหนังสือ “เกาะรอย สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๕๙ อยู่เย็นเป็นสุขทุกชีวิต...ด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง” ในรูปแบบของการบันทึกเหตุการณ์ เรื่องราว ความคิด ความรู้สึก และข้อเสนอของผองเพื่อนภาคีที่ได้มาเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งในมุมมองของภาคราชการ/การเมือง ภาควิชาชีพ/วิชาการ และภาคประชาชน/ประชาสังคม โดยเฉพาะเรื่องราวจากหลากหลายกรณีศึกษาที่มาช่วยกันบอกกล่าว

ก่อนแก่รอย

ประสบการณ์ดี ๆ ของวิถีชีวิตแบบพอเพียง

ท้ายที่สุด ในนามของคณะผู้จัดและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย หวังว่าเรื่องราวของการเรียนรู้ร่วมกันผ่านสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งนี้ จะเป็นดังแสงเทียนที่ช่วยส่องทาง สร้างกำลังใจ และความเชื่อมั่นให้กับพวกเราพี่น้องคนไทย ในการก้าวเดินไปบนเส้นทางชีวิตพอเพียงด้วยกัน ดังคำกล่าวของ **ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์** ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ ว่า

“การจัดงานครั้งนี้ คือการร่วมกันทำให้ ‘ทฤษฎีใหม่’ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เกิดผลในทางปฏิบัติ และขยายผลกว้างขวางออกไป เป็นการแสดงความจงรักภักดีอีกทางหนึ่งด้วย”

ขอขอบพระคุณอย่างสูงกับทุกท่านทุกฝ่ายที่มีส่วนสนับสนุนและสร้างสรรค์งานครั้งนี้ จนสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ด้วยดีทุกประการ

อัมพล จินดาวัฒนะ

(นายแพทย์อัมพล จินดาวัฒนะ)

ผู้อำนวยการสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ)

ปัญญา

ให้ปัญญาบงการแทนรานอยาก

ความร้อนไม่มีมากอย่าสงสัย

ทั้งอาจผลิตกิจการงานใดใด

ให้สว่างไปด้วยดีมีสุขเย็น

พุทธทาสภิกขุ

ก่อนแก่=50ย

“เรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีต ต่อให้เรามีสัญญาแก่กล้าขนาดไหน ความผูกพันของกาลเวลาก็สามารถทำให้เรื่องราวคลาไจงไปจากความจำได้หมายรู้ไม่วันใดก็วันหนึ่ง และเมื่อเวลาผ่านเลยสักกระยะ หากเราต้องการทวนรอยแต่ข้อมูลก็เลื่อนรางไปมากแล้ว ฉะนั้น มันจะนำเสียดายสักเพียงใด ถ้าเราไม่ได้มีการประทับเรื่องราวเหล่านั้นเอาไว้!

ช่องทางหนึ่งที่คนเราสามารถประทับเรื่องราว ต่าง ๆ อย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อยืนยันความทรงจำ ช่องทางนั้นก็คือ “การบันทึก”!

“แกะรอยสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙” ครั้งนี้ เป็นเสมือนการบันทึกเรื่องราวอันเนื่องมาแต่งงาน “สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๖” เมื่อปลายเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่ผ่านมา มีไว้เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการเรียนรู้...สืบค้น...และ...เรียกคืนความทรงจำ!

สำหรับการบันทึกความทรงจำครั้งนี้ เลือกใช้วิธีเล่าเรื่องเชิงความเรียงด้วยรูปแบบของการ “แกะรอย” โดยแบ่งเป็น “๕ รอยหลัก” เจตนาเพื่อให้ได้เห็นและรับรู้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งนี้ อย่างละเอียดทุกแง่มุมเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งรอยต่าง ๆ นั้น ประกอบด้วย....

รอยราก...

คือ การย้อนทางถึงรากของความคิดและจิตประสงค์
ที่ทำให้เกิดการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๖

รอยลักษณะ...

คือ การทวนความถึงรูปแบบ เหตุผล และแนวความคิด
ตลอดจนประมวลภาพรวมทั้งหมดที่เกิดขึ้นในงานทั้ง ๓ วัน

รอยเรื่อง...

คือ การสะท้อนเรื่องราว เหตุการณ์ และผลสรุปที่เกิดขึ้น
ในเวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ทั้งในภาพรวม
และสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็นเศรษฐกิจพอเพียง
และประเด็นทั่วไป

รายนาม...

คือ การฉายภาพให้เห็นเรื่องราวที่หลากหลาย
ในลานสมัชชาสุขภาพ ซึ่งเป็นรูปธรรมของการ
"น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิต
ทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และองค์กร

รายนาม...

คือ บทสุดท้ายปลายทางของสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ
ครั้งที่ ๖ ที่มีทั้งข้อสรุปรวมและส่วนประเมิน

เมื่อชัดเจนถึงเจตนา...ก็คงถึงเวลาแล้วที่เราจะร่วม
แกะรอยสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๖ ด้วยกัน
ตามไปให้เห็นในสิ่งที่เกิดขึ้น ณ วันนั้น...

ความอยาก

อันความอยากจะระงับดับลงได้

นั้นมิใช่เพราะเราตามสนอง

สิ่งที่ยากให้หันตั้งมั่นปอง

แต่เพราะต้องฆ่ามันให้บรรลัย

รอยรัก

อันเนื่องมาแต่รากความคิด...

“...ยิ่งพัฒนา ยิ่งอยู่ร้อนนอนทุกข์กันเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ น่ากลัวเราจะคลิกโปรแกรมผิด หวังสุข แต่ไปคลิกโปรแกรมทุกข์ ถ้าเราสามารถสร้างโปรแกรมอยู่เย็นเป็นสุข คลิกโปรแกรมอยู่เย็นเป็นสุขดูทุกวัน ทำตามโปรแกรมอยู่เย็นเป็นสุข เราน่าจะอยู่เย็นเป็นสุขเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ...”

นี่คือกระบวนการความโปร่งเปิดของหนังสือชื่อ “มรรค ๑๒ สู่ประเทศไทย อยู่เย็นเป็นสุข” ที่ “ศาสตราจารย์ประเวศ วะสี” ได้ให้พรพรตนะไว้ เสมือนเป็นคู่มือเพื่อนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมไทย และได้ย้ำเน้นชัดเจนถึงการท้าทายคนกล่าว “ถ้าปรารถนาความอยู่เย็นเป็นสุข ก็ต้องใช้ตรรกะนี้ วัดความอยู่เย็นเป็นสุข” ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับว่า ใครจะกล้าเชื่อสัตย์ วัดความจริงในใจตัว เท่านั้นเอง!

■ แลกของขวัญก่อนงาน
“เศรษฐกิจพอเพียง
สู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข”

การที่ผู้ใหญ่ดี ๆ ในบ้านนี้เมืองนี้ได้ออกมาตั้งข้อสังเกตถึงสังคมที่ “อยู่ร้อนนอนทุกข์” นั้นต้องถือว่าเป็นสิ่งชวนคิดและน่าจะตริกตรองให้ จงหนัก เพราะหากคนหรือองค์กรภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมไม่หันกลับไป ทบทวนและร่วมสร้างสังคมแบบ “อยู่เย็นเป็นสุข” ภาวะของความอยู่ร้อน นอนทุกข์ย่อมกระตุกชีวิตของผู้คนและสังคมให้เกิดวิกฤตที่หนักหน่วง ยิ่งขึ้นไปอีก ไม่รู้จบรู้อัน หลับไม่ฝัน ผันไม่เย็น!

“คณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (คปรส.)” ซึ่งมีบทบาท สำคัญในการจัดทำพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญกับ กระบวนการสมัชชาสุขภาพที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายในสังคม ได้เข้ามาร่วม แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ มีการเรียนรู้โดยใช้ปัญญาและสมานฉันท์ เพื่อนำไป สู่การเสนอแนะนโยบายสาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพหรือความมีสุขภาวะ ของประชาชน ประกอบกับได้มองว่า เรื่องสุขภาพมีความหมายที่กว้าง ครอบคลุมทั้งมิติทาง กาย ใจ สังคม และปัญญา เป็นเรื่องที่ทุกคนมีส่วน เกี่ยวข้อง จึงเห็นชอบให้มีการทดลองจัดสมัชชาสุขภาพขึ้นในประเทศไทย โดยสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันจัดสมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ หรือ สมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น และจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติมาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นต้นมา

อนึ่ง ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่ผ่านมา ได้มีการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ

“เราจะร่วมกันส่งเสริมค่านิยมแห่งความพอดี พอเพียง
และปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทั้งในระดับครอบครัว
องค์กร ชุมชน และระดับประเทศ”

ครั้งที่ ๕ ว่าด้วย “ความอยู่เย็นเป็นสุข” เนื่องจากตระหนักในปัญหาของสังคมที่อยู่ร้อนนอนทุกข์กันมากขึ้นเรื่อย ๆ และหวังใจให้เป็นเวทีที่เปิดช่องทางให้ภาคี เครือข่าย องค์กร หน่วยงาน ตลอดจนประชาชนที่สนใจได้ร่วมกันคิด ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันปฏิบัติ และร่วมเสริมพลังประสานชักทอเป็นเครือข่ายสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย ซึ่งผลสรุปจากเวทีได้มีการประกาศเจตนารมณ์ “การร่วมสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข” จำนวน ๙ ข้อ โดยเฉพาะข้อ ๒ ระบุไว้ว่า “เราจะร่วมกันส่งเสริมค่านิยมแห่งความพอดี พอเพียง และปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทั้งในระดับครอบครัว องค์กร ชุมชน และระดับประเทศ”

เพื่อต่อยอดจากเจตนารมณ์ของสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๕ ดังกล่าว กอปรกับวโรกาส ๖๐ ปีในการครองราชย์ขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ “คณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙” ซึ่งมี นายแพทย์บรรลุ ศิริพานิช เป็นประธาน ภายใต้ความเห็นชอบของคปรส. จึงเห็นสมควรให้มีการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ ๖ ว่าด้วย “เศรษฐกิจพอเพียง สู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข” ขึ้น โดยน้อมนำกระแสพระราชดำรัสเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” มาใช้เป็นประเด็นหลักของงาน โดยเชื่อว่าเป็นคือพื้นฐานของระบบสุขภาพที่มั่นคงยั่งยืน ด้วยการรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ทางวิชาการ ตลอดจนคัดนำรูปธรรมการนำปรัชญาไปปฏิบัติจริง

■ คัทเอต์ เชิญชวนคน
ให้เข้าร่วมงาน

ในทุกระดับ นับตั้งแต่การใช้ชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพการทำงาน และ การพัฒนาสังคม ทั้งนี้โดยมีความมุ่งหมายสูงสุด คือการชักชวนพี่น้องคนไทยทุกหมู่เหล่าให้พร้อมใจกันถวายเป็นความจงรักภักดีแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ด้วยการศึกษาศึกษาเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้าใจ แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตของแต่ละคนแต่ละองค์กร แล้วช่วยกันเผยแพร่แนวคิด และรูปธรรมความสำเร็จที่เกิดขึ้นให้แพร่หลายไปทั่วทั้งแผ่นดิน ที่สำคัญยังต้องการผลักดันเรื่องนี้ให้เป็นวาระแห่งชาติ โดยส่งสัญญาณให้รัฐบาลหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาและการวัดผลการพัฒนาที่ “ความสุขมวลรวมประชาชาติ (Gross Domestic Happiness : GDH)” ควบคู่ไปกับการให้ความสำคัญกับ “ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross Domestic Product : GDP)”

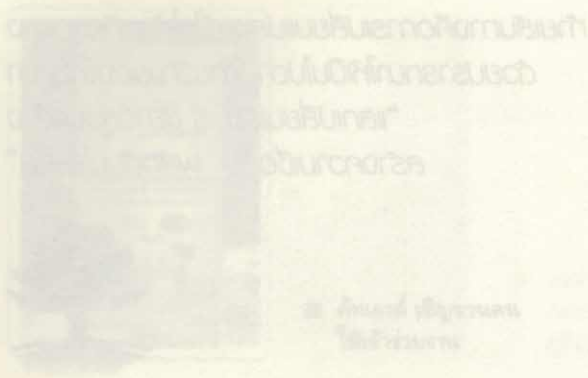
เพื่อบรรลุความมุ่งหมายดังกล่าว คณะกรรมการจัดงานจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ที่นำไปสู่รูปแบบของงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งนี้ ที่สำคัญ ๆ คือ สนับสนุนการพัฒนางานวิชาการและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาบนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพอย่างมีส่วนร่วม ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรมการสร้างสุขภาพบนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ดำเนินการโดยภาคส่วนต่าง ๆ ตลอดจนสนับสนุนการสร้างเสริมความเข้มแข็ง

ท้ายเส้นทางคือการเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้ถูกต้องทุกทาง
ด้วยปรารถนาให้เป็นไปตามคำขวัญของงานที่ว่า
“แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขยายสู่วงกว้าง
สร้างความเชื่อมั่น ผลักดันนโยบาย”

ทางสังคม การขยายและพัฒนาเครือข่ายประชาคมสุขภาพ เพื่อเป็นพลัง
สำคัญของการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันต่อไป

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งนี้ จึงเป็นเสมือนสมัชชาใหญ่ที่ได้ร้อยเรียง
รวบรวบกระบวนการต่าง ๆ จากทุกภาคส่วน ที่ได้ให้น้อมนำกระแสพระราช-
ดำรัสเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” ไปประยุกต์ใช้ มานำเสนอและแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและร่วมกันขับเคลื่อนแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ
จริง ตลอดจนการสังเคราะห์เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเสนอต่อทุกฝ่ายที่
เกี่ยวข้อง เพื่อการสนับสนุนและเอื้ออำนวยให้เกิดความสำเร็จในวงกว้าง
ท้ายเส้นทางคือการเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้ถูกต้องทุกทาง ด้วยปรารถนาให้เป็น
ไปตามคำขวัญของงานที่ว่า “แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขยายสู่วงกว้าง สร้างความ
เชื่อมั่น ผลักดันนโยบาย” นั่นเอง! •

พอเพียง
 “ได้ยืนคำว่าพอเพียงครั้งแรกเลยก็คือ
 ‘เศรษฐกิจพอเพียง’
 ถ้าทุกคนอยู่ด้วยความพอเพียง
 ก็จะไม่มีการแก่งแย่งชิงดี
 สังคมก็มีความสุข”

น้องแนน เยาวชนอาสาสมัครจาก “สภาเด็กสุพรรณบุรี”

รวมลักษณะ

**รวมลักษณะรูปงาน : แลกเปลี่ยนเรียนรู้... ขยายสู่วงกว้าง...
สร้างความเชื่อมั่น... พลักดันนโยบาย**

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งนี้กำหนดให้มีการจัดงานขึ้น ๓ วัน คือวันที่ ๒๗, ๒๘ และ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สนใจจากทุกภาคส่วนของสังคม ได้ใช้เวลาอย่างเต็มที่ในการเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนบทเรียนการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข ปีนี้สถานที่จัดงานยังคงเป็น “ศูนย์นิทรรศการและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี” เช่นเคย กลุ่มเป้าหมายที่เชิญชวนให้เข้ามาร่วมเรียนรู้ก็ยังคงยึดหลักการมีส่วนร่วมของ ๓ ภาคส่วน ตามทฤษฎีสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขาของอาจารย์ประเวศ วะสี กล่าวคือประกอบด้วยภาคราชการ/การเมือง ภาควิชาชีพ/วิชาการ และภาคประชาชน/ประชาสังคม รูปแบบการจัดงานนั้นเน้นความหลากหลาย

■ มังนำทาง

ทั้งในเชิงสาระความคิด ทฤษฎี และรูปธรรมการปฏิบัติจริง ทั้งในรูปแบบการ ปาฐกถาพิเศษ การอภิปราย การเสวนา การประชุม การสาธิต การฝึกอบรม การจัดนิทรรศการ และการแสดงศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ เรียกว่าสารพัดจะ จัดไว้ให้เรียนรู้กันอย่างจุใจทีเดียว

ต้องยกกันอีกครั้งตรงที่ว่า “กระบวนการสมัชชาสุขภาพ” ไม่ใช่เป็น เวทีที่จัดขึ้นเพียงครั้งเดียวจบแล้วก็ถูกกลืนกลบหายไป แต่เป็น กระบวนการที่มีขั้นตอนการทำงานต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ อย่างเช่นสมัชชา สุขภาพแห่งชาติครั้งนี้ ก่อนถึงวันงาน ก็ได้มีกระบวนการทำงานต่าง ๆ กันมา ก่อน ทั้งการเก็บรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลทางวิชาการ การสังเคราะห์ บทเรียนเป็นองค์ความรู้ การจัดเวทีย่อยเพื่อระดมความเห็นเป็นประเด็นตั้งต้น การสืบค้น คัดสรร และสังเคราะห์นวัตกรรม ตลอดจนการสื่อสารสาธารณะ ที่สำคัญการจัดงานครั้งนี้ได้มีการเชื่อมประสานหน่วยงาน องค์กร เครือข่าย ภาคที่เกี่ยวข้อง ให้เข้ามามีส่วนเป็นเจ้าของร่วมจัด ทั้งในภาพรวมของงาน และในส่วนของสมัชชาสุขภาพประเด็นย่อยด้วย ทั้งนี้เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม และสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของประเด็นตลอดกระบวนการ ซึ่งจะนำไปสู่ ความต่อเนื่องของการติดตามผลักดันข้อเสนอตามประเด็นต่าง ๆ ต่อไป โดยแบ่งภาพกว้าง ๆ ของงานเป็น ๒ ส่วนใหญ่ ๆ

ส่วนแรก คือ การขับเคลื่อนประเด็น “เศรษฐกิจพอเพียงสู่สังคม

■ พื้นที่ทุกตารางเมตร
เพื่อชีวิตที่เพียงพอ

อยู่เย็นเป็นสุข” ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งรูปแบบการปาฐกถา พิเศษโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในประเทศไทยและจากต่างประเทศ การเสวนาในห้องประชุมใหญ่ ซึ่งได้นำบุคคลที่มีประสบการณ์หรือประสบความสำเร็จจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตจริง มาแลกเปลี่ยนมุมมอง และนำเสนอข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เข้าร่วมประชุม รวมถึงการจัดให้มี **“สมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น - เศรษฐกิจพอเพียงสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข”** โดยเลือกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยตรง จำนวน ๕ ประเด็น เพื่อพัฒนาประเด็นเหล่านี้ไปสู่การเสนอแนะนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ โดยมุ่งหมายให้ข้อเสนอที่ได้นี้เป็นทั้งข้อตกลงร่วมกันขององค์กร หน่วยงาน เครือข่าย ภาคีที่มาร่วมงานครั้งนี้ และเพื่อเสนอต่อหน่วยงานระดับนโยบายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนโยบายระดับท้องถิ่นและระดับชาติต่อไป นอกจากนี้ยังได้เปิดพื้นที่เพื่อการเรียนรู้ของจริง ซึ่งเป็นที่ตั้งชื่อเก๋ ๆ ว่า **“ลานสมัชชาสุขภาพ...เส้นทางสู่ชีวิตพอเพียง”** อีกด้วย กิจกรรมส่วนนี้จัดไว้เพื่อแสดงให้เห็นถึงรูปธรรมของการปฏิบัติตามปรัชญา **“เศรษฐกิจพอเพียง”** โดยการนำเอากรณีศึกษา การดำเนินงาน การดำเนินกิจการ รวมถึงการดำเนินชีวิตด้วยแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ของทั้งภาครัฐบาล ภาคเอกชน ภาคชุมชน และภาคประชาชน มานำเสนอเพื่อให้ประชาชนทั่วไปที่สนใจได้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมี

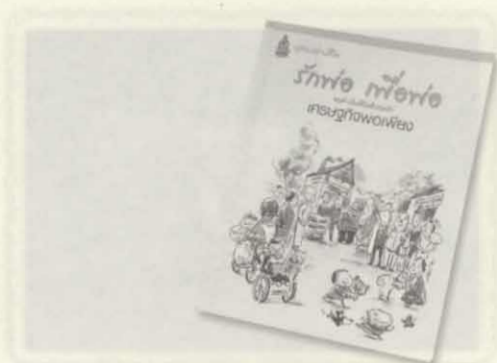
■ สารพันความคิด
ติดไว้ให้เรียนรู้

การคัดเลือกเรื่องราวมาอย่างหลากหลายทั้งในเมืองและชนบท พร้อม ๆ กันนี้
ยังมีการจัดเวทีเสวนาวงเล็กในลานฯ ด้วยหัวข้อเสวนาที่น่าสนใจอีกถึง ๔ เรื่อง
และการแสดงศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ ตลอดทั้ง ๓ วัน นอกจากนี้ยังมีการสาธิต
การอบรม การจัดนิทรรศการกระบวนการสมัชชาสุขภาพและกระบวนการ
นโยบายสาธารณะ การจัดมุมศิลปะ มุมหนังสือ เป็นต้น ด้วยต้องการ
สะท้อนถึงองค์รวมแห่งเศรษฐกิจพอเพียงที่นำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข
ครอบคลุมทั้งมิติทางกาย ใจ สังคม และปัญญา

สำหรับ อีกส่วนหนึ่ง นั้น คือการเปิดพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ในรูปแบบ “สมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น - ประเด็นทั่วไป” โดย
คัดเลือกประเด็นที่ได้มีการจัดกระบวนการสมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่
และสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็นอย่างต่อเนื่องมาก่อนแล้ว เพื่อเปิดโอกาส
ให้ประเด็นอื่น ๆ ได้เข้ามาถกร้อยและเชื่อมโยงเข้าสู่หลักคิดร่วมของเวที
สมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งนี้เป็นอย่างเป็นเอกเทศ!

อนึ่ง สมัชชาสุขภาพแห่งชาติปีนี้มีช่วงเวลาของการจัดกิจกรรมในงาน
แบ่งเป็น ๒ ส่วน ซึ่งเหลื่อมกันเล็กน้อย กล่าวคือ ในส่วนของพิธีการทั้ง
พิธีเปิดและพิธีปิด การเสวนา ปาฐกถา รวมถึงการประชุมในห้องประชุมใหญ่
ตลอดจนในส่วนของสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น จัดไว้เฉพาะวันที่
๒๗ - ๒๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ แต่สำหรับลานสมัชชาสุขภาพนั้น ได้จัด

- หนังสือ "คู่มือนำทางชีวิต : รักพ่อ เพื่อพ่อ ขอดำเนินชีวิตด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง"

ไว้ให้ผู้สนใจได้มีโอกาสเข้าเยี่ยมชมและเรียนรู้อย่างเต็มที่ถึง ๓ วันเต็ม นั่นคือ ตั้งแต่วันที่ ๒๗ - ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

และเพื่อให้สมาชิกสภาแห่งชาติในปีนี้ได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างกว้างขวางมากขึ้น คณะทำงานสื่อสารสาธารณะเพื่อสนับสนุนกระบวนการสมาชิกสภาแห่งชาติ ได้ผลิตสื่อเผยแพร่ต่าง ๆ ทั้งก่อนงาน ระหว่างงาน และหลังงานอย่างหลากหลายช่องทางและหลายวิธีด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็น

จัดทำ "คู่มือนำทางชีวิต : รักพ่อ เพื่อพ่อ ขอดำเนินชีวิตด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง" ในรูปเล่มสี่เหลี่ยมสไตส์ขนาดพกพากว่า ๑๐,๐๐๐ เล่ม (ภายหลังมีการพิมพ์เพิ่มเพื่อแจกจ่ายอีกหลายครั้ง) ไว้สำหรับแจกจ่ายแก่ผู้มาร่วมงานและประชาชนทั่วไปที่สนใจขอมา สำหรับเนื้อหาในคู่มือเล่มจี้วนี้ ได้นำกรณีศึกษาของบุคคล ครอบครัว ชุมชน และองค์กรที่น่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติจริง พร้อมกับถอดบทเรียนรู้สู่การปฏิบัติออกมาให้เป็นเรื่องที่เข้าใจง่ายขึ้น เสมือนเป็นคู่มือชีวิตที่แต่ละคนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับตนเองได้ต่อไป

ผลิตสารคดีสั้นว่าด้วย "เรื่องราวของบุคคล ครอบครัว ชุมชน และบริษัทเอกชนที่นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ปฏิบัติจริง" พร้อมจัดทำสโปตโฆษณาที่มีเนื้อความเชิงคำถามประหนึ่งเชิญชวนว่า "ธุรกิจพันล้านกับเศรษฐกิจพอเพียง การเล่นหุ้นกับเศรษฐกิจพอเพียง และการทำหนังสือ

■ คึกคัก แข่งขัน
แข่งกันเรียนรู้

แบบเศรษฐกิจพอเพียง” สามารถทำได้จริงหรือไม่? จะทำได้อย่างไร? ถ้าอยากรู้ ให้หาคำตอบได้ในงานสัมมนาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๖ ที่เมืองทองธานี! โดยออกอากาศทางสถานีวิทยุและสถานีโทรทัศน์ทั่วประเทศ อย่างนี้เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังได้จัดทำเว็บไซต์เฉพาะกิจเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตตลอดจนติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ตามสถานที่ต่าง ๆ รวมถึงการติดสติ๊กเกอร์ขนาดใหญ่ข้างรถโดยสารประจำทางหลายสายในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเชิญชวนให้ผู้สนใจได้เข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในงานสัมมนาสุขภาพแห่งชาติครั้งนี้กันอย่างทั่วถึง

ในที่สุด เมื่อความพร้อมทั้งหลักคิด จิตสำนึก ผลักการจัดการ และสมานฉันท์ในมรรควิธี มาบรรจบสบกันพอดี เวทีสัมมนาสุขภาพแห่งชาติ ปีที่หก ที่ว่าด้วย “เศรษฐกิจพอเพียง สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข” ก็เริ่มต้นขึ้น!

แผ่นดินเวที : ณ ที่แห่งนี้... มีเรื่องราวให้กล่าวขาน...

๒๗, ๒๘ และ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ คือวันที่ศูนย์นิทรรศการและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี มีบรรยากาศเย็นน่าน่าเป็นพิเศษ ความเย็นน่านี้เนื่องด้วยอากาศประดิดประน้อเป็นเรื่องสามัญ แต่ความเย็นน่านี้ที่ดำดิ่งยิ่งกว่า น่าจะเป็นเพราะบนพื้นที่แห่งนี้มีคนคิดฝันเย็น ๆ ได้มารวมตัวกัน

■ สวนพุดได้

กระทำสิ่งเย็น ๆ ด้วยลมหายใจเย็น ๆ...และเป็นสุข!

รูปแบบการจัดงานทำกันแบบพอเพียง บริเวณลานสัมพันธ์ชาปีนใช้เพียงพื้นที่ครึ่งหนึ่งของอาคารฮอลล์ ๔ ไม่มีการจัดตลาดนัดขายของให้พลุกพล่าน วุ่นวาย เพราะเน้นความประหยัด เรียบง่าย และความหลากหลายของการเรียนรู้ ไม่เน้นความหรูหราอลังการประเภทที่เมื่อจบงานแล้วงบประมาณบานปลาย จนต้องกลายเป็นอยู่ร้อนนอนทุกข์ไป การจัดวางผังก็ไม่ซับซ้อน เดินชมได้สบาย ๆ จุดประสานงานก็ง่ายต่อการติดต่อ ด้วยเหตุนี้ งานทั้ง ๓ วัน จึงดำเนินไปอย่างราบรื่นเรียบง่าย **สังเกตได้จากสีหน้าอันแจ่มใส เบิกบานของทั้งผู้เข้าร่วมงานและผู้จัด!**

ผู้เข้าร่วมสัมพันธ์สุขภาพแห่งชาติปีนนี้ทั้งในส่วนของกรมห้องใหญ่ และห้องประชุมย่อย มีจำนวนประมาณ ๓,๐๐๐ คน และในลานสัมพันธ์สุขภาพตลอดทั้ง ๓ วันมีจำนวนประมาณ ๓๐,๐๐๐ คน มีทั้งผู้ที่เคยผ่านเวทีสัมพันธ์สุขภาพแห่งชาติ สัมผัสสุขภาพเฉพาะพื้นที่ หรือสัมพันธ์สุขภาพเฉพาะประเด็นมาแล้ว และผู้ที่เพิ่งเคยเข้าร่วมสัมพันธ์สุขภาพครั้งนี้เป็นครั้งแรก ทั้งในนามบุคคลและผู้แทนองค์กร หน่วยงาน เครือข่ายภาคีที่เกี่ยวข้องจากทุกสารทิศทั่วประเทศ ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาควิชาการ ประชาสังคม เครือข่ายสุขภาพ องค์กรวิชาชีพ องค์กรเอกชน ภาคธุรกิจ ตลอดจนประชาชนผู้สนใจทั่วไป

■ ผู้หลักผู้ใหญ่
ช่วยกำลังใจของงาน

รวมถึงคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานชุดต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีผู้หลักผู้ใหญ่ทั้งในแวดวงวิชาการ สังคม และนักการเมือง ได้ให้เกียรติมาร่วมงานอย่างคับคั่ง อย่าง อาจารย์เสม พริ้งพวงแก้ว นายแพทย์มงคล ณ สงขลา คุณเอกสิทธิ์ เวชชาชีวะ...เป็นอาทิ

๒๓ ตุลาคม ๒๕๔๔ ถือเป็นวันต้นฤกษ์เบิกมาของงาน ในวันนั้นเพียงโผล่พื้นบันไดทางขึ้น ผู้เข้าร่วมงานทุกคนเป็นต้องได้พบเจอกับบรรดาเยาวชนอาสาสมัครที่อาสามาช่วยงานกันมากมายจนนับไม่ไหว เพราะหันไปทางไหนก็มีเยาวชนอาสาเสื้อฟ้าเข้มให้เห็นกันทั้งพื้นที่ นื่อง ๆ หนู ๆ ต่างพากาไบหน้าสดใสมาให้การต้อนรับและทักทายด้วยการกล่าวคำสวัสดิ์ แถมยังแนะนำโน่นนี่ ชวนพูดคุยอย่างไม่รู้เหน็ดเหนื่อย

บรรยากาศตอนลงทะเลเบียนรับเอกสารเข้าร่วมงานก็น่าตื่นตื้นใจใช้หยอกเพราะนื่อง ๆ เยาวชนอาสาสมัครได้เข้ามาชักชวนให้ผู้เข้าร่วมงานเล่นเกมครอบครัวอบอุ่น นัยว่าเป็นกิจกรรม “ดัชนีชี้วัดความสุข” โดยนื่อง ๆ ให้เอาลูกบิงปองใส่ลงตามช่องต่าง ๆ ว่าครอบครัวของเราเป็นอย่างไรบ้าง ผลออกมาก็สามารถวัดได้อย่างคร่าว ๆ ว่าระดับความสุขของเรานั้นมีมากน้อยแค่ไหนเพียงใด อาจจะมาก ปานกลาง หรือน้อย? นี่ถือว่าเป็นเกมสนุก ๆ ที่ให้แง่คิดดีทีเดียว!

การมี “เยาวชนอาสาสมัคร” เข้ามาให้การต้อนรับ ประสานงาน อำนวย

■ รวมพล
เยาวชนจิตอาสา

ความสะอาด ฯลฯ ทำให้งานในปีนี้มีสีสันสดใสจริง ๆ เพราะมองทางไหนก็เห็นเป็นคลื่นทัพสีฟ้าละลานตาไปทั่ว เมื่อถามถึงที่มาที่ไปก็ได้ความว่าทั้งหมดทั้งมวลเป็น “เครือข่ายเด็กและเยาวชน” ซึ่งมีสมาชิกที่มาจากหลายที่ศหลายที่ ส่วนหนึ่งนั้นเป็นคนตัวน้อย ๆ จากพิพิธภัณฑ์เด็ก กรุงเทพมหานคร หรือตัวแทนจากจังหวัดใกล้เคียง บ้างก็มาจากจังหวัดไกล ๆ อย่าง ยะลา อุบลราชธานี ฯลฯ จากการพูดคุยทราบว่า เครือข่ายฯ นี้ได้มีการรวมกลุ่มกันมานานพอสมควรแล้ว โดยมีกิจกรรมที่โดดเด่นมากเมื่อคราวเข้าร่วม “โครงการจิตอาสาช่วยเหลือผู้ประสบภัยสึนามิ” เมื่อปลายปี ๒๕๔๗ หลังจากนั้นก็ได้มีความพยายามสานต่องานด้านจิตอาสาอย่างต่อเนื่องในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือต้อนรับในการจัดประชุมต่าง ๆ โดยเริ่มจากงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งนี้เป็นงานแรก...

“หนูรับผิดชอบงานต้อนรับผู้ร่วมงานที่หน้าห้องประชุมใหญ่ค่ะ นอกเหนือจากสวัสดิ์ทักทายแล้ว ถ้าที่นั่งในห้องประชุมใกล้ ๆ เต็ม หนูต้องคอยหาที่ว่างให้ด้วยค่ะ บางทีก็เหลือที่นั่งเดียว หรือ ๒ - ๓ ที่ แต่ถ้าพี่ ๆ มากันเป็นกลุ่ม หนูก็มีเนี่ย ๆ ค่ะ แต่ก็ดีใจนะค่ะ เพราะพี่ ๆ ผู้ใหญ่หลายท่านเอ็นดูพวกเรา ช่วยกันขยับขยายที่นั่ง แล้วโบกไม้โบกมือส่งสัญญาณว่าตรงนั้นว่าง ตรงนี้ว่าง ช่วยให้พวกหนูทำงานได้ง่ายขึ้น หรือไม่ว่าก็เขาก็เห็นที่ว่างก่อนหนูเสียอีกค่ะ ถ้าถามว่าเหนื่อยมั๊ย หนูไม่เหนื่อยเลยค่ะ เพราะผู้ใหญ่

“ก็ทำให้สุขภาพเป็นเรื่องพอเพียง ไม่กินมาก ไม่ทำงานหนักมาก
ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ก็มีความสุข
ทำคนเดียวมีความสุขคนเดียว ทำหลายคนมีความสุขหลายคน
ทำทุกคนมีความสุขทุกคน สังคมก็อยู่เย็นเป็นสุข”

เห็นเด็กทำงานแล้วให้ความเอ็นดู เห็นมั้ยะ เพื่อน ๆ หนูยิ้มกันทุกคน”

“น้องแนน” เขาวชนอาสาสมัครจาก “สภาเด็กสุพรรณบุรี” ผู้รับหน้าที่
ให้การต้อนรับและเชื้อเชิญผู้ร่วมงานเข้าสู่ห้องประชุมใหญ่ โดยรับผิดชอบ
ร่วมกับเพื่อน ๆ อีกประมาณ ๑๐ คน ได้เล่าความรู้สึกให้ฟังพร้อมแสดง
ทรรศนะในเรื่องความพอเพียงว่า “ได้ยินคำว่าพอเพียงครั้งแรกเลยก็คือ
เศรษฐกิจพอเพียง ถ้าทุกคนอยู่ด้วยความพอเพียง ก็จะไม่มีการแก่งแย่ง
ชิงดี สังคมก็จะมีความสุข” เมื่อตั้งประเด็นคำถามต่อถึงความคิดเห็นว่า
เศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวข้องกับสุขภาพอย่างไรทำให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขได้ไหม
เธอได้ให้คำตอบว่า “ก็ทำให้สุขภาพเป็นเรื่องพอเพียง ไม่กินมาก ไม่ทำงานหนัก
มาก ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ก็มีความสุข ทำคนเดียวมีความสุข
คนเดียว ทำหลายคนมีความสุขหลายคน ทำทุกคนมีความสุขทุกคน สังคม
ก็อยู่เย็นเป็นสุข” นี่คือเสียงตัวอย่างของคนตัวเล็ก ๆ แต่ความคิดและ
จิตสำนึกของเธอไม่ได้เล็กตามตัวเลย! ผู้ใหญ่อย่างเราได้ฟังยังต้องแอบชมในใจ
คิดได้ลึก นึกได้คมจริง ๆ แม่หนูน้อย!

เขาวชนกลุ่มนี้ถือเป็นผลิดผลที่น่าชื่นชม พวกเขาเปรียบเหมือนกล้าไม้
น้อย ๆ ที่พร้อมจะเติบโตเป็นต้นไม้ใหญ่ให้ร่มเงาไพศาลในวันข้างหน้า เป็น
พลังเล็ก ๆ ที่ผู้ใหญ่ใจโตทั้งหลายน่าจะช่วยกันสนับสนุนด้วยการเปิดพื้นที่
ว่างเยอะ ๆ ให้พวกเขาได้เรียนรู้และทดลองทำในสิ่งดี ๆ ถ้าได้อย่างนี้ อนาคต

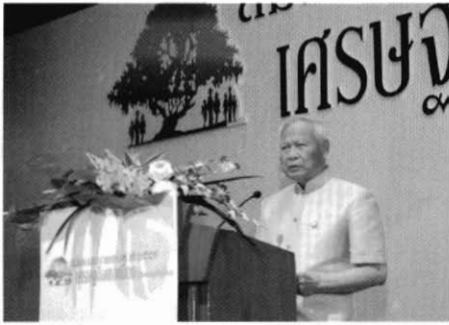
■ “ทะยานอยาก”
ประติมากรรมร่วมสมัย
ภายในบริเวณงาน

ของประเทศชาติก็จะมีประชากรพันธุ์ดีเพิ่มขึ้นอีกไม่น้อยทีเดียว!

ห้องประชุมใหญ่แกรนด์ ไดมอนด์ ถูกจัดไว้เป็นพื้นที่สำหรับพิธีเปิด
บิตงาน และเป็นเวทีหลักของสมัชชาสุขภาพแห่งชาติในปีนี้ บริเวณด้านหน้า
ห้องประชุมถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่ส่วนกลางของสมัชชาสุขภาพ โดยจัดวาง
ประติมากรรมร่วมสมัยเป็นลักษณะลอยตัวที่มีชื่อชุดว่า “ทะยานอยาก”
ใครที่ช่างเท้าข้างานเป็นต้องหยุดทักและจุกคิดว่า รูปปั้นมนุษย์ที่กำลังปีน
ปายไปหาถุงเงินถุงทอง บ้างล้มระหว่างทาง บ้างพลิกคว่ำมาหงาย ตะเกียก
ตะกายไขว่คว้า บ้างเงื้อง่ากำลังจะตะแปกถ่วง นั้น ทางผู้จัดงานมีเจตนาจะ
บออะไรกันแน่? กระนั้น หลายน ๆ คนคงคิดค่อนข้างตรงกันว่า น่าจะเป็น
การบอกใบ้เรื่องราวและสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตของผู้คนในยุคนี้ ที่มีแต่การ
แก่งแย่งชิงดีชิงเด่น ไขว่คว้าเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินศฤงคาร ต่างตกเป็น
ทาสของวัตถุสมมติที่เรียกว่า “เงิน - ทอง” จนลืมความสุขที่แท้จริงของตัวว่า
ควรเป็นเช่นไร มิพักต้องพูดถึงผู้คนในยุคนี้ที่สะกดคำว่า “พอเพียง” ไม่เป็น
กันมากขึ้นเรื่อย ๆ

บรรยากาศบนเวทีภายในห้องประชุมใหญ่ เริ่มต้นขึ้นด้วยการบรรเลง
เพลงโดยวง “ดีตาญชลี” วงดนตรีเพื่อชีวิตที่มีประสบการณ์ในการทำงาน
ด้านเสียงเพลง ตลอดจนเคยเข้าร่วมต่อสู้เพื่อมวลชนคนรากหญ้ามาหลาย
ทศวรรษ คงเป็นเพราะน้ำเสียงกังวานหวานใสระคนโศกเศร้าของนักร้องนำ

■ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์
ผู้เป็นต้นแบบของ
การใช้ชีวิตพอเพียงและอยู่เย็น

ประกอบกับเนื้อร้องและท่วงทำนองเพลงที่สะกดใจนั้นกระมัง ที่ทำเอาห้องประชุมใหญ่ซึ่งมีผู้ชมผู้ฟังนับพัน ๆ คนต้องเงิบสงัดไปชั่วขณะ แต่กระนั้น ความประทับใจที่ได้รับจากคีตาฉลุก็ยังไม่จางจืดไปง่าย ๆ เนื่องจากยังมีการแสดงชุดต่อมาของ “วงดอกหญ้าใจไหว” ที่นำเครื่องดนตรีไทยอย่าง ระนาด กลอง ชลุ่ม ซอ มาเล่นผสมผสานกับเครื่องดนตรีสากลอย่างกีตาร์นั้น ก็สร้างความรื่นรมย์ได้ไม่แพ้กัน ด้วยเหตุเพราะเพลงแต่ละเพลงที่ส่งตรงมาถึงหูผู้ฟังนั้น มันช่างแผ่วพลิ้ว ไม่ต่างจากเสียงดอกหญ้าใจไหวจริง ๆ เชื่อว่า ใครที่ได้ยินได้ฟังในวันนั้น เป็นต้องเคลิบเคลิ้มขนลุกกันทุกหัวทิ่มทุกคน อย่างแน่นอน!

ปฐมกาลขานพิธี : ยึดเพียงพอ... ขอบอยู่เย็น

ช่วงเวลาการผ่อนพักด้วยเสียงเพลงที่บรรเลงมาตั้งแต่ ๘ โมงเช้า ก็ได้ยุติลงเมื่อประธานในพิธีมาถึง ปีนี้ ๆ ๑๗๗ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ สุภาพบุรุษนักสู้ ผู้ที่เป็นต้นแบบของผู้ใช้ชีวิตพอเพียงและอยู่เย็น ได้ให้เกียรติมาเป็นประธานเปิดงาน

เริ่มพิธีการโดยการชมวีดิทัศน์ “เศรษฐกิจพอเพียงสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข” เรื่องราวในนั้นบอกเล่าถึงปัญหาของการอยู่ร้อนนอนทุกข์ และให้

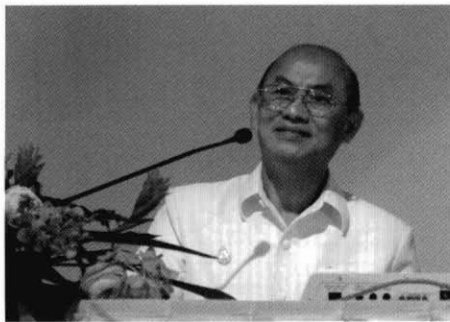
■ นายแพทย์บรรลุ ศิริพานิช
ประธานคณะกรรมการ
จัดงานฯ กล่าวรายงาน

ทางออกเพื่อนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง
เนื้อหาหลัก ๆ เป็นการยกกรณีตัวอย่างของบุคคล องค์กร ชุมชนในพื้นที่
ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ที่มีประสบการณ์ในการนำแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียง
ไปประยุกต์ใช้ตามเหมาะสมตามควรแก่ครรลองของตน ภาพเคลื่อนไหวบนจอ
มีความชัดเจนและให้บทสรุปที่ตรงจุด เพียงแค่ใครได้มีโอกาสชม ก็สามารถ
รับรู้ประโยชน์โภชนาผลของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ภายในเวลาไม่กี่นาที
ขึ้นอยู่กับพื้นที่หัวใจของแต่ละคนเท่านั้นว่าจะเปิดให้กันสักกี่มากน้อย?

เมื่อวิตถลันจบลง นายแพทย์บรรลุ ศิริพานิช ประธานคณะกรรมการ
จัดงานฯ ได้กล่าวรายงานถึงที่มาที่ไปของการจัดสัมมนาสุขภาพแห่งชาติ
ในครั้งนี้ หลังจากนั้น ประธานในพิธีจึงได้กล่าวเปิดงาน โดยให้ข้อคิดที่สำคัญ
สรุปได้ว่า

“...เศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงสอนนั้น
คือ ปรัชญาการดำเนินชีวิต ปรัชญาการพัฒนาทุกด้าน ที่ต้องอาศัยหลักความ
พอดี ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยจะต้องอิง
อาศัยทั้งคุณธรรมและความรู้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนั้น การสร้างสุข-
ภาวะให้เกิดแก่ บุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม จึงจำเป็นต้องอาศัย
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไม่ต้องสงสัย เพราะคนจะมีสุขภาพดี ครอบครัว
จะอยู่เย็น สังคมจะเป็นสุข ก็ต้องเกิดขึ้นจากความพอดี ความพอประมาณ

■ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย
องคมนตรี แสดงปาฐกถา

หรือความพอเพียงนั่นเอง...

การมารวมกันในงานสัมมนาสุขภาพแห่งชาติวันนี้ถือเป็นเรื่องที่ดี เพราะมีทั้งการสังเคราะห์วิชาการ คนทำงานด้านต่าง ๆ นำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้พร้อมกับการปฏิบัติจริง รวมถึงความพยายามนำนโยบายต่าง ๆ มาปฏิบัติ เพราะนอกจากการให้คำคนไทยที่เสมอกันแล้ว ยังเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างเสมอภาค...

เราเชื่อมั่นว่า สุขภาพของคนเป็นสิ่งสำคัญ และสิ่งสำคัญที่ทำให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุข เราเชื่อว่าคุณธรรมจะสร้างสิ่งที่ดี จึงขอเชิญชวนให้ทุกท่านมองคุณธรรมในเชิงสุขภาพ เราจะเห็นว่าผู้บริหารระดับสูงเสื่อมถอยลงมาก คุณธรรมของคนไทยกำลังป่วย จึงเป็นหน้าที่ของสมัชชานี้จะเยียวยาคุณธรรมของคนไทยให้หายจากการเจ็บป่วยโดยมาตรการใดมาตรการหนึ่ง โดยเฉพาะมาตรการแห่งความพอเพียง ขอให้งานนี้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง...

และนี่คือประโยคสุดท้ายบนเวทีก่อนเปิดงาน ที่ท่านได้ให้ไว้เสมือนเป็นพันธสัญญาระหว่างกัน...

“...ที่สำคัญที่สุด คือการร่วมกันทำให้ **“ทฤษฎีใหม่”** ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เกิดผลในทางปฏิบัติและขยายผลกว้างขวางออกไป เป็นการแสดงความจงรักภักดีอีกทางหนึ่งด้วย...”

“...เศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
ทรงสอนนั้น คือปรัชญาการดำเนินชีวิต
ปรัชญาการพัฒนาทุกด้าน ที่ต้องอาศัยหลักความพอดี
ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี...”

เบิกฤกษ์สมัชชา : ฟังปาฐกถา...ด้วยปรัชญาพอเพียง

หลังพิธีเปิดผ่านไป ท่านประธานได้เดินเที่ยวชมเรื่องราวหลากหลาย
ในลานสมัชชาสุขภาพ ซึ่งได้จัดไว้เป็นพื้นที่เฉพาะบริเวณฮอลล์ ๕ ฝั่งตรงข้าม
ห้องประชุมใหญ่ ขณะเดียวกัน ภายในห้องประชุมก็เริ่มต้นเนื้อหาของสมัชชา
สุขภาพในครั้งนี้ ด้วยการแสดงปาฐกถาพิเศษของ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ
นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี ซึ่งได้ให้เกียรติมาช่วยสร้างความเข้าใจ
ในเรื่องของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหัวข้อ “เศรษฐกิจพอเพียงในกระแส
โลกาภิวัตน์”

สำหรับการแสดงปาฐกถาในหัวข้อนี้ นั้น มาจากการตั้งโจทย์ว่า เมื่อมีการ
เอ่ยถึงเศรษฐกิจพอเพียง ก็มีคนจำนวนไม่น้อยที่นึกถึงการใช้ชีวิตในสังคม
เกษตรกรรมของภาคชนบท โดยนึกภาพไม่ออกว่าเศรษฐกิจพอเพียงจะไป
แข่งกับเศรษฐกิจทุนนิยมในกระแสโลกาภิวัตน์ได้อย่างไร ด้วยเหตุนี้ จึงต้อง
สร้างความเข้าใจและให้ผู้คนได้เข้าถึงแก่นแท้ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง ให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิถีของแต่ละบุคคลรวมถึงการทำงาน
ของภาคส่วนต่าง ๆ ได้ สำหรับองค์ปาฐกถานั้น ท่านเป็นผู้ซึ่งเข้าใจและได้ดำเนิน
ชีวิตด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นเวลานาน นอกเหนือจากการ
ลงมือปฏิบัติด้วยตัวเองแล้ว หลายปีที่ผ่านมา ท่านยังได้ทุ่มเทกำลังกาย

■ วิกฤตการณ์ "พอเพียง"

กำลังใจ เพื่อสร้างแนวร่วมในการขับเคลื่อนความพอเพียงอย่างต่อเนื่อง โดย
หนุนเสริมและลงมือทำในทุกรูปแบบ เช่น การนำปรัชญานี้มาอธิบายให้
บุคลากรในวงการต่าง ๆ รวมถึงประชาชนทั่วไปได้เข้าใจ ด้วยคำง่าย ๆ มอง
เห็นเป็นรูปธรรม สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานเพื่อนำ
ไปสู่การสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขต่อไป องค์กรปาฐกในครั้งนี้จึงนับว่าเหมาะ
ควรอย่างยิ่งแล้วสำหรับการเบิกฤกษ์สมัชชาสุขภาพแห่งชาติปีนี้!

ปาฐกถาเริ่มต้นขึ้นด้วยองค์ปาฐกชี้ให้เห็นปัญหาว่า ปัจจุบันนี้การใช้
ชีวิตของผู้คนในสังคมเป็นรูปแบบของทุนนิยมเสรีสุดโต่ง ไร้คุณธรรม
ประชากรส่วนใหญ่มีหนี้สินล้นพ้นตัว เมื่อคำนวณโดยเฉลี่ยแล้วพบว่า ปัจจุบัน
คนไทยมีหนี้ครัวเรือนโดยเฉลี่ยประมาณ ๑.๒ แสนบาท ซึ่งโดยกฎของ
แนวคิดแบบบริโภคนิยมก็อาจจะดี แต่ที่ไม่ดีก็คือมันมาพร้อมกับการเพิ่ม
ของอบายมุขต่าง ๆ รวมทั้งการลดการพึ่งพาตนเองของประชาชนในระดับ
รากหญ้าตามไปด้วย ชาวบ้านเดี๋ยวนี้ไม่ปลูกผักสวนครัวกินเอง แต่ใช้วิธีรอซื้อ
เอาจากรถที่นำผักเข้ามาขายในหมู่บ้าน นี่คือการลดการพึ่งพาตนเอง เพราะ
ใช้แต่เงินอย่างเดียว ทุกอย่างอยู่ที่เงิน ทุกคนคิดและแปลงทุกอย่างเป็นเงิน
กันหมด ด้วยเหตุนี้ จึงน่าจะมีการนำ **"ทุนนิยมเสรีที่มีธรรมภิบาล"** และนำ
หลักคิด **"เศรษฐกิจพอเพียง"** มาใช้ ด้วยมองว่าทุนนิยมเสรีเป็นของดี มีหลัก
การที่ว่าคนทุกคนในสังคมต้องได้รับการพัฒนาสูงสุด ทุนนิยมเสรีต้องจัด

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ทางสายกลาง -

ระบบการอบรมเลี้ยงดู จัดระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้คนทุกคนไม่ว่าเด็ก ผู้ใหญ่ หรือผู้สูงอายุ ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ซึ่งทุนนิยมเสรีเชื่อตรงนั้น เชื่อในศักยภาพของมนุษย์ทุกคน เพราะทุนนิยมเสรีให้คุณค่าของความเป็นคนทุกคน แต่ทุนนิยมเสรีที่ดีก็ต้องกำกับด้วยธรรมาภิบาล หากไม่แล้วผู้ที่อยู่ในอำนาจก็จะใช้อำนาจเอาเปรียบทุกอย่างกับผู้ที่อ่อนแอกว่า ทุนนิยมเสรีต้องช่วยผู้ที่อ่อนแอกว่าทุกคนให้เขาก้าวขึ้นขึ้นมาได้ แล้วก็เดินหน้าไปด้วยกันได้ เพราะฉะนั้น ถ้าเอาทุนนิยมเสรีบวกธรรมาภิบาลแล้วทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในภาครัฐบาล ภาครัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการเป็นชุดความคิด ก็คงจะแก้ปัญหาการกระจายทรัพย์สิน ปัญหาความยากจน ปัญหาศีลธรรม ที่เป็นต้นเหตุของปัญหาทั้งปวง รวมถึงปัญหาที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ อันเป็นสาเหตุที่ทำให้คนเจ็บป่วยหรือตายก่อนวัยอันควรได้ จากนั้น นายแพทย์เกษม วัฒนชัย ยังได้นำเสนอกรอบหลักคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ว่าเป็นเช่นไร ซึ่งท่านได้สรุปไว้เป็นแผนภาพที่เข้าใจได้ง่าย ๆ (ตามภาพข้างต้น) ซึ่งยอดของหลักคิดนั้น ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ

■ นพ.อ่าพล จินดาวัดนะ
ผอ.สปรส. เสนอผล
การปฏิรูประบบสุขภาพ

ความมีเหตุผล และจะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการ
รับผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน โดย
มุ่งเน้นที่มีขจัดมีมา คือ ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป ความมีเหตุผลคืออะไร เหตุผล
ตามความจำเป็น ต้องใช้เหตุผลตามหลักวิชา เหตุผลตามเกณฑ์สังคม รวมทั้ง
ประเพณี วัฒนธรรม เหตุผลตามหลักกฎหมาย และเหตุผลตามหลักศีลธรรม
โดยความมีเหตุผลนี้ ต้องเอาหลายส่วนมาประกอบกัน ส่วนระบบภูมิคุ้มกันใน
ในตัว คือ ต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวต่อเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
ทำให้เกิดผลกระทบทั้งภายในและภายนอก คือ ผลกระทบด้านวัตถุ ผลกระทบ
ด้านสังคม ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และผลกระทบด้านวัฒนธรรม

สำหรับเงื่อนไขที่จะนำเอาปรัชญานี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้อย่างไร
นั้น องค์กรปาฐกได้ให้แง่คิดว่า มีเงื่อนไข อยู่ ๓ ข้อ...

เงื่อนไขแรก คือ เงื่อนไขหลักวิชา หลักคิดคือ ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตาม
ต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชา
การต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินชีวิตหรือการงาน

เงื่อนไขที่สอง คือ เงื่อนไขคุณธรรม เงื่อนไขนี้ต้องเริ่มจากการเสริมสร้าง
พื้นฐานทางจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และ
นักธุรกิจทุกระดับ ให้มีความสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต

เงื่อนไขสุดท้าย คือ เงื่อนไขการดำเนินชีวิต เงื่อนไขนี้เน้นการดำเนิน

“...เราจะถวายความจงรักภักดีแก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
ที่นอกจากใส่เสื้อเหลืองแล้ว ให้เอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ไปใช้พร้อมทั้งช่วยกันเผยแพร่ด้วย...”

ชีวิตให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร
มีสติปัญญา และความรอบคอบ

องค์ปาฐกได้ย้ำชัดเจนว่า ประโยคสุดท้ายในปรัชญาเศรษฐกิจพอ
เพียงได้บอกไว้ว่า ถ้าเราทำตามนั้นแล้ว ผลที่คาดว่าจะได้รับก็คือ จะเกิดสมดุล
ชีวิต สมดุลบริษัท สมดุลองค์กร สมดุลประเทศ พร้อมกับการรองรับการ
เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม
และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี อันนี้คือความยั่งยืนใน
ครอบครัว ชุมชน และบริษัท ตลอดจนความยั่งยืนของประเทศไทยด้วย

นั่นคือประเด็นสำคัญของเนื้อหาหลักที่ว่าด้วย “เศรษฐกิจพอเพียง
ในกระแสโลกาภิวัตน์” ที่องค์ปาฐกได้แสดงไว้ โดยทิ้งท้ายก่อนเสร็จสิ้น
ปาฐกถาครั้งนี้ว่า ให้ทุกคนมาร่วมแรงร่วมใจกัน เริ่มด้วยการศึกษาปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง แล้วก็เอาไปประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตของแต่ละคน วิถีคิด
ในการดำเนินชีวิตแต่ละวัน หรือแม้แต่คิดเพื่อจะวางนโยบายในระดับ
กระทรวง ทบวง กรม องค์กรต่าง ๆ หรือในระดับครอบครัว พร้อมทั้งตั้งเป้าไว้
ว่า ปีนี้ ปีหน้า เราจะถวายความจงรักภักดีแก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
ที่นอกจากใส่เสื้อเหลืองแล้ว ให้เอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้พร้อมทั้ง
ช่วยกันเผยแพร่ด้วย ถ้าเป็นอย่างนั้นได้ ประโยชน์ก็จะตกอยู่กับประชาชน
เอง...ไม่ใช่ใคร!

จับเข้าเกล้าเสียงคุย : เสวนา...ประสานอเพียง

หลังเสร็จสิ้นปาฐกถาพิเศษของศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย แล้ว บนเวทีในท้องประชุมใหญ่ก็ดำเนินการอย่างต่อเนื่องด้วยบรรยากาศการเสวนาแบบกันเอง ๆ ที่ว่าด้วยประเด็น “คนไทยจะนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรมได้อย่างไร” โดยนำบุคคลที่ประสบความสำเร็จจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตจริง มาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ มุมมอง รวมถึงแสดงข้อคิดเห็น ตามวิถีของแต่ละคน ซึ่งวิทยากรผู้ร่วมรายการคือ **พ่อแก้ว สังข์ชู** ผู้ประสานงานโครงการแผนแม่บทชุมชน จังหวัดพัทลุง **คุณประสาน อิงคนันท์** ผู้ดำเนินรายการ “กบนอกกะลา” และ “คนค้นคน” **น้องคนิน เหล่าวิรุฬห์** นักเรียนชั้น ม. ๔ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพฯ ในโครงการอนุทินชีวินวิวัฒน์ **นำสมบุรณ์ มิซารน** ประธานกลุ่มแม่บ้านมิตรภาพพัฒนาแขวงหนองบอน กรุงเทพฯ และ **คุณสุทธิชัย เอี่ยมเจริญยิ่ง** กรรมการผู้จัดการ บริษัท วันเดอร์เวิร์ลโปรดักส์ จำกัด โดยมี **คุณไชยวัฒน์ อนุตระกูลชัย** พิธีกรชื่อดัง เป็นผู้ดำเนินรายการ

วิทยากรในวงเสวนามีความหลากหลายมาก คือ มีทั้งมนุษย์เงินเดือน ผู้คนที่มีชีวิตอยู่ด้วยวิถีชุมชนทั้งภาคเมืองและภาคชนบท เยาวชนคนรุ่นใหม่ รวมถึงผู้ที่อยู่ในแวดวงธุรกิจขนาดใหญ่ ซึ่งพวกเขาเลือกที่จะดำเนินชีวิต

- คุณไชยวัฒน์ อนุตระกูลชัย
น้องคนใน เหล่าวีรพท์
คุณประสาน อิงคนันท์

ด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง รูปธรรมของการเสวนาประเด็นนี้จึงถือเป็นการตอกย้ำให้มันใจยิ่งขึ้นว่า **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถปรับใช้ได้** ในชีวิตจริงของคนในทุกสังคม สำหรับเนื้อหาซึ่งเป็นผลมาจากการสะท้อนมุมมอง แนวคิด และแรงบันดาลใจของผู้คนจากภาคส่วนต่าง ๆ บนเวทีเสวนาคราวนี้ สามารถสรุปตามตัวบุคคลได้พอสังเขป ว่า.....

พ่อแก้ว สังข์ชู เคยมีความทุกข์เรื่องการประกอบอาชีพและความ เป็นอยู่ของครอบครัว มีปัญหาเรื่องชีวิตมาก เพราะเคยมีหนี้สินอยู่ประมาณ ๕ ล้านบาท พ่อหาทางออกไม่เจอเลยต้องดื่มสุรา สูบบุหรี่ ซื้อห่วย จากทุกข์ ของคน ๆ เดียว ก็กลายเป็นทุกข์กันทั้งบ้าน แต่พอดีเหลือบไปเห็นแนวคิด ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่เจ้าตัวเขียนไว้ข้างฝา ก็นึกได้ว่าถ้าเอามาลองปฏิบัติได้ก็คงจะดี หลังจากนั้นจึงเริ่มต้น ปฏิบัติโดยการเอากระดาษมาจดบันทึกประจำวันว่า ในครอบครัวเรามีรายได้ จากอะไร มีรายจ่ายเรื่องอะไร มีความทุกข์เรื่องอะไรบ้าง เมื่อสรุปได้แล้ว ก็เอาความทุกข์ของพ่อ ของแม่ และของลูก มารวมกันเป็นกองทุกข์ร่วม ในครัวเรือน หลังจากนั้น พ่อ แม่ และลูกจึงสูมหัวเข้าหากันแล้ววิเคราะห์ เรื่องความทุกข์ด้วยกันจนเห็นทางออกของครอบครัว เห็นปรัชญาความเป็นจริงของชีวิต เช่น เรามีความสามารถเรื่องอะไร เรามีทรัพยากรอะไร เรามี ภูมิปัญญาเรื่องอะไร แผ่นดินที่เราอยู่มันเป็นทุนในการประกอบอาชีพอยู่แล้ว

จึงริเริ่มประกอบอาชีพแบบเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายโดยการพึ่งพิงตนเอง เช่น อะไรที่สามารถปลูกเองได้ก็ปลูก เพื่อลดการสร้างหนี้และพึ่งพาระบบตลาดให้น้อยลง โดยมองว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมี ๓ หลักใหญ่ ๆ คือ **“รู้ เข้าใจ และลงมือปฏิบัติ”** แต่ต้องไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ไม่ทำลายทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม ต้องมีคุณธรรมและจริยธรรม และต้องมีกัลยาณมิตรกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ท้ายสุด พ่อแก้ว ได้ให้ทรรศนะไว้ว่า **“เศรษฐกิจพอเพียงก็รวยได้ แต่อย่าใช้ในทางที่ผิด รวยได้ถ้าอยู่บนฐานของความเป็นจริง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น”**

ส่วน **นำสมบุรณ์ มิฮารน** ผู้หญิงหนึ่งเดียวบนเวที ได้ให้ข้อมูลว่า ตนเองนั้นมีพ่อแม่ที่เป็นแบบอย่างที่ดีด้านการประหยัดและอดออม อีกทั้งยังมีจิตใจโอบอ้อมอารีคอยใส่ใจดูแลผู้อื่นที่ตกทุกข์ได้ยาก บ้านไหนที่มีลูกมากแล้วไม่ได้รับการช่วยเหลือ พ่อแม่จะนำมาไว้ที่บ้านแล้วก็เลี้ยงดูให้ข้าวปลาอาหารกิน ให้เรียนหนังสือ พอโตกันแล้วถ้าออกไปทำงานทำกันได้ พ่อแม่ถึงจะปล่อยไป นำสมบุรณ์เคยถามแม่ว่าทำไมต้องทำอย่างนั้นด้วย แม่ได้ให้เหตุผลไว้อย่างน่าฟังว่า **“เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นคนไทย ต้องมีน้ำใจ พึ่งพาอาศัยกัน มีอะไรก็แบ่งปันกัน พ่อแม่จะสั่งสอนแบบนี้มาตลอด”** เมื่อนำสมบุรณ์มีครอบครัวของตัวเองและลูก ๆ สามารถตั้งตัวกันได้หมดแล้ว น้ำหนักคิดที่จะช่วยเหลือสังคม โดยเริ่มต้นจากการนำบ้านที่พ่อแม่ทิ้งไว้ให้

“...เศรษฐกิจพอเพียงก็รวยได้
แต่อย่าใช้ใบทางที่ผิด
รวยได้ถ้าอยู่บนฐานของความเป็นจริง
ไม่เบียดเบียนผู้อื่น...”

มาทำเป็นศูนย์การสอนภาษาอาหรับ ภาษา馬來ยู และใช้เป็นพื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มแม่บ้าน นอกจากนั้น ก็ยังเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการหาวิธีการเพื่อแก้ปัญหาหนี้สินและการว่างงานให้กับคนในชุมชน แก้ปัญหาการออกนอกชุมชนเพื่อขายแรงงาน ตลอดจนการแก้ปัญหาการติดยาเสพติดและการลักขโมยในกลุ่มเยาวชน โดยการตั้งกลุ่มประกอบอาชีพ ตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เปิดร้านค้าชุมชน ช่วยจัดสวัสดิการแก่ชุมชน รวมถึงการตั้งกลุ่มเยาวชนที่มีการสร้างเสริมอาชีพให้มีรายได้ พร้อมทั้งสอนจริยธรรม ส่งเสริมการออกกำลังกาย และสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เป็นต้น ซึ่งในทรรศนะของน้าสมบุรณ์นั้น เธอมองว่า นี่แหละคือการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชุมชนของตัวเอง

ทางด้าน **น้องคณิน เหล่าวิรุฬห์** นั้น เนื่องจากเป็นลูกชายคนเดียวของพ่อแม่ ประกอบกับทางบ้านมีฐานะดี คณินจึงใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือยได้ตามใจชอบ อยากรได้อะไรก็ซื้อ โดยไม่ได้มองว่าซื้ออะไรไปบ้างแล้ว เช่น ซื้อปากกามาแล้ว เมื่อใช้เมือแล้วก็ซื้ออีก โดยที่ไม่ได้คิดว่าปากกาไม่ว่าจะยี่ห้อไหนไม่ว่าจะสวยหรือว่ามีราคาแพง เพียงแต่เขียนได้ก็ดีแล้ว แต่หลังจากที่น้องได้เข้าร่วม “โครงการอนุรักษ์ชีวินวิวัฒน์” ที่ “อาจารย์บุญทวี ชาวปากน้ำ” อาจารย์ประจำของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี เป็นคนริเริ่มโครงการแล้ว วิถีชีวิตของน้องก็เปลี่ยนไป น้องคณินเล่าว่า โครงการนี้ได้หัดให้นักเรียนทำบันทึก

■ อาจารย์ยอภิชาติ ทองบุญยัง
คุณพรพัฒนา ลิงคเสถิต
พิธีกรคู่ขวัญของงาน

ค่าใช้จ่ายและการใช้เวลาในแต่ละวัน โดยอาจารย์จะทำหนังสือเป็นเล่ม แล้วให้นักเรียนสารภาพกับตนเองโดยเขียนข้อเสียของตัวเองไว้ หลังจากนั้นให้นักกลับมาดู มาทบทวน ตลอดจนปรับปรุงตัวเอง พร้อมทั้งบันทึกลงไปในแต่ละหัวข้อว่า จะใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างไรบ้าง จากจุดเริ่มต้นนี้เนื่อง ทำให้น้องคิดได้ว่าตนเองฟุ่มเฟือยไม่ประหยัด ต้องเสียเงินและเวลาไปกับหลายสิ่งหลายอย่างที่ไม่จำเป็น ด้วยเหตุนี้ จึงได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ โดยการใช้เงินและเวลาอย่างมีคุณค่ามากขึ้น มันเหมือนกับการสอนให้มินิสัยรู้จักความพอประมาณ ซึ่งน้องบอกว่าตรงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง

สำหรับ **คุณประสาน อิงคนันท์** แม้เป็นมนุษย์เงินเดือน แต่เขาก็เป็นคนหนึ่งที่ตระหนักในความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณประสานได้ออกตัวในเมืองต้นว่าตนเองไม่ได้รับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้แทบจะทุกอณูของชีวิต แต่ที่พอจะสะท้อนได้ก็คือ การสะท้อนในฐานะของคนเมืองมากกว่า โดยมองว่าในเชิงของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของวิถีคิด เป็นการตีความในลักษณะของแต่ละคนมากกว่า โดยเฉพาะสามารถพึ่งพาตนเองได้ เช่น เมื่อเกิดวิกฤตอะไรขึ้นก็สามารถสู้กับวิกฤตนั้นได้ ส่วนอีกประเด็นหนึ่งนั้น ได้มองในเรื่องของการมีเหตุมีผลและการรู้จักปรับสมดุลให้เข้ากับชีวิต เพราะความมีเหตุมีผลของแต่ละคนย่อมไม่เหมือนกัน เช่น

เรามองว่าแก้วไบนี่เหมาะกับเรา สำหรับบางคนแก้วราคาแพงกว่าก็อาจจะเหมาะกับเขา แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็อยู่บนพื้นฐานของเหตุผล พื้นฐานของชีวิตว่าใครสามารถอยู่กับแก้วไบนั้นได้อย่างมีความสุข ส่วนตัวเองมองว่าการใช้ชีวิตแบบพอเพียงนั้นหมายถึง การเรียนรู้ที่จะอยู่กับสิ่งที่มี มีรายได้เท่าไรก็ใช้เท่านั้น และสามารถมีหนี้สินได้ แต่ต้องอยู่บนเงื่อนไขที่จะต้องแบกรับได้ ไม่เกินตัว รู้จักรักษาสมดุลให้ชีวิต ก็จะเป็นความสุขที่เกิดจากจิตใจที่พอเพียงที่สำคัญ ไม่ควรมีความอยากหรือความทะเยอทะยานที่เกินตัว

ขณะที่ **คุณสุทธิชัย เอี่ยมเจริญยิ่ง** วิทยากรคนสุดท้าย ก็ได้ออกตัวเช่นเดียวกับ**คุณประสาน** ที่ไม่แน่ใจเหมือนกันว่าตนเองจะสามารถเป็นตัวอย่างของคนที่น่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้จริงหรือไม่ แต่ทางผู้จัดงานได้มาดูโรงงาน ดูบริษัท มาพูดคุยมาสัมภาษณ์แล้ว บอกว่าใช่ ถ้าหากถามทรรศนะของตนเองถึงหลักคิดนี้ คุณสุทธิชัยมองว่า อย่างแรกมันต้องเริ่มด้วยปัจเจกก่อนโดยปัจเจกบุคคลต้องมีความคิดในเรื่องความพอเพียงต้องยอมรับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เริ่มจากตัวเองก่อนแล้วขยายวงไปยังบุคคลอื่น ๆ แล้วพูดคุยกันจนเป็นวัฒนธรรมระหว่างคนทำงานด้วยกัน หลังจากนั้นค่อยไล่กันต่อมา ในวิธีคิดตรงนั้นมันจะออกมาเป็นตัวเลขจะออกมาเป็นขั้นตอนอย่างไรดี สำหรับที่บริษัท พอรับแนวคิดเรื่องนี้และเมื่อได้อ่านได้ฟังเรื่องนี้แล้ว ก็คิดว่าบริษัททำเรื่องอะไรอยู่บ้าง เนื่องจากที่บริษัทเป็น

บริษัทส่งออก เป็นโรงงาน เวลาลูกค้ามาก็ต้องมีการนำเสนอกับลูกค้าว่า ลักษณะของบริษัทนี้เป็นอย่างไร ทำอะไร ขายอะไร อยู่ที่ไหนบ้าง โดยให้เขา เข้าใจและให้ความเชื่อถือว่า ที่นี้คือบริษัทที่ “เล็กแต่สวยงาม” ไม่เน้นการ รับงานตามคำสั่งของลูกค้า แต่รับงานตามกำลังของบริษัทที่สามารถจะทำได้ ถึงเป็นบริษัทที่เล็กแต่ก็ขอสร้างแบรนด์สร้างยี่ห้อเป็นของตนเองโดยไม่ต้อง รอคำสั่งจากตลาด และสามารถกำหนดชีวิตตนเองได้ว่า วันนี้ เดือนนี้ ปีนี้ จะทำอะไร นอกจากนี้ ยังต้องการให้เป็นบริษัทที่ดี เป็นองค์กรที่ดี ความ หมายขององค์กรที่ดี ที่นี้ใช้คำว่า “smart civilize” โดยต้องการสร้างสังคม ที่ “ฉลาด ดี มีอารยธรรม” อีกส่วนของความรับผิดชอบที่บริษัทมองข้าม ไม่ได้คือ การดูแลพนักงานของบริษัท สำหรับกรณีนี้ คุณสุทธิชัยได้อธิบาย จนเห็นภาพของการดูแลช่วยเหลือได้อย่างชัดเจน นั่นคือ ทางบริษัทได้เข้าไป ช่วยปลดหนี้ให้กับพนักงานที่ก่อนหน้านี้พนักงานส่วนใหญ่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ด้วยวิธีการชักชวนให้พนักงานเข้า “โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต” โดยมีการ จัดทำบัญชีชีวิตว่าในครอบครัวมีรายได้เท่าไร รายจ่ายเดือนละเท่าไร บันทึก รายรับรายจ่ายที่ได้แล้วพยายามลบรายจ่ายออกไป ทางบริษัทเองก็พยายาม หาวิธีอื่นเพิ่มเติม เช่น หางานพิเศษเพื่อเสริมรายได้ให้กับพนักงาน เปิด โอกาสให้มีการจัดตั้งเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ในบริษัท เพื่อให้เกิดการออม นอกจากนี้ ทางบริษัทยังได้ใช้วิธีไฟแนนท์โดยการชำระหนี้ให้ก่อนแล้วหัก

- ล่ามภาษามือ
- สื่อสำหรับผู้ที่ไม่ได้ยิน

จากเงินเดือนโดยไม่คิดดอกเบี่ย เมื่อใช้วิธีนี้พนักงานก็สามารถปลดหนี้ได้ ภายในระยะเวลาที่รวดเร็วขึ้น คุณสุทธิชัยให้ความเห็นโดยสรุปว่า วิธีนี้น่าจะถือเป็นการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพนักงานได้ โดยเฉพาะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีการใช้จ่ายของพนักงานอย่างถึงราก นำมาซึ่งความอึดอ้อมใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เมื่อมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเช่นนี้ ก็นำมาซึ่งความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชนในภาคธุรกิจอย่างบริษัทวันเดอร์วีร์ลได้

นี่คือเสี้ยวตัวอย่างของบุคคลที่ประสบความสำเร็จจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตจริง แล้วมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันจนทำให้ผู้คนได้เห็นภาพที่ชัดเจนมากขึ้นว่า มนุษย์เงินเดือน ผู้คนที่มีชีวิตอยู่ด้วยวิถีชุมชนทั้งภาคเมืองและภาคชนบท เยาวชนคนรุ่นใหม่ หรือบุคคลที่อยู่ในวงจรของธุรกิจขนาดใหญ่ นั้น สามารถดำเนินชีวิตด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างไร บทสรุปที่ได้จากการจับเข่าเคล้าเสียงคุยบนเวทีเสวนาครั้งนี้ ช่วยย้ำเน้นอย่างมั่นใจว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถปรับใช้ได้ในชีวิตจริงของคนแทบทุกภาคส่วนในสังคม ขอเพียงแค่ให้เราเริ่มต้นด้วยศรัทธาที่เรามี และคิดอยากจะทำ เมื่อศรัทธาเกิดแล้ว ขั้นตอนนับจากนั้นก็ไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป แต่ก็ต้องขึ้นอยู่กับตัวเราเท่านั้นเอง... **ว่าจะมีศรัทธากล้าแกร่งเข้มแข็งเพียงใด?**

พอเพียงแบบ “ภูฏาน” : เรียนรู้เพื่อนบ้าน...ผ่านพื้นเวที

บนเวทีกลาง ณ ห้องประชุมใหญ่ในวันแรกยุติลงในช่วงเช้าของวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๙ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมงานร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเวทีสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็นซึ่งแบ่งไว้เป็นห้องย่อย ๆ รวม ๕ ห้อง โดยเปิดประเด็นไว้หลากหลาย ทุกคนมีอิสระที่จะเข้าร่วมห้องไหนก็ได้ตามแต่ความถนัดและสนใจ

เช้าวันถัดมานั้นแล้ว เวทีแห่งนี้ถึงได้เบิกบานกันอีกครั้งด้วยปาฐกถาพิเศษ คราวนี้องค์ปาฐกเป็นแขกรับเชิญจากแดนไกล คือ **ฯพณฯ นายแพทย์ จิกมี ชิงเย** รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขแห่งราชอาณาจักรภูฏาน ท่านให้เกียรติมาแสดงปาฐกถาว่าด้วยเรื่อง **“ความสุขมวลรวมประชาชาติ : ประสบการณ์จากประเทศภูฏาน”** สำหรับปาฐกถาพิเศษนี้ถือเป็นแม่เหล็กสำคัญของงานที่ทุกคนเฝ้ารอกันเลยทีเดียว ถึงแม้ใครที่ไม่ได้เข้าร่วมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งนี้ ก็คงพอเดาออกว่าน่าจะเป็นเพราะอิทธิพลของ **เจ้าชาย จิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก** มกุฎราชกุมารแห่งราชอาณาจักรภูฏาน (ปัจจุบันพระองค์ทรงขึ้นครองราชย์เป็นพระประมุขของราชอาณาจักรภูฏานแล้ว) นั่นเอง ที่ก่อเกิดกระแส **“ภูฏานฟีเวอร์”** เมื่อครั้งพระองค์เสด็จเยือนประเทศไทยในฐานะพระราชอาคันตุกะ คราวงานฉลองครองสิริราชสมบัติ ๖๐ ปี ของ

- นายแพทย์จิกมี ชิงเย แสดงปาฐกถา ว่าด้วย ความสุขของคนภูฏาน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จนทำให้ผู้คนส่วนใหญ่ในเมืองไทยต่างใส่ใจ และเฝ้าติดตามเรื่องราวทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับภูฏาน จึงไม่ใช่เรื่องแปลก แต่อย่างใด ที่ห้องประชุมใหญ่ในวันนี้จะมีผู้คนเบียดเสียดเข้าฟังและต้องการยลโฉม “คนภูฏาน”

บรรยากาศก่อนการแสดงปาฐกถานั้น ได้มีการโหมโรงกันด้วยการแสดงดนตรีของเด็ก ๆ “วงกลืนดิน” จาก “มูลนิธิกระต่ายในดวงจันทร์” เสียงใส ๆ และบทเพลงแสนซื่อของน้อง ๆ ช่วยให้เข้าที่สองของงานสัมมนาสุขภาพแห่งชาติมีความสดชื่นแจ่มใสยิ่งขึ้น ประหนึ่งเป็นการเติมเต็มอารมณ์เย็น ๆ ให้ผู้คนในห้องประชุมได้เตรียมพร้อมรับฟังเรื่องราวของความสุขแบบพอเพียงที่จะได้รับฟังจากองค์ปาฐกในเวลาถัดจากนั้น....

สำหรับเนื้อหาเกี่ยวกับความสุขมวลรวมประชาชาติแบบภูฏานที่ท่านรัฐมนตรีได้แสดงไว้ สรุปความได้ว่า...

การดำเนินนโยบายภายใต้กรอบความคิดเรื่องความสุขมวลรวมประชาชาติ (Gross National Happiness) นั้น ประเทศภูฏานพยายามสร้างสมดุลระหว่างชนบทรรมนิยมประเพณีกับความทันสมัย วัตถุนิยมกับจิตวิญญาณ และระหว่างความมั่งคั่งทางทรัพย์สินกับคุณภาพชีวิต โดยได้น้อมนำกระแสพระราชดำรัสขององค์พระประมุข จิกมี ชิงเย วังชุก ที่ได้ตรัสไว้ว่า **“ความสุขมวลรวมประชาชาติ (Gross National Happiness : GNH)**

มีความสำคัญว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross National Product : GNP) มาใช้เป็นเข็มทิศในการบริหารประเทศ รัฐบาลภูฏานได้มีความพยายามทำให้ความสุขของผู้คนชาวภูฏานเป็นเป้าประสงค์สูงสุดของการพัฒนา แทนที่จะมองว่าความสุขเป็นเพียงผลพลอยได้จากการพัฒนา ซึ่งแนวคิด GNH ถือเป็นหลักว่า นโยบายสาธารณะและโครงการพัฒนาต่าง ๆ จะต้องนำเรื่องความสุขของมวลประชาชาติมาพิจารณาควบคู่ด้วยเสมอ.

นอกจากนี้ รัฐบาลภูฏานยังมองว่า ความเติบโตทางเศรษฐกิจมิได้มีความหมายเช่นเดียวกับความเจริญก้าวหน้าเสมอไป ในช่วงแรกระดับรายได้และความสุขสำราญอาจจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากสามารถตอบสนองความต้องการทางวัตถุและความมั่นคงซึ่งไม่เคยได้รับมาก่อน แต่เมื่อถึงระดับหนึ่งความสุขก็ไม่จำเป็นต้องเพิ่มขึ้นตามระดับรายได้อีกต่อไป สังคมที่ถูกชี้นำด้วยการตลาดได้เพาะปมวัฒนธรรมความละโมภ มุ่งสู่กำไรสูงสุดด้วยการบริโภค ผลที่ตามมาคือ ผู้คนใช้ชีวิตด้วยความอิจฉาริษยาซึ่งกันและกันต่อสู้เพื่อเอาเปรียบผู้อื่นอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ผู้คนเกิดภาวะซึมเศร้า จิตวิญญาณย่อยหย่อน สังคมเสื่อมสภาพลง แสดงให้เห็นว่าความละโมภซึ่งจำเป็นต่อระบบเศรษฐกิจดังกล่าวได้บั่นทอนพลังที่จะมุ่งไปสู่ความสุขที่ยั่งยืน ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติจึงถือเป็นเพียงการมองในมิติเดียว และเป็นรูปแบบของการพัฒนาที่ขึ้นอย่างผิดทิศทาง

“...ในช่วงแรกระดับรายได้และความสุขสำราญอาจจะเพิ่มขึ้น
เนื่องจากสามารถตอบสนองความต้องการทางวัตถุและความมั่นคง
ซึ่งไม่เคยได้รับมาก่อน แต่เมื่อถึงระดับหนึ่ง
ความสุขก็ไม่จำเป็นต้องเพิ่มขึ้นตามระดับรายได้อีกต่อไป...”

การที่ภูฏานสามารถพัฒนาได้อย่างรวดเร็วและประสบความสำเร็จ
ทำนัรัฐมนตรีได้แสดงทรรศนะว่า เป็นเพราะมีปัจจัยหลัก ๆ ๓ ประการกำหนด
ประการแรก คือ “ภูฏานมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็งและเป็นพลวัตของพระมหากษัตริย์”
ประการที่สอง คือ “ภูฏานเป็นประเทศที่โชคดีที่ได้รับความช่วยเหลือจากแหล่งทุนต่าง ๆ
อย่างต่อเนื่อง และได้ใช้ความช่วยเหลือนั้นอย่างโปร่งใส ปลอดภัยจากการคอร์รัปชัน”
สำหรับ ประการที่สามนั้น ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด นั่นคือ “การมีจริยธรรมและคุณความดีภายในวัฒนธรรม
ของภูฏานเอง” ทั้งสามประการนี้เองคือสิ่งที่กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาของ
ภูฏาน โดยการประยุกต์ใช้คุณค่าทางวัฒนธรรมประเพณีแต่เดิมมาผสมผสานกับ
ความเป็นจริงในภาวะเศรษฐกิจโลก ทำให้ได้ผลออกมาเป็นกรอบแนวคิดการ
พัฒนาแบบ GNH ดังที่เห็นและเป็นอยู่

อย่างไรก็ตาม ภูฏานก็ยังมีอีกกรอบแนวคิดที่เป็นเครื่องมือในการ
พัฒนาประเทศ นั่นคือ การวางแผนที่เป็นองค์รวม และการบริหารนโยบาย
ร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ด้วยทฤษฎีสั่งคมเชิงพุทธ ทุกภาคส่วนและ
ทุกแผนงานทางสังคมต่างพึ่งพิงกัน มีการทำงานร่วมกัน ซึ่งแผนงานเหล่านี้
เป็นตัวกำหนดความเข้มแข็งของระบบกำกับ การ ภูฏานได้มีความพยายามที่
จะใช้การวางแผนและการบริหารจัดการในลักษณะองค์รวม เพื่อให้เกิด
ประโยชน์สูงสุดสำหรับสังคม อีกส่วนหนึ่งของกรอบแนวคิดนี้ทำนัรัฐมนตรี

ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า เกิดขึ้นมาจากการที่ภูฏานได้เรียนรู้จากความผิดพลาดและความยากลำบากของประเทศอื่นด้วยเช่นกัน ซึ่งก็คือแนวคิดในเชิงพุทธที่เกี่ยวกับหนทางแห่งการดับทุกข์ หลักการก็คือ เริ่มต้นที่การศึกษา เพราะช่วยให้มองเห็นได้ว่า จะเกิดปัญหาอะไร พร้อมหาทางป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น และพยายามให้การพัฒนาของภูฏานได้มุ่งเน้นไปที่ผลกระทบจากกระบวนการนี้ โดยมีจุดหมายที่สำคัญคือ **ต้องการป้องกันการเสื่อมสลายของวัฒนธรรม ต้องการป้องกันการกระจายสินค้าและบริการที่ไม่เท่าเทียมกัน และต้องการป้องกันการทำลายสิ่งแวดล้อม** โดยดำเนินการพัฒนาด้วยพื้นฐานของหลักการสำคัญ ๕ ประการ ได้แก่

๑. ความเติบโตทางเศรษฐกิจ
๒. การพิทักษ์สิ่งแวดล้อม
๓. การพัฒนาอย่างสมดุลในระดับพื้นที่
๔. การกระจายอำนาจและการเสริมพลังชุมชน และ
๕. การอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรม

สำหรับกรอบดังกล่าวได้หมายรวมถึงนโยบายทางด้านสุขภาพด้วย โดยรัฐบาลภูฏานมองว่า สุขภาพเกี่ยวพันเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพและวัฒนธรรมของสังคม การให้บริการสร้างเสริมสุขภาพและ

“...ข้าพเจ้ามุ่งหวังว่า ระบบบริการสุขภาพทั่วโลก
จะได้รับประโยชน์จากจุดแข็งของภาคเอกชน
บน:ก็ยังคงธำรงและให้ความสำคัญกับความเป็นมนุษย์
การดูแลด้วยหัวใจแห่งความเมตตา...”

ป้องกันโรคจึงจำเป็นต้องนำการวางแผนที่เป็นองค์รวมและการบริหาร
นโยบายร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ มาใช้ ดังนั้น การบริหารจัดการเพื่อ
การวางแผนสำหรับเมือง การขนส่ง การใช้ทรัพยากร และชีวิตในชุมชน
จะต้องใส่ใจกับผลกระทบต่อสุขภาพและความสุขด้วย อนึ่ง นโยบาย
สาธารณสุขของประเทศภูฏานได้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ภูมิปัญญา
ทางด้านการแพทย์พื้นบ้านดั้งเดิมคือ “โซวา ริงปา” โดยกำหนดให้โซวา ริงปา
เป็นการแพทย์พื้นบ้านที่เป็นทางการของประเทศ ให้ทำหน้าที่เสมือนฐาน
ทรัพยากรสำหรับการปรับตัวต่อแรงกดดันจากความทันสมัย โดยบูรณาการ
กันกับการแพทย์แผนตะวันตก ซึ่งถือเป็นการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยแบบ
องค์รวม ที่มุ่งการบำบัดรักษาทั้งทางจิตใจ ทางกาย และทางจิตวิญญาณ

นั่นคือเนื้อความและสาระอันทรงคุณค่า แต่อย่างไรก็ตาม ท่าน
รัฐมนตรีก็ยังชี้ให้เห็นว่า แม้ภูฏานจะประสบความสำเร็จมาในระดับหนึ่ง แต่
ก็ยังคงอยู่ในช่วงเริ่มต้นสำหรับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติและพัฒนา
โครงสร้างพื้นฐานสำหรับสังคม การออกกฎหมายเฉพาะก็ยังเป็นความ
พยายามอย่างหนึ่งของภูฏานที่จะบรรลุเป้าประสงค์ตามแนวคิด GNH การ
พัฒนานโยบายสุขภาพในภูฏานที่กำลังดำเนินการอยู่ ก็ยังต้องเผชิญกับความ
ท้าทายและความไม่แน่นอนอันมากมาย ยังคงมีปัญหาของประชากรอีกหลาย
กลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการแพทย์ได้ ยังมีช่องว่างที่ต้องปรับปรุง

ในเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งยังมีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนบุคลากรที่ได้รับการฝึกอบรม แต่ถึงแม้จะต้องเผชิญกับปัญหาดังกล่าว ภูฏานก็จะยังคงแสวงหาวิสัยทัศน์ของโครงสร้างพื้นฐานด้านสุขภาพที่ยั่งยืนและมีน้ำใจ ซึ่งบูรณาการเข้ากับเงื่อนไขของประเทศและความหวังสู่ความสุขมวลรวมประชาชาติต่อไป

ท้ายสุด องค์ปาฐกได้ให้ข้อคิดที่น่านิยมยกย่องเหลือเกินว่า •“ข้าพเจ้ามุ่งหวังว่า ระบบบริการสุขภาพทั่วโลกจะได้รับประโยชน์จากจุดแข็งของภาคเอกชน ขณะที่ยังคงซื่อตรงและให้ความสำคัญกับความเป็นมนุษย์ การดูแลด้วยหัวใจแห่งความเมตตาซึ่งเป็นพื้นฐานของผู้ประกอบวิชาชีพด้านการแพทย์ด้วยหนทางนี้เท่านั้นที่เราจะสามารถให้บริการแก่สังคมได้อย่างแท้จริง”

ได้ยินอย่างนี้แล้ว รัฐบาลไทย กระทรวงสาธารณสุข ชุมชนการแพทย์ และสาธารณสุขไทย ตลอดจน “คนไทย” คิดเห็นกันอย่างไร **ช่วยบอกที?**

■ คุณโมเชิต บั้นเปี่ยมรัษฎ์
รองนายกรัฐมนตรี

ปวงประชาทุกภา : ประยุคต์ปรัชญา...ช่วยพัฒนาประเทศ

หลังเรียนรู้ประสบการณ์จากนโยบายรัฐบาล ที่ว่าด้วยหลักคิดความสมมุติรวมประชาชาติของประเทศเพื่อนบ้าน ในช่วงเช้าแล้ว ป้ายวันเดียวกัน บนเวทีเดิมในห้องประชุมใหญ่ ก็ได้มีปาฐกถาพิเศษอีกเรื่องหนึ่งซึ่งถือเป็นปาฐกถาท้ายสุดของสัมมนาสุขภาพแห่งชาติประจำปีนี้ ว่ากันด้วยเรื่อง “บทบาทรัฐบาลกับการพัฒนาประเทศสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยองค์ปาฐกคือ “นายโมเชิต บั้นเปี่ยมรัษฎ์” รองนายกรัฐมนตรี ที่ได้มาให้ทรรศนะว่า จะมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ที่ประเทศไทยจะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพัฒนาประเทศ ซึ่งรูปธรรมความคิด โดยสรุปจากองค์ปาฐกที่ได้แสดงเอาไว้ ความว่า...

รัฐบาลเห็นพ้องด้วยว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ นั้นเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะได้ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และแนวทางการปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับส่วนตัว ไปจนถึงระดับครอบครัว ระดับชุมชน ตลอดจนถึงระดับชาติ ทั้งในด้านการพัฒนา การบริหารประเทศ และการดำเนินธุรกิจ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง รัฐบาลจะน้อมนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนการทำงานของระบบเศรษฐกิจและสังคม โดยเป็นพื้นฐานสำคัญของนโยบายที่รัฐบาลจะได้

ใช้บริหารประเทศต่อไป ซึ่งโดยส่วนตัวแล้วองค์ปาฐกเห็นว่า ถ้าพวกเราเข้าใจ
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี เราก็คงเข้าใจได้ว่าปรัชญานี้สามารถ
นำมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมเป็นอย่างดี
และเป็นหลักที่ทุกคนสามารถน้อมนำมาปรับใช้เพื่อปฏิบัติตนในการดำรง
ชีวิตประจำวันได้ดีเช่นเดียวกัน เนื่องจากปรัชญานี้เน้นความพอดี ความพอ
ประมาณ การดำเนินการใด ๆ ก็ต้องอยู่บนพื้นฐานของความมีเหตุมีผล
มีหลักวิชาการเข้ามารองรับ ต้องมีการสร้างภูมิคุ้มกันหรือการป้องกันความ
เสี่ยงทั้งหลายทั้งปวงที่อาจเกิดขึ้น และที่สำคัญที่สุดคือ ต้องมีคุณธรรม
เป็นเครื่องกำกับตลอดเวลา ในด้านเศรษฐกิจนั้น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ไม่ได้ขัดแย้งกับระบบเศรษฐกิจเสรี ซึ่งนอกจากไม่ขัดแล้ว ยังเป็นรากฐาน
ของระบบเศรษฐกิจเสรี ที่ทำให้ระบบดังกล่าวมีประสิทธิภาพอีกด้วย ปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงในความหมายของระบบเศรษฐกิจเสรีนั้น หมายถึงการ
ดำเนินการใด ๆ ของรัฐจะต้องมีความโปร่งใส มีความเป็นธรรม มีความประหยัด
และมีประสิทธิภาพ ในด้านสังคมก็เช่นเดียวกัน รัฐบาลนั้นอยากเห็นสังคม
ที่เข้มแข็ง คนในชาติอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างสมานฉันท์บนพื้นฐานของ
คุณธรรม จึงมีความต้องการที่จะร่วมมือกันกับภาคประชาชน ภาคธุรกิจ
ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ภาคสื่อมวลชน และสถาบันทางศาสนา เพื่อ
สร้างสังคมไทยที่ไม่ทอดทิ้งกัน สังคมที่ชุมชนท้องถิ่นและประชาสังคมเข้มแข็ง

“...ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้ขัดแย้ง
กับระบบเศรษฐกิจเสรี ซึ่งนอกจากไม่ขัดแล้ว
ยังเป็นรากฐานของระบบเศรษฐกิจเสรี
ที่ทำให้ระบบดังกล่าวมีประสิทธิภาพอีกด้วย...”

สังคมที่มีคุณธรรมและสังคมประชาธิปไตย

ในด้านสุขภาพ ทางรัฐบาลก็อยากเห็นการพัฒนาสุขภาพของประชาชน
ที่ครอบคลุมทั้งมิติทางกาย จิต สังคม และปัญญา โดยการปฏิรูประบบ
สุขภาพเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงจากพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม โดยเน้นการมี
ส่วนร่วมและเน้นการพัฒนาสุขภาพทั้งระบบ ทั้งในยามปกติและในยามฉุกเฉิน
ที่มีความสมดุลทั้งการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การบริการรักษา
พยาบาล การฟื้นฟูสมรรถภาพ อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รัฐบาลเห็นว่าการสร้าง
ความเข้มแข็งของชุมชน ท้องถิ่นและประชาสังคม จะต้องสร้างความสามารถ
ในการจัดการตนเอง เพื่อให้ความเป็นอยู่ทางด้านสังคม วัฒนธรรม การปกครอง
การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนสิทธิชุมชนเป็นไปอย่างสมานฉันท์
โดยส่งเสริมบทบาทของครอบครัว ชุมชน องค์กร อาสาสมัคร ภาคธุรกิจ
สถาบันทางศาสนา สถาบันการศึกษา รวมทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม
ปัญหายาเสพติด อย่างต่อเนื่องและจริงจัง นอกจากนี้ ยังต้องมีการดูแล
เด็กและเยาวชน คนพิการ ผู้สูงอายุ ตลอดจนผู้ด้อยโอกาส สนับสนุนสิทธิสตรี
ตลอดจนความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

จากความสรุปข้างต้น องค์กรปาฐกกล่าวว่า เป็นเพียงส่วนหนึ่งของนโยบาย
ที่รัฐบาลจะนำเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และเชื่อเหลือเกินว่าปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงนี้เป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นได้เป็นจริงเป็นจัง เป็นเรื่องที่

สามารถพิสูจน์ได้ พร้อมกันนั้น ท่านยังให้ของฝากทิ้งท้ายไว้ว่า ให้ทุกคนช่วยกันสานต่อและสร้างเสริมความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงออกไปให้มากที่สุด

ก็ต้องจับตาตาดูกันต่อไป ว่าแนวความคิดอันเนื่องมาแต่พระราชดำริขององค์พระประมุขที่ภาครัฐและทุกภาคส่วนพร้อมใจกันรับว่าจะนำไปปรับใช้เป็น “เข็มทิศ” ในการพัฒนาประเทศ และพัฒนาตนเองนั้น จะเป็นจริงสักเพียงใด? โดยเฉพาะความจริงใจของรัฐบาลไม่ว่าชุดนี้หรือชุดไหน ๆ

ขอยืนยันสัญญา...ว่าจะจับตาดู!

๔ ปาฐกถา และ ๑ เสวนาบนเวทีกลางในห้องประชุมใหญ่ คือ องค์ความรู้ที่ได้จากหลักคิดของผู้ที่มีประสบการณ์ในการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิต รวมถึงนำไปเป็นแนวทางในการบริหารทั้งในระดับปัจเจก องค์กร และระดับประเทศ ทั้งหมดทั้งหมดเป็นเสมือนเวทีที่ให้สาธารณชนได้เห็น ได้รับรู้ ว่า วัชระธรรมของการใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงนั้นนำมาซึ่งสังคมอยู่เย็นเป็นสุขได้อย่างไร ส่วนใครจะเก็บเกี่ยวเห็ยผลที่ได้จากผืนเวทีนั้นบ้างหรือไม่? มากน้อยเพียงใด? ก็ย่อมแล้วแต่ความปรารถนาและปรกาศของสมองและหัวใจของแต่ละคนนั่นเอง

ผู้จัดสัมมนาสุขภาพแห่งชาติครั้งนี้ คงทำได้เพียงการสรรหาสิ่งดีดี มีคุณค่ามาไว้ให้ทุกท่าน **แค่นั้นเอง!** •

50 ปี 50 ปี

หนึ่งกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้ทุกฝ่ายในสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาควิชาการ ได้มีโอกาส “ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน” โดยอาศัยปัญญาและความสมานฉันท์ เพื่อนำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพหรือความมีสุขภาวะของประชาชน

กระบวนการนั้นคือ “กระบวนการสมัชชาสุขภาพ” ที่เป็นดั่งพื้นที่สาธารณะที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มาร่วมคิด ร่วมคุย ร่วมเจรจา หารือ ด้วยบรรยากาศของมิตรไมตรี โดยมีฉันทฉริตต้องกันในการจะประสานถักทอเป็นพลังของเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ เพื่อที่สุดของความ ต้องการคือ “ความอยู่เย็นเป็นสุข” ตามกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เรื่อง “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ก่อเกิดขึ้นได้จริงในสังคมไทย

เหตุเพราะหลักคิดดั่งว่า สมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ ๖ คราวนี้ จึงให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนประเด็น “เศรษฐกิจพอเพียงสู่สังคมอยู่เย็น

■ การประชุมกลุ่มย่อย
หลากหลายประเด็น

เป็นสุข” โดยการจัดเวที “**สมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น**” ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาเป็นนโยบายสาธารณะ ด้วยหมายใจให้เกิดการนำเนื้อหาสาระหรือข้อสรุปที่ได้จากเวทีไปเป็นต้นทุนสำหรับการสังเคราะห์เป็น “**องค์ความรู้**” และ “**ข้อเสนอ**” ต่อเครือข่ายตลอดจนองค์กรต่าง ๆ ให้เป็นข้อตกลงในการขับเคลื่อนร่วมกัน และเสนอต่อภาครัฐในการพัฒนาสู่นโยบายของประเทศต่อไป!

เวที “**สมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น - เศรษฐกิจพอเพียงสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข**” ได้แบ่งไว้เป็นห้องย่อย ๆ รวม ๕ ห้อง โดยเปิดประเด็นไว้อย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสมัชชาได้มีอิสระที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในห้องใดก็ได้ตามความถนัดและสนใจ ซึ่งประเด็นใน ๕ ห้องย่อยนั้นประกอบด้วย

๑. นโยบายศูนย์กลางสุขภาพเอเชียกับหลักประกันสุขภาพบนเส้นทางเศรษฐกิจพอเพียง
๒. ธุรกิจกับเศรษฐกิจพอเพียง
๓. ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข...สร้างสุขได้อย่างไร?
๔. การใช้ยาอย่างพอเพียง
๕. ยุทธศาสตร์สุขภาพพอเพียง : ทิศทางในช่วงแผนฯ ๑๐

■ เลือกตามความชอบ
และความสนใจ

เวทีสาธารณะเริ่มถูกยกเลิกห้องกันตั้งแต่ช่วงบ่ายของวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๙ เพียงวันแรกของงาน บรรยากาศยังเข้มข้นขนาดนี้ แล้วนี่ สมัชชาสุขภาพแห่งชาติมีถึง ๓ วัน คงไม่ต้องบอกกรรมงว่าภาพรวมทั้งงานจะเข้มข้นขนาดไหน?

และจากที่จับสังเกต ดู ๆ ไป เวทีสาธารณะ “สมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น - เศรษฐกิจพอเพียงสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข” น่าจะเป็นดาวเด่นของสมัชชาสุขภาพคราวนี้จริง ๆ กรรมง เพราะใช้เวลาเพียงไม่กี่นาทีเท่านั้น หลังจากเปิดห้อง แก้อื้อในห้องย่อยแต่ละห้องก็เต็มเสียแล้ว.. ขณะที่บางประเด็นก็เร้าร้อนถึงขนาดที่มีผู้คนที่ให้ความสนใจจนล้นออกมานอกห้อง..อะไรจะขนาดนั้น!!!!

สำหรับสาระที่ได้จากเวทีสาธารณะสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็นจาก ๕ ห้องย่อย ที่ว่าด้วย “เศรษฐกิจพอเพียงสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข” นั้น ได้ความตามแต่ละประเด็น ดังนี้

๑

นโยบายศูนย์กลางสุขภาพเอเซียกับหลักประกันสุขภาพ บนเส้นทางเศรษฐกิจพอเพียง

นโยบายสาธารณะภายใต้การจัดหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้านั้น ก่อเกิดและยังผลให้คนไทยทั้งประเทศสามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ ได้เป็นจำนวนมาก โดยภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของครัวเรือนทุกระดับ ลดลงภายใต้กฎหมายหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๕ ขณะเดียวกัน นโยบายส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็น “ศูนย์กลางบริการสุขภาพเอเซีย (medical hub)” ตามแนวทางเศรษฐกิจเสรี ก็ได้เกิดขึ้นในประเทศไทย ยังผลให้มีเงินตราไหลเข้าจากการเปิดให้ชาวต่างชาติเข้ามาใช้บริการสุขภาพ และมีแรงกระตุ้นให้เกิดการส่งเสริมคุณภาพมาตรฐานบริการทางการแพทย์ของประเทศและความเชี่ยวชาญของบุคลากรทางการแพทย์ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยอาศัยความพร้อมของธุรกิจบริการภาคเอกชนที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องเป็นฐานรองรับ

เรื่องราวเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะอาจจะดูยิ่งใหญ่ไกลตัวไปสักนิด แต่ถ้าพิจารณากันให้ต้องแท้แล้ว ก็จะทำให้เห็นว่ามันอยู่แค่ปลายจมูกเรานี่เอง หลายเรื่องที่กระทบต่อชีวิตประจำวันของเราโดยตรงแต่เรากลับไม่รู้ตัว บางเรื่องก็เป็นหมูปากคอกที่เรามักมองไม่ค่อยเห็น เหล่านี้ล้วนมาจาก นโยบายสาธารณะทั้งสิ้น กรณีของนโยบายด้านสุขภาพอย่าง “นโยบาย ศูนย์กลางสุขภาพเอเซียและนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า” ก็เช่นเดียวกัน หากมองกันเผิน ๆ คิดกันผ่าน ๆ ก็อาจจะบ๊ายกันว่าเป็นเรื่องของรัฐ

■ เปิดประเด็น
๓๐ บาท ถ้วนหน้าใคร?

หรืออาจมองว่าทั้งสองนโยบายไม่เกี่ยวไม่ข้องกัน แต่แท้จริงแล้วกลับเป็นเรื่องที่ใกล้ชิดสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อกันเป็นอย่างมาก เปรียบเสมือนมือซ้ายกับมือขวาที่แยกกันอยู่คนละข้าง แต่ต่างก็ควักเงินจากกระเป๋าเดียวกัน ยิ่งไงยิ่งนั้น!

สองแรง...สองแนวคิด ได้ก่อให้เกิดสองนโยบายสาธารณะที่ดำเนินการภายใต้บริการด้านสุขภาพสำหรับบุคคลสองกลุ่ม...สองสถานะ...

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ มีหลายฝ่ายที่ออกมาบอกว่า นโยบายทั้งสองต่างทำให้เกิดความต้องการใช้บริการสุขภาพและทรัพยากรสุขภาพเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะบุคลากรทางการแพทย์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบบริการสาธารณสุขและสุขภาพของประเทศไปพร้อม ๆ กัน

ฉะนั้น การหันกลับมาทบทวนโดยใช้ **แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง** ตามแนวพระราชดำริ เพื่อสร้างสมดุลให้เกิดขึ้นกับนโยบายทั้งสอง โดยยึดประเทศไทยและประชาชนชาวไทยเป็นศูนย์กลาง เพื่อลดช่องว่าง ลดจุดอ่อน และนำเสนอแนวทางการดำเนินงานที่ดีขึ้นอย่างมีส่วนร่วม...จะทำได้อย่างไร? เวทีนี้ต้องการความเห็นจากทุกภาคส่วนเพื่อสร้างสมดุลในคุณภาพชีวิตของคนไทยให้เกิดขึ้นต่อไป...

นั่นคือโจทย์เบื้องต้นเมื่อเริ่มคิดให้เกิดประเด็นนี้ในเวทีเสวนา!

ส่วนรูปผลจะเป็นเช่นไร? สิ่งที่เราคาดหวังจะได้รับการสนองหรือไม่?
ความถัดจากนี้คือคำตอบ...

ข้อประเด็นของห้องนี้ออกจะหนักไปทางวิชาการสักนิด แต่เมื่อใช้ลีลา
การเปิดเรื่องด้วยละครใหม่โรง **“ถวนหน้าใคร?”** โดยศิลปิน **“กลุ่มมะขามป้อม”**
ก็ทำให้บรรยากาศของเรื่องที่มีแนวโน้มว่าจะตึงเครียดได้ผ่อนคลายลง
ถือว่าเป็นกุศโลบายเด็ดที่สามารถเรียกคนเข้าห้องได้อย่างหนาตาทีเดียว
ละครนำเข้าสู่เรื่องราวความเป็นมาของนโยบายการพัฒนาประเทศให้เป็น
ศูนย์กลางธุรกิจการรักษายาบาลของเอเชียหรือที่ผู้คุ้นเคยต่างรู้จักกันใน
นาม **medical hub** รวมถึงการให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายสร้างหลัก
ประกันสุขภาพถ้วนหน้า (**Universal Coverage : UC**) ด้วย โดยสะท้อน
ให้เห็นว่า แม้นโยบายทั้งสองจะมีที่มาและวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน แต่ผล
กระทบที่เกิดขึ้น นั้นเหมือนกัน คือความต้องการบริการทางการแพทย์ทั้งผู้
ป่วยไทยและผู้ป่วยต่างชาติได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ทรัพยากร
บุคคลในระบบสุขภาพไทยอยู่ในภาวะขาดแคลน ตลอดจนคุณภาพของการ
ให้บริการสุขภาพยังมีความเหลื่อมล้ำ ละครทิ้งท้ายด้วยการโยงเนื้อหาเข้าสู่
ประเด็นของการเสวนาเพื่อค้นหาคำตอบร่วมกันว่า **“เราจะช่วยกันสร้างสมดุล
ระหว่างทั้งสองนโยบายได้อย่างไรภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง”**

■ ทำไมต้อง medical hub?

ต่อเนื่องจากละคร ก็ว่กันด้วยการเสวนาในหัวข้อที่ตั้งเสียโรแมนติกว่า “สองแรง สองแนวคิด : สมดุล UC และ medical hub บนฐานคิดเศรษฐกิจพอเพียง” สำหรับวิทยากรที่ร่วมเสวนานั้น มาจากหลากหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ดูแลนโยบาย ผู้มีส่วนได้เสียจากภาครัฐและเอกชน ตลอดจนนักวิชาการ นักวิจัย ซึ่งประกอบด้วย นายแพทย์สัมพันธ์ ศรีธำรงสวัสดิ์ ผู้อำนวยการสำนักงานวิจัยเพื่อพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย นายแพทย์อดิสรภัทราดุลย์ ภาควิชาออร์โธปิดิกส์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์รัฐดิพร ศิริพันธ์ - พันธเสน คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ นายแพทย์จิรุตม์ ศรีรัตนบัลล์ คณะเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมี คุณกิตติ สิงหาปัด ผู้ดำเนินรายการมืออาชีพจาก ITV (ปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนเป็น TITV แล้ว) รับหน้าที่นำการเสวนาด้วยบรรยากาศแบบสบาย ๆ และไม่ใช่คำถามที่หนักเกินไป รูปแบบการเสวนาอย่างนี้ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะทำให้ลดความเป็นวิชาการของเรื่องลงได้มาก ผู้ฟังก็กล้าให้ความเห็นและให้ข้อเสนอแนะได้อย่างกว้างขวางและไม่ติดกรอบ ทั้งในแง่มุมมองของเจ้าของธุรกิจ ผู้บริหารสถานพยาบาล ผู้ให้บริการ ตลอดจนประชาชนผู้รับบริการ

สาระสำคัญของการเสวนาอยู่บนเจตนาารมณ์ร่วมกันคือ ต้องการช่วยให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการดูแลสุขภาพอย่างทั่วถึง ขณะเดียวกัน

ก็มีความต้องการที่จะให้เศรษฐกิจไทยสามารถเติบโตแข่งขันกับนานาประเทศด้วย นั่นคือที่มาของนโยบายสาธารณะทั้งสองเรื่องนี้ โดยนโยบายการเป็นศูนย์กลางสุขภาพของเอเชียมีเป้าประสงค์เชิงพาณิชย์ ในขณะที่นโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าอยู่บนฐานคิดการปกป้องสิทธิและความยุติธรรมทางสังคม มีข้อเท็จจริงสนับสนุนจากวงเสวนาคราวนี้ความว่า จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นและผลจากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมา พบว่า ในส่วนของนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าถือว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ทำให้ประชาชนทั้งประเทศเข้าถึงบริการด้านสุขภาพมากขึ้น สามารถลดภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของครัวเรือนทุกระดับรายได้ในสัดส่วนที่สูง และยังช่วยลดช่องว่างของรายจ่ายสุขภาพต่อรายได้ของครัวเรือนกลุ่มที่จนที่สุดกับกลุ่มที่รวยที่สุดได้ แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีปัญหาสำคัญที่ควรได้รับการแก้ไข นั่นคือ ปัญหาด้านงบประมาณที่ได้รับต่ำกว่าค่าใช้จ่ายจริง และปัญหาด้านความแตกต่างของคุณภาพมาตรฐานบริการที่ประชาชนได้รับ

ในส่วนของนโยบายศูนย์กลางสุขภาพเอเชียเองก็พบว่า ขณะที่มีเงินตราไหลเข้าประเทศมากขึ้นจากการที่มีผู้ป่วยต่างชาติมารับบริการในโรงพยาบาลเอกชนของประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี แต่ขณะเดียวกันก็เกิดกระบวนการซื้อตัวบุคลากรจากภาครัฐไปเอกชน ส่งผลให้

“...ในส่วนของนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า
ถือว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ทำให้ประชาชนทั้งประเทศ
เข้าถึงบริการด้านสุขภาพมากขึ้น สามารถลดภาระค่าใช้จ่าย
ด้านสุขภาพของครัวเรือนทุกระดับรายได้ในสัดส่วนที่สูง...”

ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ที่เคยมีอยู่แล้วรุนแรงขึ้น
เรื่อย ๆ จุดที่น่ากลัวที่สุดคือ การทลายกำแพงค่าบริการทางการแพทย์และ
ค่าตอบแทนทางการแพทย์ในปัจจุบัน เนื่องจากต่างชาติมีกำลังซื้อสูงกว่า
คนไทย คาดเดาว่า ต่อไปนับจากนี้ เรื่องสุขภาพแบบไทย ๆ ที่ใช้ความเมตตา
เอื้ออาทรเป็นหลัก ก็จะกลายเป็นเรื่องของผลประโยชน์ตอบแทนทางธุรกิจ
ไปหมด ความสัมพันธ์ของผู้ให้และรับบริการก็จะเปลี่ยนไป แน่หนอว่า
ด้วยความคาดหวังที่เพิ่มขึ้นเรื่องการฟ้องร้องกล่าวโทษกันก็จะมากขึ้นเป็น
เงาตามตัวเช่นกัน

นั่นคือข้อเท็จจริงของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นส่วนทางออกของปัญหานั้น
ผู้เข้าร่วมวงเสวนาต่างพร้อมใจกันเสนอมุมมองร่วมกันว่า ขอให้ทุกฝ่ายที่
เกี่ยวข้องหันกลับมาทบทวน โดยน้อมนำกระแสพระราชดำริของพระบาท-
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ตาม “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาใช้ในการ
สร้างสมดุลระหว่างสองนโยบายให้ก้าวไปพร้อม ๆ กัน เชื่อมโยงกัน และใช้
กระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ให้อยู่บนหลักการ
ของ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี นั่นคือ ต้อง
มองผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งเชิงเศรษฐศาสตร์ สังคม และจิตใจ ไปด้วยกัน
มีปัญญารู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง! และที่สำคัญ ต้องรู้จักตัวเองด้วย!!

สำหรับข้อเสนอเชิงนโยบายที่เป็นรูปธรรมจากเวทีเสวนาประเด็นนี้

“...ขอให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องหันกลับมากบว
โดยน้อมนำกระแสพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
ตาม ‘หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง’
มาใช้ในการสร้างสมดุลระหว่างสองนโยบายให้ก้าวไปพร้อม ๆ กัน...”

ก็คือ การบูรณาการงบประมาณและระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนภายใต้หลักประโยชน์สู่ร่วมกัน ให้มีการกำหนดจำนวนผู้ป่วยต่างชาติที่ประเทศสามารถรองรับได้โดยไม่กระทบต่อคุณภาพมาตรฐานการบริการที่จะให้ต่อคนไทยมากนัก นอกจากนี้ ยังเห็นควรสนับสนุนให้มีกลไกอิสระที่ทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบการดำเนินนโยบายของรัฐและการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชน เพื่อพิทักษ์สิทธิและคุ้มครองผลประโยชน์และความปลอดภัยของประชาชน

ประเด็นย่อยเรื่องนี้ถือได้ว่าเป็นการจุดประเด็นร้อนร้อนประเด็นด่วนบางคนและบางใครที่เกี่ยวข้องก็อย่าตีความว่าเป็นการทักท้วง แต่ขอเพียงเข้าใจว่านี่คือการเตือนสติทุกฝ่ายให้ช่วยชะลออัตราเร่งของการพัฒนาไปข้างหน้าลงสักนิด แล้วค่อย ๆ คิด ค่อย ๆ ไตร่ตรอง ลองทบทวนผลดีหรือผลเสียอย่างรอบคอบอีกครั้ง ก่อนจะจับมือกันก้าวต่อไป เพราะนี่คือเรื่องใหญ่ การที่ทิศทางของสองนโยบายนี้จะก้าวไปในทางใด **นั่นเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการส่งผลกระทบต่อระบบสุขภาพโดยรวมของชาติ** •

ธุรกิจกับเศรษฐกิจพอเพียง

“ธุรกิจกับเศรษฐกิจพอเพียง... มันจะไปด้วยกันได้อย่างไรเล่า?”

นี่คงเป็นประโยคย่อนยอดนิยมแน่ ๆ หากลองตั้งประเด็นลอย ๆ ให้ผู้คนแสดงทรรศนะเกี่ยวกับธุรกิจกับเศรษฐกิจพอเพียง!

เหตุเพราะพอเอ่ยถึงคำว่า **“ธุรกิจ”** ความคิดแวบแรกของคนทั่วไปก็คือ **“ต้องแสวงหากำไรสูงสุด”** ฉะนั้น เมื่อมีการเปิดประเด็นความคิดเรื่อง **“ธุรกิจกับเศรษฐกิจพอเพียง”** จึงเป็นธรรมดาที่คำถามย้อนกลับคล้ายประโยคข้างต้นหรือคำปรารภถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจะตามมามากมาย เพราะใคร ๆ ต่างเข้าใจและรับรู้ว่าเป้าหมายเชิงธุรกิจนั้นสวนทางอย่างสิ้นเชิงกับฐานคิดเรื่องความพอเพียง โดยเฉพาะภายใต้กระแสทุนนิยมสุดขั้วแบบนี้ ก็ยิ่งมองไม่ออกว่าจะหาจุดสมดุลได้อย่างไร?

อย่างไรก็ตาม สภาพแวดล้อมที่ล่มสลายคือสิ่งย้ำเตือนว่าการพัฒนาแบบไร้ขีดจำกัดกำลังมาถึงทางตัน การทำธุรกิจที่ไม่ได้คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสังคมโดยรวมจะเป็นอันตรายอย่างยิ่งสำหรับมนุษยชาติ และนี่คือที่มาของการรวมตัวกันในนาม **“เครือข่ายธุรกิจเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม” (Social Venture Network : SVN)** ซึ่งก่อกำเนิดจากนักธุรกิจชาวอเมริกันที่เล็งเห็นปัญหาของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่ไม่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ต่อมา ได้ขยายเครือข่ายไปยังเพื่อนธุรกิจทั่วโลก รวมถึงภูมิภาคเอเชียและประเทศไทยด้วย

SVN ประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย เป็นองค์กรใหม่ที่จะเชื่อม
ประสานให้เกิดเป็นเครือข่ายธุรกิจสำหรับสังคมโลก เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยน
ประสบการณ์และประสานธุรกิจของคนที่มีกระบวนการทัศน์คล้ายกัน นั่นคือ
การมีหลักคิดที่ว่า ความเจริญทางวัตถุอย่างเดียวยังไม่เพียงพอที่จะช่วยให้
สังคมโลกอยู่รอดได้ ต้องมีความเจริญทางจิตวิญญาณ มีสิ่งแวดล้อมที่ดี
สำหรับคนรุ่นต่อไป ต้องมีน้ำใจต่อธรรมชาติไม่ใช้การระดมใช้อย่างฟุ่มเฟือย
ซึ่งสอดคล้องกันพอดีกับแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียงสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข”
ด้วยเหตุนี้ สมัชชาสุขภาพประเด็นย่อย “ธุรกิจกับเศรษฐกิจพอเพียง” จึง
เกิดขึ้นโดยการนำของ SVN ประเทศไทย ร่วมกับ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
สถาบันคีนันแห่งเอเชีย มูลนิธิธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
และ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีเจตนารมณ์สำคัญ
คือ ต้องการเผยแพร่แนวคิดธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
พร้อมทั้งใช้หลักคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เป็นเครื่องมือกำกับทิศทาง ทั้งนี้ได้นำปัญหาธุรกิจค้าปลีกข้ามชาติมาเป็น
ประเด็นของการอภิปรายด้วย

ก่อนจะถึงเวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ได้มีการจัดสัมมนาเรื่อง “CSR
IN ACTION” (CSR : Corporate Social Responsibility) ซึ่งหมายถึง
ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ) เพื่อเผยแพร่แนวคิด กรณีศึกษา และ

■ คุยกันเรื่องธุรกิจ
เพื่อชีวิตพอเพียง

สร้างแรงบันดาลใจร่วมกันของภาคธุรกิจ ซึ่งผลจากการสัมมนาครั้งนั้น
นั้นเองที่ได้นำมาสู่การกำหนดประเด็นอภิปรายในเวทีสมัชชาสุขภาพประเด็น
ย่อย “ธุรกิจกับเศรษฐกิจพอเพียง” โดยแบ่งเป็นสองหัวข้อหลัก คือ “ธุรกิจ
ค้าปลีกข้ามชาติในประเทศไทย ส่วนแบ่งความรับผิดชอบต่อสังคม” และ
“ธุรกิจกับเศรษฐกิจพอเพียงทำได้จริงหรือ?”

และคงเพราะเป็นประเด็นที่โดนใจผู้คน คงเพราะเป็นคำถามที่ท้าทาย
คำตอบ ห้องเสวนานี้จึงถูกจับตามองเป็นอย่างมากจากผู้เข้าร่วมงาน
สมัชชา ยืนยันได้จากสมาชิกสมัชชาสุขภาพจากจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดตรัง
ที่บอกว่า

“...ก็อยากจะมาฟังสักหน่อยว่าจะเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน เพราะเรา
ไม่เคยเห็นนักธุรกิจหรือคนทำธุรกิจเจ้าไหนที่รู้จักคำว่าพอเพียงสักที เห็นจะ
มองก็แต่เพียงกำไรเท่าไร ขาดทุนไม่ได้ ที่เขามีปรัชญาเฉพาะพวกเขาว่า
ผลผลิตดี ต้นทุนต่ำ ถึงจะดี ผลผลิตไม่ดี ต้นทุนสูง รับไม่ได้ ถ้าเขารู้จัก
เอาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้บ้างก็ดี จะได้ไม่เอาเปรียบผู้บริโภคอย่างเรา ๆ
มากนัก”

ขณะที่ สมาชิกสมัชชาสุขภาพจากจังหวัดสกลนคร ก็ให้เหตุผลที่น่า
สนใจ แต่เป็นการพลิกกลับไปอีกมุมว่า

“...ผมสนใจเข้าร่วมฟังประเด็นนี้ เพราะเห็นว่านักธุรกิจไทยปัจจุบันได้

“...ไม่เคยเห็น...คนทำธุรกิจเจ้าไหนที่รู้จักคำว่าพอเพียงสักที...
ถ้าเขารู้จักเอาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้บ้างก็ดี
จะได้ไปเอาเปรียบผู้บริโภคอย่างเรา ๆ มากนัก...”

หันมาทบทวนตัวเองมากขึ้น เพราะการทำธุรกิจที่มุ่งหวังเพียงผลกำไรนั้นอาจทำให้เขาไม่มีความสุขและอยากจะรู้แนวการทำงานของเขาด้วยว่าธุรกิจอย่างไร
แค่ไหนที่บอกได้ว่าพอเพียง ถึงแม้ว่าร้านค้าชุมชนเล็ก ๆ ของผมจะคำนึงถึง
ความพอเพียงอยู่เสมอ แต่เมื่อมีทิศทางการพัฒนาที่ดี ผมจะได้นำไปปรับใช้บ้าง
ครับ...”

เมื่อมุ่งมาดกันถึงขนาดนี้ ก็ต้องมาดูกันแล้วแหละว่า ผลลัพธ์ของการ
เสวนาจะให้คำตอบตรงเป้าหรือไม่กับการคาดหวังของผู้คนที่ต้องการจะเข้า
ร่วมและรับฟัง

เวทีเสวนาเริ่มด้วยการอภิปรายประเด็น “ธุรกิจค้าปลีกข้ามชาติ”
ชิมลางด้วยการนำเสนอรายงานการวิจัยเรื่อง “ธุรกิจค้าปลีกข้ามชาติกับผล
กระทบต่อสังคมไทย” ที่มี คุณสมลักษณ์ หุตานุวัตร มาช่วยปูพื้นความเข้าใจ
ให้กับผู้เข้าร่วมอภิปรายได้ระดับหนึ่ง ก่อนจะเติมเต็มด้วยความเห็นของ
วิทยากรจากหลายมุมมอง คือ คุณโกศล เลิศศักดิ์ดำรงกุล กรรมการผู้จัดการ
บริษัทเน็กซ์โปรดักส์ จำกัด คุณสารี อ่องสมหวัง กรรมการผู้จัดการ มูลนิธิ
เพื่อผู้บริโภค คุณทวีสันต์ โลธนาณรงค์ ประธานหอการค้าจังหวัดนครราชสีมา
และ คุณเอกกิง สมทรัพย์ อุปนายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
โดยมี คุณประสาร มฤคพิทักษ์ เป็นผู้ดำเนินการเสวนา

สำหรับประเด็นนี้ แม้สาระสำคัญของการเสวนาส่วนใหญ่ได้ลงลึกไป

ที่สถานการณ์ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นตลอดจนข้อเท็จจริงทางธุรกิจ แต่โดยรวมแล้ว ก็สามารถช่วยชี้ให้เห็นสาเหตุและเงื่อนไขที่เป็นประโยชน์ สำหรับการนำไปกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาได้

หลังจากนั้น เวทีเสวนานี้ก็ได้ยกประเด็น **“ธุรกิจกับเศรษฐกิจพอเพียง ทำได้จริงหรือ?”** มาอภิปรายต่อ โดยมี **คุณไชยยศ บุญญาภิจ** เป็นผู้นำ การอภิปราย ด้วยการนำเสนอ ๓ กรณีศึกษาที่ได้จากผลของการสัมมนาเรื่อง **“CSR IN ACTION”** ที่เคยจัดไปก่อนหน้านี้ คุณไชยยศระบุว่ากรณีศึกษา ทั้งหมดที่นำมาเสนอนั้นมีการประยุกต์ใช้ปรัชญา **“เศรษฐกิจพอเพียง”** ซึ่ง ประกอบด้วย **ชมพุดาบานารีสอร์ท จังหวัดชุมพร บริษัทวีพี โปรเกรสซิฟ จำกัด หรือเจ้าของร้านกาแฟ “ดีเอโร” และ บริษัท บางจาก บีโตรเลียม จำกัด มหาชน** ด้วยเหตุผลว่า ทั้ง ๓ กรณีศึกษาดังกล่าวมีความหลากหลายในตัวเอง ทั้งในแง่วิธีคิด การบริหารจัดการ และการแก้ปัญหา ทำให้ผู้ฟังเห็นรูปธรรม ของการแปลงปรัชญาสู่การปฏิบัติได้ชัดเจน และรู้สึกว่าจะไม่ยากอย่างที่คิด สามารถนำไปปรับใช้ได้กับธุรกิจทุกประเภทและทุกขนาด

จากการอภิปรายทั้งสองประเด็น ก็นำมาสู่การหาข้อสรุปร่วมกันว่า **“ธุรกิจข้ามชาติกับเศรษฐกิจพอเพียงจะอยู่ร่วมกันอย่างไร?”** โดยได้ผลสรุป เป็นข้อเสนอต่อภาคธุรกิจและฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนหลัก คิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้กับธุรกิจให้กว้างขวางมากขึ้น กล่าวคือ ควรมีการ

พัฒนาและขยายผลแนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จขององค์กรธุรกิจที่ควรได้รับการยกย่อง ว่าควรหมายถึงการจัดสรรผลประโยชน์ด้วยกติกาที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ทั้งผู้ถือหุ้น ผู้ลงทุน คู่ค้า ลูกค้า ผู้ร่วมงาน สังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม โดยที่ธุรกิจทุกระดับควรน้อมนำกระแสพระราชดำริสปรึชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ที่สำคัญคือต้องช่วยกันสร้างกระแสการรณรงค์ปรับเปลี่ยนค่านิยมการบริโภค ให้เน้นไปที่การเสริมสร้างการพัฒนาปัญญาและความเกื้อหนุนต่อคุณภาพชีวิต

ท้ายที่สุดแล้ว ถึงแม้ว่าผลจากเวทีสมัชชาจะยังไม่อาจทำให้หลายฝ่ายคลายความวิตกกังวลต่อปัญหานี้ เพราะการฝากกระแสทุนนิยมอันเชี่ยวชาญอาจเป็นเรื่องยากกว่าที่เราคิด และมีความเป็นไปได้มากกว่า ในอนาคต ธุรกิจค้าปลีกจะตกอยู่ในกำมือของผู้ประกอบการรายใหญ่จากต่างชาติที่มีแผนการตลาดเหนือชั้นกว่าผู้ประกอบการรายย่อยซึ่งเป็นเจ้าถิ่น แต่อย่างน้อยความพยายามในการขยายแนวคิดการทำธุรกิจที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้นครั้งนี้ คงจะช่วยชะลอความเร็วและความรุนแรงของผลกระทบที่จะเกิดขึ้นได้บ้างไม่มากนักน้อย

ที่สำคัญ ขอเพียงแค่นี้แนวคิดดีดีแบบนี้แพร่ขยายไปในหมู่คนไทยให้ได้มากที่สุด ด้วยหวังว่า วันข้างหน้า คนไทยกับคนไทยจะไม่ทำร้ายกันเอง ซึ่งหลักคิดนี้มีความสอดคล้องต้องกันกับผู้เข้าร่วมรณรงค์ในเวที ยืนยันได้

“...ทุกวันนี้ผู้บริโภคกำลังตกเป็นกลไกการรูดคืบของกลุ่มธุรกิจ
ค้าปลีกข้ามชาติ ก็ใช้เงื่อนไขของสินค้าราคาถูกมาเป็นตัวล่อ...
จนเมื่อวันหนึ่ง...ครอบคลุมพื้นที่ได้ทั้งหมด
เราก็จะไม่มีสินค้าราคาถูกให้ซื้ออีกต่อไป...”

จาก **ตัวแทนสมัชชาคุณธรรมจังหวัดสงขลา** ที่ให้ทรรศนะเอาไว้ที่น่าฟัง
เหลือเกินว่า....

“...เรื่องที่ถูก คงให้จบกันเพียงในท้องนี้ไม่ได้ ควรมีการผลักดันและ
เผยแพร่สู่สาธารณะ ไม่ว่าจะโดยวิธีการใด เริ่มง่าย ๆ แคไปพูดคุยเล่าต่อ ๆ
กันไปให้คนภายนอกได้รับรู้มากขึ้น เพราะทุกวันนี้ผู้บริโภคกำลังตกเป็น
กลไกการรูดคืบของกลุ่มธุรกิจค้าปลีกข้ามชาติ ที่ใช้เงื่อนไขของสินค้าราคา
ถูกมาเป็นตัวล่อ เหมือนกับว่าผู้บริโภคกำลังได้เปรียบ เพราะห้างบีบบังคับ
ผู้ผลิตให้ขายสินค้าในราคาต่ำ ในขณะที่พ่อค้าคนกลางตามวิถีไทยไม่
สามารถแข่งขันได้ พ่อค้าคนกลางต้องมีต้นทุนสูงกว่าห้างหรือไม่ก็หายไป
จากระบบ ร้านโชห่วยจึงมีราคาขายปลีกที่แพงกว่าห้าง ที่เลวร้ายยิ่งกว่านั้น
คือ ห้างค้าปลีกขยายตัวไปตั้งร้านสะดวกซื้อในชุมชน ไม่นาน ตลาดสด ร้าน
โชห่วย ก็ต้องทยอยปิดตัวเองไป สินค้าภาคเกษตรในชุมชนที่เคยอยู่ใน
ระบบเอื้อเพื่อเกื้อกูลก็ไม่มีการแลกเปลี่ยนสินค้ากันเอง เพราะไปอยู่
ในมือของห้างหมด จนเมื่อวันหนึ่งที่ธุรกิจค้าปลีกข้ามชาติครอบคลุมพื้นที่
ได้ทั้งหมด เราก็จะไม่มีสินค้าราคาถูกให้ซื้ออีกต่อไป เพราะเขาจะเป็นผู้
กำหนดราคา แล้วผู้บริโภคก็จะเป็นเหยื่อรายต่อไป...”

เด็ดขาดบาดจิตเลยใช้มั้ยเล่า...คมความคิดจากคนพอเพียงของเรา!
ได้ยินอย่างนั้นแล้ว เราจะไม่ลุกขึ้นร่วมด้วยช่วยหนุนกันหรืออย่างไร? **พี่น้อง!**

๓

ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข...สร้างสุขได้อย่างไร?

ถึงแม้ “ความสุข” จะเป็นยอดปรารถนาสูงสุดที่มนุษย์ทุกคนทุกนามแสวงหา แต่จะมีประโยชน์อันใดเล่า หากเราแสวงหาโดยไม่รู้ว่ “ความสุข” นั้นคืออะไร?

“ความสุข” คือ ความร่ำรวยจริงหรือ? มีเงินพันล้าน มีบ้านหลังใหญ่ หรือรถคันงามใช้ไหม? หลายคนเริ่มไม่แน่ใจว่าจะวัดความสุขได้อย่างไร เครื่องมือที่ใช้อยู่ขณะนี้ก็ดูเหมือนจะวัดได้ไม่ตรง เมื่อหันมามองผลของการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาหรือ ก็พบว่ายิ่งทำให้ผู้คนสับสนเกี่ยวกับความสุขของชีวิตมากขึ้น นี่ยังมีพิกพุดถึงการค้นพบความหมายที่แท้จริงของชีวิตด้วยซ้ำไป!

ขณะที่ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และเศรษฐกิจเสรีนิยม ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาประเทศก็คือ ความมั่งคั่งและเงินทุนที่ไหลเข้าสู่ประเทศ เราวัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศด้วยตัวเลข “ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ” (Gross Domestic Product : GDP) ด้วย “รายได้เฉลี่ยต่อหัว” ของคนในชาติ แต่กระนั้น สังคมก็เริ่มประจักษ์ชัดบ้างแล้วว่า GDP ที่สูงขึ้นแทบจะไม่สัมพันธ์กันเลยกับความอยู่ดีมีสุขของคนในประเทศ ตรงกันข้าม กลับขยายช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนให้มากขึ้นไปอีก GDP จึงวัดได้เพียงการเติบโตเชิงปริมาณในภาพรวมของระบบ แต่ไม่สามารถสะท้อนถึงประสิทธิภาพและคุณภาพของการพัฒนาได้ ที่เย่

■ ผู้เชี่ยวชาญด้านตัวชี้วัด

กว่านั้น มันไม่อาจสะท้อนถึงความเสี่ยงโทรมของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติที่ร่อยหรอลงไปอันเนื่องมาจากการพัฒนาเลย แม้เล็กน้อย!

ฉะนั้น ในเมื่อ GDP ไม่อาจเป็นตัวชี้วัดความสุขได้ หลายฝ่ายในสังคม จึงเริ่มชวนกันคิดและค้นหาความหมาย เพียรสร้างเครื่องมือใหม่ที่จะมาใช้วัดความสุขได้อย่างถูกต้องและตรงกว่า โดยเฉพาะในปี ๒๕๔๘ ที่ผ่านมาสัมผัสสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๕ ก็ได้หยิบยกเรื่องราวเกี่ยวกับความหมายและหนทางในการสร้างความสุขของคนในชาติมาพูดคุยเพื่อหาทางออกร่วมกัน ภายใต้ประเด็น “ความอยู่เย็นเป็นสุข” แล้วสรุปออกมาเป็นคำประกาศเจตนารมณ์ “การร่วมสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข ๙ ข้อ” ซึ่งหนึ่งข้อในคำประกาศนั้น มีว่า...

“การพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในระดับครอบครัว องค์กร และชุมชนของตนเอง และจะร่วมกันพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขแห่งชาติ โดยใช้กระบวนการพัฒนาดัชนีชี้วัดเป็นเครื่องมือพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขไปพร้อม ๆ กัน”

สืบเนื่องถึงปัจจุบัน แม้ว่าหลายภาคส่วนจะได้พยายามค้นหาและพัฒนาดัชนีหรือตัวชี้วัดความสุขของคนไทยขึ้นมาหลากหลายชุดอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากองค์กร หน่วยงาน และเครือข่ายภาคประชาชนในระดับพื้นที่

แต่กระนั้นก็ยังกระทำด้วยวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่แตกต่างกัน ในระดับประเทศเองก็มีการกำหนดตัวชี้วัดความอยู่ดีมีสุขไว้ในการประเมินแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และถึงแม้จะเห็นความพยายามอย่างต่อเนื่องก็ตาม แต่ตัวชี้วัดเหล่านั้นก็ดูเหมือนจะยังไม่อาจตอบคำถามของความอยู่เย็นเป็นสุขสำหรับชีวิตได้จริง โดยเฉพาะในระดับครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่น!

ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นในเรื่องของดัชนีชี้วัดความสุขของคนไทย งานสัมมนาสุขภาพแห่งชาติครั้งนี้ จึงได้เปิดเวทีเสวนาเกี่ยวกับเรื่องนี้อีกครั้ง โดยหมายใจให้เป็นเวทีของการพัฒนาการรอบคิดและแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลสำหรับการจัดทำดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคีที่เกี่ยวข้อง ให้ทุกภาคส่วนของสังคมไทยได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เปิดมุมมองของความอยู่เย็นเป็นสุขจากประสบการณ์จริงของผู้คนจากหลากหลายวงการ เพราะอาจจะช่วยให้เกิดการค้นหาแนวทางใหม่ แทนที่จะมาถกเถียงกันว่า ความสุขเป็นอย่างไร? และจะวัดได้อย่างไร? แต่ให้สามารถพัฒนาและยกระดับไปสู่การหาคำตอบว่า **จะใช้ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขเป็นเครื่องมือพัฒนาให้เกิดความสุขแท้ในสังคมระดับต่าง ๆ ได้อย่างไร?** เพื่อจะค้นพบหนทางร่วมกันแล้วขยายวงแห่งสังคมอยู่เย็นเป็นสุขตามฐานคิดเศรษฐกิจพอเพียงออกไปให้ทั่วแผ่นดิน และเชื่อมต่อเข้ากับแผนฯ และ

■ ดัชนี่เรามี
ชีวิตอะไร?

นโยบายของชาติอย่างมีพลังต่อไป

สำหรับประเด็น “**ดัชนียูเอ็ย็นเป็นสุข...สร้างสุขได้อย่างไร?**” นี้ ทางสำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ทำหน้าที่เป็นองค์กรประสานงานหลัก โดยมีสำนักพัฒนานโยบายสาธารณะ (สพน.) สำนักวิจัยเอแบคโพล มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดิน (ศูนย์คุณธรรม) เครือข่ายดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข และ สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.) เป็นองค์กรร่วมประสาน

การพูดคุยเรื่อง “**ความสุข**” ถือเป็นเสน่ห์ของวงสนทนาเสมอ แม้จะไม่ใช่วิธีประเด็นใหม่ แต่เมื่อยกมาคิดมาคุยกันสักก็ครั้งก็ยังมีคนสนใจเข้ามาร่วมเสวนาจนเต็มห้อง เวทีเสวนาเฉพาะประเด็นในสังคมสุขภาพคราวนี้ก็เช่นกัน ประเด็นที่ว่าด้วย “**ดัชนียูเอ็ย็นเป็นสุข...สร้างสุขได้อย่างไร?**” ก็กลายเป็นประเด็นที่มีผู้สนใจแจ้งความจำนงจับจองที่นั่งขอเข้าร่วมประชุมมากที่สุด!

ถึงจะเริ่มต้นด้วยการนำเสนอกรอบแนวคิดที่อาจจะเป็นวิชาการไปบ้าง แต่เมื่อเข้าสู่บรรยากาศของการเสวนาด้วยมุมมองของปราชญ์ชาวบ้านที่มีประสบการณ์ทำงานพัฒนาชุมชนในพื้นที่มาอย่างโชกโชน อย่าง **ครูสุนทร กิจนิตย์ชีวี** ปราชญ์ชาวบ้านจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา **พ่อคำเตื่อง ภาชี** ปราชญ์ชาวบ้านจากจังหวัดบุรีรัมย์ **น้ำประยงค์ รณรงค์** ปราชญ์ชาวบ้าน

“...การสร้างดัชนีชี้วัดความสุขนั้น จำเป็นต้องระเบิดจากข้างใน และจากชุมชนโดยตรง ประการสำคัญ การเคลื่อนไหวบนการชุมชนเป็นสุข โดยชุมชนเป็นผู้สร้างและสานต่อนั้น น่าจะได้ดัชนีชี้วัดความสุขที่สอดคล้องกับสภาพชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง...”

จากจังหวัดนครศรีธรรมราช คุณชูศักดิ์ หาดพรม ประชาญ์ชาวบ้านจาก จังหวัดน่าน และ คุณเมษาหมัด อามีน ดือราโอะ ประธานเครือข่ายผู้นำเยาวชน จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากจังหวัดยะลา รวมถึงความเป็นกันเองและเรียบง่าย ของผู้ดำเนินรายการอย่าง อาจารย์ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) แล้ว ก็ทำให้ผู้ฟัง ค่อย ๆ ผ่อนคลาย กล่าวตั้งคำถามและแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง กลายเป็นการพูดคุยที่ก้าวพ้นการถกเถียงว่าความสุขคืออะไร พร้อม ๆ กับได้ ยกระดับไปสู่การชี้ให้เห็นรูปธรรมของการใช้ “ดัชนี” เป็นเครื่องมือพัฒนาไปสู่สังคมอยู่ดีมีสุขร่วมกัน โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” มาปรับเปลี่ยนวิถีคิดและทิศทางการพัฒนาที่จะนำไปสู่ ความสุขที่แท้ของชีวิต

ตัวอย่างของดัชนีที่นำมาแลกเปลี่ยนจากบรรดาประชาญ์ชาวบ้านและ จากภาคส่วนต่าง ๆ นั้น ถือเป็นบทเรียนที่มีคุณค่ายิ่ง เนื่องจากมีทั้งดัชนี ระดับชาติ เช่น **ดัชนีชี้วัดความอยู่ดีมีสุข** **ดัชนีวัดความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ** และ **ดัชนีวัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย** ของสำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ **ดัชนีคุณภาพชีวิตและทุนทางสังคม ของไทย** โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือ ดัชนีระดับพื้นที่ เช่น **ตัวชี้วัดความสุขของประชาชนชาวไทย** โดยนักวิจัยและ

ปราชญ์ชาวบ้านภาคอีสาน **ตัวชี้วัดความสุข** ของมหาวิทยาลัยมหิดล รวมถึง
ประสบการณ์จากต่างประเทศ เช่น **ดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์ (Human
Development Index)** โดยสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ
(UNDP) **ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิต** โดย UNESCAP **ความสุขมวลรวม
ประชาชาติ (GNH)** ของประเทศภูฏาน และ **ดัชนีโลกแห่งความสุข (Happy
Planet Index : HPI)** โดย New Economics Foundation เป็นต้น

ผลสรุปร่วมกันจากการเสวนาครั้งนี้ก็คือ ทุกฝ่ายจะนำตัวอย่างดัชนี
หรือเครื่องมือวัดความสุข ซึ่งเป็นฐานคิดและประสบการณ์จากองค์กร
หน่วยงาน และเครือข่ายชุมชน ที่ได้นำเสนอในเวทีนี้ไปพัฒนาให้เป็นดัชนี
วัดความสุขระดับครอบครัว ชุมชน ตลอดจนระดับจังหวัด แล้วปรับใช้ตาม
เหมาะสมควบคู่กับบริบทและสภาพพื้นที่ของตนเอง โดยมีภาครัฐเป็นหน่วย
ประสานและสนับสนุนให้เกิดกระบวนการคิดและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
ตลอดจนเปิดช่องทางให้มีการขยายเครือข่ายความร่วมมือให้กว้างขวาง จน
สามารถพัฒนาสู่ดัชนีความสุขแห่งชาติต่อไป

ในช่วงท้ายสุด **อาจารย์ไพฑูริย์ วัฒนศิริธรรม** ประธานและผู้ดำเนิน
รายการเสวนา ได้กล่าวสรุปว่า

“...แผนที่ชุมชนก็คล้ายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
เพราะจะต้องมีตัวชี้วัดความสำเร็จเหมือนกัน เพียงแต่ว่าความสำเร็จที่เรา

“...แฟนที่นุ่มนวลก็คล้ายแฟนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
เพราะจะต้องมีตัวชี้วัดความสำเร็จเหมือนกัน เพียงแต่ว่า
ความสำเร็จที่เราใส่ใจพิจารณา
คือความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนที่ผ่านการประเมิน...”

ใส่ใจพิจารณา คือความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนที่ผ่านการประเมิน
โดยเครื่องมือหรือดัชนีชี้วัดที่ชุมชนสร้างขึ้นมาเอง การสร้างดัชนีชี้วัดทำได้
หลายระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน จังหวัด ไปจนถึงระดับประเทศ เพราะฉะนั้น
ทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญ...”

จริงแท้และแน่นอนดังข้อสรุปของอาจารย์ไพฑูริย์ เพราะการสร้างดัชนี
ชี้วัดความสุขนั้น จำเป็นต้องระเบิดจากข้างในและจากชุมชนโดยตรง
ประการสำคัญ การเคลื่อนไหวขบวนการชุมชนเป็นสุขโดยชุมชนเป็นผู้สร้างและ
สานต่อมัน น่าจะได้ดัชนีชี้วัดความสุขที่สอดคล้องกับสภาพชุมชนท้องถิ่น
อย่างแท้จริง

ดังนั้น หากถามว่า **ดัชนีชี้วัดความสุขมวลรวมประชาชาติจะวัดจาก
อะไร?** คำเฉลยก็คือ...

ณ **วันนี้** คำตอบแท้จริง “อยู่ที่หมู่บ้าน” เพราะดัชนีชี้วัดความสุขที่ให้
ประโยชน์จริง ต้องสอดคล้องกับสภาพชุมชนท้องถิ่น และสอดคล้องกับสิ่งที่
ประชาชนให้คุณค่าเป็นสำคัญ! •

การใช้ยาอย่างพอเพียง

ในยุคสมัยที่อะไร ๆ ในโลกล้วนถูกทำให้กลายเป็น “สินค้า” ไปเสียหมดแบบนี้จะแปลกอะไรเล่า ที่เรื่องของ “ยารักษาโรค” จะกลายมาเป็นธุรกิจการค้าที่ทำกำไรอย่างงดงามให้กับใครต่อใครมากมาย คงหมดยุคแล้วที่ยา คือผลผลิตจากความเมตตาของผู้รักษา คงหมดสมัยแล้วที่การให้และรับจะเป็นเรื่องของสินน้ำใจเล็ก ๆ น้อย ๆ ตอบแทนกันแล้วในที่สุดบทบาทของ “ยา” ที่เคยมีคุณค่าทางศีลธรรมก็เลือนหายไป!

แต่จะอย่างไรก็ตาม คงต้องยอมรับกันว่า ยาเป็นปัจจัยสี่ที่ไม่เหมือนสินค้าอุปโภคบริโภคชนิดอื่น ๆ ที่ทดแทนได้ เช่น หากน้ำมันแพง เราก็เปลี่ยนไปใช้รถโดยสารสาธารณะ แต่กรณีที่เราปวดท้องก็คงจะกินยาแก้ปวดหัวแทนไม่ได้ และหากเราเจ็บป่วยอะไรเราก็จำเป็นต้องแสวงหาหาที่มีประสิทธิภาพสูงสุดมารักษา แม้ว่าราคาจะแพงสุดขีดก็ตาม! ด้วยความจำเป็นของยาดังกล่าวบวกเข้ากับแรงโฆษณาทุกรูปแบบ ส่งผลให้คนไทยทุกวันนี้มีการใช้ยาอย่างฟุ่มเฟือยเกินจำเป็น บิดเบี้ยวห่างไกลจาก “ความพอเพียง” ไปทุกที จนกระทั่งทุกวันนี้ มีคำกล่าวว่า “คนไทยเป็นชนชาติหนึ่งที่ใช้ยาเปลืองเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก” ในขณะที่สุขภาพของคนไทยไม่ได้ดีไปกว่าคนในประเทศที่ใช้ยาน้อยกว่าเราเลย!

การใช้ยาอย่างไม่สมเหตุสมผล ไม่เพียงแต่เป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย แต่เป็นปัญหาสำคัญของโลกด้วย ภาวการณ์นี้ทางองค์การ

อนามัยโลกได้เสนอเป็นข้อคิดเห็นไว้ว่า “กว่าครึ่งหนึ่งของการใช้ยาทั่วโลก เป็นการสั่งใช้ ง่าย และขายยาอย่างไม่สมเหตุผล ทั้งมากเกินไป น้อยเกินไป หรือใช้ผิด ทำให้เกิดความสับสนเปลืองและความไม่ปลอดภัยขยายในวงกว้าง” จากสถิติของประเทศไทยนั้น พบว่า มีการบริโภคยาโดยเฉลี่ยประมาณปีละ ๕๐,๐๐๐ ล้านบาท (ในราคาขายปลีก) และมีค่าใช้จ่ายด้านยา คิดเป็นร้อยละ ๓๕ ของค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพทั้งหมด ซึ่งนับว่าสูงมากเมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่มีสัดส่วนเพียงร้อยละ ๑๐ - ๒๐ นอกจากนี้ ยังมีงานศึกษาวิจัยจำนวนมากที่บ่งบอกว่า เราสูญเสียจากการสั่งใช้ที่ไม่สมเหตุผล ผลจำนวนมหาศาลในแต่ละปี ขณะที่ยังมีผู้ป่วยอีกจำนวนหนึ่งที่ต้องเผชิญหน้ากับการขาดแคลนยาที่จำเป็น ความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชาติเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวพันไปถึงเรื่องของสิทธิในการมีชีวิตรอดของคนในชาติ และยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนผู้ใช้ยาที่ต้องเสี่ยงกับพิษของยา ก่อเกิดผลข้างเคียงมากมายมหาศาลที่ไม่เคยปรากฏให้สาธารณชนได้รับรู้มาก่อนเลยในอดีตที่ผ่านมา!

วิกฤตดังกล่าวกระตุ้นให้หลายฝ่ายในสังคมหันมาสนใจ และเรียกร้องให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงระบบยาของชาติ โดยมี สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กลไกของรัฐที่เป็นหลักในการประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาเภสัชกรรม เครือข่ายนักวิชาการ

■ วิกฤตชีวิต วิกฤตยา

เครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ และ
 สื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ กระทั่งได้แนวคิดหลักร่วมกันว่า ควรน้อมนำปรัชญา
 เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาประยุกต์ใช้กับระบบการใช้จ่าย
 ทุกระดับ* โดยเห็นควรผลักดันเรื่องนี้ให้เป็นนโยบายสาธารณะผ่านสมัชชา
 สุขภาพประเด็นย่อยว่าด้วย “การใช้อย่างพอเพียง” โดยมีพฤติกรรมด้าน
 การใช้จ่ายของประชาชน และมีรายงานการวิจัยของนักวิชาชีพด้านการแพทย์
 และการสาธารณสุขเป็นกรณีศึกษา พร้อมทั้งเชิญกลุ่มเป้าหมายสำคัญ
 ซึ่งประกอบด้วย นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง
 บุคลากรสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับการสั่งจ่าย เครือข่ายองค์กรที่ได้รับผล
 กระทบ และอาสาสมัครสาธารณสุข จำนวนทั้งสิ้นประมาณ ๑๒๐ คน เข้าร่วม
 แสดงความคิดเห็น

“**บัญชียาหลักแห่งชาติ**” ได้ถูกยกมาเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับ
 การอภิปรายในการเสวนาคราวนี้ โดยมุ่งหวังให้เป็นเสมือนทางออกอันจะนำ
 ไปสู่การใช้อย่างพอเพียง สมเหตุสมผล ครอบคลุม ทั้งในระดับงานสาธารณสุข-
 สุขมูลฐานชุมชนและในระดับโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุข
 ต่าง ๆ แต่กระนั้น บัญชียาหลักแห่งชาติ จะแก้ปัญหาค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยใน
 โรงพยาบาลได้จริงหรือไม่? บัญชียาหลักแห่งชาติ จะไม่ถือเป็นการรื้อรอน
 สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของคนบางกลุ่มหรืออย่างไร? บัญชียาหลัก

■ นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์
ผู้ดำเนินรายการ

แห่งชาติสำหรับงานสาธารณสุขมูลฐาน จะช่วยแก้ปัญหาการใช้ยาในชุมชน
ได้จริงหรือ?

และคำถามสำคัญที่ตีตรงยอดอกก็คือ อะไรคือความพอดี? แค่ไหนคือ
พอเพียง? และจะบริหารจัดการอย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุด?

คาดหวังว่าเวทีเสวนานี้... คงมีคำตอบให้!!

ภาพรวมของห้องย่อย “การใช้ยาอย่างพอเพียง” เริ่มเปิดเวทีด้วย
ปาฐกถาพิเศษเรื่อง “สุขภาพพอเพียงและการใช้ยาอย่างพอเพียง” โดย
ศาสตราจารย์นายแพทย์ประมวล วีรุตมเสน วิทยากรท่านนี้ได้นำเสนอวิดิทัศน์
เรื่อง “บัญชียาหลักแห่งชาติ เครื่องมือสู่การใช้ยาอย่างพอเพียง” เพื่อใช้เป็น
ต้นทางสำหรับนำเข้าสู่เนื้อหาถัดไป ซึ่งได้นำเสนอการเสวนาในรูปแบบของ
รายการสภาผู้บริโภคร (สัจจร) ตอน “บัญชียาหลักแห่งชาติ นำไปสู่การใช้ยา
อย่างพอเพียงได้จริงหรือ?” โดยมีผู้ร่วมรายการคือ นายแพทย์พิสนธ์
จงตระกูล คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ญญ.ดร.ยุพิน ลาวณิชย์
ประเสริฐ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และมี นายแพทย์ชูชัย
ศุภวงศ์ เป็นผู้ดำเนินรายการ ปิดท้ายด้วยการเปิดรับฟังความเห็นและสรุป
ข้อเสนอที่ได้จากสมัชชา พร้อม ๆ กันนี้ ก็ยังได้เปิดให้มีการอภิปรายกลุ่ม
เล็กสำหรับผู้สนใจในประเด็น “ยาจำเป็นในชุมชนเพื่อการใช้ยาอย่างพอเพียง”
ซึ่งผู้ร่วมอภิปรายมีทั้งนักวิชาการ ผู้แทนจากสถาบันการศึกษา และหน่วยงาน

“...เราสูญเสียจากการสั่งใช้ที่ไม่สมเหตุผล
จำนวนมหาศาลในแต่ละปี ขณะที่ยังมีผู้ป่วย
อีกจำนวนหนึ่งที่ต้องเผชิญหน้า
กับการขาดแคลนยาที่จำเป็น...”

รัฐที่เกี่ยวข้อง นั่นคือ อาจารย์ลือชัย ศรีเงินยวง คณะสังคมศาสตร์และ
มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล คุณวินิต อัครกิจวีรี ผู้อำนวยการกองควบคุม
ยา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา คุณวรรณมา ปรีชานุกัณฑ์ อาสสมัคร
สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ดีเด่นระดับภาค สาขาการคุ้มครองผู้บริโภค
คุณกมลภรณ์ คงสุขวิวัฒน์ ศูนย์ฝึกอบรมพัฒนาสุขภาพภาคประชาชน
(ภาคเหนือ) และ คุณภาณุโชติ ทองยัง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
สมุทรสงคราม โดยมี อาจารย์วิชิต เปาณิล คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหิดล เป็นผู้ดำเนินรายการ

ในที่สุดหลังจากการเสวนาและการอภิปรายเสร็จสิ้นลง คำตอบเบื้องต้น
จากเวทีก็คือ แนวทางในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ใน
การพัฒนาระบบยาของชาติ ควรยึดหลักการสำคัญคือ การใช้ยาต้องสมเหตุ
สมผล ใช้อย่างพอเหมาะ พอดี ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป บนเงื่อนไขของ
ความรู้ทางวิชาการ ปราศจากอคติ โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึง
ความยั่งยืนในระบบยาที่มีความเสี่ยงต่ำสุด ที่สำคัญ ต้องใช้หลักจริยธรรม
คุณธรรมเป็นพื้นฐานของการสั่งใช้ยาและการส่งเสริมการขาย ทั้งนี้ การที่
เสนอให้ใช้ “บัญชียาหลักแห่งชาติ” เป็นเครื่องมือสำหรับขับเคลื่อนไปสู่การ
ใช้ยาอย่างพอเพียงนั้น ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมและเป็นทางออกได้ดี
แต่กระบวนการจัดทำบัญชียาหลักแห่งชาติจำต้องยึดหลักความโปร่งใส

“...การใช้ยาต้องสมเหตุสมผล ใช้อย่างพอเหมาะ: พอดี
ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป บนเงื่อนไขของความรู้ทางวิชาการ
ปราศจากอคติ โปรงใส ตรวจสอบได้
โดยคำนึงถึงความยั่งยืนในระบบยาที่มีความเสี่ยงต่ำสุด...”

มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่ยืนยันผลได้ รวมถึงต้องมีผู้เชี่ยวชาญที่จะเข้า
มามีส่วนร่วมด้วยช่วยกัน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ทักท้วง สอบทาน และ
ปรับปรุงบัญชีอย่างสม่ำเสมอ ทันสถานการณ์ เน้นการสร้างความเข้าใจและ
การยอมรับ และสร้างมาตรการจูงใจให้ผู้สั่งใช้ยาจ่ายยาในบัญชียาหลักมากขึ้น
ตลอดจนต้องมีการควบคุมการโฆษณา การขายยา และการสร้างความรู้และ
ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ยาของประชาชนไปพร้อม ๆ กันด้วย ถึงจะได้ผล!

อย่างไรก็ตาม บัญชียาหลักแห่งชาติ หรือข้อเสนออื่นใดที่ได้จาก
เวทีสมัชชาครั้งนี้ จะเป็นได้ก็เพียงตัวกำกับหรือกลไกหนุนเสริมเท่านั้น
เพราะพลังสำคัญที่จะผลักดันเรื่องนี้ไปสู่ความสำเร็จได้นั้น ก็คงหนีไม่พ้น
“พลังผู้บริหาร” นั่นเอง... ไม่ใช่ใคร!!!! •

ยุทธศาสตร์สุขภาพพอเพียง : กิศทางในช่วงแผนฯ ๑๐

ชั่วรอบทศวรรษที่ผ่านมา ระบบสุขภาพไทยได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในเชิงแนวคิด นโยบาย โครงสร้าง กลไกการจัดการ และบทบาทของภาคส่วนต่าง ๆ ขณะเดียวกัน สถานการณ์ปัญหาสุขภาพหลาย ๆ ด้าน ก็มีพัฒนาการไปอย่างรวดเร็วเช่นกัน การเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ ด้าน และเหตุการณ์หลาย ๆ เรื่อง ดูเหมือนจะส่อเค้าลางให้รับรู้ได้ว่า แผนยุทธศาสตร์หรือทิศทางการพัฒนาระบบสุขภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน อาจจะไม่เท่าทันสถานการณ์และบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปเสียแล้วกระมัง!

ด้วยเหตุนี้ กระทรวงสาธารณสุข โดยสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ ในฐานะกลไกหลักของภาครัฐที่รับผิดชอบดูแลสุขภาพอนามัยของประชาชน จึงให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) เป็นพิเศษ สำหรับแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ได้เน้นนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาสุขภาพอนามัยของประชาชน ต่อเนื่องจากแผนฯ ฉบับที่ ๙ มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้ประชาชนได้มีการดำเนินชีวิตบนรากฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มุ่งความสมดุลของภาคชนบทและเมือง สร้างความเจริญที่เกื้อกูลต่อกัน เป็นสังคมที่ทุกคนได้รับความเป็นธรรม พร้อมทั้งให้นิยามของ “การดูแลสุขภาพที่ดี” เอาไว้ว่า คือเป้าประสงค์สำคัญของการพัฒนาคนและสังคมไทยที่จะนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขเหล่านี้

คือยุทธศาสตร์ซึ่งเป็น “หัวใจ” ของแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ และยุทธศาสตร์ที่ทำให้เป็นจริงได้นั้น ต้องมาจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน!

ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับรูปธรรมที่จะเกิดขึ้นได้จริง เวทีเสวนาประเด็นย่อยเรื่อง “ยุทธศาสตร์สุขภาพพอเพียง : ทิศทางในช่วงแผนฯ ๑๐” นี้ จึงได้เกิดขึ้น ถือเป็นโอกาสสำคัญสำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคประชาชน จะได้ร่วมฟัง ร่วมคิด ร่วมทำ ด้วยกัน แล้วสามารถสร้างเป็นยุทธศาสตร์สุขภาพพอเพียง อันจะนำไปสู่ทิศทางที่คนไทยมีสุขภาพดีอย่างยั่งยืน ด้วยการปรับกระบวนการทัศน์ด้านสุขภาพให้มีความครอบคลุมทั้งมิติกาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณ รวมทั้งเชื่อมโยงกับเหตุปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองและสิ่งแวดล้อม ประการหนึ่ง นอกเหนือจากจะให้ความสำคัญกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ก็ยังยึดหลักการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมอีกด้วย โดยได้วางขั้นตอนกระบวนการจัดทำที่เปิดโอกาสให้มีการระดมความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวางในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศ และเป็นโอกาสดีที่จะใช้เวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาคมและภาคีเครือข่ายด้านสุขภาพ ที่มีต่อ (ร่าง) แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแผน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพแห่งชาติต่อไปด้วยเช่นกัน **ดีจัง...ยิ่งป็นนัดเดียว ได้นกตั้งหลายตัว!**

สำหรับการรับฟังความคิดเห็นผ่านกระบวนการสมัชชาสุขภาพในครั้งนี้ ปรากฏว่ามีผู้สนใจเข้าร่วมรับฟังและให้ความความคิดเห็นกันเป็นจำนวนมาก ถึงแม้บรรยากาศจะหนักไปทางวิชาการไปสักนิด แต่ก็เป็นไปในลักษณะของการชวนกันคิดชวนกันคุย โดยไม่ปล่อยให้ผู้ฟังต้องฟังแต่ฝ่ายเดียว เวทีเสวนาที่รับฟังความคิดเห็นนี้เริ่มต้นด้วยการนำเสนอ (ร่าง) แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ โดย **นายแพทย์โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ (สวสส.)** ก่อนในเบื้องต้น แล้วจึงเปิดโอกาสให้มีการแสดงข้อมูลหรือความคิดเห็นเพิ่มจากวิทยากรผู้มีประสบการณ์การทำงานด้านการพัฒนาสุขภาพในพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย **คุณหญิงยุทธ ตรีบุษกร** จากเครือข่ายเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยอีสาน **แพทย์หญิงทานทิพย์ ธำรงวรังกูร** เลขาธิการมูลนิธิพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี จังหวัดขอนแก่น **คุณอรุณา โตสิตระกูล** เลขาธิการมูลนิธิสุขภาพไทย และ **นายแพทย์ปรีดา เต๋ออารักษ์** รักษาการรองผู้อำนวยการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เขตพื้นที่ขอนแก่น โดยมี **นายแพทย์วิรุณ พรทัตกุล** รองผู้อำนวยการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้ดำเนินรายการ ที่ได้ตีความอีกอย่างของเวทีแห่งนี้ก็คือ นอกจากเปิดรับฟังความคิดเห็นผ่านการอภิปราย

แล้ว ยังได้มีการจัดทำแบบสอบถามความเห็นจากผู้เข้าร่วมอภิปรายในห้องต่อ (ร่าง) แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ เป็นการเพิ่มเติม ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูล และข้อเสนอที่มีความครอบคลุมกว้างขวางมากยิ่งขึ้น...ช่างใจกว้างดีจริง ๆ...
ขอชม!

ในที่สุด เมื่อเสร็จสิ้นการเสวนาและการระดมความคิดเห็นที่มีต่อ (ร่าง) แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ นี้แล้ว ผลสรุปที่เห็นเป็นรูปธรรม ก็คือ การก่อเกิดวิสัยทัศน์ที่มีต่ออนาคตระบบสุขภาพไทย ด้วยสโลแกนว่า **“มุ่งสู่ระบบสุขภาพพอเพียง เพื่อสร้างให้เกิด : สุขภาพดี บริการดี ชีวิตพอเพียง สังคมสันติสุข”** โดยมีจุดเน้นที่ถือเป็น **“ยุทธศาสตร์”** สำคัญ จำแนกได้ เป็น ๖ ประการ คือ

๑. ต้องสร้างระบบบริการสุขภาพและการแพทย์ที่มีความสุขใจ ทั้งผู้ให้ และผู้รับบริการ
๒. สร้างวัฒนธรรมสุขภาพพอเพียงเพื่อสังคมแห่งสุขภาวะ
๓. สร้างภูมิคุ้มกันและลดผลกระทบจากภัยคุกคามสุขภาพต่าง ๆ
๔. สร้างทางเลือกสุขภาพที่หลากหลาย ผสมผสานภูมิปัญญาไทย และสากลอย่างรู้เท่าทัน
๕. สร้างระบบสุขภาพที่ดีบนฐานความรู้ ด้วยการจัดการความรู้
๖. สร้างเอกภาพและธรรมาภิบาลในการจัดการระบบสุขภาพ

■ นายแพทย์โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์

สำหรับความเห็นและข้อเสนอสำคัญ ๆ ที่ได้จากวิทยากรและผู้ร่วมอภิปราย ก็คือ การจะทำให้มีระบบสุขภาพพอเพียงได้นั้นจะต้องเน้นที่การสร้างจิตสำนึกและคุณธรรมทั้งในแง่วิชาชีพและการดำเนินชีวิตของผู้คน การมีสัมมาทิฐิหรือกระบวนทัศน์ที่ถูกต้องเกี่ยวกับชีวิตและสุขภาพ การเน้นบทบาทของคนเล็กคนน้อยในสังคมในกระบวนการสร้างระบบสุขภาพพอเพียง รวมถึง การมีโครงสร้าง วัฒนธรรม และกลไกทางสังคมที่ช่วยสร้างความเท่าเทียม เป็นธรรมและเอื้อต่อการดำรงชีวิตบนความพอเพียง

ข้อเสนออันมีค่าเหล่านี้ ไม่เพียงแต่จะใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ เท่านั้น แต่ควรเป็นเป้าหมายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพร่วมกันของคนในชาติทุกระดับ ทั้งครอบครัว ชุมชนท้องถิ่น ระดับจังหวัด และทุกภาคทั่วประเทศ เมื่อทุกส่วนในสังคมหลอมรวมความคิดไปในทิศทางเดียว แล้วเริ่มขยับนับหนึ่งไปพร้อม ๆ กัน แผนระดับชาติที่เคยเป็นเพียงแค่อำนาจฝัน ก็จะกลายเป็นจริงได้ในเร็ววัน **เข้าใจว่าทุกฝ่าย...ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคประชาชน...คงคิดตรงกัน!**

ความทั้งหมดทั้งสิ้นของส่วนนี้ คือผลที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมจากกระบวนการสำคัญที่ทุกฝ่ายในสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาควิชาการ ได้มีโอกาส “ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน” ถือเป็นบทสรุปสมบูรณของการขับเคลื่อนประเด็น “เศรษฐกิจพอเพียงสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข” ด้วย

การจัด “สมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น” ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ เพื่อการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพอันเป็นประเด็นหลักของงาน

แต่เชื่อว่าจะตีกรอบให้ยุติเพียง “สมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น - ประเด็นเศรษฐกิจพอเพียงสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข” เท่านั้น เพราะตลอดช่วงสายจุดเที่ยงของวันถัดมาหลังเสร็จสิ้นปาฐกถาพิเศษจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขแห่งราชอาณาจักรภูฏานแล้ว ทางคณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติยังได้เปิดพื้นที่ให้ทุกภาคส่วนได้มีการร่วมคิด ร่วมคุย ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอีกครั้ง คราวนี้มาว่ากันด้วย “สมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น - ประเด็นทั่วไป” ที่ถึงแม้จะไม่ได้เน้นหนักในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยตรง แต่ก็ถือได้ว่าทุกเรื่องที่น่าเสนอเป็นประเด็นเสวนานั้นล้วนแล้วแต่มีประโยชน์ และต่างก็เป็นประเด็นที่มีการจัดกระบวนการทำงานผลักดันอย่างต่อเนื่องมาก่อนแล้ว จึงน่าที่จะนำมาเปิดเป็นประเด็นสาธารณะในเวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งนี้ให้ผู้คนที่สนใจได้รับทราบและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างกว้างขวาง เพื่อที่สุดของปลายทาง คือได้บทสรุปที่เป็นข้อตกลงในการขับเคลื่อนร่วมกันและเสนอต่อภาครัฐในการพัฒนาสู่นโยบายของประเทศเช่นเดียวกัน!

“...การจะทำให้มีระบบสุขภาพพอเพียงได้นั้น จะต้องเน้นที่
การสร้างจิตสำนึกและคุณธรรมทั้งในแง่วิชาชีพ
และการดำเนินชีวิตของทุกคน การมีสัมมาทิฐิ
หรือกระบวนการที่ถูกต้องเกี่ยวกับชีวิตและสุขภาพ...”

เวที “สมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น - ประเด็นทั่วไป” ได้ถูกจัดแบ่ง
ไว้เป็นห้องย่อย ๆ ถึง ๙ ห้องด้วยกัน โดยเปิดประเด็นไว้อย่างหลากหลาย
ถึง ๙ ประเด็น ไว้ตั้งรับสำหรับผู้เข้าร่วมสมัชชาตามแต่ใครจะถนัดและให้
ความสนใจ ซึ่งประเด็นต่าง ๆ นั้น ประกอบด้วย

๑. ฤๅคนพิการ... อยู่เย็นเป็นสุข
๒. จิตอาสา... พลังสร้างโลก
๓. พลังประชาชนกับการจัดการสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
๔. มองอนาคตสุขภาพคนไทยผ่านแผนยุทธศาสตร์กำลังคน
ด้านสุขภาพแห่งชาติ
๕. เด็กและเยาวชนกับการรู้เท่าทันสื่อ
๖. นิติรัฐ - นิติโลก กับสังคมอยู่เย็นเป็นสุข
๗. การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ภูมิคุ้มกันสังคมอยู่เย็นเป็นสุข
๘. นสส. นวัตกรรมสื่อสารสุขภาพ
๙. ถอดรหัสสมัชชาสุขภาพสู่การพัฒนานโยบายสาธารณะ
เพื่อสุขภาพอย่างมีส่วนร่วม

ผลที่เกิดขึ้นหรือ ก็ไม่ต้องไปกว่าเวที “สมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น
- ประเด็นเศรษฐกิจพอเพียง” แต่อย่างใด เพราะถึงแม้จะไม่ใช่ว่าเด่นของ
สมัชชาสุขภาพคราวนี้ แต่ผู้คนก็ยังให้ความสนใจเข้าร่วมเสวนาและอภิปราย
ตามห้องย่อยต่าง ๆ อย่างล้นหลาม...ถ้าเก็บค่าผ่านประตู เจ้าภาพก็คงนั่งนับ
เงินกันมือเป็นระวิงแน่ ๆ!

สำหรับในส่วนของสาระที่ได้จากเวทีสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น
- ประเด็นทั่วไป ๔ ประเด็น จาก ๔ ห้องย่อย นั้น สรุปความตามสังเขป ดังนี้

ฤาคนพิการ...อยู่เย็นเป็นสุข

ขึ้นชื่อว่า “ความพิการ” ไม่ว่าจะด้วยรูปแบบใด โดยตัวของมันเอง ก็นำความขมขื่นระทมทุกข์นานัปการมาสู่เจ้าของความพิการนั้นจนเกินจะพรรณนาได้ หากมีท่าทีจากคนรอบข้างและสังคมภายนอกไปกระตุ้นซ้ำย้ำเตือนถึงความด้อยค่าไร้ราคาของพวกเขาด้วยแล้ว ความทุกข์ที่เคยมีก็จะยิ่งโถมทับทวีคูณ ความรู้สึกต่อคุณค่าของชีวิตที่มีอยู่เพียงน้อยนิดคงแทบจะสูญสลายไปในทันที

สารพันปัญหาของผู้พิการในเมืองหลวงและสังคมชนบท ได้ถูกหยิบยกมาเป็นประเด็นสำคัญในการพูดคุยตามเวทีต่าง ๆ ทั้งการถูกสังคมขีดเส้นให้ ผู้พิการมีความรู้สึกของการเป็นพลเมืองชั้นสองชั้นสามของประเทศไทย ความไม่เท่าเทียมกันด้านปัจจัยสี่ มีพักต้องพูดถึงจุดยืนของรัฐบาลชุดผ่าน ๆ มา ที่นอกจากไม่คิดจะทำอะไรเพื่อคนพิการแล้ว ยิ่งกวาดโกยพวกเขาไว้ตามหลุมหลุมต่าง ๆ เหมือนพวกเขาไร้ตัวตนและหมดสิ้นซึ่งความเป็นคน!

“สุขภาวะของคนพิการ” จึงเป็นเพียงความต้องการการยอมรับว่าพวกเขาเหล่านั้นมีตัวตน ได้รับการมองเห็นคุณค่าจากสายตาของคนในสังคม รวมถึงการเข้าถึงโอกาสต่าง ๆ ที่เท่าเทียมเสมอภาคไม่น้อยหน้าไปกว่าบุคคลทั่วไป อันที่จริง สิ่งที่จะสนองตอบความต้องการของพวกเขาก็ไม่ใช่วิธีที่มากมายอะไรเลย ขอเพียง “เปิดพื้นที่” ให้พวกเขาได้เข้าถึงโอกาสต่าง ๆ ที่เท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ก็เท่านั้น...เท่านั้นเองจริง ๆ!

เพราะตระหนักในคุณค่าและปัญหาของผู้พิการ เวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติทุก ๆ ปี จึงไม่เคยละเลยที่จะเปิดพื้นที่ให้พี่น้องเครือข่ายคนพิการ ได้เข้ามาพบปะแลกเปลี่ยนทุกข์สุขซึ่งกันและกัน ด้วยการเปิดเป็นห้องย่อยเพื่อติดตามสถานการณ์สุขภาพของคนพิการทุกประเภท พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลระดมความคิดเห็นจากแต่ละเครือข่ายความพิการ อันเป็นการประเมิน ความอยู่เย็นเป็นสุขของคนพิการในภาพรวม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเสนอเชิงนโยบาย อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการต่อไป โดยทำเช่นนี้มาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๕๙

จากที่เคยแยกกันเผชิญปัญหาตามลำพัง พวกเขาเริ่มมีพื้นที่ให้ได้มารวมตัวกันเป็นกลุ่ม เล็กบ้าง ใหญ่บ้าง กระทั่งในปี ๒๕๕๘ สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.) ได้สนับสนุนให้มีกลไก **“คณะกรรมการสุขภาพคนพิการ”** ประกอบด้วยองค์กร ภาควิชา วิทยาลัยคนพิการ ผู้ปกครองคนพิการ ตัวแทนนักวิชาการ และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่ในการพัฒนา นโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อสุขภาพคนพิการ และเป็นตัวเชื่อมประสานกระบวนการจัดสมัชชาสุขภาพคนพิการมานับแต่นั้น

สำหรับสมัชชาสุขภาพว่าด้วยสุขภาพคนพิการปี ๒๕๕๙ นี้ กลุ่มเป้าหมายยังคงเป็นผู้พิการทุกประเภท รวมถึงผู้ปกครอง นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตัวบรรยายกาศยังคงคึกคัก คนยังเต็มห้องประชุม

■ คนพิการไทย
ใจเกินร้อย

เหมือนทุกปี แม้ว่าบางช่วงอาจจะเครียดเพราะคุยกันเรื่องทุกข์ แต่โดยทั่วไปแล้วก็มีความเป็นกันเอง ผู้เข้าร่วมเวทีส่วนใหญ่มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง อนึ่ง นอกจากการนำเสนอสถานการณ์สุขภาพคนพิการ (เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามผู้พิการทุกประเภทที่เข้าร่วมประชุม) เหมือนเช่นทุกปีแล้ว ปีนี้ยังได้มีการผลักดันนโยบายการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุเรื่อง **“ส้วมที่เหมาะสมกับคนพิการและผู้สูงอายุในพื้นที่สาธารณะ”** อีกด้วย สำหรับประเด็นของส้วมนี้ได้มีการทำงานกันล่วงหน้ามาแล้วใน ๒ ส่วน คือ การสำรวจส้วมในสถานบริการน้ำมันบนเส้นทางถนนสายหลักของประเทศ ซึ่งพบว่ายังมีสัดส่วนที่ต่ำ และจากผลการศึกษาวิจัยออกแบบส้วมสาธารณะที่เหมาะสมกับคนพิการและผู้สูงอายุ ได้พบว่า ส้วมสาธารณะที่เหมาะสมสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุตามสถานบริการน้ำมันในภาพรวมยังมีสัดส่วนที่ต่ำ จำเป็นต้องมีการผลักดันให้มีสัดส่วนที่สูงขึ้นหรือครบทุกแห่ง โดยได้มีการนำข้อมูลผลสำรวจและรูปแบบมาเสนอให้ห้องเสวนาเพื่อร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนหาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงส้วมสาธารณะสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุในครั้งนี้ด้วย

หลังจากนำเสนอข้อมูลสถานการณ์สุขภาพคนพิการในภาพรวม โดยคุณทิมา ขจรธรรม พ.ท.ต่อพงษ์ กุลครรชิต และ คุณศุภชีพ ดิษเทศ แล้ว

จึงเข้าสู่ประเด็นการอภิปรายทั่วไปพร้อมทั้งการรับฟังข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากที่ประชุม ตามติดด้วยการเสวนาในหัวข้อ “ฤาคนพิการ...อยู่เย็นเป็นสุข” โดยมีวิทยากรมาจากหลายภาคส่วน คือ **คุณวีระชัย วีระจันทชาติ** กรรมการมูลนิธิคนพิการ จังหวัดนครราชสีมา **พระครูประโชค สังคจิต** ผู้แทนสมาคมผู้ปกครองผู้บกพร่องทางจิตปัญญา **คุณสำเร็จ วีระรัฐนันท์** ผู้แทนสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสซึมไทย **คุณดารณี ธนภูมิ** ผู้แทนสมาคมเพื่อบุคคลปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทย **คุณธรรม จตุнам** ผู้แทนคนตาบอดแห่งประเทศไทย **คุณสุชาดา กัมลากร** ผู้แทนสมาคมผู้ปกครองบุคคลบกพร่องทางสติปัญญา **คุณสุรเชษฐ์ เลิศสัตถญาณ** ผู้แทนสมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย และ **คุณศุภชีพ ดิษเทศ** ผู้แทนสมาคมคนพิการแห่งประเทศไทย โดยมี **คุณพวงแก้ว กิจธรรม** เป็นผู้นำเสวนา หลังจากนั้นจึงปิดท้ายด้วยการเปิดอภิปรายทั่วไปพร้อมทั้งประกาศเจตนารมณ์เครือข่ายคนพิการต่อสาธารณชน

สำหรับสาระสำคัญของคำประกาศเจตนารมณ์ฯ นั้น คือการยืนยันข้อเสนอนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพคนพิการ ปี ๒๕๔๗ และคำประกาศเจตนารมณ์สมัชชาสุขภาพปี ๒๕๔๘ ที่ว่าด้วยเรื่อง การจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ซึ่งยังไม่มีมีการเคลื่อนไหวอย่างคืบหน้าเท่าที่ควร ทั้งนี้ ยังมีมาตรการสำคัญเพิ่มเติม นั่นคือ การสนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นหลักในการดำรงชีวิตของคนพิการไทย และการส่ง

การทำงานเรื่องคนพิการมีอยู่สองส่วนใหญ่ ๆ คือ
หนึ่ง ตัวคนพิการเองและครอบครัว
สอง ส่วนสนับสนุนคือระบบต่าง ๆ ของสังคม ทั้งสองส่วน
ต้องทำงานควบคู่กันและสอดคล้องกันไม่ใช่เป็นอย่างไรอย่างหนึ่ง”

เสริมความเข้มแข็งขององค์กรคนพิการทุกประเภทและทุกระดับ

บทสรุปที่ถือเป็นหัวใจสำคัญในการทำงานของเครือข่ายคนพิการ
น่าจะเป็นความเห็นทั้งท้ายของ **คุณศุภชีพ ดิษเทศ** ที่ว่า...

“ถ้าเราจะทำงานขับเคลื่อนเรื่องคนพิการร่วมกัน เราควรเริ่มต้นที่ตัวเรา
ต้องยอมรับความพิการให้ได้ก่อน แล้วออกมาสู่โลกภายนอกเพื่อพัฒนา
และบูรณาการการทำงานร่วมกับสังคมให้ได้ เพราะจริง ๆ แล้ว การทำงาน
เรื่องคนพิการมีอยู่สองส่วนใหญ่ ๆ คือ หนึ่ง ตัวคนพิการเองและครอบครัว
สอง ส่วนสนับสนุนคือระบบต่าง ๆ ของสังคม ทั้งสองส่วนต้องทำงานควบคู่
กันและสอดคล้องกันไม่ใช่เป็นอย่างไรอย่างหนึ่ง”

คงจะจริงดังที่ **คุณศุภชีพ** กล่าว นั่นคือ เหนือสิ่งอื่นใดของการแก้ไข
ความพิการ ขอให้ปัญหาหยุดลงเพียงความพิการทางกายเท่านั้นพอ อย่าให้
ความพิการทางใจมาเป็นอุปสรรคซ้ำซ้อนอีกเลย! •

๒

จิตอาสา...พลังสร้างโลก

จะว่าไปแล้ว โลกกลม ๆ ไบ่มีหลายมุมให้เรามอง แม้ในแง่จริงล้วน ๆ ก็มีมุมร้าย ๆ แต่ก็ได้ไม่ได้หมายถึงจะไม่มีมุมดี ๆ ให้เราได้สัมผัส ในมุมที่ร้าย ๆ อาจจะมีข้อดีคือ ทำให้เรารอบคอบระมัดระวัง แล้วเตรียมพร้อมเพื่อรับมือกับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น แต่หลายครั้ง การหมกมุ่นอยู่แต่มุมเดียวกับบนทอนกำลังใจจนเราไม่ยอมทำอะไรได้เหมือนกัน หากเลือกที่จะมองในมุมที่งดงามเสียบ้างนั้นอาจจะช่วยให้เราหูตาสว่าง หนทางที่เคยตีบตันก็อาจเผยให้เห็นทางออกได้ ใครจะไปรู้?!

เหตุการณ์มหาวิปโยคเมื่อครั้งคลื่นยักษ์ “สึนามิ” ถล่มชายฝั่งอันดามันของไทยเมื่อปลายปี ๒๕๔๗ ถือเป็นมุมหนึ่งที่สะท้อนถึงธรรมชาติที่โหดร้าย และมองเห็นความล้มเหลวอย่างสิ้นเชิงของระบบเตือนภัย ขณะที่อีกมุมหนึ่งนั้นกลับสัมผัสได้ถึงจิตวิญญาณของการเสียสละ และน้ำจิตน้ำใจของคนไทยให้โลกได้รับรู้ บางคนกล่าวว่า “คลื่นการบริจาค” และ “กระแสของจิตอาสา” รวมกันแล้วมีพลังไม่น้อยกว่าคลื่นในทะเลเลย หลายฝ่ายในสังคมจึงเริ่มขานรับกระแส “การอาสาเข้ามาทำความดี” เหล่านี้ และพยายามที่จะยกระดับให้ประเด็น “จิตอาสา” เป็นวาระแห่งชาติ!

“อาสาสมัคร” เป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญของสังคมอยู่เย็นเป็นสุขที่ดำรงอยู่มายาวนาน เป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นหัวใจความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะด้วยวัตถุประสงค์เฉพาะใดก็ตาม สุดท้ายก็เป็นการ

■ อิ่มใจ อิ่มสุข
สนุกกับงานอาสา

แสดงออกของความร่วมมือกันของผู้คนในสังคม ทั้งการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และการร่วมมือกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ประสบผลสำเร็จ ถึงแม้อาสาสมัคร จะไม่ได้รับเงินทองตอบแทนใด ๆ แต่สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนกว่า นั่นคือ ความ อิ่มอก อิ่มใจ อิ่มบุญ เกิดความสุข ความสงบ ความสบายกาย สบายใจ ตลอดจนความเจริญของชุมชนและสังคมที่ตนเองเป็นสมาชิก เมื่อสังคม มีการขยายตัวและสลับซับซ้อนมากขึ้น อาสาสมัครก็คงมีการเปลี่ยนแปลง รูปแบบโครงสร้าง ตลอดจนการจัดตั้งและการจัดการให้เป็นไปตามกาลเวลา แต่เจตนาน่าจะยังคงเดิม!

กล่าวเฉพาะในวงการสุขภาพไทย “อาสาสมัคร” ถือเป็นกลไกที่มีมาอย่าง ยาวนาน ยุคแรก ๆ อาจเป็นลักษณะของการช่วยเหลือด้วยการรักษาหรือ บอกตัวยาให้กับเพื่อนบ้าน โดยเรียกกันว่า “หมอฟันบ้าน” ที่เพิ่งมาจากจากไป เมื่อสังคมขยายตัว เมื่อวิทยาการก้าวหน้าและมีกลไกของรัฐมาจัดบริการด้าน สุขภาพให้ครอบคลุมมากขึ้น งานอาสาด้านสุขภาพจึงค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบไปตามบริบทของสังคม กลายเป็นอาสาสมัครที่เป็นทางการเข้ามาแทนที่ เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) อาสาสมัครสาธารณสุข ประจำครอบครัว(อสค.) เป็นต้น

อันที่จริง เรื่อง “จิตอาสา” นี้ อาจารย์ประเวศ วะสี ได้พยายามนำเสนอ ต่อสาธารณชนมาโดยตลอด ด้วยมุ่งหมายให้บุคลากรทางการแพทย์และ

“...จิตอาสาที่ทะเล่ กิ่งนำไปสู่ ‘ระบบสุขภาพที่เป็นหัวใจ
ของความเป็นมนุษย์’ อันเป็นความละเอียดอ่อน ประณีต
สามารถสัมผัสลึกไปถึงจิตใจ ที่หล่อเลี้ยงให้เมล็ดพันธุ์แห่งความดี
ได้เจริญงอกงาม ก่อให้เกิดความสุขที่แท้จริง...”

การสาธารณสุขหันมาตระหนักกันมากขึ้น โดยเฉพาะการทำหน้าที่ตามวิชาชีพ
ของตนแบบจิตอาสา มีใช้เพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทน โดยท่านพยายามย้ำว่า
จิตอาสาคือความเสียสละอันยิ่งใหญ่ที่มนุษย์พึงมีต่อกัน และจิตอาสาที่ทะเล่
ที่จะนำไปสู่ “ระบบสุขภาพที่เน้นหัวใจของความเป็นมนุษย์” อันเป็นความ
ละเอียดอ่อน ประณีต สามารถสัมผัสลึกไปถึงจิตใจ ที่หล่อเลี้ยงให้เมล็ด
พันธุ์แห่งความดีได้เจริญงอกงาม ก่อให้เกิดความสุขที่แท้จริง ดังเช่นพระโพธิ-
สัตว์ผู้บรรลุนิพพาน

สมัชชาสุขภาพประเด็นย่อย “จิตอาสา...พลังสร้างโลก” ครั้งนี้ จึงเป็น
การพยายามสานต่อแนวคิดดังกล่าว โดยหวังให้เป็นเวทีจุดประกายความคิด
เรื่อง “จิตอาสาในระบบสุขภาพ” ให้แพร่หลายอย่างกว้างขวาง ซึ่งเรื่องราว
บนเวทีได้มีการนำเสนอกรณีตัวอย่างของงานจิตอาสาในวงการสุขภาพใน
รูปแบบต่าง ๆ ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีวิทยากร
จิตอาสามากมายมาร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และให้ทรรศนะที่น่าสนใจ
มีทั้งกลุ่มจิตอาสาในระบบสุขภาพ คือ **คุณพรรณธร จงสุวัฒน์ รองประธาน
ชมรมฟื้นฟูชีวิตใหม่ ศูนย์มิตรภาพบำบัด สำนักงานหลักประกันสุขภาพ
แห่งชาติ(สปสช.) พ.ท.สรศักดิ์ รอดโต อาสาโรงพยาบาลพระนั่งเกล้า
คุณวรรณษา จารุสมบุรณ์ อาสาข้างเตียง (End of Life Care) นายแพทย์
บุญเรียง ชูชัยแสงรัตน์ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอุตรดิตถ์ และ กลุ่ม**

จิตอาสาพลังหล่อเลี้ยงและเยียวยา ซึ่งมี คุณยองเกียรติ เกียรติเสริมสกุลและคณะ มูลนิธิพุทธนิเวศประเทศไทย คุณสมบัติ บุญงามอนงค์ อาสาในสภาวะวิกฤต Blue Angel มูลนิธิกระจกเงาและเครือข่ายจิตอาสา คุณเนาวรัตน์ ยุกตะนันต์ อาสา Blue Angel โรงพยาบาลรามาริบดี คุณสนธิ คงมั่น ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กรุงเทพฯ คุณประสงค์ มั่นกันนาน ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดอุตรดิตถ์ มาเป็นวิทยากร โดยมี นายแพทย์โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ (สวสส.) เป็นผู้ดำเนินรายการ

ตัวอย่างประสบการณ์และทรงชนะของวิทยากรล้วนแล้วแต่นำสนใจ อาทิ คุณเนาวรัตน์ ยุกตะนันต์ ดารานักแสดงชื่อดัง ได้เล่าว่า เธอเคยทุกข์ทรมานจากการเจ็บป่วยมามาก ทำให้เห็นใจและเข้าใจหัวอกคนป่วยด้วยกัน จึงตั้งปณิธานว่าถ้าหายป่วยจะขออุทิศตนเพื่อสังคมบ้าง ต่อมาจึงได้มาเป็น “อาสา Blue Angel ของโรงพยาบาลรามาริบดี” ที่เธอเคยรักษาอยู่ บทบาทหน้าที่ก็คือคอยปลอบใจผู้ป่วย การได้มาเป็นอาสาในลักษณะนี้ทำให้เธอค้นพบความสุขที่แท้จริงจากการเป็นผู้ให้ ต่างจากความสุขจากการได้รับชื่อเสียงหรือเงินทอง เธอบอกด้วยว่า ความสุขแบบนั้นไม่ใช่ความสุขที่แท้เลย

คุณพรรณธร เดิมเป็นผู้ป่วยโรคมะเร็งของโรงพยาบาลรามาริบดี และได้รับการชักชวนให้เข้ากลุ่ม “เพื่อนช่วยเพื่อน” คือกลุ่มผู้ป่วยโรคมะเร็งที่อาสา

เข้ามาดูแลและแบ่งปันทุกข์สุขระหว่างสมาชิกด้วยกันเอง ซึ่งตอนนี้มีจำนวนถึง ๕๐๐ คน นี่คือการใช้มิตรภาพเยียวยาโรค ใช้ใจรักษากาย ซึ่งได้ผลดีมาก เพราะ ๔ ปีที่ผ่านมา มีสมาชิกที่เสียชีวิตเพียง ๖ คน เท่านั้น แสดงว่าการเข้ากลุ่มและอาสาแบ่งปันทุกข์สุขสามารถยืดระยะเวลาชีวิตของผู้ป่วยได้จริง!

หรือกรณีของ คุณวรรณภา จารุสมบุรณ์ อาสาข้างเตียง (End of Life Care) ในโครงการอาสาเพื่อในหลวงที่ช่วยดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย คุณสุนทร แซ่เฮง สมาชิกของมูลนิธิอภัยแห่งประเทศไทย ที่มีภารกิจหลักคือ การเป็นอาสาช่วยขัดเกลาจิตใจมนุษย์ให้สะอาดด้วยกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงกิจกรรมด้านการแพทย์ เพื่อให้สังคมสงบสุขและโลกพ้นภัย คุณสมบัติ บุญงามอนงค์ อาสาในสภาวะวิกฤตของมูลนิธิกระจกเงาและเครือข่ายจิตอาสา หรือ คุณสนิท คงมัน ประธานอาสาสมัครสาธารณสุข กรุงเทพมหานคร ตลอดจนคนอื่น ๆ ก็ล้วนแล้วแต่สร้างประโยชน์ให้เพื่อนมนุษย์ในบทบาทและแง่มุมแตกต่างกันไป

จากกรณีศึกษาที่ได้รับรู้จากเวทีเสวนา แม้ว่าอาสาสมัครส่วนหนึ่งที่ก้าวมาสู่เส้นทางของจิตอาสา อาจจะเป็นเพราะเกิดวิกฤตกับตนเองหรือคนรอบข้าง ทั้งวิกฤตถึงขั้นเฉียดตายที่ทำให้ได้ฉุกคิดเรื่องที่ผ่านมาหรือกำลังเผชิญทุกข์อยู่ จึงเป็นจุดผันแปรมาทุ่มเทกำลังกายกำลังใจและอื่น ๆ เพื่อส่วนรวม เพื่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ขณะที่อาสาสมัครอีกส่วนนั้น มีความเป็น

“...คนทำต้องเชื่อมั่นก่อนว่าพลังของจิตอาสา
สร้างโลกให้ได้ ต้องเข้ามาด้วยความสมัครใจ
ด้วยจิตใจที่คิดจะให้มากกว่าจะได้รับ
เพื่อประโยชน์สาธารณะไม่ใช่เพื่อผลตอบแทนส่วนตัว...”

จิตอาสา อันเกิดจากคุณธรรมในตนเอง โดยเฉพาะในระดับชุมชน ที่ทำไป
เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่ญาติพี่น้อง ตลอดจนเพื่อนฝูงและคนใน
สังคม ฯลฯ อย่างไรก็ตาม แม้ต้นทางจะหลากหลายอย่างไร แต่สุดท้ายปลาย
ทาง ทุกผู้ทุกนามก็ล้วนแล้วแต่ได้รับความสุขไม่ต่างกัน เป็นความสุขที่แท้
จริงเพราะมันเป็นความสุขทางใจนั่นเอง!

การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานด้วยจิตอาสาในเวทีสมัชชา
สุขภาพครั้งนี้ นอกจากจะเป็นแรงบันดาลใจและตัวอย่างที่ดีของผู้ที่ทำงาน
เพื่อสังคมแล้ว ยังมีข้อเสนอเพื่อการขับเคลื่อนงานจิตอาสาให้นำไปสู่ระบบ
สุขภาพที่เน้นหัวใจของความเป็นมนุษย์อีกด้วย โดยหลักการทำงานจิตอาสา
ให้เป็นจริงได้นั้นคนทำต้องเชื่อมั่นก่อนว่าพลังของจิตอาสา นั้นสร้างโลกให้ดีได้
ต้องเข้ามาด้วยความสมัครใจ ด้วยจิตใจที่คิดจะให้มากกว่าจะได้รับ เพื่อ
ประโยชน์สาธารณะไม่ใช่เพื่อผลตอบแทนส่วนตัว ที่สำคัญ ต้องมีการรวมตัว
เป็นเครือข่าย และมีกลไกที่จะช่วยสนับสนุนกระบวนการพัฒนาการเป็นอาสา
สมัครที่ถือเป็นระบบด้วย

.....

จิตอาสาเป็นอีกพลังหนึ่งสำหรับการขับเคลื่อนสุขภาวะในสังคมไทย
จิตอาสาหรือจิตสาธารณะไม่ได้เกิดเพียงแค่การฝึกอบรมหรือชักจูง แต่เกิด
จากเบื้องลึกในมโนสำนึกของแต่ละคน จิตอาสาจึงนำมาซึ่งความสุข สามารถ

“...หาก ‘**ความโลภ**’

คือกิเลสที่หล่อเลี้ยงกระแสทุนนิยมเสรีให้โตคืบโตวัน

‘**จิตอาสา**’ ก็คือสิ่งที่ยืนยงถึงการมีอยู่

ของเมล็ดพันธุ์แห่งความดีที่ไม่เคยหายไป...”

เป็นพลังในการจรรโลงให้ชุมชนน่าอยู่ มีความสอดคล้องต้องกันกับความพอเพียงโดยมีคุณธรรมเป็นเครื่องค้ำจุน เปรียบไปก็คล้ายหลักคิดที่ว่า.....

หาก “**ความโลภ**” คือกิเลสที่หล่อเลี้ยงกระแสทุนนิยมเสรีให้โตคืบโตวัน “**จิตอาสา**” ก็คือสิ่งที่ยืนยงถึงการมีอยู่ของเมล็ดพันธุ์แห่งความดีที่ไม่เคยหายไป และระหว่างความโลภกับความเสียสละ ชัยชนะจะเป็นของฝ่ายใดก็ขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งในจิตใจของมนุษย์แต่ละคนที่จะเขย่งเบนไปฝ่ายไหน! •

๓

พลังประชาชนกับการจัดการสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ตลอดระยะเวลากว่า ๕๐ ปีที่ผ่านมา กระแสการบริโภคที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการขยายตัวของการผลิตภาคเกษตรอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐบาลไทยมีนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจโดยเร่งผลผลิตภาคเกษตรเพื่อสนองตอบความต้องการของตลาดโลก นั่นยิ่งส่งผลให้เกษตรกรใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชอย่างไม่รู้เท่าทันพิษภัยที่มีต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เป็นมูลเหตุให้เกิดความเสื่อมโทรมของฐานทรัพยากรของประเทศ ทั้งดิน น้ำ ป่า และวิถีการดำรงชีวิตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้!

และคงเพราะด้วยความไม่รู้เท่าทันถึงพิษภัยที่ติดตามมาเนือง ทุกวันนี้แม่น้ำทุกสาย ผืนดินแทบทุกตารางเมตรของแผ่นดินไทย จึงเจือปนไปด้วยสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม มิพักต้องพูดถึงสถิติการตายและเจ็บป่วยด้วยโรคมะเร็งอันเกิดจากสารเคมีที่กำลังแหงหน้ามาเป็นอันดับหนึ่ง หรือการที่ถูกบางประเทศปฏิเสธไม่รับซื้อผลไม้ตลอดจนผลผลิตที่ปนเปื้อนสารเคมีเกินมาตรฐาน นั่นคือสิ่งที่สะท้อนถึงสถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาที่กำลังคุกคามความปลอดภัยในชีวิตและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชาติ เป็นสถานการณ์ที่กำลังท้าทายสังคมด้วยคำถามว่า **“การได้มาซึ่งความมั่งคั่งร่ำรวย แต่ต้องแลกด้วยการมีชีวิตอยู่ท่ามกลางสารเคมีแบบนี้... มันคุ้มแล้วละหรือ?”**

ที่ผ่านมา สมัชชาสุขภาพแห่งชาติปี ๒๕๔๖ - ๒๕๔๗ ได้มีความพยายาม

จุดประเด็นและผลักดันเรื่องนี้ รวมถึงได้มีการพัฒนาข้อเสนอเพื่อจัดการอาหารและเกษตรเพื่อสุขภาพมาโดยตลอด ทั้งในรูปแบบของการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างงานวิชาการสนับสนุน การจัดการกระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยเชิญชวนให้ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ได้เข้ามามีข้อมูลสถานการณ์จริงในพื้นที่ ตลอดจนช่วยกันค้นหากรณีตัวอย่างในพื้นที่ที่สามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จ แล้วส่งเคราะห์เป็นข้อเสนอต่อหน่วยงานของรัฐ และต่อฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กระทั่งปี ๒๕๔๘ คณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (คปรส.) ได้ผลักดันให้มีการนำข้อเสนอจากสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๗ เสนอต่อรัฐบาล จนมีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ว่าด้วยอาหารและเกษตรเพื่อสุขภาพ เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๘ แต่อย่างไรก็ตาม หลังมีมติคณะรัฐมนตรีประกาศออกมาก็ไม่เห็นวิสัยทัศน์ของรัฐจะหืออือเออช่วยเบิกทางแม้สักน้อย ความหวังที่จะเห็นการขยับเขยื้อนของฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงริบหรี่แทบดับมอด ที่สุด คณะทำงานจึงต้องหันกลับมาตรงจุดเดิม และเชื่อว่าคำตอบที่แท้จริงน่าจะอยู่ที่การสร้างเกราะคุ้มกันตนเองของพื้นที่ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะกลไกภาคประชาชนที่ต้องมีบทบาทอย่างมากต่อการคุ้มครองความปลอดภัยด้านอาหารและเกษตรที่เอื้อต่อสุขภาพของสังคมไทย!

ด้วยเหตุนี้ เครือข่ายองค์กรที่สนใจเรื่องนี้ทั้งหน่วยงานของรัฐและ

■ แนวหน้าทำรบ
สยบสารเคมี

ภาคเอกชน ซึ่งประสานกันเป็นเครือข่ายเกษตรและอาหารเพื่อสุขภาพ ต่างเห็นพ้องต้องกันว่า ควรจะนำประเด็นนี้เข้าสู่สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ อีกครั้ง โดยมุ่งหมายให้เป็นเวทีเรียนรู้ประสบการณ์การแก้ปัญหา เรื่องการใช้สารเคมีในระดับชุมชนท้องถิ่น ทั้งนี้ ต้องการเน้นให้เห็นบทบาท ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการคุ้มครองความปลอดภัยด้านอาหาร และเกษตรที่เอื้อต่อสิ่งแวดล้อม ในฐานะที่เป็นกลไกระดับรากหญ้าที่สามารถ กำหนดมาตรการของชุมชนเพื่อลด ละ เลิก การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ควบคู่กับการใช้มาตรการเชิงนโยบายของรัฐส่วนกลางอย่างเข้มงวด

เวทีเสวนาท้องย่อยประเด็นนี้ จึงเน้นหนักที่การนำเสนอกรณีศึกษา ความสำเร็จของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการสารเคมีทางการเกษตร โดยถูก ถ่ายทอดผ่านเรื่องราวการพลิกฟื้นผืนดินด้วยเกษตรอินทรีย์หรือเกษตร สีเขียว การต่อสู้กับกระแสน้ำที่กระตุ้นการใช้สารเคมีอย่างไม่หยุดยั้ง ทั้งใน รูปแบบการศึกษาวิจัยชุมชนในพื้นที่จังหวัดน่านของ **คุณสมคิด สีเขียว** ผู้ประสานงานแผนชุมชนฝั่งตนเอง องค์กรบริหารส่วนตำบลสันอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน การใช้มาตรการจัดเก็บภาษีสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่จะนำเข้ามาใช้ ในชุมชนแม่ทา ซึ่ง **คุณกนกศักดิ์ ดวงแก้วเรือน** ในฐานะนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลแม่ทา อำเภอแม่ฮ่อน จังหวัดเชียงใหม่ ดูแลอยู่ การใช้แนวคิด เศรษฐกิจพอเพียงในระบบการเกษตรแบบธรรมชาติของ **คุณจินดา บุญจันทร์**

■ ฟุ้งปลาทะเลมากมี
ผีเสื้อจะโอบยบิน

ประชาชนเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกภาคใต้ รวมถึงการพยายามใช้กลไกการตลาดให้เอื้อต่อการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ของ **คุณธวัชชัย โดลิตระกุล** จากมูลนิธิสายใยแผ่นดิน หรือการเสนอให้ใช้ยุทธศาสตร์อาหารปลอดภัยในท้องถิ่น ของ**คุณนิคม ไชยวรรณ** จากเครือข่ายเกษตรอินทรีย์จังหวัดเชียงใหม่ โดยมี **อาจารย์กิติชัย รัตนะ** จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นผู้ดำเนินการเสวนา และมี **คุณอรพรรณ ศรีสุขวัฒนา** สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ ทำหน้าที่บอกเล่าความเป็นมาก่อนนำสู่ประเด็นเสวนา!

ผู้เข้าร่วมสมัชชาสุขภาพประเด็น “พลังประชาชนกับการจัดการสารเคมีกำจัดศัตรูพืช” ครั้งคราวนี้ ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่มาจากชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วทั้ง ๔ ภาคจาก ๕๕ จังหวัด นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการจากสถาบันการศึกษา ผู้แทนจากหน่วยราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน ประชาชนทั่วไปที่สนใจ ตลอดจนคนสื่อมวลชนที่เกาะติดปัญหานี้มาโดยตลอด รวมตัวกันแล้วก็เต็มห้องประชุมพอดี สำหรับเหตุผลที่ให้ความสนใจเข้าร่วมประชุมในห้องย่อยนี้ ตัวแทนผู้เข้าร่วมประชุมส่วนหนึ่งซึ่งมาจากมหาวิทยาลัยและจากสถาบันประชาคม ได้ให้คำตอบว่า...

“...เนื่องจากปัญหานี้เป็นปัญหาที่ใกล้ชิดกับประชาชน ประชาชนต้องเผชิญกับสารเคมีตลอดเวลา และบทบาทของภาครัฐในการควบคุมยังไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้น ประชาชนต้องมีบทบาทในการผลักดันเพื่อให้เกิด

การแก้ปัญหาที่ดีต่อไป...”

ในส่วนขอข้อเสนอของเวทีเสวนาครั้งนี้ ได้ข้อสรุปว่า ต้องมีการนำหลัก “เศรษฐกิจพอเพียง” มาประยุกต์ใช้ในการจัดการสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เพื่อสร้างเกษตรกรที่ปลอดภัยต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม เน้นการสร้างสมดุล โดยในการเริ่มต้นต้องสร้างระบบแนวคิดในการดำรงชีวิตและสร้างชุมชนที่สามารถพึ่งตนเองได้ ด้วยการ “ลด ละ เลิก” อย่างสิ้นเชิง อย่างไรก็ตาม สิ่งที่จะทำให้ประสบความสำเร็จได้ก็ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เช่น สร้างเครือข่ายเพื่อลดช่องว่างระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาอาหารปลอดภัยในระดับท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ การทำความเข้าใจกับผู้นำในท้องถิ่น จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และต้องคำนึงถึงจริยธรรมทางธุรกิจในการดำเนินงานควบคู่ไปด้วย ที่สำคัญควรมีการผลักดันไปสู่การกำหนดนโยบายของรัฐ การประกันราคาสินค้าการเกษตร การสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน รวมถึงมีการบูรณาการร่วมกัน การส่งเสริมการตลาดในการกระจายสินค้าสู่ชุมชนท้องถิ่นให้มากขึ้น ตลอดจนควรมีการพัฒนางานวิจัยและพัฒนา (Research & Development) โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

สำหรับข้อเสนอที่จะนำไปสู่การขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาดังระดับ

“...ประเทศไทยอาจต้องใช้เวลาอีกหลายชั่วอายุคน
กว่าจะพลิกฟื้นผืนดินและสายน้ำ
ให้กลับมามีชีวิตไร้สารพิษได้อีกครั้ง...”

นโยบายและระดับชุมชนรวมถึงท้องถิ่น ที่ได้จากการระดมความคิดเห็น
จากสมัชชาสุขภาพครั้งนี้ น่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
เกิดความคิดที่จะริเริ่มและเลือกรับไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนได้บ้างไม่มาก
ก็น้อย

ปัญหาการจัดการสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเป็นบทเรียนแห่งความล้มเหลว
ของการเร่งรัดพัฒนา โดยไม่นำพาต่อผลข้างเคียงหรือพิษภัยที่จะตามมา
ประเทศไทยอาจต้องใช้เวลาอีกหลายชั่วอายุคน กว่าจะพลิกฟื้นผืนดินและ
สายน้ำให้กลับมามีชีวิตไร้สารพิษได้อีกครั้ง อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางวิกฤต
ก็มักจะมีสิ่งดีดีเกิดขึ้นเสมอ อย่างน้อย ความตื่นตัวต่อปัญหาและตัวอย่าง
กรณีศึกษาในพื้นที่เหล่านี้ ก็คือนิมิตหมายอันดีและเป็นความหวังของ
วันพรุ่งที่ดีกว่า! •

มองอนาคตสุขภาพคนไทย ผ่านแผนยุทธศาสตร์กำลังคนด้านสุขภาพแห่งชาติ

นับเนื่องแต่ หลังยุควิกฤตเศรษฐกิจปี ๒๕๔๐ เป็นต้นมา รัฐบาล ไทย ทุกชุดทุกคณะได้มีความพยายามที่จะเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจในทุกรูปแบบ และทุกวิถีทาง เพื่อจะนำพาประเทศให้กลับคืนสู่ความมั่นคงและมี เสถียรภาพทางการค้าและการคลังโดยเร็วที่สุด ทุกสิ่งอย่างจึงถูกแปรเป็น มูลค่า ถูกตีเป็นเม็ดเงิน ไม่เว้นแม้แต่เรื่อง “บริการสุขภาพ” ที่ควรจะเป็น “สินค้าสาธารณะ” ก็ยังถูกนับรวมให้เป็น “สินค้าเชิงพาณิชย์” ไปด้วย

มีนโยบายหนึ่งของรัฐบาลที่เป็นเรื่องเด่นประเด็นดังให้สังคมได้ถกเถียง กันเรื่อยมา นั่นคือนโยบายที่ต้องการทำให้ประเทศไทยเป็น “ศูนย์กลางบริการ สุขภาพของเอเชีย” หรือที่เรียกกันว่า “medical hub” หลักคิดของนโยบาย นี้เป็นการส่งเสริมให้ชาวต่างชาติเข้ามาใช้บริการสุขภาพในประเทศไทย โดย หวังว่าจะมีเงินจากต่างประเทศหลั่งไหลเข้ามาเพื่อเป็นรายได้ที่จะช่วยสร้าง ความมั่งคั่งให้ประเทศ เมื่อเรื่องสุขภาพได้ถูกผูกโยงเข้ากับธุรกิจ ผลกระทบ ที่ตามมาอย่างไม่ต้องสงสัยก็คือ เกิดการกระตุ้นให้มีการใช้บริการทางสุขภาพ ที่เกินความจำเป็น ซึ่งบริการทางสุขภาพต่าง ๆ นั้น ล้วนแล้วแต่ต้องอาศัย บัณฑิตจบสนองจำนวนมหาศาล ไม่ว่าจะเป็นสถานพยาบาล เวชภัณฑ์ เครื่องมือ อุปกรณ์ทางการแพทย์ โดยเฉพาะ “กำลังคนด้านสุขภาพ” ซึ่งเป็น ทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของระบบสุขภาพ ก็ต้องเร่งผลิตและรีบเติบโตเพื่อไป รับใช้นโยบาย “บริการสุขภาพเชิงพาณิชย์” ดังกล่าว!

■ นพ.พงษ์พิสุทธ์ จงอุดมสุข
ชาววิพากษ์แผนกำลังคน

ความจริงแล้ว กำลังคนด้านสุขภาพถือเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญยิ่งในระบบสุขภาพ เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินงานด้านสุขภาพ เพราะเป็นทั้งผู้สร้างและผู้นำเทคโนโลยีด้านสุขภาพไปใช้ อีกทั้งยังเป็นผู้บริหารจัดการระบบบริการสุขภาพเพื่อให้เกิดสุขภาพที่ดีขึ้นในหมู่ประชาชน แต่เมื่อใดที่กำลังคนเหล่านี้ถูกจัดวางเอาไว้อย่างผิดที่ผิดทาง โดยเฉไฉนำความรู้และความสามารถที่ยีนอยู่บนฝั่งคุณธรรมและจริยธรรมให้กระโจนไปสู่ฝั่งของธุรกิจและผลกำไร เมื่อนั้น กำลังคนด้านสุขภาพก็จะกลายเป็นปัญหาที่ใหญ่ที่สุดของระบบบริการสุขภาพของสังคมไทย!

ลำพังการที่ต้องเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อมระบาดวิทยา และปัญหาโรคกาลิต่าง ๆ ที่ทยอยดาหน้าดราทัพเข้ามาจนประชาชนในชาติแทบจะป่วยไข้กันทั้งประเทศ ทรัพยากรและกำลังคนด้านสุขภาพที่มีอยู่ ก็แทบจะไม่ทันกับปัญหาที่นับวันจะทวีความรุนแรงอยู่แล้ว ไหนจะเรื่องของการขาดแคลนกำลังคน การกระจายทรัพยากรที่ไม่เป็นธรรม คุณภาพบริการที่ไม่เท่าเทียม ความไม่สอดคล้องระหว่างแผนพัฒนากำลังคนกับการผลิต ตลอดจนความไม่เหมาะสมหรือเรื่องความไม่เพียงพอของระบบสนับสนุนต่าง ๆ คราวนี้ เมื่อต้องกันทรัพยากรส่วนหนึ่งไปใช้ในการดูแลรักษาคนต่างชาติด้วยแล้วสถานการณ์ของปัญหาที่รุนแรงอยู่แล้วจึงเข้าสู่วิกฤตขั้นที่!

วิกฤตดังกล่าว เป็นสัญญาณเตือนให้กระทรวงสาธารณสุขซึ่งรับผิดชอบโดยตรงต่อเรื่องนี้ ต้องเร่งรัดให้มีการจัดทำ “แผนยุทธศาสตร์กำลังคนด้านสุขภาพแห่งชาติ” ขึ้น เพื่อกำหนดให้เป็นทิศทางหลักสำหรับการวางแผนและพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพของประเทศ ในระยะ ๑๐ ปีข้างหน้า (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙) และเพื่อให้แผนดังกล่าวมีความครอบคลุม เกิดการผสมผสานในทุกประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง คณะทำงานยกร่างแผนฯ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับ สำนักงานวิจัยและพัฒนาคนด้านสุขภาพ (สวค.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) และสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.) จึงได้จัดให้มีการระดมความคิดเห็นผ่านกระบวนการสมัชชาสุขภาพประเด็นย่อย ในรูปแบบของการเสวนาและประชาพิจารณ์ต่อร่างแผนฯ ดังกล่าว โดยเปิดให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมให้ความเห็น ทั้งผู้ผลิต คือ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ผู้ใช้ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงประชาชนผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการให้บริการสุขภาพ รูปแบบการแสดงความเห็นมีทั้งการเปิดอภิปรายในห้อง การตอบแบบสอบถาม การเขียนข้อเสนอบนบอร์ดหน้าห้อง ตลอดจนกล่องแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ได้ทราบมุมมองที่รอบด้านหลากหลายต่อแผนยุทธศาสตร์กำลังคนด้านสุขภาพแห่งชาติดังกล่าว

สำหรับเวทีสัมมนาแบบเสวนากึ่งประชาพิจารณ์นี้ ได้เปิดเวทีกันด้วยการฉายวิดีโอทัศน์เรื่อง "สถานการณ์ปัญหาและพัฒนาการของยุทธศาสตร์และนโยบายกำลังคนด้านสุขภาพ" เพื่อให้เห็นที่มาที่ไปของเรื่องราวและสถานการณ์ แม้บรรยากาศช่วงแรกจะเข้มข้นด้วยข้อมูลทางวิชาการ และค่อนข้างเคร่งเครียดไปบ้าง แต่เมื่อถึงช่วงของการอภิปรายเพื่อเปิดรับฟังและประมวลความคิดเห็น ที่มี นายแพทย์พงษ์พิสุทธ์ จงอุดมสุข จาก สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) เป็นผู้ดำเนินรายการแล้ว ผู้คนก็เริ่มคึกคัก ทำเอาบรรยากาศผ่อนคลายลงในทันที!

สำหรับสาระสำคัญของร่างแผนยุทธศาสตร์กำลังคนด้านสุขภาพแห่งชาติฉบับนี้ ได้มีการกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ไว้ว่า "ประเทศไทยมีแผนกำลังคนด้านสุขภาพที่มีความเหมาะสม สอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการด้านสุขภาพของประเทศ" โดยเปิดให้อภิปรายและทำประชาพิจารณ์กันในประเด็นสำคัญของร่าง ๕ เรื่องหลัก คือ

๑. บทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชนในการแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในระดับพื้นที่ ทั้งในด้านการผลิต การพัฒนา และการกระจายอำนาจด้านกำลังคน

๒. แนวคิด "การคัดเลือกคนจากพื้นที่เข้ามาเรียนในสถาบันการศึกษา

“...กำลังคนด้านสุขภาพถือเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญยิ่ง
ในระบบสุขภาพ เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ
หรือความล้มเหลวของการดำเนินงานด้านสุขภาพ
เพราะเป็นกำลังผู้สร้างและผู้นำภาคนโยบายด้านสุขภาพไปใช้...”

ที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคแล้วกลับมาปฏิบัติงานในภูมิลำเนาตนเอง”

๓. การสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่น (ชุมชน) ในการจัดการปัญหา
ด้านสุขภาพอย่างยั่งยืน

๔. บทบาทขององค์กรประสานงานกลางเรื่องกำลังคนด้านสุขภาพ และ

๕. กลวิธีหรือรูปแบบในการผลักดันแผนกำลังคนไปสู่การปฏิบัติจริง

ในส่วนของผลสรุปที่ได้จากการประชาพิจารณ์พร้อมประมวลเป็น
ความคิดเห็นออกมานั้น ส่วนใหญ่แล้วเสนอให้เห็นไปที่การกระจายอำนาจ
การวางแผนและพัฒนากำลังคนไปให้ท้องถิ่นและภาคเอกชนให้มากขึ้น
โดยลดบทบาทของรัฐส่วนกลางให้ปรับเปลี่ยนมาทำหน้าที่เป็นกลไกประสาน
ให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่ต้องเป็นอย่าง
นี้ก็เพื่อความเหมาะสม ให้เกิดความสอดคล้องกับความต้องการและเป็นไป
ตามบริบทของพื้นที่ ประการสำคัญก็คือ ทุกอย่างที่ได้ดำเนินการต้องอยู่บน
พื้นฐานของการสนองตอบความต้องการของคนในชาติ และเป็นไปเพื่อการ
สร้างสุขภาพของสังคมไทยด้วย

แต่อย่างไรก็ตาม การที่แผนยุทธศาสตร์กำลังด้านสุขภาพแห่งชาติ
ฉบับนี้จะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่เพียงใดนั้น ตัวแปรที่สำคัญที่สุด

■ ต่างชาติต่างภาษา
ร่วมฟังเสวนาด้วยใจ

ย่อมขึ้นอยู่กับ การยอมรับและความจริงใจของผู้ใช้แผนฯ เป็นสำคัญ เพราะ
ชาวทหนามมีมาที่รออยู่เบื้องหน้าก็คือ กระแสการค้าเสรีนิยมข้ามชาติที่
ไม่เคยยอมอ่อนข้อให้กับความทุกข์ยากเดือดร้อนของใคร! การนี้ ระหว่าง
กิลส์อันแยบยวนใจจากผลประโยชน์มหาศาลของการเป็นศูนย์กลางบริการ
สุขภาพเอเชีย กับโอกาสในการเข้าถึงบริการสุขภาพที่เท่าเทียมและเป็นธรรม
ของประชาชนในชาติ อะไรจะสำคัญกว่ากัน? **ผู้ที่กุมนโยบายของชาติไว้เท่านั้น
ที่จะรู้!**

ด.ม.อ.ช. :

เด็กและเยาวชน กับการรู้เท่าทันสื่อ

คงปฏิเสธไม่ได้ว่า สังคมปัจจุบันนี้กำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมสารสนเทศ โดยเฉพาะนวัตกรรมของมนุษยชาติที่เรียกกันว่า “เทคโนโลยีการสื่อสาร” นั้น มีผลต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ในยุคนี้จริง ๆ นับตั้งแต่ลืมตาตื่นจนกระทั่งถึงตัวหัวถึงหมอน ผู้คนส่วนใหญ่ในยุคสมัยนี้พากันบริโภคสื่อจนกลายเป็นปัจจัยที่ ๕ ของชีวิตไปเสียแล้ว ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ โฆษณา โทรทัศน์ หรือสื่อประเภทวิทยุและโทรทัศน์ รวมถึงอินเทอร์เน็ต สื่อทั้งหลายเหล่านี้ต่างประเดประดังเข้าหาเราจนแทบถึงช่องทางตั้งรับกันไม่หวาดไม่ไหว

ปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น หากจะสรุปว่า “สื่อ” คือสิ่งอันตรายอิทธิพลที่สุดของโลกมนุษย์ในยุคปัจจุบัน ก็คงไม่ผิดนัก เพราะ ณ วันนี้ สื่อได้เข้าไปมีผลต่อความคิด จิตใจ และพฤติกรรมของคนทุกเพศทุกวัย เกือบจะเรียกได้ว่าแทบจะสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนาที่เคยมีความสำคัญสูงสุดของสังคมไทยในอดีตเสียแล้ว ทั้งยังมีบทบาทในการหล่อหลอมบ่มเพาะพฤติกรรม ทัศนคติ ค่านิยมของเยาวชน ทั้งในด้านบวกและลบ โดยเฉพาะในเรื่องเพศที่ไม่เหมาะสม ความรุนแรง บริโภคนิยม ความฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย ฯลฯ เหตุการณ์ที่เลวร้ายกว่านั้นก็คือ สื่อของรัฐเองก็ได้ถูกยึดครองถูกรอบงำโดยอำนาจทุน และในไม่ช้า สื่อมวลชนเกือบทุกสาขา ก็คงถูกแปรสภาพให้เป็น “สื่อเพื่อธุรกิจ” กันหมด สื่อในยุคนี้จึงเป็นเพียงสินค้าที่มุ่งแสวงหาผลประโยชน์จากเหยื่อที่ไม่รู้เท่าทัน ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือ

■ อาสาช่วย
ด้วยรักและห่วงใย

“กลุ่มเด็กและเยาวชน” กลุ่มที่เราเรียกว่า **“อนาคตของชาติ”** นั่นเอง!

ประเด็นเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อที่มีต่อเด็กและเยาวชน ใช่ว่าจะไม่ได้มีการพูดถึงมาก่อน เพราะคนหรือองค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ก็ได้ออกมาร้องแรงแทกกระเดาะกันมาเป็นเวลาไม่ใช่น้อย ๆ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวชอบใช้ความรุนแรง นิยายฟุ่มเฟือยใช้จ่ายโดยไม่ยั้งคิด การเลียนแบบดารา รวมถึงพฤติกรรมสุ่มเสี่ยงทางเพศ ซึ่งล้วนแล้วแต่ได้รับผลกระทบมาจากสื่อแทบทั้งสิ้น แต่อย่างไรก็ตาม เสียงที่ดังก้องเหล่านั้นยังคงเบากว่าเสียงผลประโยชน์ สีขาวบริสุทธิ์ของเยาวชนที่กำลังเปราะเปื้อนนั่นกลับถูกหมกมุ่นและไม่น่าใส่ใจเท่าสิทธิของเงิน เหตุฉะนั้นภาคส่วนต่าง ๆ ที่รู้สึกหมดหวังกับรัฐบาลในชุดผ่าน ๆ มา จึงได้เริ่มต้นปลุกกระแสกันเองอีกครั้งโดยไม่หวังพึ่งอำนาจใคร แต่ขอใช้พลังประชาชนในการขับเคลื่อนแทน ด้วยการออกมาเรียกร้องให้สื่อทบทวนบทบาทของตัวเอง และแสดงความจริงใจต่อการแก้ปัญหาเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง พร้อม ๆ กันนั้นก็ขอให้หันกลับมาสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนได้รู้เท่าทันสื่อกันมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่!

สมัชชาสุขภาพที่ว่าด้วย **“เด็กและเยาวชน กับการรู้เท่าทันสื่อ”** จึงเกิดขึ้นจากความร่วมมือของแผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)

“...ขอใช้พลังประชาชน...เรียกร้องให้สื่อ
กบฏบนบกบาทของตัวเองและแสดงความจริงใจ
ต่อการแก้ปัญหา...พร้อม ๆ กันนั้น ก็ขอให้หันกลับมา
สร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนได้รู้เท่าทันสื่อ”

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.) และ องค์การบริหารมูลนิธิ
เพื่อการพัฒนาเด็ก (มพต.) นอกจากนี้ยังมีองค์กรร่วมจัดอื่น ๆ ด้วย อาทิ
เครือข่ายสื่อเพื่อเด็ก มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็ก
สื่อชาวบ้านกลุ่มมะขามป้อม สื่อมวลชนคาทอลิก และ Media Monitor เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันคือ เพื่อต้องการสร้างความ
ตระหนักและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชนในการใช้วิจารณญาณ
แยกแยะ เลือกรับ และเลือกใช้สื่อที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ตลอดจน
ผลักดันให้ฝ่ายต่าง ๆ ในสังคมได้ร่วมกันพัฒนานโยบาย ระบบและกลไกการ
เฝ้าระวังสื่อ ตลอดจนสื่อการศึกษา (Media Education หรือ Media Literacy) ให้เกิดขึ้นในสังคม ภายในห้องย่อยนี้ได้มีกระบวนการให้ผู้เข้าร่วม
แลกเปลี่ยนบทเรียนการดำเนินงาน มีการเสนอตัวอย่างกิจกรรมที่สามารถ
นำไปใช้ในพื้นที่ต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง รวมถึงได้มีการเสนอยุทธศาสตร์
เพื่อร่วมกันผลักดันเป็นนโยบายในโอกาสต่อไป

กระบวนการสมัชชาสุขภาพประเด็นนี้ เปิดฉากด้วยการฉายภาพยนตร์
สั้นเรื่อง “ลวง” ตามติดด้วยการนำเสนอผลการศึกษาเรื่อง “สื่อมวลชนศึกษา
ในประเทศไทย” (Media Education in Thailand) โดย ผศ. ดร.พรทิพย์
เย็นจะบก เพื่อชี้ให้เห็นถึงพิษภัยของสื่อว่ามีอันตรายร้ายแรงอย่างไร ช่างเป็น
วิธีการจุดชนวนที่น่าสนใจทีเดียวหลังจากนั้นจึงเข้าสู่เวทีเสวนาเรื่อง “สื่อมวลชน

■ นิทรรศการ :
สร้างภูมิคุ้มกัน รู้เท่าทันสื่อ

ศึกษาในประเทศไทย ความพร้อมและความเป็นไปได้” สำหรับวิทยากรที่ได้มาร่วมพูดคุยเสวนา ล้วนแล้วแต่เป็นผู้แทนองค์กรที่ทำงานด้านสื่อในกลุ่มเด็กและเยาวชน ไม่ว่าจะเป็น คุณเข็มพร วิรุณราพันธ์ ผู้อำนวยการมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก คุณวีรพงศ์ ทวีศักดิ์ สื่อมวลชนคาทอลิกแห่งประเทศไทย รวมถึง คุณลัดดา ตั้งสุภาชัย ผู้อำนวยการกลุ่มเป้าหมายทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม โดยมี ดร. วิลาสินี พิพิธกุล ผู้อำนวยการสำนักการณรงค์และสื่อสารสังคม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นผู้ดำเนินการเสวนา สำหรับผู้เข้าร่วมเสวนาในห้องนี้มีจำนวนไม่มากนัก ส่วนใหญ่ก็เป็นผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน รวมถึงผู้ที่ให้ความสำคัญห่วงใยในปัญหาเกี่ยวกับเด็กและได้เกาะติดเรื่องนี้มาตลอด ซึ่งมีมาจากหน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน เครือข่ายประชาคมสุขภาพ องค์กรธุรกิจ และสื่อมวลชนที่ติดตามเรื่องเด็กและเยาวชน!

ในส่วนของสาระสำคัญของการเสวนานั้น มีความพยายามที่จะผลักดันให้เกิดนโยบายเรื่องสื่อมวลชนศึกษาในประเทศไทย โดยใช้แผนยุทธศาสตร์การรู้เท่าทันสื่อ คือการสร้างองค์ความรู้ในลักษณะของ “หลักสูตรต้นแบบ” ผสมผสานเข้าไปในระบบการศึกษาทั้งในและนอกระบบ โดยมีผลงานวิจัยเป็นฐานคิด รวมถึงการผลักดันให้มีการจัดตั้ง “สื่อสารสาธารณะ” ที่มีอิสระโดยประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมได้ เพื่อให้เป็นรูปแบบการ

ใช้สื่อของรัฐเพื่อประโยชน์สาธารณะในด้านการศึกษาและเรียนรู้ มิให้โน้มเอียงไปในทางสื่อเชิงพาณิชย์ทั้งหมดแบบที่เป็นอยู่ขณะนี้ นอกจากนี้ ยังเสนอให้มีกลไกตรวจสอบสื่อสาธารณะนี้ เช่น มีคณะกรรมการที่มีความสามารถและเป็นอิสระจากรัฐและกลุ่มทุนอย่างแท้จริงด้วย เป็นอาทิ

ถึงแม้จำนวนคนจะน้อยแต่บรรยากาศของการเสวนาก็ค่อนข้างอบอุ่นและเป็นกันเอง โดยเฉพาะช่วงที่เปิดให้มีการระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อยนั้นแทบจะไม่เห็นการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายกันเลย กลับระดมความคิดเห็นความเห็นกันอย่างออกรรณรส ทั้งผู้ใหญ่และเด็กต่างยอมรับการเสนอความคิดเห็นซึ่งกันและกันโดยไม่เห็นช่องว่างระหว่างวัยแม้แต่น้อย ที่ราบรื่นได้ขนาดนี้อาจจะเพราะเป็นกลุ่มที่มีหัวอกเดียวกัน มีความปรารถนาดีต่อเด็กและเยาวชนเหมือนกันกระมัง สำหรับความคิดเห็นที่เสนอกันนั้นส่วนใหญ่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการ โดยที่ประชุมได้เสนอความคิดเห็นกันอย่างมากมายหลากหลายประเด็น บางประเด็นก็น่าฟังน่าคิดทีเดียว เช่น การร่วมแรงขับเคลื่อนในสังคมทั้งผู้ใหญ่และเด็ก กระทรวงวัฒนธรรมควรกำหนดประเภทของสื่อเพื่อจัดให้เหมาะสมกับช่วงอายุของผู้รับสื่อแต่ละประเภท ควรมีวิธีการสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กภู่อ่าหั้นสื่อ เช่น การรณรงค์ต่อต้านสื่อที่ไม่สร้างสรรค์ การเข้มงวดหรือลงโทษสื่อที่ไม่รับผิดชอบต่อสังคม การจัดกิจกรรมค่ายให้เด็กและเยาวชนรู้ทันสื่อ การส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเด็ก

“...เพราะบทบาทหนึ่งของสื่อก็คือ
การให้การศึกษ ช่วยหล่อมหลอม
บ่มเพาะปัญญา ค่านิยมที่ดีงาม
ให้กับเด็กและเยาวชนด้วยเช่นกัน...”

และเยาวชนรู้ทันสื่อ ตลอดจนมีข้อเสนอแนะให้กระทรวงศึกษาธิการบูรณา-
การเรื่องการเรียนรู้เท่าทันสื่อเข้าสู่การเรียนการสอน เป็นต้น

ผลลัพธ์ที่ได้จากห้องย่อยนี้อาจจะยังไม่ถึงขั้นเป็นข้อเสนอเชิง
นโยบายยุทธศาสตร์ที่คมชัดมากนัก แต่เชื่อว่าสมัชชาสุขภาพประเด็นเด็ก
กับสื่อในครั้งนี้ น่าจะเป็นการเปิดประเด็นทางความคิดให้กับทุกฝ่ายที่ดูแล
รับผิดชอบหรือมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ได้นำไปพิจารณาทบทวนแล้ว
ต่อ ยอดขยายผลในงานของตนได้ หรืออย่างน้อย เวทีคราวนี้ก็ถือเป็นโอกาส
ดี ๆ ที่ทำให้เกิดบรรยากาศของการเชื่อมโยงกัน เป็นพื้นที่ให้หลาย ๆ ฝ่ายได้
มาพบปะ ได้รู้จักกัน อันจะนำไปสู่การประสานเพื่อการทำงานเป็นเครือข่าย
ร่วมกันในอนาคต!

และถ้าหากเสียงเหล่านี้ จะสามารถเป็นสัญญาณส่งไปยังสื่อทุกสาขา
ให้ตระหนักในพิษภัยและผลกระทบของสื่อที่มีต่อเด็กและเยาวชน แล้ว
พากันหันมาสนใจรับผิดชอบต่อเรื่องนี้อย่างจริงจังจริงจังมากขึ้น ก็จะเป็น
เรื่องที่น่ายินดียิ่งขึ้นไปอีก เพราะบทบาทหนึ่งของสื่อก็คือการให้การศึกษ
ช่วยหล่อมหลอม บ่มเพาะปัญญา ค่านิยมที่ดีงามให้กับเด็กและเยาวชนด้วย
เช่นกัน ที่สำคัญ ความสำเร็จในท่ามกลางความล้มเหลวของการพัฒนา
ทรัพยากรบุคคลของชาติ คงไม่ใช่เรื่องที่น่ายินดีหรือภาคภูมิใจ...**มิใช่หรือ?**

นิติรัฐ - นิติโลก กับสังคมอยู่เย็นเป็นสุข

ประเทศไทยก็คงเหมือนกับอีกหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก ที่ใช้หลัก “นิติรัฐ” หรือหลักกฎหมายในการปกครองประเทศ หลักนิติรัฐนี้ หมายถึง การปกครองโดยกฎหมายภายใต้ต้องค์กรหรือสถาบันการเมืองต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายที่ยังประโยชน์สุขและความเป็นธรรมต่อประชาชน ทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ขณะเดียวกัน หลักนิติรัฐของสังคมไทยก็มีการเชื่อมโยงกับหลักนิติโลกของประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกาหรือสหภาพยุโรปก็ตาม เช่น กรณีการเจรจาการค้าโลก (WTO) หรือการเจรจาธุรกิจการค้าเสรี (FTA) เป็นต้น

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา สังคมไทยได้เรียนรู้ผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นจากการที่หลักนิติรัฐไม่สามารถปรับตัวให้เท่าทันกับหลักนิติโลก ว่ากันตั้งแต่ยุค “ล่าอาณานิคม” ที่มีการทำสนธิสัญญาว่าด้วยความสัมพันธ์กับต่างประเทศ หลายประเทศ มาจนถึงยุค “การค้าเสรี” ทั้งในรูปแบบการเจรจาการค้าโลก (WTO) หรือ การเจรจาธุรกิจการค้าเสรี (FTA) ดังตัวอย่างที่ยกไว้ บทเรียนความผิดพลาดจากหลายกรณี เช่น FTA ระหว่างไทยกับจีน ที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนอาชีพภาคการเกษตรบางประเภท ให้ไปอยู่ภายใต้ระบบทุนในฐานะลูกจ้างผู้ขายแรงงาน หรือกรณี FTA ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา ที่ทำให้ไทยมีปัญหาเรื่องสิทธิบัตรยา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อนายทุนธุรกิจยาข้ามชาติมากขึ้น ทำให้ยากลายเป็นสินค้าเชิงธุรกิจแทนที่จะเป็นสินค้า

สาธารณสุขสำหรับช่วยเหลือนชีวิตมนุษย์เหมือนเมื่อก่อน หรือกรณีธุรกิจด้าปลีก
ข้ามชาติ ตลอดจนงานการแปรรูปวิสาหกิจไทยแล้วขายให้กับต่างชาติ เป็นต้น

ผลพวงอันเกิดจากนิติรัฐ - นิติโลกเหล่านี้ ล้วนเป็นปัญหาที่คุกรุ่น
รุดตันคอเรามาตลอด ทำอย่างไรกันดี ที่จะให้หลักนิติรัฐของไทยซึ่งประกอบ
ด้วยแกนอำนาจรัฐและแกนหลักทางสิทธิเสรีภาพเกิดดุลยภาพ สามารถ
เผชิญหน้าท้าทายกับหลักนิติโลกในกระแสโลกาภิวัตน์ ที่มีความพยายาม
เหลือเกินกับการเข้ามามีอิทธิพลทางผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ
สังคม หรือการเมืองในบ้านเรา

เพราะนี่คือวิกฤตคลื่นใต้น้ำที่เป็นเสมือนระเบิดเวลาลูกมที่มาจาก
ประเทศไทย ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีการพยายามยกประเด็นนี้ขึ้นมาพูดคุยตาม
เวทีต่าง ๆ เพื่อหาทางแก้ไขปัญหา พร้อม ๆ กับการตั้งโจทย์แบบโยนหินถาม
ทางว่า ภาคประชาสังคมจะร่วมกับภาครัฐและภาคเอกชน ในการเผชิญหน้า
กับระบบทุนนิยมเต็มรูปแบบที่กำลังถาโถมเข้ามามีอิทธิพลต่อสังคมไทย
ได้อย่างไร? และเราจะใช้ "หลักนิติรัฐ" ทำให้ทุนนิยมในสังคมไทยเป็นทุนเสรี
ที่เป็นธรรม ไม่ผูกขาด ไม่เอารัดเอาเปรียบ ไม่ทำร้ายผู้บริโภคและประชาชน
ได้อย่างไร? เพราะเหตุนี้เอง จึงนำมาสู่การจัดสัมมนาสุขภาพประเด็นย่อย
"นิติรัฐ - นิติโลก กับสังคมอยู่เย็นเป็นสุข" เพื่อตอบโจทย์ที่ว่านั้น โดยวิธีการ
ใช้กระบวนการสัมมนาสุขภาพเป็นเวทีของการระดมความคิด เสนอบทเรียน

■ วิทยากรค้ำค้ำ
ผู้ฟังค้ำค้ำ

หรือทางออก ผ่านประสบการณ์และมุมมองของเครือข่ายภาคประชาชน
องค์กรพัฒนาเอกชน ตลอดจนหน่วยงานของรัฐ เพื่อนำไปสู่การเชื่อมโยง
สร้างความสมดุลระหว่างนิติรัฐกับนิติโลก และกระตุ้นภาคสังคมให้เกิด
ความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของพลเมือง ในการที่จะมีส่วนร่วมผลักดัน
ให้เกิดกฎหมายที่เป็นธรรมขึ้นในบ้านนี้เมืองนี้!

ห้องย่อยห้องนี้ เปิดเวทีด้วยการอภิปรายนำในหัวข้อ “**นิติรัฐ - นิติโลก
กับสังคมอยู่เย็นเป็นสุข**” โดย ศาสตราจารย์อมร จันทรสมบูรณ์ ซึ่งกล่าวถึง
แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรของรัฐว่า องค์กรประกอบสำคัญที่จะทำให้มีการใช้สิทธิ
เสรีภาพอย่างมีประสิทธิภาพก็คือ สถาบันการเงิน ศาล องค์กรอิสระ และ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมกับเสนอทางออกในเบื้องต้นว่า การที่
สังคมจะเป็นสุขได้นั้น ต้องไม่คำนึงถึงแต่ประโยชน์ของตน แต่ต้องคำนึงถึง
ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก หลังจากนั้นจึงเปิดเวทีให้กับการนำเสนอบท
เรียนจากผู้แทนเครือข่ายต่าง ๆ อันได้แก่ **คุณวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ เครือข่าย
เกษตร คุณเสรี อ่องสมหวัง เครือข่ายสุขภาพ คุณสายรุ้ง ทองปลอน เครือ
ข่ายผู้บริโภค คุณประยงค์ ดอกลำไย เครือข่ายป่าไม้ที่ดิน คุณสุภัทรา นาคะ-
ผิว เครือข่ายผู้ติดเชื้อ คุณประทีน เวคะวากยานนท์ เครือข่ายสลัม ๔ ภาค
คุณกรรณิการ์ กิจติเวชกุล จาก FTA Watch และ คุณคมสันต์ โพธิ์ทอง**
ท้ายสุดก็มีการเปิดอภิปรายความเห็นทั่วไปจากผู้เข้าร่วมประชุม และสรุป

เว็บไซต์ภาพข่าว
เว็บไซต์พิเศษ

ข้อเสนอนโยบายสาธารณะโดย อาจารย์เจริญ คัมภีรภาพ งานนี้มี นายแพทย์
นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ เป็นผู้ควบคุมเวทีตลอดทั้งรายการ!

บรรยากาศของห้องนี้ คึกคัก สนุกสนาน และเป็นกันเอง ผู้เข้าร่วม
ต่างตั้งใจฟังกันดีมาก และมีโอกาสได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างทั่วถึง
ที่เป็นอย่างนี้ อาจเป็นเพราะหัวข้อนี้เป็นประเด็นที่ท้าทายและเป็นที่น่าสนใจ
จับตามองของสังคมอยู่แล้ว กอปรกับผู้ที่เข้าห้องนี้มีไม่มากเกินไปและเป็น
ผู้ที่สนใจคอยตามเกาะติดเรื่องนี้มาโดยตลอด อีกทั้งผู้ดำเนินรายการยัง
สามารถเชื่อมโยงประเด็นอภิปรายให้เข้าสู่หัวข้อของห้องย่อยนี้ได้เป็นอย่างดี
และดำเนินไปอย่างน่าสนใจ อะไร ๆ ก็เลยออกมาดีอย่างที่ควรจะเป็น และ
เห็นชัดถึงความพยายามที่จะคิดและเสนอสิ่งดี ๆ ต่อบ้านต่อเมืองของเรา!

สาระสำคัญของการอภิปรายในเวทีนี้ ส่วนใหญ่เน้นหนักไปที่เรื่อง
“นิติรัฐ” ว่าต้องเป็นรากฐานของนิติชุมชน โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพและการ
มีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ ประชาชนเองก็ต้องมีความตระหนักและ
ต้องเข้ามามีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการเมืองภาคพลเมือง นิติรัฐต้องไม่ใช่
เป็นเพียงกติกากฎของรัฐที่รัฐทำขึ้นเองและใช้เองเท่านั้น แต่ต้องเป็นกติกากฎของ
พลเมือง ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดและใช้ประโยชน์ได้จริง
ประการสำคัญ รัฐต้องเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกลไก
การตรวจสอบอย่างชัดเจน และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหากต้องมีการ

“...นิติรัฐต้องไม่ใช่เป็นเพียงกติกากองรัฐ
ที่รัฐทำขึ้นเองและใช้เองเท่านั้น แต่ต้องเป็นกติกา
ของพลเมือง ที่ประชาชนมีส่วนร่วม
ในการกำหนดและใช้ประโยชน์ได้จริง...”

กำหนดเป็นนโยบายอย่างใดอย่างหนึ่ง

สำหรับข้อเสนอนโยบายสาธารณะที่ได้จากเวทีเสวนานี้ ประกอบด้วย ข้อเสนอเร่งด่วนให้รัฐบาลทบทวนข้อตกลงเสรีทางการค้า (FTA) และยุติการลงนาม FTA ระหว่างไทยกับญี่ปุ่น ขอให้รัฐบาลทบทวนหรือยกเลิกกฎหมายขายชาติ ๑๑ ฉบับ พร้อมทั้งมีข้อเสนอระยะยาว นั่นคือ ส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิรูปการเมืองให้มีนิติรัฐบนฐานการมีส่วนร่วมคิดและตัดสินใจของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ยังได้เสนอมาตรการหรือเงื่อนไขของการนำ “นิติรัฐ” มาใช้สร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขด้วย เช่น ควรมีหลักประกันสิทธิและการเข้าถึงการใช้สิทธิตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย หรือการกำหนดให้มีองค์กรที่ทำหน้าที่คุ้มครองและบังคับใช้สิทธินั้น ๆ ที่สำคัญที่สุดคือ ควรมีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และกระบวนการในการเจรจาจัดความสัมพันธ์ใหม่ของรัฐ กรณีที่จะนำประเทศเข้าผูกพันหรือทำข้อตกลงใด ๆ กับต่างประเทศ ในทุกกรณี!

ภายใต้รัฐนั้น มี “อำนาจรัฐ” และ “สิทธิเสรีภาพของประชาชน” เป็นองค์ประกอบหลัก ฉะนั้น “นิติรัฐ” จึงอยู่ที่การสร้างสมดุลให้เกิดขึ้นกับองค์ประกอบทั้ง ๒ ส่วน แต่องค์ประกอบจะสมดุลได้อย่างไรนั้น คงไม่ใช่การปล่อยให้รัฐคิดและทำอยู่ฝ่ายเดียว ประชาชนคนในชาติต้องร่วมคิดและร่วมทำด้วย จึงจะพบคำตอบ! •

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ภูมิคุ้มกันสังคมอยู่เย็นเป็นสุข

สังคมโลกรวมถึงประเทศไทยกำลังเผชิญกับความเสี่ยงทางสุขภาพแบบใหม่ อันเป็นผลมาจากวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งทางกายภาพ ชีวภาพ และสังคม จากเดิมที่คนไทยส่วนใหญ่เจ็บป่วยจากสาเหตุของโรคติดต่อ ระบบสุขภาพที่ไม่ดี หรือสาเหตุจากภาวะความขาดแคลนทางโภชนาการ ก็เริ่มมาเจ็บป่วยด้วยอาการหรือโรคที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อม เช่น โรคหัวใจ ภาวะและความอ่อนแอทางสังคม เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ ในปี ค.ศ. ๒๐๐๐ องค์การอนามัยโลกจึงได้กำหนด ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงและภาวะสุขภาพที่สำคัญไว้ ๒ ประการ คือ "ลดปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเกิดโรคและภัยคุกคามแก่สุขภาพ และส่งเสริมให้มีการนำมิติทางสุขภาพบรรจุไว้ในนโยบายสังคม เศรษฐกิจ และการพัฒนา" ซึ่งยุทธศาสตร์นี้ได้พัฒนาไปสู่แนวคิดเรื่อง "นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ (Healthy Public Policy : HPP)" ซึ่งหมายถึงนโยบายสาธารณะที่แสดงความห่วงใยต่อภาวะความอยู่ดีมีสุขทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคมของประชาชนทุกกลุ่ม และพร้อมจะรับผิดชอบต่อผลกระทบด้านสุขภาพอันอาจเกิดจากนโยบายนั้น ๆ ทั้งนี้ โดยมีข้อเสนอให้ใช้ "การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ (Health Impact Assessment : HIA)" เป็นเครื่องมือสำคัญอันหนึ่งในการผลักดันให้เกิดนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ

■ โรงงานถอยไป HIA สู้ สู้

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ คือกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน
ในสังคม โดยมีการประยุกต์ใช้แนวทางและเครื่องมือที่หลากหลาย ในการ
ระบุ คาดการณ์ และพิจารณาถึงผลกระทบทางสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นหรือ
เกิดขึ้นแล้วกับประชากรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จากข้อเสนอหรือการดำเนินนโยบาย
แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ
อันจะเป็นประโยชน์สำหรับการสร้างเสริมและการคุ้มครองสุขภาพของ
ประชาชนทุกกลุ่ม ทั้งนี้ การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ มิใช่กระบวนการ
ตัดสินใจในตัวเอง แต่คือชุดคำแนะนำหรือข้อเสนอที่มีข้อมูลหลักฐาน
ยืนยัน สะท้อนให้เห็นถึงแนวทาง คุณค่า และความสำคัญของการมีสุขภาพ
ที่ดีร่วมกันของสังคม เพื่อประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบาย

พัฒนาการของระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในประเทศไทย
ไทยเริ่มต้นขึ้นเมื่อประมาณ ๕ ปีที่ผ่านมา จากข้อเสนอการปฏิรูประบบสุขภาพ
ไปสู่การมีแผนงานวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ
ของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข(สวรส.) การจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบใน
กระทรวงสาธารณสุข รวมถึงการทดลองประยุกต์ใช้ในกรณีต่าง ๆ จนนำไป
สู่การจัดทำข้อเสนอของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้
รัฐบาลดำเนินการพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพอย่างต่อเนื่อง
ซึ่งต่อมา ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๘ คณะรัฐมนตรีมีมติรับข้อเสนอ

ดังกล่าว และมอบหมายให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้รายงานความก้าวหน้าของการพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพต่อคณะรัฐมนตรีและสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นอกจากนี้ ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ ก็ยังระบุให้มีการพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพอย่างต่อเนื่องด้วย

อนึ่ง ยังได้มีการขับเคลื่อนการประเมินผลกระทบทางสุขภาพโดยองค์กรหรือหน่วยงานอื่น ๆ อีก เช่น กรมอนามัย กรมควบคุมโรค สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มูลนิธินโยบายสุขภาพ และสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ(สปรส.) เป็นต้น แต่ที่ผ่าน ๆ มา การทำงานก็ยังมีลักษณะที่ต่างคนต่างทำ ไม่ได้มีการประสานกันเท่าที่ควร ดังนั้น สมัชชาสุขภาพประเด็นย่อย **“การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ภูมิคุ้มกันสังคมอยู่เย็นเป็นสุข”** จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการประสานและบูรณาการการพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพของหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน หนุนเสริมกัน ที่สำคัญที่สุด ต้องสอดคล้องกับความต้องการและบริบทของสังคมไทยให้มากที่สุด โดยมุ่งหวังให้เป็นเวทีรับฟังความคิดเห็นต่อ **“รายงานการพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในประเทศไทย ประจำปี พ.ศ.๒๕๔๙”** และ **“ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการประเมิน**

“...การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ
มิใช่กระบวนการตัดสินใจในตัวมันเอง
แต่คือชุดคำถามที่นำหรือข้อเสนอก่อนที่มีข้อมูลหลักฐานยืนยัน...
เพื่อประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบาย ...”

ผลกระทบทางสุขภาพในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐ - ๒๕๕๔)” เพื่อนำไปปรับปรุงแล้วแก้ไขเป็นร่างฯ ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อไป

กระบวนการในห้วงย่อนี้เริ่มด้วยการนำเสนอวิทัศน์ “การสร้าง ภูมิคุ้มกัน สุขุมชนสุขภาวะด้วย HIA” โดย คุณदनัย กล่าวแล้ว เพื่อนำเข้าสู่ การอภิปรายหัวข้อ “บทเรียนการสร้างภูมิคุ้มกัน สุขุมชนสุขภาวะ” ซึ่งเป็นการ นำเสนอกรณีศึกษาโดยผู้แทนชุมชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบาย สาธารณะ จำนวน ๔ กรณี คือ

๑. กรณีเหมืองหินแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีการใช้การ ประเมินผลกระทบทางสุขภาพเป็นเครื่องมือต่อสู้จนสามารถยุติการต่อ สัมปทาน ทำให้เหมืองต้องหยุดดำเนินการไป โดย คุณยงยุทธ เนตรพงศ์

๒. กรณีชมรมเรารักแม่น้ำท่าจีน ซึ่งเกิดจากองค์กรต่าง ๆ ที่ห่วงใยใน ปัญหาแม่น้ำเสียมารวมตัวกันจัดกิจกรรมเผยแพร่ข้อมูลปัญหาและสร้าง ความตระหนักในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน โดย คุณอิริวัฒน์ พันธุ์ประชา

๓. กรณีเหมืองแร่โพแทชในภาคอีสาน ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบ จากการทำนาเกลือในภาคอีสาน โดยเฉพาะกรณีแม่น้ำเสียที่เค็มตลอดสาย โดย คุณเบ้าเพ็ญ ไชยรักษ์

๔. กรณีการจัดการความเสี่ยงจากการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เป็นกรณีปัญหาของแรงงานนอกระบบที่ไม่มีระบบสวัสดิการดูแลเลย โดย **คุณดวงเดือน คำไชย** และมีนักวิชาการคือ **ดร. เดชรัต สุขกำเนิด** เป็นผู้สังเคราะห์ประสบการณ์ มี **คุณสุรวิรัตน์ ตรีมรรคา** เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย หลังจากเสร็จสิ้นหัวข้อการอภิปราย ก็เป็นส่วนการนำเสนอรายงานพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในประเทศไทย ที่รับผิดชอบเวทีโดย **คุณศุภกิจ นันทะวรการ** ปิดท้ายท้ายสุดด้วยการเปิดให้แสดงความคิดเห็นทั่วไป ซึ่งดำเนินรายการโดย **ดร.ถวิลวดี บุรีกุล**

กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมในห้องย่อยนี้มีประมาณ ๑๐๐ คน ส่วนใหญ่เป็นผู้แทนของเครือข่ายหรือองค์กรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายสาธารณะ มีบ้างบางส่วนที่เป็นนักวิชาการจากสถาบันการศึกษา หรือจากหน่วยงานของภาครัฐที่ดูแลเรื่องนี้ รวมถึงนักเรียน นักศึกษา ที่ให้ความสนใจประเด็นนี้ บรรยายภาคโดยทั่วไปเป็นกันเองดี มีผู้แสดงความคิดเห็นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากกรณีต่าง ๆ ก็มีความกระตือรือร้นในการแสดงความคิดเห็นอย่างจริงจัง ถึงแม้บางช่วงจะตึงเครียดเพราะมีการพาดพิงไปถึงหน่วยงานรัฐบ้าง แต่ส่วนใหญ่แล้วก็ยังเป็นข้อมูลและข้อเสนอที่เป็นประโยชน์มาก

“...หัวใจสำคัญของกระบวนการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ก็คือการเปิดโอกาสให้ชุมชนที่ได้รับผลกระทบและทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง...”

สำหรับข้อเสนอจากเวทีที่มีต่อแนวทางสำหรับการขับเคลื่อนงานต่อจากนี้ไป ก็คือ ต้องมีการสร้างองค์ความรู้ ทั้งในส่วนที่เป็นปฏิบัติการของชุมชนเองและส่วนของกลไกการสนับสนุนวิชาการที่มาจากภายนอก เพื่อสร้างทางเลือกและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน โดยในหลายกรณีจำเป็นต้องมีการประสานและผลักดันให้รัฐออกกฎหมายรับรองสิทธิของชาวบ้านและชุมชน และหากผลักดันให้นโยบายสาธารณะของรัฐได้เป็นไปตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง ก็จะสามารถแก้ไขและป้องกันปัญหาได้มากขึ้น นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมเวทียังมีข้อเสนอให้ร่างพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติได้รับรองสิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ตลอดจนช่วยสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสถาบันการประเมินผลกระทบทางสุขภาพแห่งชาติ เพื่อสนับสนุนและทำงานร่วมกับภูมิภาคและท้องถิ่นด้วย

โดยสรุปแล้ว หลักการที่เป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ก็คือการเปิดโอกาสให้ชุมชนที่ได้รับผลกระทบและทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง รวมถึงเปิดโอกาสให้เกิดการสร้างกลไกเพื่อสนับสนุนทั้งในเชิงนโยบาย กฎหมาย และเครือข่ายการทำงาน แต่ที่สำคัญที่สุด นโยบายหรือโครงการต่าง ๆ นั้น ต้องคำนึงถึงมิติด้านสุขภาพของประชาชนให้เท่าเทียมกับมิติทางสังคม! •

๘

นสส. วัตกรรมการสื่อสารสุขภาพ

การสื่อสารสุขภาพ (Health Communication) เป็นกลวิธีในการให้ข้อมูลแก่สาธารณชนในประเด็นต่าง ๆ ทางด้านสุขภาพที่น่าห่วงใย และทำให้ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสุขภาพได้อยู่ในความสนใจของสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นการใช้สื่อมวลชน สื่อประสม และนวัตกรรมทางเทคโนโลยี อื่นๆ ในการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพที่มีประโยชน์ต่อสาธารณชน เพื่อเพิ่มช่องทางการรับรู้เกี่ยวกับแง่มุมจำเพาะต่าง ๆ ของสุขภาพส่วนบุคคล และสุขภาพโดยรวม รวมถึงเรื่องความสำคัญของสุขภาพต่อการพัฒนา ทั้งนี้ ระบบการสื่อสารสุขภาพที่ดีที่จะไปสู่ประชาชนได้นั้น จะต้องมีลักษณะของการสื่อสารสองทาง นั่นคือ มีการย้อนกลับระหว่างผู้รับและผู้ส่งได้ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสุขภาพได้ง่าย ทัวถึง และคำนึงถึงศักยภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชน

ภายใต้หลักการ “การสื่อสารสุขภาพ” ดังกล่าวนี้อเอง จึงทำให้เกิดแนวคิดในการสร้าง “นักสื่อสารสุขภาพ” หรือ “นสส.” ขึ้น โดยการริเริ่มของ “แผนงานวิจัยและพัฒนาระบบสื่อสารสุขภาพสู่ประชาชน (รสส.)” ซึ่งมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ ต้องการให้ประชาชนพึ่งพาตัวเองได้ในเรื่องของสุขภาพ พร้อมทั้งเกิดการเรียนรู้ เข้าใจ และเข้าถึงการใช้การสื่อสารสุขภาพ แนวคิดนี้เริ่มต้นด้วยการศึกษาวิจัยถึงสถานภาพของนักสื่อสารสุขภาพ ตลอดจนความต้องการความเป็นไปได้และการกำหนดทิศทาง รวมถึงกลไกสนับสนุนการพัฒนา

■ รวมพลพรรค
“นักสื่อสารสุขภาพ”

ระบบการสื่อสารสุขภาพและนักสื่อสารสุขภาพในสังคมไทย จากผลการศึกษาวิจัยก็นำมาสู่การจัดสมัชชาสุขภาพประเด็นย่อย “นสส. นวัตกรรมสื่อสารสุขภาพ” ในสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งนี้ เพื่อเป็นเวทีสำหรับชาว “นสส.” ซึ่งร่วมในโครงการวิจัย ได้มาแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานสื่อสารสุขภาพในรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ รวมถึงช่วยกันเปิดประเด็นการหาแนวทางการสร้างเครือข่าย นสส. ในอนาคตด้วย

ห้องย่อย “นสส. นวัตกรรมสื่อสารสุขภาพ” เปิดเวทีด้วยการแสดง “ดิเกอูลู” ในชื่อชุด “นักสื่อสารสุขภาพ” โดย คณะนักเรียนเครือข่ายมุสลิมบ้านท่าอี จังหวัดอยุธยา ซึ่งช่วยดึงความสนใจให้มีผู้คนเข้ามาฟังจนเกือบเต็มห้อง หลังจากเสร็จสิ้นการแสดง ก็เป็นการบอกเล่าถึงความเป็นมาของนวัตกรรมสื่อสารสุขภาพ โดย รศ.ดร. โคทม อารียา ประธานแผนงานวิจัยและพัฒนาาระบบสื่อสารสุขภาพสู่ประชาชน ในหัวข้อ “ที่มาและก้าวไปข้างหน้าของ นสส. นวัตกรรมสื่อสารสุขภาพ” แล้วจึงต่อยอดการเสวนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของ นสส. ๕ ท่าน คือ คุณประเดิม สา่งเสน นสส. ชาวไทใหญ่จากแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นนักจัดรายการวิทยุที่ใช้ภูมิปัญญาการดูแลรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้านมาถ่ายทอดให้ผู้ฟังเป็นภาษาไทยใหญ่ ทำให้ชุมชนชาวเขาเหล่านี้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสุขภาพได้มากขึ้น คุณเผด็จไทย อุปนันชัยชนะ นักสื่อสารสุขภาพชาวแพร่ ผู้มีความรู้เรื่อง

■ บอร์ดความรู้
มีให้ดู ทั่วทุกมุม

สมุนไพรมหาสามารถทำโรงงานผลิตยาสมุนไพร พร้อม ๆ กับการให้คำแนะนำประชาชนไปด้วย **คุณปราณี บุญทอง** นักสื่อสารสุขภาพจากศูนย์อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่มีความสนใจและชอบศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับสุขภาพจากสื่อต่าง ๆ และนำมาถ่ายทอดสู่เพื่อนบ้านผ่านการพบปะพูดคุยกัน **คุณไพบุลย์ พันธุ์เมือง** นักสื่อสารสุขภาพด้านวรรณกรรม เป็นนักเขียนที่ถ่ายทอดเรื่องราวการบริการสุขภาพในรูปแบบงานเขียนเรื่องสั้นสะท้อนอารมณ์เช่นเรื่อง “โจรปล้นหมอ” รวมถึง **คุณแทนคุณ จิตต์อิสระ** นักแสดงและนักจัดรายการโทรทัศน์ คนรุ่นใหม่ผู้มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวของสุขภาพทางจิตวิญญาณผ่านสื่อทางรายการโทรทัศน์ หนึ่ง การเสวนาครั้งนี้ได้มีการบันทึกเทปโทรทัศน์เพื่อนำไปออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ ASTV ด้วย โดยมี **คุณยุทธรงค์ ลิ้มเลิศวาที** ผู้จัดรายการจาก ASTV และ **คุณพิมพ์พรรณ ชลายนคุปต์** นักแสดงเจ้าของรางวัลสุพรรณหงษ์ทองคำจากเรื่อง “คืนบาปพรหมพิราม” เป็นผู้ดำเนินการเสวนา

เรื่องราวของ “นสส.” ในรูปแบบอันแตกต่างหลากหลาย ที่กลุ่มวิทยากรนำมาแลกเปลี่ยนให้สาธารณชนได้รับรู้กันในเวทีวันนั้น ได้ช่วยเปิดมุมมองของการสื่อสารสุขภาพ ว่านี่คือเรื่องที่ยาก ๆ และใกล้ตัวผู้คนมากจริง ๆ ด้วยเหตุนี้ ประเด็น นสส. จึงสร้างความสนใจให้กับผู้ฟังได้อย่างดี สำหรับสมาชิกสุขภาพเฉพาะประเด็นนี้ได้ปิดเวทีด้วยการอภิปรายทั่วไป และให้บท

“...นักสื่อสารสุขภาพไม่ใช่เฉพาะสื่อบุคคลเท่านั้น แต่รวมถึงสื่อมวลชน
ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หรือบุคลากรด้านสุขภาพด้วย
โดยมีเป้าหมายเดียวกัน นั่นคือ อยากเห็นสุขภาพที่ดี
ของตนเอง ครอบครัว เพื่อนบ้าน และคนอื่น ๆ ในสังคม...”

สรุปท้ายสุดเรื่อง “อัตลักษณ์ของนักสื่อสารสุขภาพ (นสส.)” โดย รศ.ดร.
โคทม อาริยา อีกครั้ง ซึ่งได้สารสารว่า...

“อัตลักษณ์ของนักสื่อสารสุขภาพในสังคม คือผู้ที่คอยห่วงใยใกล้ชิด
คนในชุมชน คือผู้ที่มีความใฝ่รู้และกระตือรือร้นที่ต้องการจะถ่ายทอด
เรื่องราวเกี่ยวกับสุขภาพให้กับคนอื่น นักสื่อสารสุขภาพไม่ใช่เฉพาะสื่อบุคคล
เท่านั้น แต่รวมถึงสื่อมวลชน ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หรือบุคลากรด้านสุขภาพด้วย
โดยมีเป้าหมายเดียวกัน นั่นคือ อยากเห็นสุขภาพที่ดีของตนเอง ครอบครัว
เพื่อนบ้าน และคนอื่น ๆ ในสังคม”

ในส่วนของข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำคัญ ๆ ที่ได้จากเวทีนั้น ผู้เข้า
ร่วมเวทีส่วนใหญ่ต้องการส่งเสริมให้ “การสื่อสารสุขภาพ” ได้เป็นที่รู้จักและ
ยอมรับในสังคมไทย โดยการผลักดันให้เปิดเป็นหลักสูตรการเรียนการสอน
ขึ้นในระบบการศึกษาของไทย รวมถึงต้องการให้มีสร้างเครือข่ายของนักสื่อสาร
สุขภาพ (นสส.) เพื่อประสานความร่วมมือกับส่วนอื่น ๆ ของสังคมทั้งภาคเอกชน
และประชาชน โดยมีรัฐเป็นผู้สนับสนุน

การสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อมวลชนมีข้อดีคือ สามารถส่งข้อมูล
ข่าวสารออกไปได้กว้างขวาง ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ได้มากกว่าสื่อ
อื่น ๆ แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังคงมีข้อจำกัดเรื่องการเข้าถึงและความเหมาะสม
ของรูปแบบและเนื้อหา ที่มีความจำเพาะเจาะจงของกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ

■ คุณมีความสุขเท่าไร
วัดได้จากเกม "วัดความสุข"

โดยเฉพาะเรื่องของสุขภาพ ดังนั้น ถ้าต้องคำนึงถึงประสิทธิผลและการบรรลุ
วัตถุประสงค์ของการสื่อสารแล้ว "นสส." หรือ "นักสื่อสารสุขภาพ" ซึ่งถือเป็น
ช่องทางของการสื่อสารผ่านบุคคลที่มีความเข้าใจในเรื่องวัฒนธรรมและ
ข้อจำกัดของแต่ละบุคคลเป็นอย่างดี จึงเป็นทางเลือกใหม่ทางเลือกหนึ่งของ
การสื่อสารในระบบสุขภาพที่น่าสนใจและน่าสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง! •

ถอดรหัสสมัยสุขภาพ สู่การพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพอย่างมีส่วนร่วม

ภายใต้แนวคิดขององค์การอนามัยโลก (WHO) ที่กล่าวว่า “สุขภาพนั้นบูรณาการอยู่ในการพัฒนามนุษย์และสังคมทั้งหมด” สุขภาพในมิติใหม่นี้ จึงกว้างขวาง ครอบคลุมทุกมิติของชีวิต และสามารถนำไปเชื่อมโยงกับเรื่องอื่น ๆ มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ ที่ให้ความหมาย “สุขภาพ” ว่า “หมายถึง ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล” สุขภาพจึงไม่ใช่เรื่องที่ใครจะสร้างให้แล้วอีกฝ่ายเป็นผู้รองรับเท่านั้น แต่สุขภาพคือเรื่องของสิทธิและหน้าที่ที่พลเมืองทุกคนพึงมีและกระทำ ทั้งนี้ โดยกำหนดให้มี “สมัชชาสุขภาพ” เป็นเครื่องมือหรือกระบวนการที่ดึงทุกฝ่ายในสังคมให้เข้ามาช่วยกันทำงานด้านสุขภาพตั้งแต่ระดับปฏิบัติถึงระดับนโยบาย ไม่ใช่ปล่อยให้เป็นเรื่องของบุคลากรทางการแพทย์และกระทรวงสาธารณสุขเท่านั้น

ในอดีต เมื่อเอ่ยถึงคำว่า “สมัชชา” หลายคนมักเข้าใจกันว่าเป็นขบวนการต่อสู้ เรียกร้อง หรือการต่อรองกับภาครัฐ และมีจำนวนไม่น้อยที่มองว่าขบวนการขับเคลื่อนสมัชชาก่อให้เกิดความวุ่นวายและความขัดแย้งขึ้นในสังคม จนถึงวันนี้หลายคนก็ยังคงมีความเชื่อเช่นนั้น

ปัจจุบัน คำว่าสมัชชาถูกนำไปใช้ในหลายวงการทั้งภาคประชาชน ภาควิชาการ รวมถึงภาคการเมือง สำหรับการปฏิรูประบบสุขภาพ “สมัชชาสุขภาพ”

ได้ถูกบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ โดยมีเจตนาให้เป็นพื้นที่
สาธารณะ ที่ผู้คนจากทุกภาคส่วนได้เข้ามาร่วมกันสร้างนโยบายที่เป็นของ
สาธารณะและเพื่อสาธารณะ

ตลอดระยะเวลา ๕ ปีที่ผ่านมา แม้ร่างพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ
จะยังไม่ได้รับการประกาศใช้เป็นกฎหมายอย่างถูกต้องแต่เครือข่ายด้านสุขภาพ
โดยเฉพาะสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.) ก็ได้สนับสนุนให้มี
การทดลองใช้ “**สมัชชาสุขภาพ**” ทั้งในระดับสมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ สมัชชา
สุขภาพเฉพาะประเด็น และสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ มาโดยตลอด ตลอดจน
ได้มีการรวบรวมบทเรียนและประสบการณ์ที่ได้พบได้เจอจากการจัดสมัชชา
ในแต่ละครั้ง แล้วสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนา
กระบวนการสมัชชาสุขภาพที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของ
สังคมไทยให้มากที่สุด

บทเรียนตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ จนถึงปัจจุบัน ได้สะท้อนภาพบทบาทของ
สมัชชาสุขภาพในสังคมไทยที่สำคัญ ๆ อยู่ ๔ ประการ คือ

๑. เป็นพื้นที่สาธารณะในการเสนอความคิดเห็น ความต้องการที่มี
ลักษณะเป็นกลางและเป็นมิตร
๒. เป็นกระบวนการเรียนรู้ตนเองและเรียนรู้สังคม
๓. เป็นเครือข่ายที่เชื่อมโยงผู้คน องค์กร ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ

■ สองผู้เชี่ยวชาญ
กระบวนการสัมมนา

ให้เข้ามาทำงานร่วมกันอย่างเป็นทางการและเป็นกัลยาณมิตร และ

๔. เป็นกลไกขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม โดยเฉพาะบทบาทด้านกลไกนโยบายสาธารณะนับเป็นความคาดหวังสูงสุดของหลายฝ่ายในสังคม ทั้งในระดับของการริเริ่ม การมีส่วนร่วม จนถึงเป็นกระบวนการแบบครบวงจรนโยบาย

สัมมนาสุขภาพประเด็นย่อย “ถอดรหัสสัมมนาสุขภาพสู่การพัฒนา นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม” ครั้งนี้ จึงเป็นเวทีของการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวัง ความเป็นไปได้ และแนวทางในการพัฒนาสัมมนาสุขภาพให้ยกระดับไปสู่การเป็นกลไกขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม พร้อมทั้งมีผลการศึกษาซึ่งได้มีการสังเคราะห์จากบทเรียนและประสบการณ์ที่ผ่านมา มาเป็นข้อมูลความคิดตั้งต้นในรูปของ “ร่างข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนากระบวนการสัมมนาสุขภาพ” มี นายแพทย์วิพุธ พูลเจริญ เป็นผู้ดำเนินการศึกษาและมานำเสนอในเวทีด้วยตัวเอง โดยมี อาจารย์สมพันธ์ เตชะอธิก เป็นผู้ควบคุมการเสวนาและดำเนินการอภิปราย

หลังจากนำเสนอข้อมูลโดยวิทยากรแล้ว จึงเปิดให้มีการอภิปรายความเห็นโดยผู้เข้าร่วมประชุม ซึ่งประกอบด้วยเครือข่ายประชาคมสุขภาพ

ระดับจังหวัดจากทั่วประเทศ นักวิชาการจากสถาบันการศึกษาและหน่วยงานราชการ รวมถึงประชาชนที่สนใจ สำหรับบรรยากาศของการเสวนาในเวทีนี้เป็นลักษณะของการเสวนาในแบบมีส่วนร่วม และถึงแม้จะมีผู้เข้าร่วมเวทีไม่มากนัก แต่ส่วนใหญ่ผู้ที่เข้าร่วมเวทีเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการจัดหรือเคยเข้าร่วมกระบวนการสมัชชาสุขภาพมาก่อน และพากันแสดงความคิดเห็นกันอย่างคับคั่ง ทำให้การอภิปรายมีความชัดเจน เจาะลึกได้ตรงประเด็นสำคัญ ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาร่างข้อเสนอให้มีความคมชัดมากขึ้น

ท้ายสุด เป็นการเติมเต็มเนื้อหาและปิดเวทีด้วยการสรุป **“ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาสมัชชาสุขภาพ”** โดย นายแพทย์วิพุธ พูลเจริญ และ อาจารย์สมพันธ์ เตชะอธิก สำหรับสาระสำคัญของข้อเสนอ นั้น ประกอบด้วย

๑. อุดมการณ์และวัตถุประสงค์ของสมัชชาสุขภาพ คือ สมัชชาสุขภาพเป็นกลไกขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ภายใต้อุดมการณ์ **“นโยบายสาธารณะสู่สังคมและเศรษฐกิจพอเพียง”** มีหลักคิดสำคัญคือ ต้องไม่ก่อให้เกิดการเบียดเบียนหรือความไม่เท่าเทียมกันในกลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบาย ต้องแสดงทางเลือก เหตุและผลในการตัดสินใจ และสะท้อนการตระเตรียมมาตรการวิธีการในการป้องกันหรือลดผลกระทบในทางลบที่อาจเกิดขึ้นจากนโยบาย

๒. แนวทางการจัดสมัชชาสุขภาพที่สำคัญ ๆ คือ การสนับสนุนการจัด

“...สุขภาพเป็นเรื่องของทุกคนช่วยกันคิด ทั้งหมอ
ชาวบ้าน ชาวนา นักธุรกิจ นักการเมือง ช่วยกันคิด
และช่วยกันทำ ทำให้พวกเรามีความสุข
สุขภาพคือความสุข ความสุขคือความอยู่เย็นเป็นสุข...”

สมัชชาสุขภาพระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง การพัฒนาศักยภาพของเครือข่าย
ภาคีสมัชชาในการวิเคราะห์ ติดตาม และยกระดับประเด็นให้เชื่อมสู่กระบวนการ
นโยบายสาธารณะ ตลอดจนการมีกลไกเชื่อมต่อภาคีรัฐ เอกชน และ
นานาชาติ

๓. การพัฒนาความรู้และทักษะการจัดการนโยบายสาธารณะให้กับ
ภาคประชาสังคม ด้วยการส่งเสริมให้มีการริเริ่มนโยบายสาธารณะรูปแบบ
ต่าง ๆ ทั้งการจัดระบบการเรียนรู้ การฝึกอบรมสมัชชาสุขภาพ การจัด
กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้นโยบายระดับพื้นที่ ระดับชาติ และระดับ
นานาชาติ

๔. การจัดองค์กรสนับสนุนภารกิจสมัชชาสุขภาพ ด้วยการวางรูปแบบ
แบบกลไกที่ทำหน้าที่ประสาน สนับสนุน ทั้งในพื้นที่และตามประเด็นนโยบาย
โดยไม่ยึดติดกับระบบบริหารภาครัฐ

๕. ใช้ “สมัชชาสุขภาพ” สร้างกระบวนการเคลื่อนไหวให้มีการนำเรื่อง
สิทธิด้านสุขภาพของประชาชนบรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญที่กำลังจัดทำขึ้น

ในอดีต คนส่วนใหญ่เข้าใจว่า “นโยบายสาธารณะ” คือคำประกาศ
ที่เป็นทางการของรัฐ และรัฐเท่านั้นที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดในการกำหนด
นโยบาย ขณะที่ชีวิตสาธารณะในสังคมไทยปัจจุบันมีความซับซ้อนและหลากหลาย

■ จุดลงทะเบียน

หลายเกินกว่าจะมอบอำนาจการจัดการให้แก่รัฐเพียงฝ่ายเดียว การพัฒนาเพื่อยกระดับ “สมัชชาสุขภาพ” ให้เป็นกลไกสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ จึงเป็นการยืนยันถึงความมีอยู่ของพลังอันยิ่งใหญ่อันเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม อีกทั้งยังเป็นการวางรากฐานปลูกจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของภาคประชาชน เพื่อก้าวไปสู่สังคมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง!

อีกหนึ่ง การสนับสนุนการจัดเวทีอย่างต่อเนื่องในระดับพื้นที่ จะสามารถทำให้กิจกรรมของสมัชชาสุขภาพสามารถขับเคลื่อนไปได้ อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนกระบวนการสมัชชาสุขภาพนั้น ก็ต้องทำอย่างต่อเนื่องโดยตลอด ไม่ใช่ทำกันชั่วคราวชั่วคราว...แบบเห่อตาม ๆ กัน...เพียงแค่นั้น!

บทสัมภาษณ์ “สมัชชาสุขภาพ เป็นการเอาคนหลาย ๆ พวก หลาย ๆ อาชีพ หลาย ๆ ความคิด มาร่วมกันคิดเรื่องสุขภาพ สุขภาพเป็นเรื่องของทุกคนต้องช่วยกันคิด ทั้งหมด ชาวบ้าน ช่างนา นักธุรกิจ นักการเมือง ช่วยกันคิดและช่วยกันทำ ทำให้พวกเรามีความสุข สุขภาพคือความสุข ความสุขคือความอยู่เย็นเป็นสุข”

ข้อความข้างต้นเป็นคำกล่าวของ นายแพทย์บรรลุ ศิริพานิช ประธานคณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ที่ท่านได้ฝากไว้เมื่อปีที่แล้ว เป็นข้อความที่ไม่ยาวมากนัก แต่ชี้ชัดให้เห็นถึงหัวใจสำคัญของสมัชชาสุขภาพอย่างชัดเจนว่าเป็นเช่นไร ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นในเวที “สมัชชาสุขภาพเฉพาะ

“...การขัดแย้งทางความคิดนั้น น่าจะเป็นส่วนหนึ่ง
ที่ช่วยผลักดัน ให้เกิดการแลกเปลี่ยน
เรียนรู้เพิ่มเติม เกิดการทบทวน
หรือได้ตรวจสอบมุมมองระหว่างกัน...”

ประเด็น” จำนวน ๑๔ ประเด็น คือ “๕ ประเด็นเศรษฐกิจพอเพียงสู่สังคม
อยู่เย็นเป็นสุข” และจาก ๙ ประเด็นทั่วไป ของสมัชชาสุขภาพแห่งชาติในปี
ก็เป็นไปอย่างนั้น กล่าวได้ว่าสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็นทั้ง ๑๔ ประเด็น
จาก ๑๔ ห้องย่อย ต่างก็ได้กระทำในสิ่งที่ถือเป็นหัวใจสำคัญนั้นแล้วอย่างแท้จริง
นั่นคือ การก่อเกิดของกระบวนการที่ทุกฝ่ายในสังคม ทั้งภาครัฐ ภาค
ประชาชน และภาควิชาการ ได้มีโอกาส “ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน”
โดยอาศัยต้นทุนทางปัญญาเฉพาะตามเหมาะตามควรของตน ไม่ว่าจะเป็
ความรู้ทางวิชาการ ทักษะ ตลอดจนประสบการณ์จากชีวิตจริง มาแบ่งปัน
สรรค์สร้างด้วยความสมานฉันท์ มุ่งมาดปรารถนาาร่วมกันที่จะเห็นสังคมไทย
งดงามและอยู่เย็นเป็นสุขได้อย่างแท้จริง

ถึงแม้ว่า... บรรยากาศของการเสวนาในบางหัวข้อบางประเด็น อาจมี
ปัญหาเรื่องการถกเถียงหรือความแตกต่างทางทรรศนะกันของวิทยากร
ผู้ร่วมอภิปราย รวมถึงบุคคลอื่น ๆ ที่เข้าร่วมเวทีสมัชชา แต่สิ่งที่เกิดขึ้นคง
ไม่ใช่ปัญหาที่ใหญ่โตแต่อย่างใด เพราะโดยแท้จริงแล้ว คนเราสามารถขัดแย้ง
กันได้ทางความคิด หรือถ้าพลิกอีกด้าน การขัดแย้งทางความคิดนั้น น่าจะเป็น
ส่วนหนึ่งที่ช่วยผลักดันให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มเติม เกิดการทบทวน
หรือได้ตรวจสอบมุมมองระหว่างกัน นั้นจะยิ่งทำให้สมัชชาสุขภาพประเด็น
นั้น ๆ มีความลึกซึ้งและกว้างขวางมากขึ้นด้วยซ้ำไป มิใช่หรือ?

ถึงแม้ว่า... ได้มีการแบ่งสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็นออกเป็นประเด็น
เศรษฐกิจพอเพียงและประเด็นทั่วไป แต่ที่สุด เมื่อมองในภาพรวม ประเด็น
ต่าง ๆ ในแต่ละห้องย่อยล้วนแล้วแต่เกิดประโยชน์เชื่อมโยงสัมพันธ์กันทั้งสิ้น
ผลที่เกิดขึ้นก็เกิดจากกระบวนการที่ทุกภาคส่วนในสังคมได้ร่วมคิดร่วมคุย
กันอย่างหนักหน่วง ทุกประเด็นต่างมุ่งมาดคาดหวังที่จะสร้างสังคมให้อยู่เย็น
เป็นสุขเหมือนกัน และตราบไต่ที่โลกนี้เกิดมาแต่กฎแห่งความเชื่อมโยง เมื่อ
มีสิ่งนั้น สิ่งนี้จึงเกิด หรือเด็ดดอกไม้เพียงดอกเดียวก็สั่นสะท้านไปทั้งโลก
ฉันใด สมัชชาสุขภาพไม่ว่าจะประเด็นไหน ๆ ทำที่สุด ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อ
ถึงกันและกัน **ฉันนั้น!**

50 ล้าน

หมุดหมายหลักประการหนึ่งในการขับเคลื่อนประเด็น “เศรษฐกิจพอเพียง สู้สังคมอยู่เย็นเป็นสุข” ก็คือ ต้องการให้ผู้สนใจจากทุกภาคส่วนของสังคมได้ร่วมกันคิด ร่วมกันคุย ร่วมกันแลกเปลี่ยน ร่วมกันเรียนรู้ โดยเฉพาะ “บทเรียน” เกี่ยวกับ “วิธีการสร้างสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุข” ด้วยเหตุนี้เอง จึงได้กำหนดให้มี “ลานสมัชชาสุขภาพ” ไว้ในงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๖ นี้ด้วย เพราะเพียรหวังตั้งใจให้เป็นพื้นที่สำหรับตัวแทนของบุคคล และชุมชนทั้งในเขตเมืองและชนบท องค์กรธุรกิจ ตลอดจนจนหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แสดงรูปธรรมอันหลากหลายและเห็นภาพอย่างชัดเจน จากการนำปรัชญาแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” ไปปฏิบัติปรับใช้และออกแบบความสุข เป็น “ความอยู่เย็น” ตามจริตเฉพาะและตามเหมาะสมสมควร!

และเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงครองราชย์ ๖๐ ปี ลานสมัชชาสุขภาพบนพื้นที่กว่า ๗,๕๐๐ ตารางเมตรในปีนี้ จึงจัดสรร

■ บนเส้นทางการเรียนรู้
สู่ชีวิตพอเพียง

ให้มีกรณีศึกษาอย่างหลากหลาย ด้วยจำนวนกว่า ๘๐ เรื่องราว ที่สะท้อน
บทเรียนการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในระดับต่าง ๆ ดังว่า
การเลือกกรณีศึกษาด้วยจำนวนเยี่ยงนี้ นับเป็นกุศโลบายที่สอดคล้อง
เหมาะสมและเป็นสิริมงคลเหลือเกิน

ลานสมัชชาสุขภาพมีส่วนประกอบ ๒ ส่วน พื้นที่ส่วนแรก ๑,๕๐๐
ตารางเมตรนั้น ให้ไว้สำหรับจัดแสดงนวัตกรรมขององค์กรเจ้าภาพที่มี
ส่วนร่วมสนับสนุน ตลอดจนการนำเสนอกรณีศึกษาต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินชีวิต
ด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับ ๖,๐๐๐ ตารางเมตรที่เหลือ
เป็นส่วนของที่ทางสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติได้คัดเลือก
นวัตกรรมและกรณีศึกษาในลักษณะต่าง ๆ ทั้งบุคคล องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น หน่วยงานด้านการศึกษา หน่วยงานราชการ ศาสนา องค์กรเอกชน
องค์กรธุรกิจและวิสาหกิจชุมชน ฯลฯ มานำเสนอ

เรื่องราวบนสายลม...

ทางเข้าผืนลาน ได้มีการจัดวางพระบรมฉายาสาทิสลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ไว้ โดยแกะลายรูปลงบนกระจกใสขนาดใหญ่ พร้อมสลักเนื้อความพระราชดำรัสเกี่ยวกับความพอเพียง เพื่อให้ผู้คนที่ผ่านพบ ได้ซึมซับรับความและเตือนสติตน สิ่งนี้ถือเป็นสิริมงคลในการเบิกทางแก่ผู้เข้าร่วมงาน ให้พากันเดินไปบน “เส้นทางสู่ชีวิตพอเพียง” ผ่านการนำเสนอในหลายหลากรูปแบบ ทั้งzumการเรียนรู้ การสาธิต การฝึกอบรม การถ่ายทอดเรื่องราวในวงเสวนา การแสดงบนเวทีกลาง โรงหนัง มุมศิลปะ มุมพักเพื่อหยุดคิด ตลอดจนการพูดคุย แลกเปลี่ยนทรรศนะกับเหล่าผู้ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง...

เรื่องราวของกรณีศึกษาต่าง ๆ ได้ถูกร้อยเรียงและจัดวางอย่างลงตัว ภายใต้ภาพรวมของบรรยากาศแบบ “เส้นทางสู่ชีวิตพอเพียง” โดยใช้ผืนผ้าสีขาวโปรยด้วยดอกไม้งามทอดยาวพริ้วไหวระโยงระยางไปตามzumตามกลุ่มต่าง ๆ เปรียบดั่งแม่น้ำหลากสายถนนหลากเส้นที่หล่อเลี้ยงและอยู่คู่ชีวิตคนเราคลายเป็นสัญลักษณ์ให้ได้รับรู้ร่วมกันว่า ทุกเรื่องราวกรณีศึกษาที่แม้มีความแตกต่างกันตามระดับและบริบทเฉพาะ แต่ต่างก็มุ่งหน้าไปสู่เส้นทางชีวิตที่เหมาะสมตามธรรมชาติตามวิถีที่เป็นอยู่ของตนเอง เป็นเส้นทางสายพอเพียงสายเดียวกัน นั่นคือ การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในชีวิตและสามารถเชื่อมโยงถึงกันได้ได้อย่างง่ายงาม

■ มุมให้คำปรึกษา
ทุกปัญหา มีคำตอบ

เนื้อความนับจากนี้ คือบางเรื่องราวที่ผ่านพบบนเส้นทางสายพอเพียง
ที่พร้อมรับทุกผู้ทุกนาม โดยผ่านซุ้มผ่านกลุ่มต่าง ๆ อย่างหลากหลาย...
ตามรายลาน!

เพียงแคได้ย่างย่ำบนผืนลาน ก็เริ่มสัมผัสบรรยากาศอันคึกคักแต่ไม่
หนักหู สิ่งทีสะดุดตาสะดุดใจเพียงแรกตาสัมผัสคือซุ้ม “สถาบันเศรษฐกิจพอ
เพียง” ที่ได้จัดพื้นที่ให้เป็นแปลงสาธิตเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ
โดยนำเกษตรอินทรีย์มาใช้ในการทำเกษตรกรรมแบบธรรมชาติ ซึ่งมีหัวใจ
สำคัญอยู่ที่ต้องการจะฟื้นฟูรักษาทรัพยากรและอนุรักษ์ผืนแผ่นดิน

ซุ้มแห่งนี้ นอกเหนือจากจัดวางรูปแบบที่แปลกตาแล้ว ยังใช้กลยุทธ์
ดึงคนเข้าซุ้มได้อย่างเฉลียวฉลาด ด้วยการแจกถุงเมล็ดพันธุ์ข้าวอินทรีย์
ผลหรือก็เป็นไปดังคาด เพราะเหล่าผู้คนต่างพากันอึ้งคะเนนั่งล้อมซุ้ม
นอกเหนือจากหิ้วถุงข้าวกลับบ้านแล้วยังเกี่ยวเอาความรู้ติดตัวไปด้วย
แบบยลจริง ๆ วิธีนี้!

ส่วนรายละเอียดของนวัตกรรมนั้น **คุณสิริกานต์ แซ่แต้** ผู้ประสานงาน
ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า

“...เดิมก่อนที่จะมีสถาบันฯ ก็มีหลาย ๆ องค์กร หลาย ๆ หน่วยงาน
มาร่วมทำงานกัน ก่อนหน้านั้นเป็นสมาพันธ์เกษตรอินทรีย์แห่งประเทศไทย

“...ตอนนี่ก็มีเครือข่ายประมาณ ๓๐ องค์กร
จะร่วมกันในการจัดงานในที่ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดแนวคิด
การทำเกษตรอินทรีย์หรือเกษตรธรรมชาติ
ให้เกษตรกรรู้จักช่วยเหลือตนเอง ไม่เบียดเบียนคนอื่น...”

ซึ่งเป็นเครือข่ายเกษตรกรรมธรรมชาติที่มีเครือข่ายทั้งประเทศ ได้มีการขยาย
เครือข่ายรวมทั้งถ่ายทอดเทคโนโลยีนี้ไปยังชุมชนหรือกลุ่มต่าง ๆ ตอนนี่ก็มี
เครือข่ายประมาณ ๓๐ องค์กร จะร่วมกันในการจัดงานในที่ต่าง ๆ เพื่อให้
เกิดแนวคิดการทำเกษตรอินทรีย์หรือเกษตรธรรมชาติ ให้เกษตรกรรู้จักช่วย
เหลือตนเอง ไม่เบียดเบียนคนอื่น ลดค่าใช้จ่ายในการใช้สารเคมี การมีสถาบัน
พ่อเป็นศูนย์ประสานแหล่งข้อมูล มีจุดเรียนรู้ในการให้บริการถ่ายทอด
เทคโนโลยีตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง สร้างและขยายเครือข่าย ตลอดจน
ให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมของประชาชน
ให้อยู่ในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการรวมตัว
สร้างและขยายเครือข่ายชุมชนพึ่งตนเองทั่วภูมิภาคของเมืองไทย ดำเนินการ
หรือร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามแนวทาง
เศรษฐกิจพอเพียงและบริการสาธารณสุขประโยชน์...”

ประเด็นน่าสนใจที่ได้จากขุ้มนี่ น่าจะเป็นเรื่องของการรวมตัวกันใน
ลักษณะเครือข่ายของกลุ่มคนที่มีอุดมการณ์หรือกิจกรรมเหมือนกัน ในการ
ขยายแนวคิดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ถ้าสามารถร่วมมือ
ร่วมใจกันได้แข็งแกร่งอย่างนี้ เกษตรอินทรีย์ที่เคยถูกจัดวางไว้ทางฝั่งไร่สาระ
ก็ไม่ใช้เรื่องที่ใครจะปรามาสกันได้อีกต่อไปแล้วกระมัง!

มาถึงซุ้มที่ว่าด้วยเรื่องทหาร...ทหาร แต่งงานนี้ไม่ได้นำรถถังหรืออาวุธครบมือมายึดผืนลานแต่ประการใด เพราะหมู่เหล่าทหารผู้มีใจใน “กองพันทหารราบที่ ๖๐๑” แห่งอำเภอสุโขทัย จัหวัดนครราชสีมา นำพานวัตกรรมที่ได้จากการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการสนับสนุนให้ชาวบ้านในพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพ ได้นำสารชีวภาพโดยเทคนิคจุลินทรีย์ EM มาใช้ในการเกษตรเพื่อสร้างรายได้ ซุ้มนี้เป็นอีกซุ้มหนึ่งในลานที่ได้รับความสนใจจากคนจำนวนมาก เพราะนอกจากมีการจำลองการดำเนินกิจกรรมของกองทัพตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ยังได้แจกจ่ายน้ำจุลินทรีย์ EM แก่ผู้เข้าร่วมงานด้วย ใจถึงกันอย่างนี้ใครที่ไหนแล้วจะพลาด!

งานนี้ **จ.ส.อ. นิลเทพ พลศักดิ์** ผู้ประสานงานประจำซุ้ม ได้ให้ข้อมูลถึงความเป็นมาและแนวคิดหลัก ๆ ว่า

“... นี่เป็นการนำเกษตรผสมผสานมาดำเนินการในกองทัพ โดยก่อนนี้ จะได้รับแนวคิดมาดำเนินการในที่แห่งนี้ ก่อนหน้านั้นได้ดำเนินการที่กรมทหารราบที่ ๖ ค่ายสรรพสิทธิ์ประสงค์ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้เทคนิคจุลินทรีย์ EM มาใช้ในการเกษตร การปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ เมื่อ **พลตรีพิเชษฐ วิสัยจร** รองแม่ทัพภาคที่ ๔ (เดิมอยู่ที่อุบลฯ) ได้นำแนวคิดในการดำเนินกิจกรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่เคยใช้ที่อุบลฯ มาใช้ โดยส่งเสริมและสร้างชุมชนสัมพันธ์กับชาวบ้านในเขตอำเภอสุโขทัย

“...รายได้จากการกรีดยางซึ่งถือเป็นรายได้หลัก
แต่เดิมของชาวบ้านต้องลดน้อยลง ทหารจึงใช้แนวคิดนี้
สร้างวิถีความพอเพียงสู่ชุมชน แก้ปัญหาความยากจน
รวมทั้งสร้างสัมพันธ์ ก็ติดกับชุมชนด้วย...”

มูลนิธิ
สยามสมานมิตร

จังหวัดนราธิวาส มีการฝึกอบรมประชาชนเครือข่ายประมาณ ๓๐๐ คน
เกี่ยวกับการใช้สารชีวภาพในการทำเกษตร จนสร้างรายได้ที่พอเพียงใน
หลาย ๆ ชุมชน ปัจจุบันได้ขยายเครือข่ายไปแล้วประมาณ ๑,๐๐๐ คน ทั้งนี้
แนวคิดในการใช้สาร EM เนื่องจากเป็นการลดต้นทุนในการทำนาทำไร่ การ
ส่งเสริมให้เลี้ยงปลาตกในบ่อขนาดเล็ก เพื่อให้มีอาหารโปรตีนบริโภคทั้งปี
การเลี้ยงปลวกหลุมเพื่อให้เป็นอาหารไก่ ทางค่ายจึงได้ใช้ EM เป็นเครื่องมือ
ของนักพัฒนาเพื่อให้เข้าถึงประชาชน และจากการลงดำเนิการในพื้นที่
สุโหงปาดี ทำให้ทราบว่ามียังมีต้นสาครจำนวนมากที่ปล่อยให้ตายโดยเปล่า
ประโยชน์ ทางค่ายจึงพัฒนาบดสาครผสมกับรำเพื่อใช้เป็นอาหารของปลาตก
เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีการก่อความไม่สงบ ทำให้รายได้จากการ
กรีดยางซึ่งถือเป็นรายได้หลักแต่เดิมของชาวบ้านต้องลดน้อยลง ทหารจึงใช้
แนวคิดนี้สร้างวิถีความพอเพียงสู่ชุมชน แก้ปัญหาความยากจน รวมทั้งสร้าง
สัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนด้วย นอกจากนี้ ทางกองทัพยังได้ให้ความร่วมมือกับ
บริษัท สยามแฮนด์ จำกัด ผู้ผลิตเสื้อยืดยี่ห้อแดงโม โดยเปิดโอกาสให้
บริษัทดังกล่าวได้เข้าไปสนับสนุนให้กลุ่มแม่บ้านบ่อเกาะ อำเภอสุโหงปาดี
สร้างรายได้จากการร่วมผลิตเสื้อฉลองสิริราชสมบัติ ๖๐ ปี ในครั้งนี้ด้วย
ซึ่งไม่เพียงสร้างรายได้ที่มั่นคงให้กับกลุ่มแม่บ้านเท่านั้น แต่ยังสร้างความ
ภาคภูมิใจ สร้างความสมานฉันท์ และสร้างความสุขให้กับพวกเขาด้วย...”

■ เลือเหลืออง
บ้านบ่อเกาะ

แม้วันนี้สถานการณ์ความไม่สงบยังคงมีอยู่ แต่ชาวบ้านชุมชนบ่อเกาะก็มีความสุขมากขึ้น เพราะได้รับความเข้าใจ ได้รับโอกาสและการใส่ใจจากบ้านเมืองที่พร้อมร่วมพัฒนาจนเห็นความสมานฉันท์กันแล้วอย่างเป็นรูปธรรม

ข้าง ๆ ชุมนี้ ก็มีชุมนุมของ “กรมทหารราบที่ ๖ ค่ายสรรพลีทธิประสงค์” จากอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มาตั้งเด่นเป็นคูให้เห็นว่าต้นแบบนั้นเป็นอย่างไร ภายในชุมนุมก็มีนายทหารคอยอธิบายและให้คำแนะนำเรื่องของทฤษฎีใหม่ที่น่าไปสู่เศรษฐกิจพอเพียงอย่างคล่องแคล่ว เห็นความตั้งใจอย่างนี้แล้ว คงต้องปรบมือกันดัง ๆ ให้แล้วแหละ!

เหลือองไปเห็นชุมนุมของ “โรงเรียนเทศบาลจามเทวี” อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่นี้มีการสาธิตการเลี้ยงจิ้งหรีดในแผงไข่กระดาษ ไม่น่าเชื่อเลยว่าจิ้งหรีดเป็นร้อยเป็นพันจะมากระโดดเต็งตั้งอยู่ในตู้กระดาษที่เลี้ยงปลา ได้ความว่าเป็นการเลี้ยงจิ้งหรีดเพื่อเป็นอาหารปลา เท่าที่สังเกต มีผู้คนเที่ยวมาถามถึงวิธีการเลี้ยงตลอด

เพื่อให้กระจ่างชัดถึงข้อข้องใจ ท่านผู้อำนวยการ **กรรณิการ์ มานูญมี** จึงได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า....

“...สำหรับจุดเด่นของโรงเรียนนี้ ถือเป็นนวัตกรรมที่นำเสนอรูปแบบโรงเรียนซึ่งดำเนินกิจกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ในบริบทโรงเรียน

“...การจัดทำแผนการเรียนการสอนในโครงการ
นำวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาโรงเรียนอย่างยั่งยืน
ภายใต้แผนปฏิบัติการ ๒๑ ระดับท้องถิ่น
ซึ่งจะเน้นเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อม...”

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเมือง โดยมีวิธีการหลักคือ การจัดทำ
แผนการเรียนการสอนในโครงการนำวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ในการ
พัฒนาโรงเรียนอย่างยั่งยืนภายใต้แผนปฏิบัติการ ๒๑ ระดับท้องถิ่น ซึ่งจะ
เน้นเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยความร่วมมือระหว่างเทศบาลเมือง
ลำพูนและกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นโครงการที่นำแนวทางการ
ดำเนินงานด้านเกษตรกรรมผสมผสานและระบบนิเวศธรรมชาติมาใช้ในการ
จัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษา
และรู้จักการช่วยเหลือตนเองให้อยู่ในสังคมและสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน
ได้อย่างมีความสุข ไม่เป็นปัญหาของสังคม รู้จักคิด รู้จักใช้ประโยชน์ในสิ่งที่
อยู่ใกล้ตัว สามารถเป็นแบบอย่างในการประกอบอาชีพได้ รวมทั้งเป็น
ตัวอย่างให้ชุมชนได้เข้ามาศึกษาดูงานโครงการศึกษาวิถีชีวิต เศรษฐกิจ
พอเพียงในการพัฒนาโรงเรียนอย่างยั่งยืน โดยดำเนินงานในรูปแบบอุทยาน
ศึกษา ๑๗ อุทยาน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้จริง ก่อนหน้านั้นโรงเรียนก็ได้ดำเนิน
กิจกรรมเลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ไข่ ปลูกผักปลอดสารพิษอยู่แล้ว สำหรับอุทยาน
ที่มีนั้นได้แก่ โรงคัดแยกขยะ ธนาคารขยะและการคัดแยกขยะ การเลี้ยงปลา
สวยงาม การเลี้ยงไก่แจ้สวยงาม การใช้พลังงานแสงอาทิตย์ การหมักก๊าซ
ชีวภาพจากมูลสัตว์ โรงเลี้ยงวัวชาวลำพูน การปลูกผักปลอดสารพิษ สวนผัก
รักษ์ไทย สวนผักสมุนไพร การกำจัดอินทรีย์วัตถุด้วยหนอนแมลงวันและ

พลังงานแสงอาทิตย์ ระบบเตาเผาขยะแบบไร้ควัน ระบบบำบัดน้ำสนิมเหล็ก เพื่อใช้ในการเกษตร ระบบการส่งน้ำในการเกษตร ระบบช่วยเพิ่มออกซิเจน ในน้ำเพื่อการเกษตร การทำปุ๋ยหมักแบบยั่งยืน การทำหัวเชื้อจุลินทรีย์ EM แปลงนาสาธิตแบบผสมผสาน และการศึกษาเปรียบเทียบการเลี้ยงปลาในบ่อ และในกระชัง สำหรับอุทยานการศึกษานี้ ทางโรงเรียนมีนักเรียนที่ได้รับการเตรียมความพร้อมในการเป็นมัคคุเทศก์น้อยนำชมแหล่งเรียนรู้ทั้ง ๑๗ แห่ง โดยผ่านการฝึกบรรยาย สาธิต การเป็นผู้นำและถ่ายทอดประสบการณ์ จากการปฏิบัติจริงให้แก่ผู้สนใจที่เข้าชมอุทยาน ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเห็นภาพของวิถีการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ ทางโรงเรียนได้มีการทำนาโดยให้ผู้ปกครองของนักเรียนและชุมชนใกล้เคียงเข้าร่วมโดยจัดกิจกรรม “ดำวันแม่ เกี่ยววันพ่อ” เป็นการจัดกิจกรรมดำนาในวันแม่แห่งชาติ ใช้พันธุ์ข้าวพื้นเมืองลำพูน และครบกำหนดเกี่ยวในวันพ่อแห่งชาติ ในโรงเรียนมีโรงสีข้าวซึ่งจะสีข้าว และกินข้าวร่วมกัน ทุกวันศุกร์ด้วย”

นี่เอง คือการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ผ่านกิจกรรม ในโรงเรียน ตามวิถีของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการ จัดทำแผนการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้และ ปฏิบัติจริง รวมทั้งการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้การอนุรักษ์และ

■ การแสดงลำตัดที่ซุ้ม
นสส. : นวัตกรรมสื่อสาร
เพื่อสุขภาพ”

รักษาสิ่งแวดล้อมในการนำร่องโครงการ ถือเป็นสิ่งที่น่าชื่นชมไม่น้อย และจากที่สังเกตดู เหล่าผู้คนที่ให้ความสนใจเข้าร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับซุ้มนี้โดยส่วนใหญ่เป็นครูและบุคลากรทางการศึกษา เนื่องจากการจัดทำ การเรียนการสอนแบบบูรณาการ การจัดกิจกรรมของลานเป็นไปในลักษณะ วิชาการ จริงอยู่ที่ว่าที่นี้อาจจะเป็นซุ้มเฉพาะกลุ่มเฉพาะเหล่า แต่ก็ถือเป็นทางเลือกใหม่ให้แก่บุคลากรและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้ใช้เป็นแนวคิดและนำไปปรับใช้ได้ต่อไปตามบริบทเฉพาะของตน!

อีกหนึ่งซุ้มองค์กรที่เข้ามามีส่วนร่วมในผืนลานและได้รับความสนใจจากผู้เข้าร่วมงานไม่แพ้ซุ้มอื่นๆ เพราะมีแรงดึงดูดความสนใจอย่างหลากหลายรูปแบบ ทั้งการแสดง ที่มี **ดิเกษุส** ของพี่น้องสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ลำตัดมหรสพพื้นบ้าน และ การถ่ายทอดเสียงสู่วิทยุชุมชน ส่งไปยังพื้นที่เครือข่ายในจังหวัดนนทบุรีและกาญจนบุรี นั่นคือซุ้มของ “นสส. : นวัตกรรมสื่อสารเพื่อสุขภาพ” สีสันของซุ้มนี้ นอกเหนือจากแรงดึงดูดดังกล่าว พิธีกรประจำซุ้ม **คุณอารีย์ ฐิติโชคอนันต์** ก็มีลีลาการมคมคาย จนทำเอาผู้คนที่ผ่านไปผ่านมาเผลอเผลอใช้เวลาที่ซุ้มนี้กันเนิ่นนาน จนลืมไปว่ายังมีซุ้มอื่นรอคอยอยู่

คุณอารีย์ เป็น นสส.(นักสื่อสารสุขภาพ) ประจำจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งปกติได้จัดรายการวิทยุอยู่ที่จังหวัดกาญจนบุรี แต่ก็ยังมีหมวกอีกหลายใบ

ที่ทำงานเพื่อสังคมมาโดยตลอด เจ้าตัวได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเอาไว้ว่า...

“...ด้วยความที่เป็นคนชอบสังคม จึงทำงานอยู่กับสังคม ทั้งเป็น อสม. ประธานสภาวัฒนธรรม ประธานกลุ่มสตรี อพปร. ล่าสุดเพิ่งได้รับรางวัล อสม.ดีเด่นด้านการพัฒนาสังคม เมื่อเราเป็นคนมีโอกาสมิ๊บมหาดหลายด้าน จะเก่งหรือไม่เก่งก็ตาม ก็ต้องทำหน้าที่นั้นด้วยความรับผิดชอบและทำให้ดีที่สุด สำหรับประเด็นเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเองอย่างมาก เพราะนสส.ทุกคนใช้แนวทฤษฎีใหม่นี้ในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ ภาควิจักษ์เช่นกัน ต้องสนับสนุนให้ประชาชนสามารถยืนหยัดได้ด้วยตนเอง โดยการให้โอกาสมากขึ้น ให้ได้คิดเองเป็น ทำเองได้ เพื่อสานต่อปรัชญาพอเพียงไปอยู่ในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะความพอเพียงจะทำให้เกิดการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเกื้อกูล และมีส่วนร่วมกันในสังคม...”

และที่ชุ่มฉ่ำแห่งนี้ ยังได้มีโอกาสเจอเจอกับ อาจารย์โคทม อาริยา หนึ่งในสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติสมัยรัฐบาลปัจจุบัน อาจารย์ได้แวะเวียนมาเป็นแขกพิเศษของ นสส. : นวัตกรรมสื่อสารเพื่อสุขภาพ โดยให้ความเห็นต่อเรื่องสุขภาพของเมืองไทยว่า

“...ต้องสนับสนุนให้ประชาชนสามารถยืนหยัดได้ด้วยตนเอง
โดยการให้โอกาสมากขึ้น ให้ได้คิดเองเป็น ทำเองได้
เพื่อสานต่อปรัชญาพอเพียงไปอยู่ในทุกภาคส่วน
โดยเฉพาะในระดับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น...”

“...ประเทศไทยมีระบบบริการสาธารณสุขที่ดีแต่กลับมีคนเป็นโรค
มากมาย ทั้งเบาหวาน ความดันโลหิตสูง หัวใจ มะเร็ง และโรคอ้วน เพราะ
ปัจจุบัน คนหลงวัตถุ ติดบริโภคนิยม สื่อจึงไม่ค่อยได้พูดถึงสุขภาพ เพราะ
ตกอยู่ในกระแสบริโภคนิยมทุนนิยมไปด้วย การสร้างสุขภาพเลยใช้กันเพียง
มิติเดียว คือ มิติหามอบ คนเป็นใหญ่ในกระทรวงสาธารณสุขก็คือ หมอ
หมอที่เป็นนักซ่อมสุขภาพไม่ใช่คนสร้างสุขภาพ นักซ่อมเป็นใหญ่และนักซ่อม
ก็เคยชิน มีผู้เชี่ยวชาญการซ่อมเกินความจำเป็น แล้วซ่อมก็ไม่มีประสิทธิภาพ
เท่าที่ควรอีกต่างหาก เพราะผู้เชี่ยวชาญมักจะตีความวินิจฉัยอาการของ
คนป่วยให้เป็นโรคที่ตนเชี่ยวชาญ แล้วปัจจุบันรัฐก็ทำอะไรแปลก ๆ เรื่อยมา
รัฐให้รางวัลกับคนที่ไม่ดูแลตนเอง คนป่วยด้วยโรคป้องกันได้ คนขับรถประมาท
คนสำส่อนทางเพศ คนขี้เมา คนปล่อยปลละละเลยไม่ดูแลอาหารการกิน
ไม่ออกกำลังกาย ให้รางวัลด้วยการรักษาฟรี แต่คนที่ดูแลตนเอง ระมัดระวัง
อาหารการกินเสมอ ตรวจสุขภาพทุกปี ออกกำลังกายเป็นประจำ กลับไม่
เหลียวแล รัฐต้องส่งเสริมให้คนดูแลสุขภาพตนเองเป็นพื้นฐาน ให้คนรู้จัก
พอเพียง เพราะนโยบายรัฐมีอิทธิพลต่อความคิดของประชาชนส่วนใหญ่
ของประเทศ...”

นี่คือองค์กรที่อาสาตัวเพื่อมาทำหน้าที่เป็นสื่อกลางให้กับประชาชน
อย่างสมสถานะสื่อจริง ๆ แต่ ณ ปัจจุบัน ก็ยังมีจำนวนของแนวร่วมน้อย

- คู่กันต่อ
นสส. คือใคร?
ต่างยังไงกับ นส. ๓

เหลือเกิน เพราะเพื่อนพร้อมอาสาซัพพลายไม่ท้อไม่อื้อ พวกกันเดินหน้าสู่เส้นทางของการกอบโกยมากกว่าแบ่งปัน ก็ขอให้กำลังใจชาว นสส. ว่าอย่าเพิ่งท้อกันเสียก่อน องค์กรสื่อที่ยึดถือความพอเพียงนี้จะหากันได้ง่าย ๆ เสียเมื่อไหร่!

ข้างต้นคือเรื่องราวของชาวลานบางส่วนที่เป็นลักษณะของ “องค์กร” ทั้งฟากฝั่งของภาครัฐและเอกชนที่ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับประยุกต์ใช้จนเกิดประโยชน์ทั้งต่อองค์กรและต่อสังคม แต่ก็คงปฏิเสธไม่ได้ว่ากลุ่มชนแรก ๆ ที่น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ก็คือ “หมู่นักคนรากลุ่ม” ไม่ว่าจะเป็กลุ่มเกษตรกรหรือคนหาเช้ากินค่ำ ทั้งนี้ อาจจะเพราะวิถีชีวิตของคนกลุ่มนี้มีลักษณะที่แอบอิงกับโลกของความเป็นจริง ทั้งทุกข์ สุข โศก เศร้า เหงา ผิดหวัง ฯลฯ จนชินชา การจะมีแนวคิดให้พอเพียงกับสิ่งที่มีอยู่ ถือเป็นการพร้อมรับเงื่อนไขชีวิตและไม่ดิ้นรนไขว่คว้าให้ชีวิตมีปัญหา ขอเพียงแค่นี้ได้พออยู่ พอกิน พอรับ พอจ่าย ก็แค่นั้น พวกเขาจึงสามารถกระทำได้ง่ายโดยไม่ต้องปรับชีวิตอะไรกันมากมาย การก่อร่างสร้างพลังเป็นกลุ่มชุมชนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนด้วยพื้นฐานของความ เป็น อยู่ และ คือ เหมือน ๆ กัน ก็สามารถเริ่มต้นขึ้นอย่างง่ายตายและพบผลสำเร็จอย่างรวดเร็วกว่าองค์กรอื่นที่อาศัยเงื่อนไขยุ่งยากหรือประกอบด้วยหมู่นคนที่ม่พื้นฐานแตกต่างกัน ด้วยความเป็นจริงดังว่า งานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ

ปีนี้ จึงได้มีนวัตกรรมที่มาจากการรวมพลังของชุมชนกลุ่มเล็กกลุ่มน้อย
ละลานตาไปทั่วลาน ดังเช่นบางชุมชนที่ได้นำมาเล่าขานนับจากนี้...

เริ่มกันด้วย "กลุ่มแม่บ้านมิตรภาพพัฒนา" แห่งแขวงหนองบอน เขต
ประเวศ กรุงเทพฯ ที่ได้ดำเนินกิจกรรมและคนในชุมชนเลือกที่จะมีชีวิต
ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นสิ่งที่น่าสงสัยว่าคนในชุมชนเมืองจะมี
ชีวิตแบบพอเพียงได้อย่างไร ในที่สุด ข้อสงสัยนี้ **นำสมบุรณ์ มิฮารน ประธาน**
กลุ่มแม่บ้านมิตรภาพพัฒนา ผู้ซึ่งเป็นวิทยากรคนหนึ่งบนเวทีใหญ่ที่มีการ
จับเข่าเคล้าเสียงคุยกันในประเด็น **"คนไทยจะนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง**
ไปประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรมได้อย่างไร" ในฐานะของบุคคลที่ประสบความสำเร็จ
สำเร็จจากการนำปรัชญาไปใช้ในชีวิตจริง นำสมบุรณ์ได้ให้ข้อมูลอย่างชัดเจน
ถึงที่มาที่ไปของกลุ่มว่า....

"... การก่อเกิดของกลุ่มแม่บ้านฯ นี้ เนื่องจากหนี้สินและจากความ
พยายามของชุมชนในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ หนี้้นั้นอกระบบที่เริ่ม
มีในชุมชนเกิดจากการที่วินรถจักรยานยนต์รับจ้างได้นำเงินมาปล่อยให้คน
ในชุมชนกู้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อชุมชนในการต้องทำงานหนักเพื่อเอาเงินไว้
ส่งดอกเบีย **นำสมบุรณ์**จึงชักชวนเพื่อนในชุมชนมาตั้งกลุ่มออมทรัพย์ โดย
ให้สมาชิกกู้ยืมไปใช้หนี้อกระบบแล้วยังให้กู้ในการลงทุนประกอบอาชีพ
ในชุมชนด้วย แต่มีข้อแม้ว่า สมาชิกต้องเข้าร่วมเป็นสมาชิกและออมทรัพย์

๒ กุมภาพันธ์
นส. ศิวะ
สารคดีฉบับที่ ๒

เดือนละ ๑๐๐ บาท นอกจากนี้ ทางกลุ่มก็มีแนวคิดในการปลูกฝังนิสัยการออมแก่เด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน จึงประดิษฐ์กระปุกออมสินไว้ให้ออมเงินวันละบาท โดยนำมาออมไว้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ รวมถึงต้องการปลูกฝังให้เด็ก ๆ รู้จักหารายได้และช่วยกันรักษาสິงแวดล้อม ตลอดจนช่วยในการคัดแยกขยะ จึงทำธนาคารขยะแลกไข่ไก่ในชุมชน การรวมตัวกันของชุมชนภายใต้บริบทมุสลิม ได้ร่วมมือกันในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน ทั้งนี้ นอกกระบบ ยาเสพติด การลักขโมย มีการจัดอบรมตามศาสนาอิสลามตามวิถีมุสลิม การส่งเสริมและปลูกฝังให้เยาวชนได้เรียนรู้และใช้ชีวิตห่างไกลยาเสพติด มีการจัดประกวดเรียงความ วาดภาพ เพื่อต้านยาเสพติด เป็นต้น จนกระทั่งปัจจุบัน ชุมชนนี้ได้ร่วมกันแก้และสร้างพลังชุมชน ปัญหาหลาย ๆ อย่างในชุมชนจึงได้คลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการร่วมมือกับหลายองค์กรไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน หรือเอ็นจีโอ ในการแก้ไขปัญหาและร่วมพัฒนาชุมชน ทั้งในเรื่องยาเสพติด ความยากจน เอดส์ พร้อมทั้งมีการขยายเครือข่ายไปยังชุมชนอื่น ๆ ด้วย..."

เห็นได้อย่างชัดเจนเลยว่า "กลุ่มแม่บ้านมิตรภาพพัฒนา" แห่งนี้ มีความโดดเด่นมากในเรื่องของการรวมตัวของชุมชนในการจัดการแก้ไขปัญหา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและการสร้างกิจกรรม ตลอดจนมีวิธีการให้ผู้คนในชุมชนยอมรับผ่านจุดแข็งทางด้านศาสนา นี่ถือเป็นมุมมองใหม่ที่

“...จึงกำกับการตลาดกันเองโดยชุมชนตั้งใจยกย่องว่า
“ทำอย่างไรจึงจะพอดี พออยู่ พอกิน” จึงพัฒนาทำการเกษตร
ตามวิถีธรรมชาติ ปลูกผักและผลไม้
ทำเพื่อยังชีพไปได้ทำเพื่อรวย...”

อาศัยวิถีปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลามมาประยุกต์กับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างลงตัวเหลือเกิน

“ชุมชนลาดบัวหลวง” จากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ก็เป็นอีกหนึ่งตัวแทนนวัตกรรมที่ได้ดำเนินกิจกรรมการแก้ปัญหาของชุมชนในเขตชนบท โดยวิธีการรวมกลุ่มกันเองของผู้คนในชุมชนนั้นภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สาระสำคัญที่ได้จากการรับฟังข้อมูลที่ **พีสารวย** ผู้ประสานงานประจำชุม ได้กรุณาถ่ายทอดนั้น ความว่า.....

“... ชุมชนลาดบัวหลวง เดิมเป็นชุมชนที่มีสัดส่วนของการปลูกข้าวเป็นร้อยละ ๖๐ ปลูกผักและผลไม้ ร้อยละ ๔๐ แต่หลังการปฏิรูปที่ดินในปี ๒๕๑๘ ทำให้คนในชุมชนทำนากันน้อยอย่างเป็นลำเป็นสัน คิดอย่างเดียวกว่าทำอย่างไรให้รวย เป็นการเกษตรรอถูกหวย เป็นเขี้ยวหลอกหลวง จึงเพิ่มทุน เพิ่มที่ ซึ่งทั้งหมดต้องซื้อต้องกู้ยืมมาทั้งสิ้น ทำให้คนในชุมชนเป็นหนี้สี่ปัดสี่ปลูก ทำให้คนที่หนี้สินต้องขายที่ไปจำนวนมากอยู่เช่นกัน การขายสินค้าทางการเกษตร เกษตรกรก็ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง ชุมชนจึงร่วมกันคิดและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในชุมชน โดยชุมชนมีปรัชญาร่วมกันว่า ‘ร่วมคิด แยกทำ เรียนรู้ สรုပ်ทเรียน’ อยากให้มีสวัสดิการของชุมชน

จึงทำการตลาดกันเองโดยชุมชนตั้งใจยกย่องว่า 'ทำอย่างไรจึงจะพอดี พออยู่ พอกิน' จึงผันมาทำการเกษตรตามวิถีธรรมชาติ ปลูกผักและผลไม้ ทำเพื่อ ยังชีพ ไม่ได้ทำเพื่อรวย ในแง่ของการตลาด ก็ส่งเยาวชนไปเรียนรู้และอยู่ในตลาดส่งเลยโดยไม่ต้องผ่านแม่ค้าคนกลาง จนทำให้มีการจัดการองค์กร ในชุมชนอย่างเข้มแข็ง พวกกันหันมาทำเกษตรเชิงระบบกันมากขึ้น เกิดการจัดระบบการตลาด พัฒนาระบบตลาดในชุมชน ที่เน้นระบบการจัดการอย่าง มีคุณธรรม มีการวิเคราะห์ความต้องการของตลาด คักยภาพการผลิต การแทรกแซงตลาด การกำหนดปริมาณพืชที่จะปลูก มีการจัดสรรพื้นที่ ทุกตารางเมตรให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นการสร้างความเข้มแข็งในการจัดการให้กับชุมชน..."

ประเด็นที่น่าสนใจสำหรับนวัตกรรมนี้ที่ถือเป็นยอดสุดของความสำเร็วจึงน่าจะเป็นเรื่องของการจัดการแก้ปัญหาของชุมชนโดยหันมาใช้แนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทและตามต้นทุนที่มีอยู่ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดสุขกับครอบครัวและชุมชน ถ้าเขาจริงเขาจัง เห็นตัวอย่างชัดเจนชัดเจนกันแบบนี้ แสดงว่าการพึ่งตนเองโดยไม่ต้องอาศัยกลไกพ่อค้าคนกลาง ก็ไม่ใช่เรื่องยากเย็นเข็ญใจ อย่างที่นักการตลาดหัวดีบางคนชอบอ้างกันนัก...นี่นา!

ขณะที่ชุมชนต้นแบบอย่าง "หมู่บ้านหนองมะจับ" แห่งอำเภอสนทหาย

■ แวะชิมน้ำตะไคร้
จากน้ำใจคน “หนองมะจับ”

จังหวัดเชียงใหม่ ก็มีชาวบ้านและนักเรียนออกมาทักทายอยู่หน้าซุ้มประตู
ที่ทำจากต้นกล้วยและต้อนรับแขกด้วยน้ำสมุนไพร ทั้งน้ำตะไคร้ น้ำกระเจี๊ยบ
น้ำมะตูม ที่หอมเย็นชื่นใจ ภาพที่เห็นนั้นช่างให้บรรยากาศโอบเอื้อเฟื้อไมตรี
ยิ่งนัก ใครที่ผ่านแล้วเลยโดยไม่ได้เข้าไปเยี่ยมยามภายในซุ้ม นับได้ว่าคน
ผู้นั้นใจดำอย่างแรงเลยเชียย เมื่อสอบถามสมาชิกชุมชนถึงประวัติความเป็น
มาจวบจนกระทั่งกลายเป็นชุมชนต้นแบบในปัจจุบัน ก็ได้ความว่า....

“... ชุมชนหนองมะจับ เดิมทีชื่อ ‘หนองกาจับ’ เพราะว่ามีอีกามาจับ
อยู่เต็มหนองไปหมด ต่อมาเรียกเพี้ยนมาเป็น ‘หนองมะจับ’ ชุมชนแห่งนี้
แต่ก่อนมีปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม ชาวบ้านติดการพนัน มีหนี้สิน สังคมปรวน
แปร แต่ตอนหลังมาได้มีการประชุมเสวนา มีเวทีชุมชน มีกระบวนการเวที
สาธารณะกันหลายครั้ง เพื่อพยายามหาวิธีการแก้ไขปัญหานั้นวันจะเพิ่มพูน
ความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ การนี้ได้มีนักวิจัยชุมชนที่เป็นคนในชุมชนมานำ
เสนอข้อมูล มีนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยแม่โจ้
มาช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลเบื้องต้นเพื่อค้นหาปัญหา ในที่สุดก็ก่อเกิด
แผนแม่บทชุมชน จนพัฒนาหมู่บ้านเป็นเกษตรผสมผสาน กลายเป็นชุมชน
ต้นแบบ สร้างเสริมสุขภาพสู่ความเข้มแข็งและยั่งยืน มีวัดต้นแบบด้านการ
ส่งเสริมสุขภาพ มีโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง
มีผลงานดีเด่นด้านการพัฒนาระดับประเทศ ระบบฐานข้อมูลเฉพาะของชุมชน

รวมถึงมีกองทุนเพื่อสวัสดิการของคนในชุมชน และที่นี่ยังสร้างนักวิจัยชุมชน
มากถึง ๓๕ คน หลังจากนั้น ก็ได้เกิดกลุ่มแปรรูปอาหาร กลุ่มปลูกพืช
สมุนไพร กลุ่มทอผ้า กลุ่มประมง กลุ่มจักสาน กลุ่มขยะทองคำที่เอาขยะไป
ขายแปรรูปเป็นเงินมาใช้สอยในกลุ่ม ปลูกข้าวกินเองโดยลดการใช้สารเคมี
ขึ้นในชุมชน สำหรับสิ่งที่คนในชุมชนภาคภูมิใจที่สุดคือ การให้พ่ออ้อย แม่อ้อย
มาสอนภาษาถิ่นนาหึ่งตัวเขียน ตัวอ่าน ให้เด็ก ๆ ในหมู่บ้าน...” .

จากที่ได้เห็นเพียงตัวอย่างขุ่มและจากข้อมูลที่ได้ยิน ก็สามารถเฝ้าภาพ
ตามกระบวนการแก้ไขปัญหาของคนในชุมชนได้อย่างชัดเจน สิ่งที่ชุมชน
หนองมะจับกระทำนี้ ยอมรับแล้วว่านี่ถือเป็นวิธีการที่สอดคล้องอย่างยิ่ง
กับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ที่เน้นการร่วมมือร่วมใจและอาศัยศักยภาพ
ของผู้คนและสถาบันต่าง ๆ ของชุมชน ในการเข้าร่วมกันแก้ไขปัญหาใน
ท้องถิ่นตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเรื่องของการให้ผู้สูงอายุได้กลับ
เข้ามาเป็นผู้ที่มีคุณค่าอีกครั้ง จนรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ไม่ใช่เพียงแค่ซาก
ชีวิตที่ถูกหลานหลงลืม ไม่ได้เป็นคนปลายวัยที่ถูกคนในชุมชนทอดทิ้ง นี่คือ
การถมช่องว่างระหว่างวัยให้กับคนในชุมชนที่นับวันเริ่มจะห่างห่างกันออกไป
ทุกที ๆ... **น่าปลื้มใจจริง ๆ!**

นอกเหนือจากนี้ ยังมีขุ่มต่าง ๆ ที่ร้อยเรียงเรื่องราวในลานเอาไว้อย่าง

■ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พอยู่พอกัน

หลากหลายระดับ ทั้งบุคคล กลุ่ม ชุมชน องค์กร ฯลฯ ถึงแม้วิธีการหรือกระบวนการอาจจะคล้ายหรือต่างจากที่เล่าขานมา แต่ก็ถือว่าได้ยืนอยู่บนเส้นทางของความพอเพียงไม่ต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นอย่าง...

■ ชุม “สวนผักบนดาดฟ้า” ของ “สำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร” นวัตกรรมนี้เกิดขึ้นมาจากความคิดที่ท้าทายธรรมชาติอย่างยิ่งว่า “ถึงไม่มีดิน...ก็กินผักบนฟ้าได้” ณ ชุมนี้ ได้จำลองสวนเกษตรดาดฟ้ามาไว้ให้คนชมลานได้เห็นและประจักษ์ชัดว่าบนดาดฟ้าก็สามารถปลูกผักสร้างรายได้ไม่ต่างจากปลูกบนดิน นอกเหนือจากเจตนาให้ผู้คนได้ชิมชมแล้ว เจ้าหน้าที่ประจำชุมยังเผื่อคอยให้คำแนะนำในเรื่องปุ๋ยน้ำชีวภาพ การปลูกและการดูแลพืชผักชนิดต่าง ๆ ด้วย พร้อมทั้งได้นำเมล็ดพันธุ์มาขายในราคากันเอง เพื่อให้ผู้สนใจได้นำเอาไปทดลองปลูกบนดาดฟ้าหรือพื้นที่อื่น ๆ ในบ้านของตน ตามสะดวกและความพอใจ

■ ชุม “ชุมชนบุญนิยม” ที่มีตัวอย่างยอดเยี่ยม ยาม ยาม่มอง แคมพู น้ำยาล้างจาน ซึ่งสามารถผลิตใช้เองได้ในชุมชนและขายเป็นรายได้เข้าครอบครัว บริเวณชุมนี้ได้มีวิทยากรผลัดเปลี่ยนกันสาธิตการทำยาม ยาม่มอง แคมพู ฯลฯ กันวันละหลายรอบ คนสนใจก็แวะเวียนมาดูมาเรียนรู้กัน

เพลินไป นอกจากนี้ ภายในชุมชนนี้ยังมีหนังสือตำราหลักสูตรต่าง ๆ ทั้ง ปุจฉา
พิจฉา แปรรูป และการผลิตของใช้ในครัวเรือน ให้ได้หยิบดูหยิบซื้อกันตาม
สะดวกด้วย

ชุมชน “ศูนย์การเรียนรู้บ้านแสงเทียน” จังหวัดน่าน ชุมชนนี้ว่ากันด้วยเรื่อง
“น้ำส้มควนไม้” ใครที่แวะเวียนไปยังชุมชนนี้ก็จะได้เจอ “ผู้ใหญ่ชูศักดิ์ หาดพรม”
ที่คอยต้อนรับและให้ความรู้เกี่ยวกับการทำน้ำส้มควนไม้อย่างละเอียด
ทุกขั้นตอน โดยนำอุปกรณ์ของจริงมาสาธิตให้เห็นกันอย่างจะ ๆ ซัด ๆ ว่า
เศษสิ่งของที่ดูเหมือนเป็นซากไร้ประโยชน์อย่างกิ่งไม้ที่ถูกตัดทิ้งระเกะระกะ
หรือผักผลไม้ที่ร่วงหล่นอยู่ในสวน ก็สามารถนำมาเผาให้ดำเป็นถ่านไว้ใช้
ประโยชน์ได้มากกว่าเป็นเพียงแค่เชื้อเพลิง ส่วนควันที่ได้จากการเผาถ่านนี้ยัง
สามารถนำมากลั่นเป็นน้ำส้มควนไม้ ที่นำไปใช้ฉีดพ่นไล่แมลงศัตรูพืช ใช้เป็น
ปุ๋ยเพิ่มสารอาหารให้กับต้นไม้ นี่คืออีกหนึ่งชุมชนที่นำนวัตกรรมใหม่ ๆ อันเกิด
จากภูมิปัญญาของชาวบ้านในการนำสิ่งที่ดูเหมือนไร้ค่ารอบตัวมาแปรสภาพ
ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้อย่างมหัศจรรย์

ชุมชน “ชุมชนนาแห้ว” เป็นชุมชนที่พอจะช่วยให้คนที่เข้าร่วมในลานนี้
ไม่เลาะกระเป๋ามากนัก เพราะได้นำ “ถั่วเม็ดคาเดเมีย” ที่เก็บจากต้นบนเขาเมือง

■ ต่างวัย
แต่ใจเดียวกัน

เลย มาใส่ถุงขายให้ได้ล้มลองเลือกซื้อ ด้วยสนนราคาที่ไม่แพงเมื่อเปรียบเทียบกับถั่วประเภทเดียวกันที่นำเข้ามาขายตามห้างสรรพสินค้า เนื่องจากเป็นผลิตผลที่ปลูกได้ในเมืองไทย โดยการส่งเสริมของโครงการปลูกพืชเมืองหนาว ที่ทำรายได้ให้ชาวบ้านได้เป็นกอบเป็นกำ ปรากฏว่านี่เป็นซุ้มลำดับต้น ๆ ในลานที่ไม่เคยห่างผู้คนไปแฉะเวียน...เพียรจ่าย (ตั้งค์)

ซุ้ม “ซุ้มพรคานา ริสอร์ท” ได้มีการสร้างร้านค้าจำลองเล็ก ๆ เอาไว้ในลาน แน่นนอนที่สุดว่า จักต้องมีคอกกาแฟเข้าไปเป็นลูกค้าเฝ้าแฉะเวียนไปจิบกาแฟอย่างอุ่นหนาฝาคั่ง ขณะที่ซุ้มซึ่งเหล่าชนพากันรุ่มรักไม่แพ้กันก็คือ ซุ้ม “สหกรณ์การเกษตรท่ายาง” จังหวัดเพชรบุรี ที่ชนกลัยหอมทองใส่ลังมาให้ชิมกันเป็นลูก ๆ นั้นไง...คิดไว้ไม่มีผิด! หากใครชิมแล้วติดใจก็สามารถซื้อกลับบ้านกันได้ ในราคาถูกแสนถูก เพียงหวีละ ๔๐ บาทเท่านั้น แต่ผลยักษ์รสชาติเยี่ยมแถมยังดีต่อสุขภาพ ด้วยเพราะเป็นการปลูกแบบไม่พึ่งสารเคมีเลย

ซุ้ม “ผลิตผลและผลิตภัณฑ์แปรรูปหลากหลายจากสวนเกษตร” ของคุณวิไล เตชะไพบุลย์ อดีตนักธุรกิจหนุ่มตระกูลดังที่เหวี่ยงชีวิตตนเองไปเป็นเกษตรกร เลี้ยงควายไว้ไถนา ปลูกข้าวกินเอง และยังเผื่อแผ่ไปยัง

ผู้อื่นด้วย โดยใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่สืบเสาะค้นหามาได้ในการปลูกแบบอาศัยธรรมชาติแท้ ๆ โดยไม่ต้องพึ่งพาปุ๋ยเคมีแต่อย่างใด ชุ่มนี้ได้ใจสาว ๆ เป็นกระบุง เพราะนอกจากเจ้าของชุ่มจะคอยตอบคำถามด้วยเสียงทุ้มนุ่มแล้ว ยังมีอารมณ์สุนทรีย์เล่นดนตรีเอาใจแฟน ๆ แถมด้วย โรแมนติกเสียอย่างนั้น จะไม่ให้สาว ๆ อดใจไม่ตกหลุมรักได้อย่างไรกันเล่า!

ชุ่ม “ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนพลาญข่อย” จังหวัดอุบลราชธานี ว่าด้วยเรื่องของ “การทำสมาธิหมูน” ที่มี พ่อครูบัญชา ตั้งวงษ์ไชย เป็นกำลังหลัก พ่อครูบัญชาคนนี้ เดิมเป็นเจ้าของธุรกิจร้านอาหารและคอมพิวเตอร์ที่สหรัฐอเมริกา แต่วิถีทางธุรกิจที่ต้องทุ่มเททำงานหนักอย่างทรมานรุ่งเรืองค่าเงินแทบไม่มีเวลาพักผ่อน จนพ่อครูพบว่าถึงมีเงินทองมากมายแต่ตัวเองกลับไม่มีเวลาใช้ชีวิตอย่างเป็นสุขกับครอบครัวเลย สุดท้ายก็ได้คำตอบของชีวิตด้วยการนั่งสมาธิ จากนั้นเมื่อได้คำตอบให้กับชีวิตตัวเองแล้ว จึงตัดสินใจทิ้งธุรกิจมหาศาลในต่างแดนกลับมาอยู่เมืองไทย เผยแพร่การทำสมาธิหมูน และเปิดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนพลาญข่อยขึ้นที่จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีเจตนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้การใช้ชีวิตร่วมกับธรรมชาติอย่างพอดี พร้อมทั้งใช้เป็นแหล่งที่ช่วยผู้คนในชุมชนให้มีหนทางทำกิน สามารถสร้างรายได้ที่พอเพียงโดยไม่ต้องออกไปจากชุมชน ไม่ต้องละทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิดไปไหน

■ เกษตรกรไทย
ภูมิใจนำเสนอ

ซุ้ม “คุณโจน จันได” จากเชียงใหม่ เจ้าดำเนินการสร้างบ้านดินของเมืองไทย คุณโจนได้มีการสาธิตการผสมดินเพื่อทำเป็นบ้าน ตลอดจนการทำโครงสร้างเพื่อประกอบทำเป็นตัวบ้าน เห็นแล้วน่าตื่นตาตื่นใจดี เพราะนอกจากประหยัดแล้วยังเย็นอีกต่างหาก ซุ้มนี้จึงเป็นอีกหนึ่งที่มีผู้คนสนใจ ใครรู้มาสอบถามการทำบ้านดินอยู่ไม่มีขาด ด้วยเห็นประโยชน์ของความอยู่เย็นเป็นสุขแบบพอเพียง ที่เริ่มต้นมาจากความเรียบง่ายของที่อยู่อาศัย และความแข็งแรงคงทนจากวัสดุก่อสร้าง! ไม่นาน...จงงานนี้อาจจะมีบ้านดินผุดเพิ่มขึ้นในกรุงเทพฯ หรือเมืองใหญ่บ้างละกรรมัง!

คือแนวหน้า...ผู้กล้าพอ :

บางเรอบนพื้นลาน

เรื่องราวที่เล่าขานผ่านมานั้นคือตัวอย่างกรณีศึกษา อันถือเป็นนวัตกรรม ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเผยแพร่และรูปธรรมบนพื้นที่ลานสมัชชาสุขภาพที่มีลักษณะหลากหลายตามระดับ ตามกลุ่ม ตามองค์กร ให้ผู้คนได้มีโอกาสสลับบทบาททั้งรูปแบบ วัตถุประสงค์ และกระบวนการ ตลอดจนเป้าหมายปลายทางที่แต่ละกรณีต้องการและหมั่นให้มันเป็น โดยร้อยเรียงเล่าเรื่องเอาไว้ตามสมควร คงจะทำให้ใครหลายคนได้กระจ่างชัดว่าการอยู่เย็นเป็นสุขด้วยการเลือกวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ไม่ใช่เรื่องที่ต้องใช้อุดมคติที่ยากแค้นแสนเข็ญแต่ประการใดเลย แค่อาศัยความเพียรหวังตั้งใจและ “กล้า” ที่จะ “พอ” เพียงเท่านั้น ก็สามารถปลดแอกจากความอยู่ร้อนนอนทนทุกข์ แล้วข้ามฝั่งไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขได้อย่างง่ายดายเสียเหลือเกิน!

และเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้นว่า การน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชีวิตทั้งในส่วนปัจเจกบุคคล ชุมชน องค์กร ฯลฯ นั้น สามารถนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขได้อย่างไร? รูปแบบไหนบ้าง?

ณ เนื้อที่ตรงนี้ จึงหมายจะนำพาผู้ที่ใส่ใจใคร่รู้ไปสัมผัสกับความพอเพียงและอยู่เย็นในเรื่องราวแบบเจาะลึก โดยเลือกตัวแทนระดับปัจเจก ชุมชนและองค์กร มานำเสนอไว้ ๓ กรณีตัวอย่าง ที่ต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของนวัตกรรมที่ได้มานำเสนอไว้ในพื้นลานสมัชชาสุขภาพด้วยทั้ง ๓ วัน ซึ่ง ๓

“...จะต้องห่อหุ้มกายได้เพชรก็แค่นั้น จะให้กินได้มากมายซักเท่าไร
ก็แค่พออิ่ม พอหายใจเข้าไปไม่มากไปกว่าคนอื่น
แถบพริกต่างหาก ตอนนี้ทุกอย่างกลับดูพอเพียงไปเสียหมด
เพราะใจบอกว่าพอแล้ว...”

กรณีดังกล่าว ถือเป็นตัวแทนของ “แนวหน้า” ผู้ “กล้า” ที่จะ “พอ” เพื่อให้ได้พบ
เจอกับ “ความอยู่เย็นเป็นสุข” ตามระดับของครรลอง ดังที่เห็น...และเป็นอยู่!

เมตตา สุดสวาท : กลับหลังหัน...แล้วปีนระบาย

“... เราก็คงมุ่งเน้นทำแต่แบรนด์ในต่างประเทศ คือจะมีการผลิต
โปรดักท์ให้ดี ๆ อยากจะพัฒนาแบรนด์ให้มันได้รับการยอมรับมากขึ้น
ออกงานแฟร์ดี ๆ แล้วถ้าเป็นไปได้ สมมติมันมีเงินพอก็คือ อยากจะทำ
มาร์เก็ตติ้งในต่างประเทศ ให้มันเยอะขึ้นในแง่ของการโฆษณาประชาสัมพันธ์
อยากจะทำให้วันหนึ่งพอคนพูดถึง ‘พรอพพากันดา’ ก็จะทำให้รู้ว่าเป็นบริษัท
โปรดักท์ดีไซน์ไทย เหมือนพอพูดถึงเบียร์สิงห์ก็จะรู้ว่าเป็นเบียร์ของคนไทย
อะไรแบบนี้...”

นั่นคือส่วนหนึ่งของบทสัมภาษณ์ที่ “เมตตา สุดสวาท” ผู้เคยครอง
ตำแหน่งกรรมการผู้จัดการและเป็นแกนหลักคนสำคัญของ “พรอพพากันดา
(Propaganda)” บริษัทโปรดักท์ดีไซน์ชื่อดัง ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในกลุ่มลูกค้า
ที่ชื่นชอบของใช้ในชีวิตประจำวันที่มีดีไซน์เท่และมีรสนิยมสูง ได้บอกไว้อย่าง
ชัดเจนกับนิตยสาร **open** เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๔๕ ถึงเส้นทางที่
ผู้หญิงแถวต้นในแวดวงธุรกิจส่งออกของเมืองไทยคนนี้มีมุมมองคาดหวัง

■ คิดคำนึง...ถึงชีวิต
ที่เห็นและเป็นไป

เป็นความมุ่งมาดคาดหวังที่เจ้าตัวได้เผยเในภายหลังว่า นั่นคือ “การหลงในกิเลส” ประการแรกคือกิเลสในการทำงานที่ต้องการความท้าทายและแสดงออกถึงศักยภาพของตัวเองว่าแกร่งว่าใคร ส่วนอีกประการคือกิเลสส่วนตนที่มัวเมาไปกับความหรูหราและยึดติดกับความฟุ้งเฟ้อ เหลือเกิน ทะเยอทะยานไม่รู้จู้ปู้พอ

สังเกตได้ชัดจากข้อความที่เธอได้เขียนไว้ในหนังสือ “สุข...จนต้องระบาย” ของเธอเองว่า

“เมื่อก่อนหลงไปกับกระแสสังคม คิดว่าตัวเองนั้นใหญ่โตมาก เดินไปไหนคนจะมองเห็นเราก่อน คนจะต้องสังเกตเราตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้าว่าเราใส่อะไรบ้าง ต้องเสพเยอะ ๆ กลัวแต่ว่าจะไม่พอ...”

หลงไปได้ถึงขนาดนั้นเชียวนะ... คนเรา!!!!

แต่ใครจะไปเชื่อว่า นับเวลาจากบทสัมภาษณ์ที่แสนจะเย่อหยิ่งทรนข้างต้นนั้นอีกเพียงไม่ถึง ๒ ปี เธอคนเดียวเท่านั้นก็ได้สร้างปรากฏการณ์ช็อกวงการอีกครั้ง ด้วยการถูกกล่าวขวัญถึงกรณีที่ได้พลิกผันชีวิตตัวเองจากผู้หญิงเก๋ เก้ง แกรง และอนาคตไกลแห่งวงการดีไซน์ ผู้ไขว่คว้าความฝันในการนำธุรกิจไปสู่บริษัทระดับโลกแนวหน้าของโลก ผู้มีวิถีชีวิตที่วิ่งตามตัวเลขของผลกำไร และเฝ้ามองส่วนแบ่งจากการปั่นหุ้น ผู้ที่แสนจะติดยึดกับตัวตน

“...เมื่อก่อนหลงไปกับกระแสสังคม คิดว่าตัวเองนั้นใหญ่โตมาก
เดินไปไหนคนจะมองเห็นเราก่อน คนจะต้องสังเกตเรา
ตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้า ว่าเราใส่อะไรบ้าง
ต้องเสพหยอ: ๆ กลัวแต่ว่าจะไม่พอ...”

และกิเลสอย่างเหลือร้าย กลับกลายเป็นผู้หญิงคนใหม่ที่ตัดสินใจลาออก
จากงานที่มีตำแหน่งใหญ่โตและได้รับค่าตอบแทนมหาศาล แล้วเลือกใช้ชีวิต
แบบพอเพียง เลิกยึดติดความโอ้อ่าพุงเพื่อ เลิกเสพวัตถุ เลิกกินเนื้อสัตว์
แต่หันมาจับคู่กัน และขอมีความสุขในชีวิตประจำวันอย่างง่าย ๆ กับการ
ระบายสีวาดรูป

**ปฎิหาริย์อะไรหนอ... ที่ทำให้ชีวิตของเธอต้องเหวี่ยงไปได้อย่างสุดซั้ว
ถึงขนาดนี้**

คาดว่ามันคงเป็นคำถามคาใจของหลาย ๆ คนที่เคยใกล้ชิด คนที่เคย
ร่วมธุรกรรม และคนวงนอกที่เฝ้าติดตามชีวิตของเธอ

เมื่อถูกรุมถามมากขึ้น “เมตตา” จึงต้องออกมาให้คำตอบผ่านทาง
หน้าหนังสือ เวทีเสวนา รวมถึงการให้สัมภาษณ์ผ่านจอโทรทัศน์หลายรายการ
จนที่สุดสังคมก็ชัดเจนถึงเหตุผล แม้จะยังคาใจว่าเธอทำมันไปได้อย่างไรกัน
จะยังยืนยาวนานไปได้สักก็มากน้อยเล่าหนอ

เธอเล่าถึงปรากฏการณ์การ “กลับหลังหัน” ของเธอว่า จริง ๆ แล้ว
ช่วงชีวิตที่ผ่านมา นั้นเหมือนจะรู้ตัวมาโดยตลอดว่าไม่ได้เหมาะกับการเป็น
นักธุรกิจเอาเสียเลย แม้ภาพลักษณ์ภายนอกจะดูโดดเด่นอีกทั้งยังประสบ
ความสำเร็จสูง แต่สิ่งเหล่านั้นกลับไม่ได้สร้างความสุขให้กับชีวิตแม้เพียงน้อย
ที่เป็นอยู่ขณะนั้นก็เหมือนกับหลอกตัวเองไปวัน ๆ ว่ามีความสุข จนกระทั่ง

■ ศิลปะยืนยาว
ชีวิตสั้น

มีจุดพลิกผันเกิดขึ้นกับชีวิต ซึ่งมาสะกดใจอย่างจังเมื่อไปเที่ยวหัวหินโดยไม่มีกล้องถ่ายรูปติดตัว แล้วลงมือวาดภาพด้วยมือแทน ครานั้นเองที่ทำให้เธอได้พบกับความสุขในรูปแบบใหม่และให้ความอึดอ้อม อย่างที่การสะสมเงินเสียสำรองทำ และความเป็นอยู่ในสังคมชั้นสูงไม่เคยมีให้ เป็นความรู้สึกที่ขาดหายไปนานแล้วจากชีวิตเธอ จากที่เคยอยู่เฉยไม่ได้กลับมีสมาธิจดจ่อกับสิ่งที่ทำ จากใจที่เคยร้อนเป็นไฟกลับเย็นเยือกลงได้อย่างไม่น่าเชื่อ นี่คือนิพพานหริย์แห่งความผุดบังเกิดเพียงแค่นี้ **แต่มิ ้าย ระบาย วาด** เท่านั้นเอง หรือ...ใครจะไปเชื่อ!

แม้ใครจะเกิดข้อคำถามซ้ำซ้อนไม่รู้แล้ว แต่เธอก็ยังคงตอบเหมือนเดิมว่าเกิดขึ้นได้เพราะสิ่งนั้นสิ่งเดียวจริง ๆ เป็นสิ่งที่เธอเลือกแล้วว่าคือความสุขที่แท้ ยืนยันได้จากประโยคทองของเธอ...

"ก็เพราะการวาดภาพ ที่แท้คือต้นเหตุสำคัญที่นำความสุขมาสู่ดิฉันนั่นเอง สุขของใครก็ของใครนะคะ หลากหลายแตกต่างรูปแบบกันไป ไม่เหมือนกันหรอกค่ะ แต่มันช่างคุ้มค่าที่จะทำให้เจอ...ช่างถูกที่ถูกเวลา เหลือเกินที่ความสุขจะเบ่งบานแผยตัวตน ทำให้ดิฉันรู้จักมันอีกครั้ง ได้พบกับความสุข ณ วันนี้ เดี่ยวนี้ ไม่ต้องรอนจนถึงบั้นปลายชีวิต ไม่ต้องขึ้นกับเงื่อนไขเงินทอง ดิฉันเสียเวลาไปกว่าครึ่งชีวิตเพื่อหาจากข้างนอก แต่ครั้งเมื่อพบ มันกลับอยู่ในใจตัวเราเอง..."

“...ก็เพราะการวาดภาพที่แท้ คือต้นเหตุสำคัญ
ที่นำความสุขมาสู่ตัวมันเอง สุขของใครก็ของใครนะ
หลากหลายแตกต่างกันไป ไม่เหมือนกับหรือภัก:
แต่เป็นช่วงกับคำที่จ้องหาให้ออ...ช่วงถูกที่ถูกเวลาเหลือ...”

ทุกวันนี้ “เมตตา” ใช้ชีวิตเรียบง่ายอยู่บนคอนโดมีเนียมภายในห้อง
ขนาดเล็ก กินอาหารมังสวิรัตง่าย ๆ ไม่มีหุ้นในบริษัทที่เคยร่วมสร้างให้เหลือ
ติดมือ ไม่มีรถสปอร์ตแต่่า “นิว บีเทิล” คันโก้เป็นพาหนะอีกต่อไป เพราะวัตถุ
เหล่านี้ถูกแปรเป็นทรัพย์สินสำหรับใช้เป็นทุนสำรองแก่ชีวิตที่เหลือ และพบว่า
สิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิตไม่ต้องมีมากเหมือนในอดีต ชีวิตนี้ไม่ต้องมีทรัพย์สิน
ทองมากมายเลย เพียงแค่มีทุนสำรองเอาไว้ใช้จ่ายกินอยู่เท่านั้นก็พอแล้ว
ยืนยันได้จากความรู้สึกของเธอที่เขียนไว้ในหนังสือเล่มเดิม “สุข...จนต้อง
ระบาย”

“จะต้องห่อหุ้มกายได้แพงซักแค่ไหน จะให้กินได้มากมายซักเท่าไร
ก็แค่พ้ออิม พอหายหนาว อากาศก็หายใจเข้าไปไม่มากไปกว่าคนอื่น แกรมฟรี
อีกต่างหาก ตอนนี้ทุกอย่างกลับดูพอเพียงไปเสียหมด เพราะใจบอกว่าพอแล้ว”

สิ่งที่เกิดขึ้นกับชีวิตของ “เมตตา สุตสวาท” เปรียบไปก็เหมือนกับมี
ปาฏิหาริย์จริง ๆ ที่जू ๆ ก็ทำให้ผู้หญิงตัวเล็ก ๆ คนหนึ่งที่เดินอยู่บนเส้นทาง
ของมายาโลกมาเกือบก่อนชีวิต ต้อง “กลับหลังหัน” แบบฉับพลัน เพียงเพราะ
การลงมือนั่งวาดรูปแล้วได้สัมผัสกับความละเอียดบางอย่างจนพบความสุข
ที่ไม่เคยได้รับมาก่อน นับเป็นปาฏิหาริย์แห่งการตื่นรู้ที่สามารถเกิดขึ้นได้กับ
มนุษย์ทุกรูปทุกนาม ขึ้นอยู่กับว่าใครจะยอมรับทักทายและจะกล้ายอมรับพา
ชีวิตของตัวเองไปตามเส้นทางของปาฏิหาริย์นั้น เหมือนอย่างกับผู้หญิงคนนี้ทำ

■ ผู้สนใจเข้าร่วมฟัง
แน่นขนัดทุกห้อง

เท่านั้นเอง!

“...ยินดีด้วยนะคะสำหรับคนที่ได้เจอแล้ว และขอเป็นกำลังใจสำหรับ
คุณ ๆ ที่กำลังวิ่งหา トラบโดที่เริ่มต้นค้นหา ย่อมไม่ยากที่จะเจอ...” ผู้หญิง
คนเดิมทิ้งท้ายไว้อย่างนั้น! •

กลืนดิน : เพลงชีวิต...จากเพลงของคนตัวเล็ก...เล็ก

ราชสีห์ตัวโต ๆ จากนิทานอีสปเรื่อง “ราชสีห์กับหนู” เคยถึงกับอึ้งใน
พลังเล็ก ๆ ของ “หนูตัวน้อย ๆ” ฉันทใด คนตัวโต ๆ ใหญ่ ๆ ที่เข้าร่วมในงาน
สมัชชาสุขภาพแห่งชาติปีนี้ ก็เป็นได้อึ้งกับความสามารถทางการเล่นดนตรี
ของเด็กตัวเล็ก ๆ นาม “วงกลืนดิน” ฉันทนั้น!

เสียงบรรเลงใส ๆ ด้วยเครื่องดนตรีที่ประยุกต์มาจากวัสดุที่หาได้ใน
ท้องถิ่น แล้วปรับให้เป็นท่วงทำนองเลียนเสียงธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นการนำ
ฝักระถินแห้งมาเขย่าให้เป็นเสียงฝน ใช้ตะปูกรีดไปตามรอยหยักของขูด
น้ำอัดลมจนเกิดเป็นเสียงจิ้งหรีด การใช้เม็ดถั่วเขียวกรอกลงในกระบอก
ไม้ไผ่แทนเสียงน้ำไหล หรือนำไม้มาครูดตามรอยหยักของกระบอกไม้ไผ่
จนกลายเป็นเสียงกบร้อง ฯลฯ ท่วงทำนองแปลกหูแต่ซუსเหลือเกินนี้ทำเอา
หลายคนทึ่งในความสามารถ บางคนเต็มตื่น น้ำตาคลอหน่วยด้วยความ

“...การจะแก้ไขปัญหาลิ่งแวดล้อมนั้น
หากจะให้ได้ผลระยะยาว ก็ต้องเริ่มที่
การมีส่วนร่วมของสังคม
โดยเฉพาะการเริ่มต้นปลูกฝังแนวคิดกันตั้งแต่วัยเยาว์...”

ประทับใจ ผลก็คือ วงดนตรีของคนตัวเล็ก ๆ วงนี้ ได้รับเสียงปรบมือดังกึก
ก้องทั่วห้องประชุม!

“กลืนดิน” เป็นผลผลิตของ “มูลนิธิกระต่ายในดวงจันทร์” องค์กร
เอกชนซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มคนที่อยากอุทิศตนเพื่อส่วนรวม โดยเน้นการ
จัดกิจกรรมเพื่อต้องการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกให้กับเยาวชนเพื่อสิ่งแวดล้อม
ซึ่งมูลนิธิมีความเชื่อว่า การจะแก้ไขปัญหาลิ่งแวดล้อมนั้น หากจะให้ได้ผล
ระยะยาว ก็ต้องเริ่มที่การมีส่วนร่วมของสังคม โดยเฉพาะการเริ่มต้นปลูกฝัง
แนวคิดกันตั้งแต่วัยเยาว์ ด้วยเหตุนี้ กิจกรรมส่วนหนึ่งของมูลนิธิ ฯ จึงมี
เป้าหมายที่กลุ่มเยาวชนเป็นสำคัญ เช่น ...

โครงการคิดส์ (Kids) เอง

โครงการนี้เกิดขึ้นจากแรงบันดาลใจจากเสียงของเด็ก ๆ ที่เรียกร้อง
ถึงโอกาสในการสร้างสรรค์สิ่งดีงาม อันเป็นสิ่งที่พวกเขาจะได้เป็นผู้ลงมือ
กระทำ มิใช่เพียงแต่รอรับ โดยกิจกรรมที่สร้างความสนใจให้กับสังคมได้แก่
กิจกรรมการชักชวนให้เด็ก ๆ และเยาวชนทั่วประเทศได้มีส่วนร่วมในการ
ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีง่าย ๆ คือ ปิดไฟที่บ้านของตนเองคนละ ๑ ดวง
ตั้งแต่เวลาสี่ทุ่มเป็นต้นไป วิธีนี้นอกจากจะเป็นการแสดงถึงพลังความร่วมมือ
ของเด็กแล้ว การได้ทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและโลก ยังถือเป็นการ

จุดประกายศักยภาพในตัวเด็กหลาย ๆ คนให้สามารถแสดงออกบน “เวทีเด็ก”
ที่เปิดไว้ให้ได้

โครงการศึกษารรรมชาติโดยศิลปวิธี

เป็นการศึกษาที่ให้ความสุขทางใจ โดยผนวกเนื้อหาของระบบนิเวศ
เข้ากับจินตนาการและประสบการณ์ตรงที่ได้รับจากการสัมผัสธรรมชาติ
ด้วยการรับรู้จาก ๖ ช่องทาง คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ
การสัมผัสทางใจ สำหรับเหตุผลของการที่ให้เยาวชนได้ทำความเข้าใจระบบ
นิเวศ การพึ่งพาซึ่งกันและกันอย่างดงามของสิ่งที่มีชีวิต จนถึงความธรรมดา
และความมหัศจรรย์ของธรรมชาติ ผ่านการสัมผัสความรู้สึกด้วยช่องทาง
ต่าง ๆ นั้น ก่อให้เกิดสุนทรีย์ภาพในการดำรงชีวิต มีจินตนาการอันกว้างไกล
ในการสร้างสรรค์ รวมไปถึงการแสดงบทบาทของมนุษย์ที่พึงมีต่อสังคมและ
สิ่งแวดล้อมที่ตนอาศัยอยู่นั้น เนื่องจากต้องการให้เป็นพื้นฐานสำหรับเด็ก
เพื่อเตรียมพร้อมที่จะเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและมีความรักอยู่ในหัวใจต่อไป
ในอนาคตนั่นเอง!

เศรษฐกิจพอเพียง

■ ด. เอ้ย ด.เด็ก
ตัวเล็กเสียงใส

โครงการเด็กสร้างสื่อ สื่อสร้างเด็ก

โครงการนี้เป็นการสร้างเวทีให้เด็ก ๆ ในการแสดงออกซึ่งความคิด ความฝัน จินตนาการและความรู้สึกที่มีต่อสิ่งรอบ ๆ ตัว ด้วยความคิดที่ว่า โอกาสและพื้นที่ในการสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างความเชื่อมั่นในการบอกเล่าเรื่องต่าง ๆ ตลอดทั้งกระบวนการสร้างสื่อสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการปลูกฝังจิตสำนึกรักที่มีต่อธรรมชาติและความรักในชุมชนได้เป็นอย่างดี การที่เด็ก ๆ ได้คิด ได้ขีด ได้เขียน นอกจากเป็นการสร้างทักษะในการสื่อสารแล้ว ยังเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะทำให้เด็ก ๆ สามารถเรียนรู้ที่จะมองเห็น “ความธรรมดา” และรู้จักที่จะมองหา “คุณค่า” ของสิ่งต่าง ๆ ที่สำคัญที่สุด ก็คือ การที่พวกเด็ก ๆ จะได้มองเห็นคุณค่าในตัวตนของเขาเองด้วย เหมือนอย่าง “กลิ้งดิน” ได้โอกาสนั้นในวันนี้!

นั่นคือที่มา...

นั่นคือ “รากแก้ว” ที่คอยหล่อเลี้ยงให้ “กลิ้งดิน” ได้มีโอกาสมาบรรเลงเพลงชีวิตให้ผู้คนเกี่ยวรับความสุขจากอรรถรสของเสียงดนตรี และตระหนักถึงความงดงามของสิ่งแวดล้อมที่พวกเขาได้เจตนาแทรกไว้ทุกอณูของท่วงทำนองดนตรี

และนั่นยังคือ “รากแก้ว” ที่ช่วยเติมเต็มชีวิต ช่วยเติมเต็มคุณค่า

ให้กับเด็กที่เคยสับสนกับตัวเองอย่าง “สุแจ้จ” หรือ “แจ้จ” หัวหน่าวดนตรีเล็ก ๆ วงนี้ ได้พลิกคิดและหันกลับมาสู่ทิศทางที่เหมาะสมที่ควร ซึ่ง “แจ้จ” ได้เล่าให้เห็นภาพอย่างชัดเจนว่า...

“...ก่อนจะมาเล่นดนตรี ผมเป็นคนเกรมมาก มีเรื่องแทบจะทุกวัน ทะเลาะกับแม่แล้วหนีไปที่มูลนิธิกระต่ายในดวงจันทร์ เพราะมีเพื่อนอยู่ที่นั่น เห็นเขาเล่นดนตรีแล้วน่าสนใจดี ก็เลยพยายามฝึกเล่นกีตาร์ เล่นไปเล่นมาก็เริ่มมีเด็กมาสมทบจนคิดจะตั้งเป็นวง โดยใช้อุปกรณ์ทางธรรมชาติเท่าที่หาได้ใกล้ ๆ ตัวมาผสมผสานกับเครื่องดนตรีสากลจนกลายเป็นวงดนตรีแบบผสมผสาน ที่ประกอบไปด้วยสมาชิกวงที่มีอายุตั้งแต่ ๖ ขวบ ถึง ๑๕ ขวบ และนอกเหนือจากฝึกซ้อมให้กับสมาชิกในวงแล้ว ผมยังเป็นอาสาสมัครเป็นครูพิเศษของโรงเรียนลินแรร่สยาม โดยการนำสันทนากาการมาใช้เพื่อเตรียมความพร้อมให้ห้อง ๆ ก่อนจะมีการสอนโครงการศึกษาธรรมชาติโดยศิลปะวิธี เมื่อมีโอกาสก็จะนำออกแสดงตามงานต่าง ๆ ในหมู่บ้าน อย่าง งานบวช งานแต่ง หรือแม้กระทั่งการแสดงบนเวทีใหญ่ ๆ คล้าย ๆ งานวันนี้ ก็เคยไปมาแล้ว...นี่คือความสุขของผม นอกเหนือจากทำประโยชน์ให้กับสังคมแล้ว สิ่งที่ผมทำยังช่วยให้คนมีความสุขได้ ผมชอบทำให้คนอื่นยิ้ม และหัวเราะครับ...”

ส่วน ทวี พุทธทอง หรือ “น้องชิน” สมาชิกในวงอีกคนที่เคยมีปัญหาคความสับสนในชีวิตตัวเองไม่ต่างจาก “แจ้จ” ได้เล่าให้ฟังถึงความเป็นส่วนผสม

“...นี่คือความสุขของพวก
นอกเหนือจากทำประโยชน์ให้กับสังคมแล้ว
สิ่งที่พวกท่านยังช่วยให้อันมีความสุขได้
พวกท่านทำให้อันยิ้ม และหัวเราะครับ...”

ของ “กลืนดิน” ในวันนี้ ว่า ...

“...ผมมาเล่นดนตรีกับพี่แจ้ ไม่คิดเหมือนกันว่าจะมาได้ไกลขนาดนี้
ตอนแรกก็คิดว่าชอบ แล้วเล่นสนุกเฉย ๆ แต่พอได้ขึ้นเวที ก็มีควมภาคภูมิใจ
ใจที่ได้แสดงความสามารถ และมีความฝันที่จะทำงานให้ดีขึ้นบนเส้นทางสายนี้
แม้ครั้งแรก ๆ จะตื่นเต้น ขาสั่น ใจสั่น เล่นผิดเล่นถูก แต่พอมีประสบการณ์
มากขึ้น หลัง ๆ ก็ปรับตัวได้แล้ว ผลพลอยได้หลังจากที่เข้ามาอยู่ในวงก็คือ
ทำให้ผมกล้าแสดงออก กล้าคุยมากขึ้น ผิดกับเมื่อก่อน ที่อายและประหม่า...”

จากดินก้อนเล็ก ๆ ที่ดูเหมือนไร้ค่าในอดีต ณ วันนี้ พวกเขาและ
เพื่อนพ้องน้องพี่อีกกว่า ๑๐ ชีวิต กำลังก่อก่อนเป็นดินรูปงาม ที่เริ่มส่งกลิ่น
กำจายให้ผู้คนที่ไม่เคยเหลียวแลได้หันกลับมาพิณจพวกเขาใหม่อีกครั้ง...

ตัวอย่างของชุมชนคนดนตรีเล็ก ๆ แต่หัวใจโตกลุ่มนี้ เข้าทำนอง
“น้อยได้มาก” อย่างแท้จริง เพราะนอกเหนือจากการปลุกจิตสำนึกให้ตนเอง
และผู้คนรอบข้างได้ใส่ใจกับเรื่องของสิ่งแวดล้อมผ่านท่วงทำนองของเสียง
ดนตรีแล้ว น้อง ๆ หนู ๆ ยังได้ฝึกและใช้หลักของความพอเพียงในการทำ
กิจกรรม ที่เน้นการนำวัสดุจากธรรมชาติมาประยุกต์เป็นเครื่องดนตรีที่มี
เสน่ห์จริง ๆ

ปัจจุบัน วง “กลืนดิน” มีพัฒนาการขึ้นเป็นลำดับ “แจ้” และน้อง ๆ
ได้ช่วยขยายเครื่องดนตรีให้มีความเป็นเอกลักษณ์มากขึ้น โดยเฉพาะ

■ ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา

การสร้างเครื่องดนตรีที่ประดิษฐ์มาจากวัสดุหลากหลายใกล้ตัว ที่อาศัยท่วงทำนองของธรรมชาติเป็นต้นแบบ เครื่องดนตรีจากจินตนาการนี้สามารถก่อรูปขึ้นได้จริง ก็ด้วยพลังของคนตัวเล็ก ๆ แต่หัวใจไม่เล็กตามร่าง เป็นพลังที่ร่วมกันก่อรูปที่ต้องการจะถ่ายทอดความรู้สึกถึงความสุขที่พวกเขาได้รับจากธรรมชาติแล้วมุ่งหวังจะส่งให้ผู้ฟังได้สัมผัสความงดงามนั้นต่อจนกระทั่งพวกเขาได้เชื่อมั่นว่าธรรมชาติมีคุณค่า มีความงาม และเป็นผู้ให้ความสุขอย่างแท้จริง เมื่อเขาตระหนักรู้แล้ว เขาก็จะได้ไม่ทำร้ายทำลายธรรมชาตินั้นในที่สุด!

กวีนิพนธ์

สัตยาไส : เป้าลอมหลังใหม่...ขอสร้างคนก็หัวโวง

กวีนิพนธ์

ผลจากการที่ได้เข้ารับฟังการบรรยายจากนักบุญและนักการศึกษาผู้มีชื่อเสียงของประเทศอินเดีย ที่มีคนเลื่อมใสศรัทธามากมายทั่วโลกอย่าง “ท่านไสบาบา” เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ ด้วยประโยคที่ว่า...

“...ช่วงชีวิตที่เหลือต่อจากนี้ทั้งหมด ขอให้หันมาสนใจการศึกษาของเด็กกันได้ไหม ถ้าเราทำเรื่องการศึกษาให้กับเด็ก ก็ไม่ต้องทำอะไรอีกแล้วในชีวิต การใช้เวลาอยู่กับการสอนเด็กถือว่าเป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด และชีวิตเราก็จะสมบูรณ์ทุกประการ...”

“...ถ้าเรากำเรื่องการศึกษาให้กับเด็ก
ก็ไม่ต้องทำอะไรอีกแล้วในชีวิต การใช้เวลา
อยู่กับการสอนเด็กถือว่าเป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด
และชีวิตเราก็จะสมบูรณ์ทุกประการ...”

ครานั้นนั่นเอง ที่ส่งผลให้อัจฉริยะบุคคลผู้เป็นคนดีอีกคนหนึ่งของ
สังคมไทยอย่าง **ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา** ผุดบังเกิดจากแรงบันดาลใจ
ที่ได้รับจากท่านไสยาบาด้วยประโยคข้างต้น โดยขอฝากตัวเป็นศิษย์และ
ให้คำมั่นสัญญาว่าจะเดินบนเส้นทางของการศึกษา เพื่อสร้างคนที่มีความรู้
คุณธรรม มีอุปนิสัยที่ดีงาม และตั้งใจว่าจะต้องทำให้สำเร็จให้จงได้!

นี่คือที่มาของ “**โรงเรียนสัตยาไส**” แห่งอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
โรงเรียนเล็ก ๆ ที่ซ่อนตัวอยู่อย่างสงบเงียบ เป็นโรงเรียนทางเลือกที่ชั้นอาสา
เป็นบ้านหลอมหลังใหม่ ที่มุ่งเน้นสร้างคนด้วยหัวใจและมีคุณธรรมนำชีวิต
มากกว่าที่จะบ่อนให้ผลผลิตต้องออกไปเป็นคนคิดใหญ่ทำใหญ่แต่หัวใจเล็ก
ยิ่งกว่ากระฟี่กรีน!

โรงเรียนสัตยาไสเป็นโรงเรียนในความอุปถัมภ์ของมูลนิธิสัตยาไส
ซึ่งเริ่มเปิดให้มีการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ มาตั้งแต่
ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ในลักษณะของโรงเรียนประจำ และมี **ดร.อาจอง ชุมสาย
ณ อยุธยา** รับหน้าที่เป็นผู้จัดการโรงเรียนเอง สิ่งที่โรงเรียนแห่งนี้แตกต่างไป
จากโรงเรียนทั่ว ๆ ไป ก็คือ เป็นโรงเรียนที่เน้นหนักให้มุ่งพัฒนาความรู้คู่
คุณธรรม โดยมีปรัชญาว่า “**ปลายทางของการศึกษา คืออุปนิสัยที่ดีงาม**”
ด้วยต้องการให้เป็นโรงเรียนตัวอย่างในเรื่องคุณค่าของความเป็นมนุษย์
เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยยึดหลักคุณค่าความเป็นมนุษย์

๕ ประการ คือ ความรักความเมตตา ความจริงใจ ความประพடுத்தชอบ ความสงบ และการไม่เบียดเบียนกัน มุ่งหวังความเป็นเลิศทางคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม เคารพในศาสนา วัฒนธรรม ตลอดจนประเพณีอันดีงามของตนเองและผู้อื่น สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข สำหรับกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นเน้นสร้างจริยธรรมและสร้างวินัยในการเรียนเป็นสำคัญ โดยสอดแทรกคุณธรรมเข้าไปในทุก ๆ วิชา วิธีการก็คือให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงโดยสอดคล้องกับธรรมชาติพื้นฐานของการดำรงชีวิต ถึงแม้ว่าได้มีการสอนภาษาอังกฤษโดยครูชาวต่างประเทศ แต่ก็เป็นไปได้ด้วยเจตนาให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร เพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมต่างชาติและให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างเหมาะสมกลมกลืนสำหรับเป้าหมายของโรงเรียนสัตยาไสนั้น สรุปได้เป็น ๗ ประการสำคัญ คือ

๑. ต้องการให้ผู้เรียน ผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้ปกครองมีอุปนิสัยที่ดีงาม เป็นแบบอย่างที่ดีและมีจิตวิญญาณของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สามารถดำรงอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

๒. ต้องการให้โรงเรียนเป็นศูนย์การเรียนรู้ของสังคมในการสร้างคนดีเห็นสิ่งใด

๓. ต้องการให้สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของโรงเรียนเหมาะสมสอดคล้องต่อการเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติจริงตามศักยภาพของผู้เรียน

“...ไม่มีการเก็บค่าเล่าเรียนกับเด็กนักเรียน เนื่องจากนโยบาย
ของโรงเรียนถือว่าการศึกษาคือเป็นของทุกคนและควรเป็นสิ่งให้เปล่า
ผู้ปกครองรับพิชชอบเพียงค่าใช้จ่ายอาหารเครื่องแต่งกาย
และของใช้ส่วนตัวของนักเรียน...”

๔. ต้องการให้ผู้เรียนมีความเป็นเลิศทางวิชาการ การกีฬา และทักษะ
ด้านต่าง ๆ ตามความถนัดและสนใจ
๕. ต้องการให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้จากทุกแหล่งการเรียนรู้
ทั้งในและนอกประเทศ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต
๖. ต้องการให้โรงเรียนมีความมั่นคงและยั่งยืน โดยยึดหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
๗. ต้องการรับใช้ช่วยเหลือสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนแห่งนี้เป็นลักษณะของ
โรงเรียนประจำ มีหอพักในโรงเรียน ทางโรงเรียนจึงได้จัดเตรียมสาธารณูป-
โภคกรรมถึงสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการมีคุณภาพของนักเรียน โดย
เฉพาะอย่างยิ่งการจัดเตรียมอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการให้ครบทั้ง ๕ หมู่
เพื่อส่งเสริมให้เด็กนักเรียนมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์และช่วยเสริม
หนุนให้มีจิตใจที่สงบสุข ถึงแม้ว่าทุกมื้อจะเป็น “อาหารมังสวิรัต” แต่ก็มั่นใจ
ได้ว่านักเรียนต้องได้รับสารอาหารอย่างครบถ้วน ในส่วนของค่าเล่าเรียนนั้น
ด้วยทางคณะกรรมการบริหารโรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนิน
งานโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ จึงไม่มีการเก็บค่าเล่าเรียนกับ
เด็กนักเรียน เนื่องจากนโยบายของโรงเรียนถือว่าการศึกษาคือเป็นของทุกคน

■ คุ้มโรงเรียนสัตยาไส

และควรเป็นสิ่งที่ให้เปล่า ผู้ปกครองรับผิดชอบเพียงค่าใช้จ่ายอาหาร เครื่องแต่งกาย และของใช้ส่วนตัวของนักเรียนเท่านั้น แต่ก็ไม่ใช่เม็ดเงินที่มากมายแต่อย่างใดเลย เพราะทางโรงเรียนได้เน้นให้นักเรียนมีชีวิตแบบพอเพียง โดยมุ่งหวังให้นักเรียนสามารถช่วยเหลือตัวเองหรือพึ่งตนเองได้ จึงให้นักเรียนได้ปลูกผัก ข้าว เลี้ยงปลา ไก่ ทั้งนี้เพื่อใช้ในการประกอบอาหารในโรงเรียน อีกประการหนึ่ง การที่นักเรียนได้อยู่ในโรงเรียนแบบประจํานี้ จะช่วยสร้างบรรยากาศให้นักเรียนได้มีสมาธิมากขึ้น เพราะทางโรงเรียนจะนำพานักเรียนให้ปฏิบัติธรรมและนั่งสมาธิเป็นเวลา ส่วนความบันเทิงจากสื่อเช่น การดูโทรทัศน์นั้น แม้ว่าจะไม่ห้าม แต่ก็เน้นให้เลือกดูเฉพาะเรื่องที่เป็นสาระเท่านั้น สื่อหรือเนื้อหาใดที่ก่อให้เกิดกิเลสนั้น ทางครูผู้ปกครองก็จะคอยชี้แนะหรืออาจจะให้เปลี่ยนไปดูรายการอื่นแทน

นักเรียนของที่นี่ทุกคนไม่ต้องพกเงิน แต่ถึงแม้ว่าจะมีเงินก็ไม่มี ความหมายแต่อย่างใด เพราะไม่มีร้านค้าที่จะให้ซื้อหาอะไรได้ ในอาณาจักรกว่า ๓๐๐ ไร่ริมแม่น้ำป่าสักแห่งนี้ มีแต่แมงไม้ สายธาร และสิ่งก่อสร้างที่จำเป็นเท่านั้น นอกเหนือจากนี้แล้ว หมดลสิทธิ์ที่จะได้สัมผัสทาน!

คงเนื่องเพราะความโดดเด่นและแตกต่างจากโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ด้านคุณธรรมนำวิชา กอปรกับกลไกการดำเนินชีวิตประจำวัน ที่ประสานน้ำหนึ่งใจเดียวกันบนเส้นทางของหลักแห่ง ศิล สมาธิ ปัญญา

“...โรงเรียนก็มีกิจกรรมเยอะแยะจนไม่มีเวลาว่าง
เช่น เราทำน้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า สบู่สมุนไพร
สกัดน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพรต่างๆ เราไปพรวน ไถแปร
ไถคราด ใส่ปุ๋ย ๒ ครั้ง เก็บเกี่ยวเพื่อส่งโรงสีเล็ก ๆ...”

ที่เห็นได้อย่างชัดเจน นี่กระมัง ใครที่ได้มีโอกาสสนทนากับนักเรียนที่เป็น
ผลผลิตของโรงเรียนแห่งนี้เป็นการสัมผัสได้ถึงความมุ่งมั่นจากกริยา มารยาท
จิตวิญญาณ สติ สมณะ และ ความเอื้อเกื้อหนุน ผ่องแผ้วออกมาจากบรรดา
สานุศิษย์ตัวน้อยเหล่านี้ นับเนื่องตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖
เลยทีเดียว

น้องปุกก็ ด.ญ.มณัญญา ต่อดุจดมทรัพย์ เด็กสาวหน้าใส นักเรียน
มัธยมศึกษาปีที่ ๓ หนึ่งในผลผลิตที่กำลังอยู่ในช่วงระหว่างการหล่อรูปจาก
เบ้าหลอม ได้ให้ทรรศนะที่มีต่อโรงเรียนชื่อแปลกแห่งนี้ว่า...

“หนูคิดว่าหนูโชคดีที่สุด โรงเรียนของหนูเป็นโรงเรียนในฝัน หนูมีความสุข
มากค่ะ หนูจะไม่ทำให้คุณครูผิดหวัง บางครั้งหนูก็คิดถึงบ้าน แต่ที่
โรงเรียนก็มีกิจกรรมเยอะแยะจนไม่มีเวลาว่าง เช่น เราทำน้ำยาล้างจาน น้ำยา
ซักผ้า สบู่สมุนไพร สกัดน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพรต่าง ๆ เราไปพรวน
ไถแปร ไถคราด ใส่ปุ๋ย ๒ ครั้ง เก็บเกี่ยวเพื่อส่งโรงสีเล็ก ๆ สนุกมาก ๆ ค่ะ
มีการผลิตไบโอดีเซลให้กับรถบรรทุกในโรงเรียนด้วยนะคะ”

น้องปุกก็เล่าละเอียดถึงขั้นตอนการทำงานด้วยแววตาเป็นประกาย
สะท้อนภาพความสุขที่เธอได้รับจากโรงเรียนแห่งนี้ ซึ่งให้เห็นถึงความคุ้มค่า
ของเวลาที่ศิษย์สัตยาไสแห่งนี้ต้องใช้จ่ายไปยามอยู่ที่นี้ เบ้าหลอมหลังใหม่นี้

ช่างมีคุณูปการเสียจริงหนอ!

นั่นคือพระตะนะของผู้ถูกหลอหลอม แล้วในปากฝั่งของผู้หลอหลอมอย่างคุณครูเองเล่า เหล่าผู้เสียสละเหล่านี้คิดเห็นกันอย่างไร?

คุณครูอนุสรฯ ทองเผือก บัณฑิตสาวจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี และมีดีกรีมหาบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยนเรศวร เอ่ยปากให้ข้อมูล....

“...ตัวเองมีแรงจูงใจจากการใคร่รู้ อยากเห็น อยากสัมผัส ที่สุดเมื่อได้มีโอกาสฝากชีวิตไว้ที่นั่นก็ซึ่งถึงรสสัมผัสนั้น รสสัมผัสที่เป็นสภาวะของความงดงามแห่งธรรมะ...”

คุณครูให้เหตุผลเพิ่มเติมว่าพอเรียนจบก็ตั้งใจมาเป็นครูทันที เพราะศรัทธาในตัว ดร.อาจอง มาก หลังจากที่มีการสอบสัมภาษณ์แล้วก็ได้เข้าค่ายอบรมเป็นเวลา ๓ วัน เพื่อทดสอบสมรรถภาพทางใจว่ามีอุดมการณ์ตรงกับปณิธานของโรงเรียนที่มุ่งหวังจะสร้างคนด้วยความดีมิใช่สร้างคนเก่ง ไม่ต้องการให้ผู้สอนมาแสวงหาผลกำไรจากนักเรียน ด้วยเหตุนี้ทำให้ **คุณครูอนุสรฯ รวมถึงคุณครูทุกคน** พร้อมที่จะทุ่มเทเวลาให้กับการเรียนการสอนและเอาใส่ใจกับนักเรียน ถึงแม้ว่าจะต้องล่วงล้ำเวลาส่วนตัวก็ตามที่ ช่างสอดคล้องกันพอดีกับคำพูดของ **คุณครู Loraine รองผู้จัดการโรงเรียนฝ่ายวิเทศสัมพันธ์** ที่บอกว่า...

“...โรงเรียนและครูเชื่อว่าเด็กทุกคนมีสิ่งที่ดี
และแต่ละคนมีพรสวรรค์ไม่เหมือนกัน
ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูที่ต้องช่วยหา
และพัฒนาเด็กคนนั้นๆ ให้ตรงตามจุดของเขามากขึ้น...”

“โรงเรียนและครูเชื่อว่าเด็กทุกคนมีสิ่งที่ดี และแต่ละคนมีพรสวรรค์
ไม่เหมือนกัน ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูที่ต้องช่วยหาและพัฒนาเด็ก
คนนั้น ๆ ให้ตรงตามจุดของเขามากขึ้น เด็กอยากเรียนอะไรก็ต้องได้เรียน”

หากนับเวลา นี้ก็ครบสิบสี่ปีเต็มแล้วที่โรงเรียนต้นแบบแนววิถีพุทธ
อย่างโรงเรียนสัตยาไสได้ทำหน้าที่เป็น “เบ้าหลอมหลังใหม่” ให้กับการศึกษา
ของไทย เป็นเบ้าหลอมที่เกิดจากการริเริ่มของ **ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา**
ที่มีจุดยืนของการเสียสละ โดยต้องการปลูกฝังและส่งเสริมให้เยาวชนเติบโต
ไปเป็นผู้ใหญ่ของโลกที่มีคุณธรรม เป็นคนที่มีความพอดี และใช้ชีวิตอย่าง
พอเพียงในสังคมได้โดยอาศัยคุณธรรมนำชีวิต

ณ วันนี้ เบ้าหลอมแห่งนี้ก็ยังคงมีแรงศรัทธาอันแรงกล้าที่ต้องการจะ
หล่อหลอมให้ต้นกล้าเล็ก ๆ ใต้ร่มเงาตามธรรมชาติ มีบุญเป็นพลังความดี
ช่วยสร้างเมล็ดพันธุ์ที่ดีที่มีความสมบูรณ์และมีคุณภาพต่อไปอย่างไม่ย่อท้อ
แม้ว่าจะต้องฝ่าฟันฝ่ากระแสทำในสิ่งซึ่งสวนทางกับกระแสโลก ที่กำลังโหม
กระหน่ำสังคมนำร้ายทำลายเยาวชนของชาติอย่างบ้าคลั่งดังเช่นที่เห็น
และเป็นอยู่ **ก็ตามที!** •

เล่าขาน

บนลานแพ็ก...

สิ่งที่น่าสนใจภายในลานสันทนาการสุขภาพแห่งชาติปีนี้ นอกเหนือจาก
นวัตกรรมการต่าง ๆ และกรณีศึกษาของเหล่าเจ้าหน้าที่ผู้กล้าพอที่ได้เลือกสรร
มานำเสนอเป็นตัวอย่างถึงความขำขันแล้ว อีกหนึ่งสีสันที่สร้างแรงดึงดูด
ผู้คนให้เฝ้ารออย่างท่าเฝ้าผู้ฝันลานก็คือ “เวทีกลางลาน” ซึ่งเป็นเสมือนลานพบ
ลานพักที่เปิดกว้างไว้สำหรับกิจกรรมการละเล่น การสาธิต การแสดงรูปแบบ
ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การเสวนาด้วยบรรยากาศสบาย ๆ แบบจับเข่า
เคล้าเสียงคุย” ก็ได้อาศัยเวทีแห่งนี้ในการเรียกแขกได้เป็นอย่างดี สำหรับ
ประเด็นและเนื้อหาในการจับเข่าคุยกันนั้นก็มีมากมายหลากหลาย จนสามารถ
ช่วยเติมเต็มไม่ให้เวทีว่างโหว่ ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นผู้คนพากันเข้ารับฟังและ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเต็มเหยียดตลอดทั้ง ๓ วันที่มีการเปิดลาน

ส่วนหนึ่งของเรื่องราวที่ผ่านการเล่าขานพูดคุยกันบนลานพบลานพัก
ได้คัดสรรมานำเสนอพอเป็นประมาณ ตามความถนัดจากนี้...

เรื่องเล่าขาน ๑ : วิถีชุมชนพอเพียง...

ประเด็น “วิถีชุมชนพอเพียง” เป็นเรื่องราวที่เสวนากันก่อนเที่ยงของวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๙ วงเสวนานี้เป็นการสะท้อนมุมมองและรูปธรรมในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในบริบทต่าง ๆ ของสังคมไทย ทั้งสังคมชนบทของภาคเหนือ ภาคใต้ติดทะเล สังคมกึ่งเมือง และสังคมเมือง โดยนำเอาสิ่งที่ทำจริงมาเล่าสู่กันฟัง พร้อมทั้งนำเสนอว่าจะสามารถเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบเสรีนิยมในสังคมไทยได้อย่างไร

การเสวนาวงนี้มี **คุณจินดา บุขสะเกษ** ผู้นำชุมชนตำบลบ้านใหม่ จังหวัดนครราชสีมา **คุณเผด็จ** ผู้นำชุมชน จังหวัดสตูล **คุณสำรวย มีสมชัย** ผู้นำชุมชนตำบลพระยาบันลือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา **คุณพัฒน อกภัยมูล** ผู้นำชุมชน ตำบลแม่ทา จังหวัดเชียงใหม่ และ **คุณสมคิด ดั่งเงิน** ผู้นำชุมชน ประดิษฐ์โทรการ กรุงเทพฯ เป็นวิทยากรร่วมพูดคุย โดยมี **คุณเศรษฐินทร์ กิจนิตย์ชีว์** เป็นผู้ดำเนินรายการ และมี **คุณชัชวาลย์ ทองดีเลิศ** เป็นผู้ดำเนินรายการร่วม

ประเด็นคำถามที่ผู้ดำเนินรายการได้ให้แก่ผู้เข้าร่วมเสวนามีว่า “กำลังทำอะไรกันอยู่ในพื้นที่? เป็นไปเป็นมาอย่างไรจึงทำแบบนี้? ทำแล้วได้อะไรบ้าง?”

วิทยากรคนแรกคือ **คุณพัฒน** จากชุมชนแม่ทา จังหวัดเชียงใหม่ ได้เล่าให้ฟังว่า ชุมชนดังกล่าวหลังจากการปฏิวัติเขียว ทำให้ในพื้นที่ต้องมี

การปลูกพืชเชิงเดี่ยวแต่เพียงอย่างเดียวโดยเฉพาะถั่วลิสง แรก ๆ ราคาก็ดี แต่หลัง ๆ ราคาก็ตกต่ำ จึงเปลี่ยนมาปลูกข้าวโพดฝักอ่อนแทนในปี ๒๕๒๖ ในช่วงนั้นข้าวโพดมีราคาดีโลกรั่มละ ๒๐ บาท แต่พอเวลาผ่านไปจนถึงปัจจุบัน ราคาก็ยังคงเท่าเดิมไม่ได้เพิ่มไปตามเวลา รายได้ของครัวเรือนก็ไม่เพียงพอ ชาวบ้านจึงได้ช่วยกันเก็บข้อมูลเพื่อวิจัยกันในชุมชน จนพบว่า ชุมชนยังขาดทุนทางปัญญา ยังหลงอยู่ในระบบเงินตรา ด้วยเหตุนี้ ชุมชนจึงได้ปรับเปลี่ยนการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากที่เคยผลิตเพื่อจำหน่ายก็เปลี่ยนมาเป็นการผลิตไว้กินเอง เหลือจากกินก็ขาย วิธีการแบบนี้ทำให้ชุมชนมีความสุขเพิ่มมากขึ้น

คุณเผด็จ จากจังหวัดสตูล เล่าให้ฟังว่า ในชุมชนมีทั้งทะเล ป่าชายเลน ลำคลอง เมื่อก่อนได้มีการเปิดสัมปทานให้ทำไม้ป่าโกงกาง ซึ่งหลังจากได้เปิดให้สัมปทานแล้ว ทรัพยากรก็ร่อยหรอลง จากที่ชาวบ้านเคยหาทรัพยากรจากป่าและสัตว์น้ำได้เป็นจำนวนมาก ก็กลับกลายเป็นว่าหาได้น้อยลง จนทำให้ต้องหาวิธีการแก้ไขด้วยการรวมกลุ่มกัน โดยร่วมกันวิเคราะห์และวางแผนการแก้ไขปัญหาในชุมชน กระทั่งได้ข้อค้นพบว่า “เงินที่แท้จริง คือ ทรัพยากร นั่นคือ ดิน น้ำ ป่า” ทรัพยากรเหล่านี้เองจะเป็นตัวตอบสนองในการแก้ปัญหาชุมชนได้อย่างแท้จริง สำหรับทางออกในการแก้ปัญหาร่วมกันของคนในชุมชนนั้น กระทำกันด้วยหลักคิดที่ว่า “อยู่ติดกับป่าต้องรักษาป่า

■ **น้ำผลไม้สด**
ไร้พิษ ปลอดภัย

อยู่ติดกับน้ำต้องรักษา น้ำ อยู่ติดกับดินก็ต้องรักษาแผ่นดิน” ซึ่งการร่วมมือของชุมชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูธรรมชาติป่าชายเลนนี้เอง ทำให้วิถีสายน้ำของป่าชายเลนได้กลับมาสู่ชุมชนอีกครั้ง ทริพยากรสัตว์น้ำที่เคยหายไปก็กลับมาสู่ชุมชน ด้วยการดำเนินการร่วมกันดังกล่าว ส่งผลให้ชุมชนได้รับ **“รางวัลลูกโลกสีเขียว”** จากการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยไปในที่สุด

สำหรับ **คุณจินดา** จากจังหวัดนครราชสีมา นั้น เล่าให้ฟังว่า จากการจัดเวทีในการถอดบทเรียนของคนในชุมชนหลายต่อหลายครั้ง นำมาซึ่งการพัฒนาและสามารถให้เป็นกระบวนการในการพัฒนาท้องถิ่นได้ แต่ทั้งหมดทั้งมวลก็ต้องผ่านการลองผิดลองถูก ผ่านการพัฒนาโดยคนในชุมชนเอง ซึ่งการเรียนรู้และการถอดบทเรียน ถือเป็นวิธีการที่สำคัญในการนำมาซึ่งสุขภาพของคนในชุมชน เมื่อคนในชุมชนเกิดจิตสำนึก ชุมชนก็จะอยู่ดีมีสุข ใช้ชีวิตตามวิถีพอเพียง มีปัญหาอะไรในชุมชนก็จะจัดการ และแก้ปัญหาตนเองได้โดยอาศัยชุมชนเป็นตัวตั้ง อาศัยทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนเป็นฐานในการแก้ปัญหา แต่ทั้งนี้ ภาครัฐก็ต้องเป็นผู้เอื้อและอำนวยความสะดวกในการพัฒนาด้วยเช่นกัน

ขณะที่ **คุณสำรวย** จากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เล่าว่า หลังการปฏิรูปที่ดินในปี ๒๕๑๘ ทำให้คนในชุมชนทำนากันอย่างขนานใหญ่ ซึ่งต้องกู้ยืมมาทั้งสิ้น ทำให้เป็นหนี้เป็นสินต้องขายที่ดินกันไปก็มาก จึงร่วมกันคิด

■ เสวนาเรื่องของคุณภาพชีวิต
...ต่างมุมมอง

และแก้ไขปัญหาดังกล่าวในชุมชน โดยชุมชนตั้งโจทย์มาว่า “ทำอะไรจึงจะพอดี? พออยู่? พอกิน?” วิธีการก็คือร่วมกันค้นทางมาทำการเกษตรแบบพอเพียง ด้วยการปลูกผักและผลไม้ตามวิถีธรรมชาติ เป็นการทำเพื่อยังชีพ ไม่ได้ทำเพื่อรวย มีการพัฒนาระบบการตลาดโดยไม่ต้องผ่านคนกลาง ด้วยเหตุนี้เองที่ทำให้มีการจัดการองค์กรในชุมชนอย่างเข้มแข็ง จนชาวบ้านสามารถหยัดยืนด้วยลำแข้งของตนเองได้ในที่สุด!

ส่วน **คุณสมคิด** จากกรุงเทพฯ เล่าว่า จุดจักรเป็นชุมชนในเมืองที่ผู้คนมีความสัมพันธ์และมีวิถีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากคนต่างจังหวัด แต่ก็ยังดีที่ผู้คนในชุมชนดังกล่าวเป็นคนพื้นเพเดียวกัน ได้พากันอพยพมาตั้งรกรากถิ่นฐานในชุมชนด้วยกัน จึงอาศัยทุนทางภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับถ่ายทอดจากบรรพบุรุษแล้วนำมาเผยแพร่จนสร้างเป็นอาชีพหลักให้กับคน ในชุมชนได้ อย่าง “การต้มมัด” ที่ระยะหลัง ๆ ก็ปรับเปลี่ยนเป็นการทำเครื่องใช้ในครัวเรือน เช่น ช้อน อุปกรณ์บนโต๊ะอาหาร เป็นต้น ซึ่งผลผลิตทั้งหมด ส่วนใหญ่จะส่งออกต่างประเทศ

ประเด็นที่ได้จากเวทีนี้คือเรื่องของกระบวนการถอดบทเรียนและการทำงานเชิงกระบวนการเรียนรู้ ที่นำมาซึ่งการแก้ปัญหาและการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน การได้เรียนรู้แล้วปฏิบัติไปด้วยจะเกิดผล และหากมีการถ่ายทอดวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้ชุมชนได้รู้จักสามัคคี รู้จักตนเอง

“...ทั้งหมด ก็สมควรก็ต้องผ่านการสองเปิดสองถูก
ผ่านการพัฒนาโดยคนในชุมชนเอง
ซึ่งการเรียนรู้และการถอดบทเรียน ถือเป็นวิธีการ
ที่สำคัญในการนำมาซึ่งสุขภาวะของคนในชุมชน...”

รู้จักออม รู้จักพอดี ก็จะนำมาซึ่งความสุขของคนในชุมชนเอง
อาจจะเพราะเป็นช่วงเวลาที่เกิดกิจกรรมในห้องประชุมใหญ่เสร็จสิ้นพอดี
กอบปรักเป็นเวลาพักกลางวัน จึงทำให้การเสวนาในหัวข้อนี้ได้รับความสนใจ
จากผู้เข้าร่วมรับฟังเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม แม้เวทีนี้จะเปิดโอกาสให้
ผู้รับฟังมีส่วนร่วมในการเสวนาอภิปรายด้วย แต่เนื่องจากเวลาที่ค่อนข้างจำกัด
ผู้เข้าร่วมรับฟังส่วนใหญ่จึงเป็นเพียงผู้ฟังเสียมากกว่าการร่วมแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ ถึงกระนั้น สีหน้าของผู้เข้าร่วมรับฟังก็ยิ่งเต็มไปด้วยความสดชื่น
คงเพราะมองเห็นคุณประโยชน์ที่คนในชุมชนได้ร่วมกันแก้ปัญหาด้วยตัวของ
ตัวเองนั่นแหละมัง! •

เรื่องเล่าขาน ๒ :

บริหารธุรกิจอย่างไรให้มีสุข

ประเด็น “บริหารธุรกิจอย่างไรให้มีสุข” คือหัวข้อที่มีการเสวนากันในช่วงบ่ายแก่ ๆ ของวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๔ ได้มีการพูดคุยกันในมุมมองและวิถีการปฏิบัติของธุรกิจเชิงพาณิชย์ที่มีฐานคิดแบบพอเพียงของกลุ่มบริษัทต่าง ๆ เรื่องนี้ถือว่าสำคัญและน่าที่จะได้มีการทำความเข้าใจกับสาธารณชน เพราะโดยส่วนใหญ่แล้วฐานคิดของคนทั่วไปมักมองว่าความพอเพียงน่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเกษตร ขณะที่ธุรกิจจะมองถึงผลกำไรมากกว่า การเสวนาในเวทีนี้จึงเสมือนเป็นการถ่ายทอด ทำความเข้าใจ และสร้างเสริมการเรียนรู้ ว่าวิถีของธุรกิจแบบพอเพียงนั้นสามารถกระทำได้ และมีอยู่จริง โดยสะท้อนผ่านการพูดคุยของวิทยากรที่มาจากหลากหลายองค์กร เช่น คุณปราโมทย์ เตียสุวรรณ ตัวแทนจาก บริษัทแพรนด้า จิวเวลลี่ จำกัด (มหาชน) คุณสุทธิชัย เอี่ยมเจริญยิ่ง ตัวแทนจาก บริษัทวันเดอร์เวิร์ล โปรดักส์ จำกัด และ คุณประเสริฐ ตัวแทนจากโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี โดยมี อาจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง เป็นผู้ดำเนินรายการ

คุณปราโมทย์ นักธุรกิจเจ้าของกิจการจิวเวลลี่ เล่าว่า ได้เริ่มต้นทำธุรกิจจากการมีพนักงานเพียงแค่ ๗ คนในระยะแรก แล้วเพิ่มจำนวนเป็น ๓,๕๐๐ คนในปัจจุบัน โดยมีแนวคิดสำคัญคือ “ตีหัวเข้าบ้าน บนธุรกิจความเสี่ยงต่ำ กำไรแบบพอเพียง” ซึ่งธุรกิจที่ทำนี้ถือเป็นอุตสาหกรรมที่ฝึกคนขึ้นมาเอง ด้วยมองว่าคนคือค่าสูงสุดในงาน ปัจจุบันพนักงานจึงสามารถ

■ อาจารย์เจมส์คัตดี ปิ่นทอง
นำเสวนา ว่าด้วยธุรกิจพอเพียง

ทำงานได้อย่างต่อเนื่อง เมื่อมีคำถามว่าธุรกิจเพชรพลอยทำไมต้องสร้างคนระยะยาว คุณปราโมทย์ก็ได้ให้คำตอบว่า เกิดจากการเรียนรู้ประสบการณ์ในอดีตที่ฮ่องกง ซึ่งมีการจ้างพนักงานต่างชาติที่มีค่าจ้างถูกกว่า แต่ไม่ได้เกิดการจ้างงานในประเทศที่มีความซื่อสัตย์มากกว่า สำหรับธุรกิจที่มีปัญหาร้อยละ ๙๕ มาจากสาเหตุที่พนักงานทุจริต ดังนั้น เมื่อตนเองทำธุรกิจที่ต้องอาศัยคนงานในการผลิตจำนวนมากจึงต้องดูแลพนักงานกันแบบพี่น้อง ดูแลโครงสร้างแต่ละคน คนใดไม่เกิดความพอเพียงอาจจะมีปัญหาได้ ถ้าเขาไม่พอเพียงจะเกิดอะไรตามมา นั่นคือปัญหา การทำธุรกิจแบบให้ความสำคัญกับพนักงานลักษณะนี้ จึงเหมือนการสกัดปัญหาที่มีแนวโน้มว่าจะมีโอกาสเกิดขึ้นได้สูง

สำหรับ **คุณสุทธิชัย** นักธุรกิจของเล่นส่งออกต่างประเทศ ได้มีการออกแบบสินค้าให้มีความหลากหลายมาก ๆ เพื่อกระจายความเสี่ยง โดยมองว่าภูมิคุ้มกันในธุรกิจของเขาประกอบด้วย การกระจายความเสี่ยง สินค้าต้องมีการออกแบบ ต้องมีนวัตกรรม และตั้งใจให้เป็นบริษัทเล็กแต่สวยงามพร้อมกันนี้ยังมีความเชื่อว่าสังคมจะดีได้นั้นย่อมต้องมีอารยธรรม ความพอเพียงไม่ได้ขัดกับความก้าวหน้า แต่พอเพียงอาจจะไม่ใช่เพียงพอ ทั้งนี้ต้องใช้ความสุขเป็นตัววัด ธุรกิจแบบพอมีพอกินไม่ได้หมายถึงพอเพียงก็ได้ แต่สำคัญที่สุดคือต้องเป็นธุรกิจที่มีคุณธรรม

■ สมุนไพร ไล่แมลง
เพื่อสุขภาพที่ดี
ทั้งของคนกินและคนปลูก

ขณะที่ **คุณประเสริฐ** ผู้จัดการผลิตภัณฑ์สมุนไพร โรงพยาบาลกัญญาเบศร มองว่า สมุนไพรเป็นสิ่งที่ดี มีประโยชน์และมีคุณค่า ซึ่งอยู่คู่กับเมืองไทยเรามาอย่างยาวนาน ผลิตภัณฑ์ของโรงพยาบาลติดตลาดแล้ว และสามารถทำอะไรเลี้ยงตัวเองได้ และเนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการดำเนินการของชุมชนโดยการใช้แรงงานพนักงานในชุมชน หนึ่ง นอกเหนือจากชุมชนมีรายได้เลี้ยงตัวเองอย่างไม่ขาดสนแล้ว พนักงานยังได้อยู่กับครอบครัว การปลูกพืชผักหรือสมุนไพรที่ไม่ได้ใช้สารพิษหรือยาฆ่าแมลง ใช้แต่ปุ๋ยอินทรีย์ คนปลูกคนกินจึงมีสุขภาพดี สำหรับรายได้ที่ได้รับนั้น นอกเหนือจากนำมาบริหารจัดการแล้ว ก็สามารถนำมาจัดสรรซื้อเครื่องมือแพทย์ไว้ใช้ในโรงพยาบาลได้โดยไม่ต้องพึ่งงบประมาณของรัฐ จึงถือได้ว่านี่คือรูปแบบของธุรกิจแบบพอเพียงที่ช่วยกระจายรายได้และกระจายความสุขให้กับทุกคนในสังคม ถือเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับประเทศได้ทางหนึ่งด้วย

ประเด็นสำคัญที่ได้จากเวทีนี้คือเรื่องของมุมมองเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงหรือธุรกิจพอเพียงว่า ขึ้นอยู่กับฐานความคิดของแต่ละคนว่าเป็นเช่นไร แต่ก็ต้องเป็นฐานความคิดที่ควบคู่ไปกับความรู้และคุณธรรม ถ้ามีคุณธรรม รู้เท่าทัน และรู้จักพอ ก็สามารถเป็นเศรษฐีได้ •

เรื่องเล่าขาน ๓ : การเรียนรู้สู่ความพอเพียง

ประเด็น “การเรียนรู้สู่ความพอเพียง” มีการเสวนากันในช่วงเย็นของวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๙ ได้พูดคุยกันด้วยมุมมองของการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งคาดหวังว่าการปลูกฝังเด็กและเยาวชนในวิถีพอเพียงนั้นจะสามารถฝึกให้เด็กดำเนินชีวิตแบบพอเพียงได้ โดยผ่านทรศนะของ **อาจารย์กรรณิการ์ มาบุญมี** โรงเรียนเทศบาลจามเทวี จังหวัดลำพูน **ดร. อาจอง ชุ่มสาย ณ อยุธยา** โรงเรียนสัตยาไส จังหวัดลพบุรี **อาจารย์กัญพิมา เชื้อมขิต** โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย จังหวัดเพชรบุรี **คุณชาญชัย พินทุเสน** ประธานมูลนิธิกระต่ายในดวงจันทร์ มี **คุณศักดิ์ชัย อภินัยนาถ** เป็นผู้ดำเนินรายการ

อาจารย์กรรณิการ์ เล่าว่า ในโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง มีการจัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการ เดิมโรงเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับน้ำที่มีสนิมเหล็ก จึงแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมชาติช่วยบำบัดจนน้ำใส มีการชูดบ่อเลี้ยงปลา ปลูกผักในแปลงที่ดินของโรงเรียน สอนให้นักเรียนได้ทำจริงตามวิถีของคนในท้องถิ่น รวมทั้งให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนด้วย

ขณะที่ **อาจารย์กัญพิมา** เล่าถึงการประยุกต์การเรียนการสอนทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในชีวิตประจำวัน ด้วยวิธีการใช้ความรู้คู่คุณธรรม แนะนำ

ให้นักเรียนได้มองโลกด้วยมิติขององค์กรรวม ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ที่สำคัญที่สุดคือ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยการส่งเสริมอาชีพเพื่อให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนด้วย เป็นต้น

ส่วน ดร. อาจอง นั้น ได้เล่าถึงโรงเรียนวิถิพิุทท ว่าเป็นการสร้างคนดี โดยใช้หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา เพราะมีหลักคิดว่าเมื่อเด็กเกิดปัญหาแล้ว ก็จะทำให้เกิดความพอใจในตนเอง เกิดกิเลสน้อยลง การสร้างคนดีเป็นการทำความดีที่เหนือสิ่งอื่นใด ดีกว่าการสร้างเด็กเก่ง เมื่อสร้างคนดีได้แล้วเขาเหล่านั้นก็จะสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น จะสามารถทำประโยชน์เพื่อโรงเรียน เพื่อชุมชน และเพื่อสังคมได้ และการที่เด็กจะประสบความสำเร็จแบบพอเพียงได้นั้นต้องมาจากใจมาจากตัวของเขาเอง ที่โรงเรียนสัตยาไสได้ใช้การพึ่งตนเองเป็นหลัก ทั้งการปลูกผัก ปลูกข้าว มีโรงสีข้าว โขลาเซลล์ น้ำยาล้างจาน และอื่น ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กรู้จักการให้ ให้มีชีวิตและวิถีชีวิตที่ช่วยก่อให้เกิดความสมดุล อันจะนำไปสู่ความพอเพียง โดยมุ่งหวังเพื่อการอยู่รอดร่วมกัน มีจิตสำนึกร่วมกัน

ประเด็นสำคัญที่ได้จากเวทีนี้ คือเรื่องของมุมมองเกี่ยวกับการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเน้นการปลูกฝังเด็กให้มี

“...การสร้างคนดีเป็นการทำความดีที่เหนือสิ่งอื่นใด
ดีกว่าการสร้างเด็กเก่ง เมื่อสร้างคนดีได้แล้ว
เขาเหล่านั้นก็จะสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น
จะสามารถทำประโยชน์เพื่อโรงเรียน เพื่อชุมชน และเพื่อสังคมได้...”

วิถีชีวิตแบบสมดุลและพอเพียงต่อไปในอนาคต ข้อสรุปร่วมที่ได้ก็คือ การจะ
ทำตามหวังได้นั้นต้องเริ่มให้นักเรียนมีการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติจริงในโรงเรียน
และการปลูกฝังความพอเพียงในทุก ๆ ด้านให้เด็กก่อนที่จะโตเป็นผู้ใหญ่นั้น
ถือเป็นการเสริมสร้างความพอเพียงให้กับเด็กได้ดียิ่ง ซึ่งความพอเพียงที่จะ
เกิดได้นั้นต้องเกิดจากใจจากตนเองด้วยเช่นกัน •

เรื่องเล่าขาน ๔ :

เร็วไม่ว่า...ช้าให้เป็น

หัวข้อ “เร็วไม่ว่า ช้าให้เป็น” นี้ ได้เบิกฤกษ์จับเข้าคุยกันตอนต้นบ่ายของวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๙ โดยมีหนังสือแปลชื่อ “เร็วไม่ว่า ช้าให้เป็น” เป็นต้นเรื่องสำคัญในการจุดประกาย พร้อมทั้งเปิดประเด็นนำในการคุยด้วยหลักคิดที่ว่า “การกระทำสิ่งใดก็ตาม ไม่จำเป็นต้องเร่งด่วนเร่งรีบ ช้าหรือเร็วก็ได้ แต่จะต้องมีสติ

สำหรับผู้เข้าร่วมคิดร่วมคุยนั้นถือได้ว่าเป็นบุคคลในสื่อ ซึ่งแต่ละคนต่างก็มีลักษณะเส้นทางการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง ไม่ว่าจะเป็น **คุณแทนคุณ จิตอิสระ พิธีกรรายการโทรทัศน์ คุณรสนา โตสิตระกูล กรรมการมูลนิธิสุขภาพไทย คุณดรฤณี ศรีจ้อย นักวาดภาพสีน้ำ** โดยมี **คุณสารี อ๋องสมหวัง กรรมการผู้จัดการ มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค** เป็นผู้ดำเนินรายการ

คุณแทนคุณ ใช้มุมมองของสื่อตอบหาทของสื่อกับภาวะจิตใจ โดยให้แง่คิดว่า มันเป็นเหมือนไวรัสทางจิตวิญญาณ ที่สามารถแพร่กระจายไปสู่ทุกคนได้อย่างรวดเร็ว ฉะนั้น ต้องวางตัวเองและเข้าใจตนเองด้วยการใช้สติ มีธรรมะ การดำเนินชีวิตจะเร็วก็ได้แต่ต้องมีสติ ต้องรู้จักตัวเองให้เร็วโดยเฉพาะการดำเนินชีวิต การทำงานก็อย่ามุ่งหวังเพื่อเงินอย่างเดียว เพราะท้ายสุดเงินก็ไม่ได้เป็นคำตอบของคำว่า “ความสุข” เสมอไป นอกจากนี้ การที่จะทำให้ชีวิตมีความสุขได้ ต้องลดบาป ๕ อย่าง ได้แก่

■ หลากหลายสไตล์
กับการใช้ชีวิตซ้ำ ๆ

๑. ความรุนแรง ทั้งอารมณ์โกรธ หงุดหงิด ที่ทำให้ภาวะจิตเสื่อม
๒. ความฟุ่มเฟือย ต้องโลกให้น้อย เบียดเบียนให้น้อย
๓. เช็กส์ ต้องรู้เท่าทันกามารมณ์ มิฉะนั้นก็จะเกิดปัญหาที่ตามมาได้
 - เช่น ปัญหาท้องก่อนวัยอันควร ปัญหาทำแท้ง
 - หรือปัญหาโรคทางเพศสัมพันธ์ เป็นต้น
๔. มายาคติ ต้องมีสติกับการรับและซึมซับสื่อ และสุดท้าย
๕. อบายมุข ต้องห่างจากการตีแผ่เหล่าและเสพสิ่งเสพติด
เพราะจะนำไปสู่ปัญหาสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ได้

ทางด้าน **คุณดุรณี** ให้มุมมองของการใช้ศิลปะในการดำเนินชีวิต โดยมองว่า แท้ที่จริงแล้ว เราสามารถหาความสุขง่าย ๆ ได้จากสิ่งรอบตัว โดยเฉพาะ เรื่องของศิลปะในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถกล่อมเกลาและช่วยสร้างความสุขให้กับผู้คนได้ พร้อมกันนี้ เธอยังได้ตั้งข้อสังเกตว่า สังคมในปัจจุบันคือสังคมที่ใช้เงินซื้อความสุข เป็นสังคมเร่งด่วน สังคมของโทรศัพท์มือถือ ทำให้ชีวิตของเราุ่นวายสับสน เป็นทุกข์ แต่ถ้าเราผ่อนชีวิตให้ช้าลง ให้ความสำคัญกับสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัว มันก็อาจจะทำให้เรารู้สึกมีความสุขกับการใช้ชีวิตมากขึ้น

ขณะที่ **คุณรสนา** มองว่า ชีวิตของคนเราไม่จำเป็นต้องเร็ว การใช้

“...การที่เราต้องอยู่ในสังคมที่ไม่ว่าจะเป็นสังคมแบบเจ้าหรือเรื่อนั้น สิ่งที่สำคัญก็คือ เราต้องมีสติ ต้องรู้และเข้าใจตนเอง ถ้าสามารถปฏิบัติได้อย่างนั้น ความสุขก็จะอยู่กับเราอย่างแน่นอน *ไม่ไปไหน!*”

ชีวิตแบบเร็วหรือเร่งรีบนั้นจะทำให้เกิดความเครียดได้ โดยให้มองการช้าตามธรรมชาติตามอย่างการเจริญเติบโตของคนและสัตว์ ที่เจริญเติบโตไปอย่างช้า ๆ แต่มีความมั่นคงและเห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

พรศนะที่ได้จากการฟังวิทยากรพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน ทำให้เราได้ฉุกละเอิบได้อย่างหนึ่งว่า การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เบื้องต้นแล้วคงต้องเริ่มจากรู้จักที่จะ “**ช้าให้เป็น**” เสียก่อน! ส่วนข้อสรุปที่ชัดเจนที่สุดที่ได้จากเวทีนี้ก็คือ การที่เราต้องอยู่ในสังคมที่ไม่ว่าจะเป็นสังคมแบบช้าหรือเรื่อนั้น สิ่งที่สำคัญก็คือ เราต้องมีสติ ต้องรู้และเข้าใจตนเอง ถ้าสามารถปฏิบัติได้อย่างนั้น ความสุขก็จะอยู่กับเราอย่างแน่นอน *ไม่ไปไหน!* •

เรื่องเล่าขาน ๕ :

บทบาท อปท. กับการสนับสนุนเศรษฐกิจพอเพียง

“บทบาท อปท. กับการสนับสนุนเศรษฐกิจพอเพียง” คือหัวข้อที่นำมาเป็นประเด็นในการจับเข่าเคล้าเสียงคุยในวันสุดท้ายของลานสมัชชาสุขภาพ เวทีนี้เริ่มคุยตั้งแต่เช้า แต่ก็วกกันแบบสบาย ๆ โดยมีตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) อย่าง **คุณชาญชัย ศิลปอวยชัย** นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ **คุณสุรพงษ์ ภูธรนะพิบูล** อดีตนายกสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย **คุณพิชัย นวลนภาศรี** นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร มาร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยต้องการสนับสนุนให้ผู้คนได้ดำเนินชีวิตและนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในชุมชนของตนเอง เวทีนี้มี **คุณพีระ สารพิมพา** เป็นผู้ดำเนินรายการ

ผู้ร่วมวงเสวนาให้มุมมองคล้ายกันว่า สำหรับเศรษฐกิจพอเพียงนั้นท้ายที่สุดแล้วก็คือการนำไปสู่สิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เกิดความสุข แต่การยึดหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้ได้ถูกต้องเหมาะสมนั้น ต้องพัฒนาตามรากเหง้าของตนเอง และต้องดูตามศักยภาพของตนเองด้วย ถ้าทำได้อย่างนั้น ก็สามารถมองเห็นภาพของอนาคตได้อย่างมีความสุข

สำหรับการเสวนากันในหัวข้อนี้ ปรากฏว่าได้รับความสนใจจากผู้เข้าร่วมฟังจนเต็มลานเสวนา ซึ่งอาจจะเป็นเพราะวันนี้เป็นวันที่สามของงาน ซึ่งไม่ได้มีกิจกรรมในห้องประชุมใหญ่หรือห้องประชุมย่อยแล้ว ผู้คนที่เข้าร่วมงานส่วนใหญ่จึงมุ่งความสนใจมาที่ลานสมัชชาเพียงจุดเดียว แต่อย่างไร

■ อปท.แข็งขัน
ผลักดัน "ชุมชนพอเพียง"

ก็ตาม เนื่องจากเวลาจำกัด และวิทยากรเองก็มีเรื่องที่ยากบอกเล่ามากมาย ทำให้ผู้เข้าร่วมฟังทางด้านล่างเวทีไม่มีโอกาสในการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เท่าที่ควร นี่อาจบทเรียนหนึ่งสำหรับการจัดงานครั้งต่อไป ที่ทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญกับการควบคุมเวลาไม่ให้เกินเลยไปมากนัก โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ฟัง จะทำให้บรรยากาศการเสวนามีสีสันมากขึ้น เป็นข้อเสนอแนะที่ยากฝากไว้ •

เรื่องเล่าขาน ๖ :

ตลาดแบบพอเพียง ตลาดก็เป็นมากกว่าตลาด

ต้นป้ายของงานวันสุดท้าย “ตลาดแบบพอเพียง ตลาดที่เป็นมากกว่าตลาด” เป็นหัวข้อการเสวนาหัวข้อหนึ่งที่นำเสนอใจใคร่รู้ยิ่งนัก การตั้งหัวข้ออย่างนี้นับว่ายั่วน้ำลายอย่างแรง เพราะทำให้หลายคนกระหายที่จะรู้เหลือเกินว่า ตลาดแบบพอเพียงที่เป็นมากกว่าตลาดนั้น มันเป็นอย่างไรรึกันเล่า? จะพิเศษกว่า หรือดีกว่าตลาดทั่วไปยังไงหนอ?

ตัวแทนกลุ่มคนและองค์กรที่ได้มาให้ความกระจ่างก็คือ **คุณรัชชัย ไตสีตระกูล** ที่ปรึกษาสหกรณ์กรีนเนท **คุณนวรรณ์ ขวัญเมือง** ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด **คุณมิชุตามิ โคอิชิ** สหกรณ์ผู้บริโภคริโตะใต้ ประเทศญี่ปุ่น **คุณพงษ์ศักดิ์ ธำรงรัตนศิลป์** เครือข่ายเกษตรอินทรีย์เหนือไม้ฝรั่ง จังหวัดสระแก้ว เวทีนี้ได้ **คุณประพจน์ ภูทองคำ** พิธีกรที่คลุกคลีกับวิถีชาวบ้านมายาวนาน รับอาสาเป็นผู้ดำเนินรายการ

คำตอบชัดเจนที่ได้รับหลังจากตั้งข้อสงสัยมาแต่เริ่มก็คือ ตลาดแบบพอเพียงนั้น ต้องเป็นตลาดที่ต้องใช้คุณธรรมในการค้าขายซึ่งกันและกัน การดำเนินการต้องซื่อสัตย์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย โดยผู้ผลิตกับผู้ขายต้องมีความเชื่อมั่นและเชื่อใจระหว่างกัน เช่น ฝ่ายผู้ผลิตก็ต้องผลิตพืชผักที่ผ่านการรับรองคุณภาพแล้ว ขณะเดียวกัน ผู้ขายก็ต้องรับซื้อด้วยความยุติธรรม ให้ความช่วยเหลือกัน ถ้าได้อย่างนี้ การทำตลาดจึงจะเป็นไปอย่างมีมิตรภาพ และเกิดความพอดี เป็นการตลาดแบบพอเพียงอย่างที่เพียรหวังตั้งใจ และ

■ ล้อมวงเสวนา
“ตลาดแบบพอเพียง
ตลาดที่เป็นมากกว่าตลาด”

ไม่ใช่ว่าการตลาดลักษณะนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้ เพราะอย่างน้อยตัวแทนของบุคคลและองค์กรที่มานั่งพูดคุยกันในวันนั้นคือสิ่งพิสูจน์รูปธรรม แต่การจะมีตลาดลักษณะนี้ได้นั้นไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะต้องอาศัยความพยายามมากเหลือเกินที่จะฝ่าด่านลัทธิบริโภคนิยมสุดโต่งที่หวังผลกำไรสูงสุดมากกว่าสิ่ง que เรียกว่า “คุณธรรม”! •

นั่นคือตัวอย่างของการเสวนาแบบจับเข่าเคล้าเสียงคุยผ่านเวทีในผืนลาน ที่มีเรื่องราวหลากหลาย ทั้งในระดับบุคคล องค์กร ชุมชน ฯลฯ แม้เหล่าวิทยากรบนเวทีจะมีมุมมองหรือทรรศนะที่แตกต่างกันบ้าง เห็นคล้อยบ้าง แต่นั่นก็ถือเป็นการแตกหน่อก่อผลขององค์ความรู้ โดยเฉพาะบุญกุศลจากเวทีต่าง ๆ นั้น ช่วยทำให้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้มีการกล่าวถึง ตระหนักคิด เรียนรู้ และแพร่หลายมากกว่าเดิม แม้จะเป็นไปอย่างช้า ๆ แต่ทว่ายั่งยืน เปรียบไปก็เป็นเสมือนน้ำซึมผืนทราย ที่แม้ปรายตามองเบื้องต้นแรกก็อาจไม่เห็นความต่างจากผืนทรายทั่วไป แต่หากได้ลองเอื้อมมือไปสัมผัส นั่นแล้ว จึงจะรู้สึกถึงความชุ่มชื้นหนักแน่นของมวลน้ำที่ค่อยโอบอุ้มเม็ดทรายเอาไว้อย่างมั่นคงและยาวนาน! •

ก่อนแล้วลา...จากพินลาน

แม้การจับเข้าเคล้าเสียงคุยด้วยบรรยากาศการเสวนาผ่านเวทีเล็กๆที่
น้อย ตลอดจนนวัตกรรมและกรณีศึกษาของหมู่ชนคนพอเพียง จะเป็นสีสัน
หลักก็ตาม แต่อย่างไรก็ตาม ลานสัมมนาสุขภาพแห่งนี้ยังเปิดกว้างสำหรับ
การเก็บเกี่ยวความรู้ในรูปแบบอื่น ๆ ด้วย โดยได้กันส่วนหนึ่งให้เป็นที่ว่าง
สำหรับ **มุมนพบมุมนัก มุมสงบ มุมศิลปะ มุมหนังสือ** รวมถึง **โรงมหรสพจำลอง**
ที่ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าและความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
จัดวางเอาไว้เพื่อให้ผู้คนได้แวะพักหลบหนน ไตร่ตรอง สนองตอบต่อสิ่งที่ได้
เรียนรู้จากลาน หรือเพียงแค่อ่านคลายยามเมื่อยขบหรือลำแรงก็ไม่ผิด
กติกาแต่อย่างใด มิพักพูดถึงมุมนิทรรศการที่ว่าด้วยกระบวนการสัมมนา
สุขภาพและนโยบายสาธารณะ ที่พร้อมย่อยข้อมูลให้ผู้ผ่านไปผ่านมาได้เสพ
สรรพรสอย่างสะดวกตาย เข้าถึงง่ายจนแทบไม่ต้องเคี้ยวให้เมื่อยก่อนสมอง

หากพินิจให้ละเอียด ก็จะมีเรื่องราวมากมายที่น่าสนใจระหว่าง
พินลาน โดยเฉพาะใครที่ได้เตร็ดเตร่ไปยังซุ้ม **“บริษัท วันเดอร์เวิร์ล โปรดักส์
จำกัด”** เป็นต้องเจอะเจอเด็กตัวน้อย ๆ มาตั้งวงเล่นของเล่นที่ทางบริษัทได้
หอบหิ้วมาวางตั้งให้ไว้เด็กได้เล่นกัน ซุ้มนี้จึงถือเป็นซุ้มขวัญใจของเด็ก ๆ
ไม่ต่างไปจากบริเวณมุมนศิลปะ ที่มีเด็ก ๆ มานั่งร้อยหนังสือทำมือ พากัน
วาดรูประบายสีลงบนโปสเตอร์ดออย่างตั้งอกตั้งใจ โดยมีพ่อแม่คอยนั่งให้
กำลังใจอยู่ข้าง ๆ งานนี้เลยกลายเป็นเวทีสร้างศิลป์เด็กไปด้วยโดยปริยาย...

■ โลกของเด็ก
คือ การเล่นและจินตนาการ

ตรงมุมศิลปะนี้เอง ได้มีการจัดแสดงเฟอร์นิเจอร์ที่ประดิษฐ์มาจาก ฟางทอ ซึ่งนอกเหนือจากเจตนาจะใช้เป็นพื้นที่ให้ผู้คนได้เล่นกับ จินตนาการภายในแล้ว บริเวณนี้ยังใช้เป็นเวทีย่อยสำหรับจับเข่าคุยกับ วิทยากรรับเชิญ ขณะที่ยังสามารถใช้เป็นพื้นที่ผ่อนคลายเป็นการชั่วคราว ด้วยการ แสดงดนตรีของวิทยากรและนักร้องกิตติมศักดิ์ ใครที่ไม่ได้ยืนเพลง “แสงดาว แห่งศรัทธา” มานานมากแล้ว ก็ได้มีโอกาสรับฟังกันที่นี้จากน้ำเสียงเพราะพริ้ง ดั่งนกการเวกของนักร้องหน้าหวานบางคนในลาน!

กลุ่ม “ชุมชนคนรักป่า” ก็ได้เข้ามาเป็นพันธมิตรร่วมด้วยช่วยพอเพียง โดยจัดวางนิทรรศการ “เรื่องกินเรื่องใหญ่” เสมือนต้องการใช้เป็นภาพสะท้อน ให้ผู้คนได้มองเห็นว่าการกินการอยู่เกี่ยวเนื่องกับป่าอย่างไรบ้าง การกินอยู่ จะดีหรือไม่ดีถือเป็นดัชนีชี้ให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร ป่าไม้ที่นับวันจะถูกทำลาย ตลอดจนถูกต่างชาติเอารัดเอาเปรียบ และหาก คนในชุมชนไม่ร่วมกันช่วยดูแลป่า ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นมันจะรุนแรงอย่างไร นิทรรศการชุดนี้ชี้แจงแฉลงไขไว้ครบหมด!

จุดบริการ “กรมการแพทย์แผนไทย กระทรวงสาธารณสุข” ได้เข้ามา ร่วมสร้างสีสันในลานคราวนี้ด้วย โดยมีจุดขายอยู่ที่หลักสูตรการนวด เจตนา เพื่อให้ประชาชนหันมาพึ่งพิงตนเองในเรื่องการสร้างเสริมสุขภาพ หรือหาก ใครต้องการสร้างอาชีพตนเองด้วยการเป็นหมอนวดแผนโบราณก็สามารถ

■ เหนื่อยนัก ก็พัก
และแก้เมื่อยด้วยการนวด
ให้ผ่อนคลายสบายขา

ปรึกษาที่ซุ่มแห่งนี้ได้ แต่อย่างไรก็ตาม ประโยชน์สูงสุดของจุดบริการนี้คือ มหากุศลจากการที่ได้ช่วยผ่อนคลายนกซี้ให้กับคนซี้เมื่อยทั้งหลาย โดยการตั้งและเตรียมหมอนวดเอาไว้บริการ ผลก็คือ หมอนวดแทบไม่มีเวลาพัก เพราะบรรดานกซี้เมื่อยพากันเข้าคิวคอยนวดมากมายเป็นสามารภ หลายคนบอกว่าจ่ายค่านวดไปแค่ ๑๕๐ บาท แต่เส้นสายคลายตัวไปตั้งเยอะ **คุ้มจริง ๆ!**

เชื่อว่าแค่เพียงแค่นั้น ณ ลานแห่งนี้ ยังมี **“ตลาด”** ที่ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นเพียงแหล่งซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินค้าด้วยเงินตราเท่านั้น หากแต่หมายรวมถึงความเอื้ออาทรและความสุขที่ถูกแบ่งปันอย่างลงตัว ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย โดยไม่ต้องผ่านกลไกของทรัพย์สินเงินทองของมีค่าใด ๆ!

ในส่วนของ **“โรงมหรสพ”** ซึ่งจำลองมาจากโรงหนังล้อมผ้าที่เห็นทั่วไปตามพื้นที่แถบชนบท ตั้งโดดเด่นซึ่งซ่งอยู่ ณ มุมหนึ่งของลาน กิจกรรมภายในโรงมหรสพแห่งนี้ นอกเหนือจากจัดฉายหนังดี ๆ มีคุณค่าอย่าง **“ด้วยเกล้า” “เด็กโต” “ชุมชนชาวอาข่า” “Etre At Avoir.” “Off the Map.”** หรือ **“Pom Poko”** แล้ว ยังได้แบ่งเวลามาให้กับการบรรยายบ้าง โดยเฉพาะหัวข้อที่กลุ่มคนให้ความสนใจมากคือ **“จดแล้วรวย”** ที่ว่าด้วยการบริหารการเงินอย่างพอเพียง จดแล้วไม่จน หากใครได้ฟังก็คงเข้าใจตรงกันว่า วิทยากรผู้บรรยายซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์จากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้ให้คำแนะนำว่าควรจดทุกอย่างที่รับมาและที่ใช้จ่ายไป โดยจะต้องมีเงิน

■ แสดงความคิดเห็น
เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข

ออม ๑ ส่วน แล้วเอามาห้กลับกัน เพื่อดูความสมดุลของงบประมาณ จะได้
ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออกไป ใครทำได้แบบนี้ ไม่จนอย่างแน่นอน!

หว่างทางเดินในลาน ตรงมุมพักมุมพบที่เป็นแคร่บ้าง กองฟางใต้
ร่มไม้บ้าง ผู้คนในนั้นเป็นต้องพบเจอโปสเตอร์การ์ดภาพถ่ายที่เข้ารอบสุดท้าย
จากการประกวดภาพ ภายใต้แนวความคิด “อยู่เย็นเป็นสุข” ที่ทางเจ้าภาพและ
นิตยสาร “สารคดี” ร่วมกันจัดขึ้น (ได้มีการนำภาพถ่ายจริงที่ผ่านเข้ารอบ
มาจัดเป็นนิทรรศการภาพถ่ายซึ่งอยู่ด้านหนึ่งในพื้นที่ลาน) โดยวางไว้ให้ผู้สนใจ
หยิบดูเพลินๆ ตาหรือใครจะพกติดตัวกลับบ้านไปบ้างก็ไม่ผิดกติกาแต่อย่างใด
คาดว่ามีน้องถูกใจบรรดาคอโปสเตอร์การ์ดทั้งหลาย เห็นแล้วคงเกิดอาการ
น้ำลายสอไปตาม ๆ กัน!..บริเวณ “มุมคิดคำนึง” ที่อยู่เยื้องทางออกนอกลาน
ได้มีการจัดวางไว้ คล้าย ๆ สวนแบบเซนที่มีหลักคิดแบบ “น้อยได้มาก” ซึ่ง
ไม่จำเป็นต้องใช้ไม้กระรื้อยรุงรัง เพียงมีแค่มืนหญ้าเขียวขจี กับศิลปะจัดวาง
ด้วยวัสดุธรรมชาติอย่างไม้ไผ่ที่มัดเป็นระแนงเหมือนไซดักปลาขนาดใหญ่
ด้านหน้าใช้ผ้าด้ายดิบซึ่งปิดดั่งกลองใบใหญ่ พร้อมข้อคิดดี ๆ จาก **พระเดช
พระคุณท่านอาจารย์พุทธทาส คาลิล ยิบรाल ดร.ระวี ภาวิไล** ฯลฯ เพียงเท่านี้
ก็สามารถใช้เป็นมุมสงบที่ช่วยให้ผู้เข้าแวะวางเกิดความอึมอึมใจได้แล้ว

ก่อนออกจากบริเวณพื้นที่ลานสมัชชาสุขภาพ ทุกคนที่จะออกจากลาน
แห่งนี้ก็ต้องเจอแจะเจอกับส้มไม้ไผ่ขนาดใหญ่ที่ถูกจัดให้วางหงายคล้าย

■ ความคิดความเห็น
จากผู้ที่เข้าร่วมงาน

■ โพสต์การ์ด
"อยู่เย็นเป็นสุข"

ตะกร้าใบเชิง เจตนาเพื่อให้ผู้เข้าร่วมงานได้ขีด ๆ เขียน ๆ แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวที่ตนได้พบเจอจากงานตลอดทั้ง ๓ วัน โดยเขียนลงบนกระดาษแล้วนำไปห้อยตรงส้อมไม้ไผ่ พอถึงวันสุดท้าย ส้อมก็เต็มไปด้วยริ้วกระดาษที่ผู้คนนำมาห้อยไว้อย่างละลานตา จนน่าแทรกตัวไปแอบอ่านความคิดบนกระดาษเล็ก ๆ นับพันชิ้นนั้นเสียเหลือเกิน!

ระยะเวลา ๓ วัน บนเนื้อที่ส่วนหนึ่งของฮอลล์ ๔ ศูนย์นิทรรศการและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี แห่งนี้ จึงเปรียบเสมือนเมืองจำลองที่บอวลไปด้วยชุมชนคนพอเพียงที่กระจ่างจิตคิดเบี่ยงชีวิตมาสู่ฟากฝั่งของความอยู่เย็น (และเชื่อว่า...เป็นสุข) โดยมีเหล่ากัลยาณมิตรได้เข้าไปเยี่ยมยามถามไถ่กันมากมาย จนพื้นที่ลานเล็ก ๆ นี้คับแคบไปถนัดใจ แต่นั่นก็ถือเป็นสิ่งที่คุณปิติยินดีมิใช่หรือ? เพราะผลชัดแจ้งที่เห็นนั้น น่าจะหมายถึงความเบ่งบานสมานฉันท์ของหมู่คน ผ่านบรรยากาศของ...**มิตรภาพ...
ไมตรีจิต ...และคิดตรงกัน!**

ภาพผลที่เกิดขึ้นจริงของ **"ลานสัมพันธ์สุขภาพ"** ในป็นี่ น่าจะเป็นรูปธรรมนำทางส่วนหนึ่งที่จะช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้คนที่เข้ามาแวะเวียนในผืนลาน ได้นำ **"ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง"** ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และเดินไปบนวิถีของ **"เส้นทางสู่ชีวิตพอเพียง"** ด้วยความมั่นใจ เพื่อก้าวไปสู่เป้าหมายร่วมกัน นั่นคือ **"สังคมอยู่เย็นเป็นสุข"** สมดังหวังและตั้งใจ! •

■ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เยี่ยมชมงาน

■ นพ. ไพโรจน์
นิงสานนท์

■ หมอเสม พริ้งพวงแก้ว กับ รมต. ภูพาน

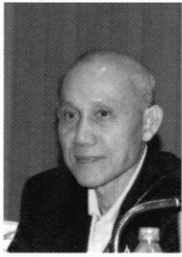
■ คุณอภิสิทธิ์
เวชชาชีวะ

■ รัฐมนตรีโยชิต บันเปี่ยมราษฎร์

■ คุณนรมล เมธีสุวกุล

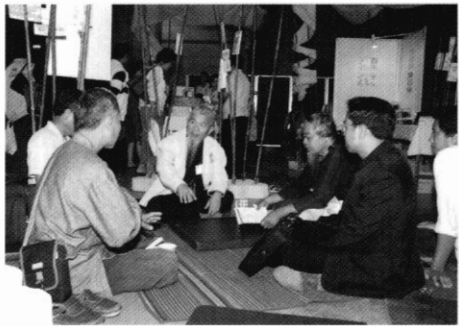
■ รัฐมนตรีไทยลย์
วัฒนธรรม

■ เสวนากลุ่มย่อย

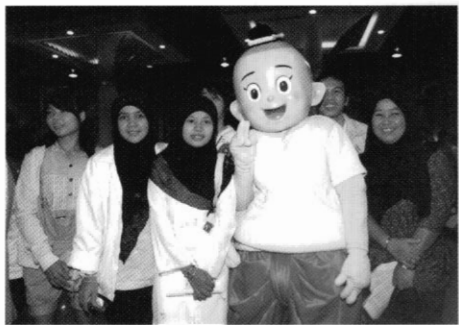
■ คุณคมสัน
นันทจิต

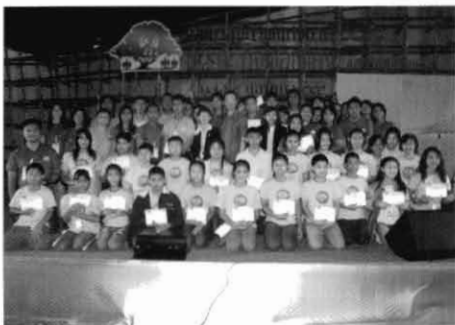
■ โสเทร์ ชาวเรา

■ เครือข่ายเด็ก
และเยาวชน

■ อยาลีม “เศรษฐกิจพอเพียง” นคร้าบ

■ เด็กเลื้อยฟ้าคว้ารางวัลคนดี

■ ชุ้ม นสส.

■ ชีวิตดี สุขภาพดี ตามพระราชดำริ

■ ผศ.นพ.พิสนธิ์
จงตระกูล

■ คุณสมบุรณ์
มีฮารน

■ พญ.ทานทิพย์
ธำรงวางกูร

■ คุณยุทธพงศ์
ลิ้มเลิศวาที

■ วงกลั่นดิน

■ อาจารย์โคทม
อารียา

■ การแสดงของวง "ดอกหญ้าไหว"

■ คุณศุภา
บัณฑิตานุกุล

■ การแสดงของเด็ก ๆ มุสลิม

50ปีรวม

ปิดม่าน...งานสมัชชา :
ขับเคลื่อน...รวมรอย...ร้อยสุข

แม้ว่าในส่วนของงานสมัชชาสุขภาพยังคงเปิดประตูรับผู้สนใจให้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้จนถึงคราเย็นย่ำของวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๙ แต่สำหรับพิธีปิดอย่างเป็นทางการนั้น ได้ถูกกำหนดขึ้นในปลายคล้อยของวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๙ โดยเริ่มต้นกระบวนการกันตั้งแต่หลังเสร็จสิ้นปาฐกถาท้ายสุดของงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติประจำปีนี้ ที่ว่ากันด้วยเรื่อง “บทบาทรัฐบาลกับการพัฒนาประเทศสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งมี “นายโฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์” รองนายกรัฐมนตรี เป็นองค์ปาฐก ปาฐกถาสุดท้ายปลายงานนี้มีใจหายหลัก ๆ อยู่ว่า *มีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนเพียงใด* กับการที่ประเทศไทยจะนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพัฒนาประเทศ?

- ปิดม่าน...งานสมัชชา :
สุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๖
พ.ศ. ๒๕๕๔

เมื่อถูกขบวนการที่อันเป็นช่วงเวลาสุดท้ายของงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๖ ประจำปี ๒๕๕๔ ที่ได้กำหนดไว้มาถึง พร้อม ๆ กับที่จิกซอร์จากทุก ๆ องค์การฯ ทั้งผู้จัดงาน เครือข่ายพันธมิตร และมวลหมู่ผู้เข้าร่วมงาน ต่างมุ่งมาดวาดหวังให้เป็น โดยเฉพาะผลพวงอันเกิดแต่กระบวนการสมัชชาสุขภาพ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจุดประกายความสนใจในการใช้ชีวิตพอเพียงทั้งในระดับพื้นที่และระดับชาติ ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำความเข้าใจกับกรณีศึกษาจากนวัตกรรมอันหลากหลาย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้คนที่ก้าวหรือกำลังจะก้าวเข้ามาในวิถีแห่งความพอเพียง นอกจากนี้ ยังช่วยจุดประกายให้เกิดการค้นหาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้บูรณาการของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง แล้วนำมาขยายผลจนเป็นที่ประจักษ์ชัดตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร จนถึงระดับประเทศ ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเวทีเสวนา ไม่ว่าจะเป็นในห้องประชุมใหญ่ ในห้องย่อย ๑๔ ประเด็น รวมถึงเรื่องราวดี ๆ ที่นำมาบอกเล่ารายเรียงในลานสมัชชาสุขภาพ เหตุฉะนี้ เมื่อจิกซอร์ได้มาสบกันพอดี ผลที่ก่อเป็นรูปธรรมก็บังเกิดขึ้น ด้วยการที่เหล่าสมาชิกสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้รวมใจรวมพลังร่วมกันกำหนดเป็นคำประกาศเจตนารมณ์ ๕ ประการ ที่สะท้อนมาจากความตั้งใจในการชูปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็น “ทางเสือ” ในการใช้ชีวิต และเป็นคู่มือสำหรับการพัฒนาสังคม

ความอยาก

ฉันมีความอยากระวัง ฉันเองได้
นั้นไม่ใช่ เพราะเรา ความอยาก
สิ่งที่ยาก ให้ฉัน ฉันมีของ
แต่เพราะฉัน ฉันมัน ให้เราคิด

ให้มีคุณภาพ
และเราอยาก
ความฝันไม่มาก
อย่าสงสัย
ทั้งภาระคิดกิจการ
งานใดๆ
ให้ฉันไป ด้วยดี
มีสุขด้วย

■ ใช้ปัญญาขงการ...
งานต่างๆ ย่อมลุล่วง
ไปด้วยดี...มีสุขเย็น

ในมิติต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขให้เกิดขึ้นในสังคมไทย อันเป็น
เงื่อนไขสูงสุดแห่งการมีสุขภาพของประชาชนทุกระดับได้อย่างแท้จริง

ในที่สุด หลังจากที่ นายโฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์ รองนายกรัฐมนตรี
ซึ่งทำหน้าที่เป็นทั้งปากกอดงค์สุดท้ายและควบซ้อนเป็นประธานในพิธีปิด
ได้กล่าวปิดงานอย่างเป็นทางการด้วยขั้นตอนที่เรียบง่ายแล้ว รูปธรรมอันเป็น
ภาพเคลื่อนไหวที่มีชีวิตที่ผุดขึ้นฉับพลันบนเวทีในห้องประชุมใหญ่ โดยผู้แทน
จากภาคีเครือข่ายจากทุกภาคส่วน ทั้ง รัฐ องค์กรเอกชน และประชาชน
ได้ก้าวขึ้นเวทีพร้อมประกาศเจตนารมณ์ที่ร่วมกันกำหนดขึ้นนั้นจนลั่นก้อง
ห้องประชุมว่า . .

พวกเรา...ขอตั้งจิตเจตนาว่า จะยึดมั่นในหลักเศรษฐกิจพอเพียง
และน้อมนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อการอยู่อย่างพอดี มีชีวิตที่พอเพียง มีเหตุมีผล
สอดคล้องเหมาะสมกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง ครอบครัว ชุมชน
องค์กร และหน่วยงาน

พวกเรา...ณ ที่นี้ ..จะผนึกกำลังกัน ผลักดันและขยายผลหลักคิด
เศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่ระดับปฏิบัติไปถึงระดับนโยบายท้องถิ่นและระดับ
ชาติ เพื่อนำพาสังคมไทยไปสู่ความพอเพียงและความอยู่เย็นเป็นสุข

พวกเรา. จะร่วมกับภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ ภาคราชการ องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรหรือสถาบันทางศาสนา ตลอดจนชนสื่อมวลชน

“...พวกเรา...ขอตั้งจิตเจตนาว่า จะยึดมั่นในหลักเศรษฐกิจพอเพียง และนำมาไปสู่การปฏิบัติเพื่อการอยู่อย่างพอดี มีชีวิตที่พอเพียง มีเหตุมีผล สอดคล้องเหมาะสมกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของตัวเอง ครอบครัว ชุมชน...”

ทุกแขนง เผยแพร่ประชาสัมพันธ์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะมิติทางคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งรูปธรรมจากการนำไปปรับใช้จนประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นแบบอย่างแก่สาธารณชนในวงกว้างต่อไป

• พวกเรา...ปรารถนาที่จะเห็นความจริงใจและจริงจังของรัฐบาลในการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยประกาศให้เป็นวาระแห่งชาติ เห็นรูปธรรมของการปฏิบัติที่ชัดเจน ส่งเสริมให้มีกระบวนการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการแปลงแนวคิดทฤษฎีเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้ เครือข่ายสมัชชาสุขภาพจะสนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ผลักดันให้มีการจัดทำแผนแม่บทด้านยุทธศาสตร์เศรษฐกิจพอเพียง โดยหน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจัง

พวกเรา...มุ่งหวังที่จะเห็นคณะรัฐบาลให้ความสำคัญและเร่งรัดดำเนินการตามคำประกาศนโยบายด้านสังคมของรัฐบาลซึ่งต้องการพัฒนาสุขภาพของประชาชนให้ครอบคลุมทั้งมิติทางกาย จิต สังคม และปัญญา โดยการปฏิรูประบบสุขภาพเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงจากพฤติกรรมและสภาพแวดล้อมที่เน้นการมีส่วนร่วมและพัฒนาระบบบริการสุขภาพ ทั้งยามปกติ และฉุกเฉิน ที่สมดุลทั้งการเสริมสร้างสุขภาพ การป้องกันโรค การบริการรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างมีคุณภาพทั่วถึงและเป็นธรรม

รวมทั้งการประกาศข้อเสนอให้มีการออกพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ

อนึ่ง ผู้ร่วมประกาศเจตนารมณ์ยังได้ยืนยันเป็นมั่นเป็นเหมาะว่า นับจากวันนี้ พวกเขาจะยึดมั่นในคำประกาศเจตนารมณ์นั้นอย่างแท้จริง ตลอดจนจะร่วมแรงร่วมใจทำให้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกิดผลในทางปฏิบัติแล้วขยายผลไปสู่กว้าง อันจะนำมาซึ่งชีวิตที่พอเพียงและสังคมที่อยู่เย็นเป็นสุขได้ตลอดไป

ได้ยืนยันอย่างนี้แล้ว ก็ต้องขอชื่นชมในกุศลจิตครั้งนี้ของ “แนวหน้าผู้กล้าพอ” ทั้งหลายด้วยใจจริง!

ช่วงปลายคล้อย ตะวันรอน ก่อนที่มานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๔๙ จะปิดลงอย่างเป็นทางการ ช่วงนี้มีศิลปะการแสดงที่ค่อนข้างแปลกไปกว่างานสมัชชาสุขภาพปีก่อน ๆ เพราะเป็นดนตรีที่ออกแนวทรูนิค ๆ โดย “คณะนักร้องประสานเสียงสวนพลู” นำโดย อาจารย์ดุษฎี พนมยงค์ และคณะเกือบ ๒๐ ชีวิต คงเพราะเนื้อและทำนองเพลงพระราชนิพนธ์ อันไพเราะ ประกอบกับการประสานเสียงที่มีโทนสูงต่ำ ทำให้บรรยากาศสบาย ๆ ดูขรึมขลังขึ้นมาทันที โดยเฉพาะเพลง “แสงส่องไทย” ที่ทางคณะบอกว่าแต่งขึ้นมาเพื่อในหลวงเป็นการเฉพาะ หลายท่านบอกว่าเล่นเอาหน้าตาซีมด้วยความตื่นตันใจไปเหมือนกัน ด้วยเนื้อหาและอารมณ์เพลงที่เข้ากับ

- “คณะกรรมาธิการประสานเสียงสวนพลู” นำโดย อาจารย์ดุษฎี พนมยงค์

ประเด็นหลักและเจตนารมณ์ของการจัดงานพอดี้แบบนี้ เสมือนจะเป็นการตอกย้ำว่า งานที่เราร่วมมือพร้อมใจกันสรรค์สร้างครั้งนี้ มีแนวคิดของพระองค์ท่าน เป็นดั่งแสงเทียนส่องทาง และทั้งหลายทั้งปวงก็เพื่อถวายเป็นความจงรักภักดีแด่ในหลวงของปวงเราโดยแท้

ท้ายสุดของงานนี้ เป็นพิธีประกาศเจตนารมณ์สัปดาห์สุขภาพแห่งชาติประจำปี ๒๕๔๙ โดยมีผู้แทนจากสัปดาห์สุขภาพ หัวใจสำคัญของคำประกาศคือความมุ่งหมายให้ทุก ๆ คนได้ร่วมกันขับเคลื่อน “วาระแห่งชาติ” ว่าด้วยเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง สู้สังคมอยู่เย็นเป็นสุข” ให้สัมฤทธิ์ผล หลังจากนั้นจึงเข้าสู่พิธีปิดอย่างเป็นทางการ ซึ่งปีนี้ยังคงเน้นเอกลักษณ์ คือการปิดแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ด้วยการให้บรรดาแขกผู้ใหญ่ที่ให้เกียรติมาเป็นสักขีพยานในพิธีปิด พร้อมด้วยผู้แทนองค์กร เครือข่าย ภาคี ต่าง ๆ ได้ขึ้นสู่เวทีพร้อมกัน เพื่อร่วมกันกล่าวคำยืนยัน ว่าต่อไปนี้พวกเราจะร่วมกันผลักดันตามคำประกาศเจตนารมณ์ดังกล่าวอย่างพร้อมเพรียง ให้สมกับเป็นวาระแห่งชาติอย่างแท้จริง

สิ้นคำประกาศบนเวทีใครที่อยู่ภายในอาณาบริเวณของศูนย์นิทรรศการและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี ในวันนั้น เป็นต้องได้ยินเสียงเปิดกล่องแคปซูลดังก้องห้องประชุม แคปซูลที่ว่่านั้นเป็นสัญลักษณ์ของความสุข

“...เสปอนจะเป็นการตอกย้ำว่า งานที่เราร่วมมือพร้อมใจ
กับสรรพสร้างครั้งนี้ มีแนวคิดของพระองค์ท่าน
เป็นต้นแบบเคียงสองทางและถึงหลายถึงปวงก็เพื่อ
กลายเป็นความจงรักภักดีในหลวงของปวงเราโดยแท้...”

ที่เจ้าภาพได้แจกแก่ผู้เข้าร่วมในพิธีปิด เมื่อทุกคนบนเวทีและคนที่ร่วมพิธีอยู่
เบื้องล่างพร้อมใจกันเปิดกล่องแคปซูลจึงได้เจอคำประกาศที่จะนำไปสู่ความสุข
ซึ่งต่อจากนี้เราทุกคนมีหน้าที่ต้องทำตามสัญญา คล้ายตั้งเนื้อหาของเพลง
“รางวัลแด่คนช่างฝัน” ที่ได้ร่วมกันร้องส่งท้าย เป็นการส่งท้ายเพื่อการเริ่มต้น
รวมใจทำสิ่งดี ๆ เพื่อการมีความสุขอย่างยั่งยืนร่วมกัน

เสร็จสิ้นพิธี แสงไฟที่หริภคย์ค่อย ๆ ส่องสว่างขึ้น พร้อม ๆ กับที่ผู้ร่วมพิธี
ปิดค้อย ๆ เคลื่อนตัวออกจากห้องประชุม เสียงเพลง “รางวัลแด่คนช่างฝัน”
ยังคงดังคลอต่อเนื่องไม่ขาดสาย ประหนึ่งจะย้ำเตือนทุกดวงใจให้นึกถึง
พันธสัญญาที่ได้ร่วมกันประกาศเจตนารมณ์ไว้ และเป็นการให้กำลังใจทุกผู้
ทุกนามที่มาเยือนอยู่บนผืนที่เดียวกันในวันนั้น ได้กลับไปทางและนำ
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในชีวิตตนเอง และกระจำงัดถึงเส้นทาง
แห่งความอยู่เย็นเป็นสุขของชีวิตและสังคม โดยมีเพื่อนผู้ร่วมกล้าฝืนค้อย
ให้กำลังใจอยู่ข้าง ๆ ไม่ต่างไปจากบางตอนในเนื้อเพลง “รางวัลแด่คนช่างฝัน”
ของคุณจรัล มโนเพ็ชร...

บนทางเดิน ที่มีชวากหนาม
ถ้าเธอคร่ำถอยไปฉันคงก้อ
ฉันยังพร้อมช่วยเธอเสมอ
เพียงตัวเธอไม่หนีไปเสียก่อน
จะปลอบดวงใจให้เธอหายร้าวราน
จะเป็นสะพานให้เธอเดินไปแน่นอน
จะเป็นสายน้ำเย็นดับกระหายยามโหยอ่อน
คอยอวยพรให้เธอสมดังหวังได้... นිරันดร

หลังบ้าน... งานสมัชชา :

ชมเพื่อให้สด...ตำหนิเพื่อให้เติบโต...

“เป้าหมายของมนุษย์ที่ถูกต้องที่สุด คือ การที่ทุกคนมีความสุขเย็น
เป็นที่พอใจและมีการเคลื่อนไหวชนิดที่เป็นประโยชน์แก่ตนและผู้อื่น
อยู่ทุกกระเบียดนิ้ว และตลอดเวลา”

พุทธทาสภิกขุ

มงคลความที่นำมาจากคำปรารภของพระเดชพระคุณท่านอาจารย์
พุทธทาสภิกขุ ในหนังสือชุด “หมูน้อย” ซึ่งว่าด้วยทางออกของโลกแห่งยุค
ปัจจุบัน ชำต้นนั้น ถือได้ว่าสอดคล้องต้องกันกับสิ่งที่ทางคณะกรรมการจัด
สมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ ๖ นี้หมายมั่นให้มันเป็น โดยเฉพาะการที่ผู้เข้า
ร่วมงานได้ร่วมกิจกรรม ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และได้นำปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงไปปรับประยุกต์ใช้กับตัวเอง ครอบครัว ชุมชน และองค์กร พร้อมทั้ง
ทั้งน้อมนำและร่วมกันขับเคลื่อนสังคมและประเทศชาติให้บังเกิดความ
อยู่เย็นเป็นสุข

แต่ถึงแม้ความตั้งมั่นและความคาดหวังว่าผลสัมฤทธิ์ที่อยากให้เป็น
นั้นจะมากมายเพียงไหน สังเกตต้นทุนของความตั้งมั่นหวังคานั้นได้จาก
การทุ่มเต็มที่กับการประสานอย่างเป็นทางการและออกแรงด้วยปากต่อปาก
ด้วยการขอให้สื่อสิ่งพิมพ์ ทั้งหัวสีหัวขาวดำ หัวไทยหัวเทศ ทั้งจากสื่อวิทยุ

■ รับความคิดเห็น
จากผู้เข้าร่วมงาน

อย่างสำนักข่าวไทย ไอเอ็นเอ็น ศูนย์ข่าวแปซิฟิก หรือสื่อภาพจากทีวีช่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นฟรีทีวีหรือเคเบิลทีวี ร่วมด้วยช่วยกันประชาสัมพันธ์วันงานหรือแม้แต่การจัดให้มีสื่อเฉพาะในงานอย่างจดหมายข่าวเกาะติดสมัชชาสุขภาพที่เร่รุดจุดข่าวและประชาสัมพันธ์กันแบบวันต่อวัน

กระนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นก็ไม่ต่างจากการจัดงานทั่วไป นั่นคือ แม้ว่าเตรียมพร้อมหรือตั้งรับอย่างเต็มที่เพียงใด ก็ยังต้องเจอเจอกับปัญหาและอุปสรรค บางเรื่องอาจจะเป็นแค่หญาปากคอก บางราวอาจจะเปราะเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือต้องเจอเจอกับความไม่พร้อมไม่สะดวกอื่น ๆ ที่ไม่สามารถควบคุมได้ สิ่งที่ได้จากข้อคิดเห็นของผู้เข้าร่วมงาน ทั้งจากคนในแวดวงสื่อและคนทั่ว ๆ ไป

เช่น **คุณกรณีการ์ ธรรมเกษร** ที่มาบันทึกรายการเกษตรพอเพียง ซึ่งออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ เปรยว่า...

“... ได้ทราบข่าวจากรายการวิทยุที่สัมภาษณ์ นพ. อ่ำพล จินดาวัฒน์ จึงมาบันทึกรายการที่นี่ แต่น่าเสียดายแทนเกษตรกรต่างจังหวัด ที่ไม่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้นำชุมชนไม่ได้มาเห็นเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ อย่างไรก็ดี รายการเกษตรพอเพียง และรายการอื่นที่เราทำ จะเป็นอีกส่วนที่ถ่ายทอดประโยชน์ที่ได้จากการจัดสมัชชาสุขภาพครั้งนี้ไปเผยแพร่ให้คนรับทราบกันทั่วประเทศต่อไป...”

หรือเสียงสะท้อนของ คุณสำเนียง ที่มีอาชีพรับจ้าง ผู้เดินทางมาจาก จังหวัดปทุมธานี ความว่า...

"...ผมอาจไม่ใช่เป้าหมายที่ได้รับเชิญมาร่วมงานก็จริง แต่เมื่อพูดถึง เศรษฐกิจพอเพียงผมจึงให้ความสนใจเป็นพิเศษ ผมไม่ทราบข่าวมาก่อนว่ามี การจัดงานนี้ เป็นเพราะเพื่อนบ้านที่มาเที่ยวงานในวันแรกได้เล่าให้ฟัง จึงมา..."

ขณะที่ คุณอวยพร อาชีพรับราชการ จากเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ให้ข้อมูลว่า...

"...ถือโอกาสที่มาเที่ยวงานข้าง ๆ ก็เลยเดินมาแวะเยี่ยมชม ถ้าไม่ได้มา เห็นด้วยตนเองคงเสียดายแย่ ข่าวสารภายนอกน้อยไปหน่อยนะคะ อย่าง ดิฉันไม่ทราบเลย..."

"เสียดายนะที่งานดี ๆ อย่างนี้โปรโมทน้อยไปหน่อย" นี่ก็อีกหนึ่งเสียง จากบุรุษนิรนามที่เดินอยู่ในงาน!

.....

จากตัวอย่างเสียงสะท้อนที่ได้ยิน เป็นข้อสังเกตได้ว่าการประชาสัมพันธ์ งานครั้งนี้อาจจะยังน้อยไป เพราะไม่ใช่เพียงแค่ ๔ เสียงเท่านั้นที่พูดถึงเรื่องนี้ ด้วยยังมีผู้เข้าร่วมงานอีกหลาย ๆ คนที่ต่างก็บอกเป็นเสียงเดียวกันถึงความ ไม่ทั่วถึงของข้อมูลข่าวสาร และอีกหลายเสียงที่บ่นเสียดายว่ามีคนมาร่วมงาน น้อยไปหน่อย หรือบอกเสียดายแทนคนที่ไม่ได้มา ทั้ง ๆ ที่งานครั้งนี้มี

■ มุมเลมอน ฟาร์ม
(Lemon farm)

ประโยชน์เหลือเกิน!

ความจริงทางคณะกรรมการจัดงานฯ ก็ได้พยายามประสานกับสื่อหลาย ๆ ช่องทางแล้วเหมือนกัน แต่อาจจะเป็นเพราะความถี่ของการประชาสัมพันธ์ที่ไม่มากพอก็เป็นไปได้ จึงทำให้เกิดปัญหาดังว่าขึ้น!

อ้อ!...งานครั้งหน้าค่อยว่ากันใหม่ให้ทั่วถึงครอบคลุมกว่านี้ รับรองจะดีสุดยอดแน่ ๆ... *ขออภัย!*

.....

นั่นคือส่วนพร่องที่ทุกฝ่ายไม่อยากจะให้เกิดขึ้น แต่ก็ยังมีอีกส่วนที่พอจะทำให้ผู้จัดงานเกิดความปิติและมีกำลังใจที่จะสร้างสรรค์งานดี ๆ ได้อีกต่อไปเรื่อย ๆ เพราะผู้เข้าร่วมงานส่วนใหญ่ก็ให้มุมมองและทรรศนะด้านบวกที่น่าสนใจ เช่น...

คุณประจวบ ซึ่งมีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท มาจากสนามบินน้ำ จังหวัดนนทบุรี แล้วได้มีโอกาสเดินเตร็ดเตร่อยู่ภายในลานสมัชชาสุภาพ บอกว่า ...

"ชอบทุกซุ้มเลยครับ เฟลินตาดี ไม่นั่นเป็นงานขายของ เดินแล้วลืมเวลาไปเลย แต่ประทับใจบางจากที่สุดครับ กับแนวคิดที่ใช้ผลิตภัณฑ์ของชาวบ้านจากชุมชนต่าง ๆ มาเป็นของแถมเมื่อเติมน้ำมัน ทั้งข้าวแต่น มะนาว ดิกว่าแถมบะหมี่ แอมน้ำดื่ม เพราะได้กระตุ้นชุมชนให้ชาวบ้านภาคเกษตร

■ จากใจ บางจาก

เข้ามามีส่วนร่วม มีการสร้างรายได้โดยไม่ต้องแปรรูป ขนาดของเหลือใช้
อย่างน้ำมันทอดแล้วจะไปทอดซ้ำหลายครั้งให้เสียสุขภาพทำไม ก็เอามาขาย
บางจาก เขาก็เอาไปทำไบโอดีเซลมาขายเราต่อ เป็นโปรโมชันเลยครับ
“เดิมบางจากแถมสุขภาพ” เพราะบังคับให้เราใช้น้ำมันทอดซ้ำน้อยลงทางอ้อม”

นำปลาปลั้มแทน “บางจาก” จริง ๆ ที่ได้พนักงานประชาสัมพันธ์
เพิ่มขึ้นอีกคน!

คุณอนุมาพร ภักธวานิชย์ นักวิจัยจากสถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล จังหวัดนครปฐม ผู้เข้าร่วมสัมมนา ได้แบ่งปันความ
ชมชื่นไว้ว่า...

“...มางานสัมมนาสุขภาพแห่งชาติปีนี้เป็นครั้งแรก ก็รู้สึกประทับใจ
เข้ากับบรรยากาศเศรษฐกิจพอเพียง การจัดงานก็ดี มีการจัดเสวนาและ
แสดงชุมชนหรือหน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
ทำให้ผู้เข้าร่วมงานได้เห็นภาพชัดเจน อันสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ใน
ชีวิตประจำวันได้... สิ่งที่น่าคาดหวังในงานครั้งนี้ก็มาเพื่อร่วมเรียนรู้กับเครือข่าย
ต่าง ๆ ซึ่งทางสถาบันฯ ได้จัดทำหนังสือสุขภาพคนไทยอยู่แล้ว สำหรับใน
ปีหน้าเนื้อหาจะเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ดัชชีชีวิตความสุข โดยปกติ
จะสนใจการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่แล้ว การจัดงานในครั้งนี้จึงเป็นโอกาสดี
ในการเรียนรู้...”

“...อย่างนับนกอดแล้วจะไปทอดข้าหลายครั้งให้เสียสุขภาพทำไป
ก็อาบยายมาจาก เขาก็เอาไปทำใบโอดิษลมาขายเราต่อ
เป็นโปรโบซ์บับเลยครับ เติบมาจากเกมสุขภาพ
เพราะบังคับให้เราใช้นับนกอดข้าบ่อยลงทางอ้อม...”

ซึ่งสอดคล้องกับทรรศนะของ **คุณครู Loraine** ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
ด้านวิเทศสัมพันธ์ของโรงเรียนสัตยาไส จังหวัดลพบุรี ที่ได้มีโอกาสเข้าร่วม
สัมมนาและจัดนิทรรศการในงานครั้งนี้ โดยคุณครูให้ข้อมูลว่า...

• “มางานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งนี้ครั้งแรก ไม่คิดว่าจะมีการจัด
กิจกรรมแบบนี้ ดีใจมากที่ได้มาร่วมจัดนิทรรศการ การจัดงานดูคึกคักและ
เหมาะสมกับชื่องาน คิดว่าสำหรับเมืองไทยยังไม่สายที่จะหันกลับมายึด
แนวเศรษฐกิจพอเพียง ไม่เหมือนแถบยุโรปที่อาจจะช้าไปแล้ว ที่โรงเรียนได้
มีการจัดการเรียนการสอนให้เกิดความสุขกับนักเรียน เน้นนักเรียนเป็น
ศูนย์กลางในการเรียนการสอน ทำจริงปฏิบัติจริง ที่นำมาแสดงก็เพียงส่วน
หนึ่งที่ทางโรงเรียนได้ดำเนินการ ก็ดีใจมากที่ทางผู้จัดให้เกียรติกับโรงเรียน
เรามาจัดในครั้งนี้... ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายอื่น ๆ ทั้งโรงเรียน
ด้วยกัน และชุมชนรวมถึงหน่วยงานอื่น ๆ ก็ตั้งใจว่าจะนำสิ่งเหล่านี้ที่ได้รับ
ไปประยุกต์ใช้กับโรงเรียนของเราด้วย...”

ขณะที่ **คุณเนงลักษณ์ ถนอมพงศ์** ครูเกษียณจากศูนย์คุณธรรม
เครือข่ายประชาคมสตูล เล่าว่า...

“...ได้เข้าร่วมสมัชชาสุขภาพในระดับจังหวัด แต่ในระดับชาติได้เข้าร่วม
เป็นปีที่สอง งานสมัชชาสุขภาพปีนี้น้อยากมามาก เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องที่
เกี่ยวกับคุณธรรม เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งคิดว่าสามารถนำไปใช้ในชุมชนเรา

■ สถานี “เศรษฐกิจพอเพียง”

ได้...การมาในครั้งนี้ได้ความรู้เพิ่มเติมมากขึ้น คิดว่าจะนำความรู้และแนวคิดไปใช้ในชุมชนของเราเอง...”

ด้าน น้องสุรศักดิ์ ตั้งหทัยวิสุทธิ์ เยาวชนสังกัดศูนย์ฟ้าใส ซึ่งเป็นเครือข่ายเยาวชนของจังหวัดยะลา ซึ่งประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมงานว่า...

“...จัดงานได้ดี เหมาะสมกับชื่อของเศรษฐกิจพอเพียง...ได้ร่วมเรียนรู้และแลกเปลี่ยนกับเครือข่ายอื่น ๆ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับเครือข่ายได้...”

ยังไงก็แล้วแต่ ถึงแม้ คุณสำเนียง และ คุณอวยพร ตัวอย่างของผู้ที่ให้ทรศนะสะท้อนถึงข้อบกพร่องของการประชาสัมพันธ์ข้างต้นมาแล้ว แต่ทั้งสองท่านก็ยังให้ทรศนะอีกด้านที่เป็นส่วนของความพึงพอใจที่ได้รับจากการมางานครั้งนี้ อย่าง คุณสำเนียง ที่ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า...

“...งานดีมาก ได้เรียนรู้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่แค่รู้จักประหยัดหรือซื้อของตามความจำเป็นเท่านั้น แต่สามารถนำไปใช้ได้อีกหลายแง่มุม รวมถึงเห็นตัวอย่างที่นำไปทำตามได้ เช่น ผักลอยฟ้า บ้านผมเป็นอาคารพาณิชย์แออัดก็งานที่จะปลูกผักบนดาดฟ้าแบบเขาได้เหมือนกัน...”

คุณอวยพร ให้ยาหอมบ้างว่า....

“...เดินชมจนทั่วงานแล้วจึงมาแสดงเจตจำนงที่จะใช้ชีวิตพอเพียงเหมือนกันคะ ทีคนรวย ๆ อย่างคุณวิไล เขายังละทิ้งเงินทองไปได้เลย

“...งานดีมาก ได้เรียนรู้ว่าเศรษฐกิจพอเพียง
ไม่ใช่แค่รู้จักบรหัตหรือชื่อของตามความจำเป็นเท่านั้น
แต่สามารถนำไปใช้ได้อีกหลายแง่มุม รวมถึงเห็นตัวอย่าง
ที่นำไปทำตามได้ เช่น พักลอยฟ้า...”

แล้วเราจะชวนช่วยกันจนเกินกำลังไปทำไม นี่ก็ได้รับคำแนะนำการใช้จ่าย
มาด้วยนะคะ เรื่องอาหารเสริมทั้งหลายที่ดิฉันใช้อยู่เห็นว่าคุณเกินความ
พอเพียงจริง ๆ งานจัดได้ดีมากนะคะ ทำให้คิดถึงธรรมชาติมากขึ้น ถ้าใช้ชีวิต
ไม่เร่งรีบอย่างที่อยู่ในกรุงเทพฯ สุขภาพก็น่าจะดี ก็น่าจะเป็นสุข
อย่างที่เขายืนยันเอาไว้แน่แหละคะ...”

ที่สุดของความปิติก็คือคำพูดของ คุณพ่อเสมอ พริ้งพวงแก้ว อดีต
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ที่ท่านได้ให้สัมภาษณ์ไว้ในจดหมายข่าว
เวทีปฏิรูป ประจำเดือนตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๔๙ ความว่า...

“...ดีใจที่เห็นคนมาร่วมงานจำนวนมาก เพราะการได้หารือกับคน
จำนวนมาก จะได้ผลที่เป็นประโยชน์ แม้อาจทำให้เกิดความขัดแย้งกันบ้าง
แต่ให้ถือเป็นเรื่องปกติวิสัยตามหลักประชาธิปไตย เพราะทุกคนมีสิทธิแสดง
ความคิดเห็นได้ มีความเป็นปฎิมาตริ ถือว่าเราเป็นครูและศิษย์ของกันและกัน
เป็น ‘คุณากร’ คือเป็นประโยชน์แก่กันและกันและมีความสมานฉันท์
เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แม้เราจะมิตัวกันจำนวนนับพันคน...”

...เรื่องความคืบหน้าในการผลักดันนโยบายโดยสมัชชาสุขภาพ
ที่ยังมองไม่เห็นผลชัดเจนนั้น ขอให้ถือหลัก การมีปัญหาคือความสำเร็จ
ที่ซ่อนตัวมา ถ้ายังไม่มีปัญหาที่ไม่มีความสำเร็จเกิดขึ้น เราไม่ควรเบื่อก่อน
หรือไม่พอใจกับผลที่เกิดขึ้น ถ้าไม่มีปัญหาที่ไม่ต้องทำอะไร...

“...ขอให้ถือหลัก การมีปัญหา คือความสำเร็จที่ซ่อนตัวมา
ภายในปัญหาที่ไม่มีความสำเร็จเกิดขึ้น
เราไม่ควรเมื่อหน่ายหรือเินพอใจกับผลที่เกิดขึ้น
ถ้าไม่มีปัญหาก็ไม่ต้องทำอะไร...”

...ดังนั้น เราต้องพูดคุย บริกาษา ไมโกรธ และไม่สร้างศัตรู ถ้าเขายัง
ไม่เห็นด้วยกับเรา อย่าไปโกรธ ให้ขอบคุณ เพราะเขาทำให้เราต้องคิดหาทาง
แก้ไขและทำให้ดีที่สุด...”

ข้อคิดอันประเสริฐข้างต้น คงพอจะเป็นน้ำเย็นที่ช่วยคลายใจผู้จัดงาน
ให้มีพลังที่พร้อมจะขับเคลื่อนและตระเตรียมจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ
อย่างมีประสิทธิภาพในปีต่อๆ ไปได้อีกเรื่อย ๆ โดยไม่หยุดยั้ง เพื่อสรรค์สร้าง
ประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่สังคมและชนในชาติ **ทุกฝ่ายวาดหวังไว้เช่นนั้น** •

- จากกันไกล ปีใหม่ค่อยพบกัน
ขอให้อายุมัน ขวัญเย็น สุขภาพแข็งแรงนะ

สมาชิกสุขภาพแห่งชาติครึ่งคราวหน้า : ฝากความหวัง...ใต้น้ำทางไป...

หัวใจสำคัญของสมาชิกสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ ๖ นั้น อยู่ที่การต่อยอดแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง สู่การสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข” อันเป็นพื้นฐานของสุขภาพที่มั่นคงยั่งยืน ด้วยการปฏิบัติจริงในทุกระดับ นับตั้งแต่การใช้ชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพการงาน ไปจนถึงการกำหนดนโยบายและมาตรการเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืนตลอดไป และเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงในหลักคิดดังกล่าว ทางคณะกรรมการผู้จัดสมาชิกสุขภาพแห่งชาติจึงได้หวั่นเสียงผู้เข้าร่วมงานในปีนี่ว่า ในครั้งหน้า เหล่าพันธมิตรต้องการให้สมาชิกสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ ๗ มีการต่อยอดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยเน้นหนักในประเด็นไหน อย่างไร ด้วยเหตุนี้ ทางคณะกรรมการจัดงานฯ จึงได้ออกแบบสำรวจความคิดเห็นขึ้น โดยกำหนด ๔ ประเด็นสำคัญให้เป็นตัวเลือก คือ ประเด็นความสุขและสุขภาพะ ประเด็นการแพทย์และสาธารณสุข ประเด็นนโยบายด้านสุขภาพ และประเด็นปัจจัยที่กระทบต่อสุขภาพและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ผลปรากฏว่า มีผู้ตอบแบบสำรวจจำนวน ๖๔๑ ราย สรุปได้ว่า ประเด็นความสุขและสุขภาพะเป็นที่ต้องการมากที่สุด โดยให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าน่าจะเน้นย้ำเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้หนักแน่นขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อให้สังคมได้ตระหนักชัดว่า การที่สังคมไทยจะอยู่เย็นและเป็นสุขได้นั้นต้องอาศัยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดสำคัญ

สำหรับประเด็นรองลงมาคือเรื่องนโยบายด้านสุขภาพ ถัดจากนั้นคือ

“...เพื่อให้สังคมได้ตระหนักถึงความ
การที่สังคมไทยจะอยู่เย็นและเป็นสุขได้สืบ
ต้องอาศัยปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง”
เป็นหลักคิดสำคัญ...”

ประเด็นผลกระทบต่อสุขภาพและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ และประเด็นสุดท้าย
ที่ต้องการคือประเด็นการแพทย์และการสาธารณสุข ซึ่งผลการสำรวจจ
นทางผู้จัดทำจะมอบให้กับคณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติในปีถัดไป
เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาอย่างรอบด้านและครบถ้วน ในการกำหนด
ประเด็นสมัชชาสุขภาพแห่งชาติแบบมีส่วนร่วมทุกระดับต่อไป

ณ วันนี้ เวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ ๖ ผ่านพ้นไปแล้ว ถ้าไม่มี
อะไรแปลกเปลี่ยน สมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ ๗ ก็จะก่อเกิดขึ้นอีกครั้ง
ประมาณปลายปี ๒๕๕๐ นี้ คาดและหวังว่า การจัดสมัชชาสุขภาพภายหล
งจากที่มี “พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ” ประกาศใช้เป็นกฎหมายอย่าง
เป็นทางการแล้ว คงทำหน้าที่ได้อย่างสะดวกดวกดกว่าทุกปีที่ผ่านมา และ
คงสมบูรณ์มากขึ้นทั้งหลักคิดและวิถีปฏิบัติ นอกจากนี้ การมีกฎหมาย
แม่บทด้านสุขภาพในอนาคตอันใกล้นี้ น่าจะเป็นนิมิตหมายอันดี ในฐานะ
“หลักไมล์แห่งการสร้างสุขภาวะ” ให้เกิดขึ้นแก่คนไทยได้อย่างแท้จริง เพื่อที่
ณ ปลายทางของความหวัง ดัชนีชี้วัดความสุขมวลรวมประชาชาติจะได้ตีค่า
เทียบคู่กันไปกับดัชนีชี้วัดรายได้มวลรวมประชาชาติ!

ถึงวันนั้น ผู้คนในสังคมคงมีชีวิตที่เต็มสุข พอเพียงทั้งเศรษฐกิจและ
อยู่เย็นด้วยมีสุขภาวะที่สมดุลทั่วทุกมิติ! •

ก่อนเกิดรอย

ถึงวันนี้ สิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อคราวงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ ๖ ก็ได้ถูกบันทึกไว้อย่างสมบูรณ์แล้ว เป็นบันทึกอันเกิดแต่ความทรงจำที่ได้ “แกะรอย” จากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น โดยผ่าน รอยราก...รอยลักษณะ...รอยเรื่อง...รอยลาน... และ...รอยรวม

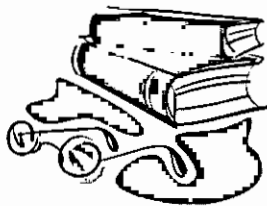
ร้อยรอยทั้งทำให้เป็นเรื่องราวแล้วเล่าความจนละเอียดในทุกแง่ทุกมุม...

นับจากนี้ “แกะรอยสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ปี ๒๕๕๙” ก็ได้ถูกบรรจุไว้ในสารระบบแห่งความทรงจำของผู้คน

เป็นสารระบบความทรงจำที่ยืนยันถึงสิ่งที่เกิดขึ้น ณ วันนั้น วันของสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ ๖

เป็นสารระบบความทรงจำที่มีไว้เพื่อถ่ายทอดให้ผู้ร่วมรับรู้ ได้นำมาพินิจในวันนี้ และหวังตั้งใจสำหรับปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นเมื่อถึงวันต่อไป...

วันที่สังคมไทยจะเป็นสังคมพอเพียง...คู่เคียงไปด้วยหมู่คนที่มีความอยู่เย็น...และ...เป็นสุข •

เอกสารประกอบการเขียน

กองบรรณาธิการนิตยสาร open. (๒๕๔๕). "ตรวจทานความคิด Propaganda กับเมตตา
สุดสวาท" นิตยสาร open . (ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒๗ กันยายน), กรุงเทพฯ : บริษัท ออฟเซ็ท
ครีเอชั่น จำกัด.

ประเวศ วะสี. (๒๕๔๘). มรรค ๑๒ สู่ประเทศไทยอยู่เย็นเป็นสุข. นนทบุรี : สำนักงานปฏิรูป
ระบบสุขภาพแห่งชาติ.

พุทธทาสภิกขุ. (๒๕๔๓). ทางออกที่ ๓ ของโลกแห่งยุคปัจจุบัน (ชุดหมอนล้อ อันดับ ๙). กรุงเทพฯ
: มิตรนราการพิมพ์.

เมตตา สุดสวาท. (๒๕๔๔). สุข... จนต้องระบวย. กรุงเทพฯ : บริษัท ตถาทา พับลิเคชั่น จำกัด.

วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (๒๕๔๓). "บทเรียนเก่าและปางก้าวสู่นาคต PROPAGANDA" นิตยสาร
open. (ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๔๘ ธันวาคม), กรุงเทพฯ : บริษัท ออฟเซ็ท ครีเอชั่น จำกัด.

सानุพันธ์ ตันติศิริวัฒน์. (๒๕๔๔). อัจฉริยะบนเส้นทางสีขาว ดร. อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา.
นนทบุรี : บริษัท เอส พี เอส ฟรินติ้ง จำกัด.

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ. (๒๕๕๐). สรุปผลการดำเนินงานสมัชชาสุขภาพประเด็น
ย่อย วันที่ ๒๗ - ๒๘ ตุลาคม ๒๕๔๙ ณ ฮอลล์ ๙ อิมแพค เมืองทองธานี . เอกสาร
อัดสำเนา.

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ. (๒๕๔๙). จดหมายข่าว "เวทีปฏิรูป". (ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๕๖
ตุลาคม- ธันวาคม), นนทบุรี สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ.

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ. (๒๕๔๙). รายงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘.
กรุงเทพฯ : บริษัท วิดตอเรีย จำกัด.

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ. (๒๕๔๙). สุจิตร์ สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ๒๕๔๙ เศรษฐกิจ
พอเพียง สู่สังคมอยู่ เย็นเป็นสุข. นนทบุรี : สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ.